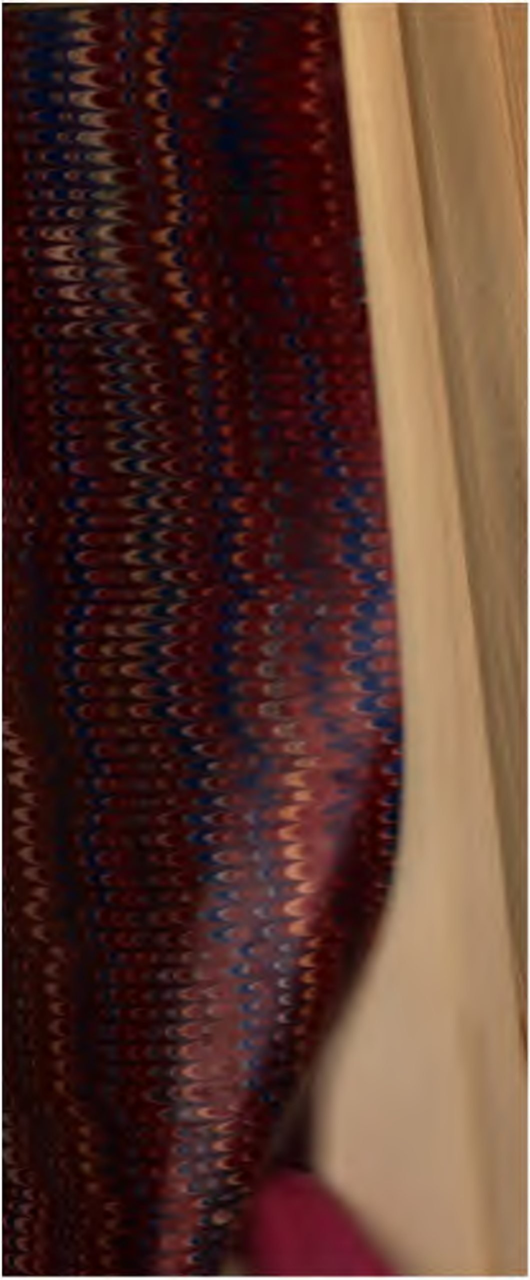

Fortællinger

af

Magdalena Thoresen.

Kjøbenhavn.

Forlagt af den Gyldendalske Boghandling (F. Hegel).

Trykt hos J. H. Schultz.

1863.

Indhold.

Fortællinger

af

Magdalena Thoresen.

Kjøbenhavn.
Forlagt af den Gyldendalske Boghandling (F. Hegel).
Trykt hos J. H. Schultz.
1863.

Indhold.

I.

En Aften i Bergen.

Det havde været en af disse mørke, regnfulde Dage, som paa Lidt nær ens til alle Aarets Tider hjemsøge Bergen, hvor Luften er saa tyk, at den synes at kunne skjæres med en Kniv, og hvor Regnen synker lodret ned, Draabe ved Draabe, ensformigt med sit dumpe Pladsk paa Gaden, og der er da indenfor Kredsen af de syv bekjendte Fjelde ikke under Guds frie Himmel en Plet saa stor som Neglen paa en Finger, hvor Phantasien kan bygge sig et luftigt Slot og dvæle i et flygtigt Øieblik.

Paa saadanne Dage hviler dog ikke Livets ydre Gjerning; den gaar som ellers, hverken hurtigere eller langsommere, men det Hele faar et saadant Præg af rolig Hengivenhed i hvad der sker, — man la'r det regne, og det er da endelig det Eneste, som er at gjøre, — at ingen overfladisk Jagttager vilde tro, at der bagved dette lidenskabs- og modstandsløse Dække, i Aanden foregaar hurtige Gjæringsprocesser, at der, med et Ord, findes Ild paa Bunden, som vel ikke frembringer stadig Varme, og stundom blusser op i Uforstand og spildes, men som dog driver mangen stor og følgerig Beslutning kjækt og kraftigt frem.

Regnen var vel ophørt, men Himmelen hang endnu fuld af vandtunge Skyer, der ved Vindens Voxen nu begyndte at skilles og væltede sig, som uhyre Vandhoser, hen over Fjeldryggen. Mørkt var der rundtomkring; thi trods Maanens velvillige Overtagelse af Byens halve Belysning, var den hin Aften, af de antageligste Grunde, ikke istand til at opfylde sin Forpligtelse. Saadanne Aftener kunne da være triste og lange nok for dem, som sidde inde, men for dem, som færdes ude....

Og her træder just nu en høi, men, som det synes, af Aarenes Vægt bøiet Skikkelse ud af Døren paa et Hus, i en af Byens større Gader, hvis Hjørne vender mod den nære Kirke; ham følger et kvindeligt Tyende i ærbødig Afstand, og begge begive sig tause, og saa hurtigt som Mørket tillader det, gjennem de stille Gader.

Om den gamle Herre greb noget af Situationens rige Anledning til Reflexion, vide vi ikke; men det er at formode, at den Gjerning, som drev ham ud i Aftenens Mulm og Uhygge, var af saa stor Vigtighed, at den lyste for hans Tanke, som for hans Fod.

Men nu smutter Fruentimmeret vevert forbi ham og iler hen mod et lille uregelmæssigt bygget Hus, hvis Gadedør hun aabner paa vid Væg for den værdige Herre, der, da Lyset fra en Praas, som holdes dem imøde, falder paa hans bøiede Skikkelse, viser sig at være en af Byens Præster. Han stiger nu ad den smalle Trappe op til Husets øvre Værelser.

Husets Eier, en meget velstaaende Smedemester, var født Bonde, men traadte som Gut i Lære i Byen og havde, næst Guds Hjelp, alene sin Flid og gode Opførsel at takke for sin Velstand. Han blev anset for en streng, retskaffen og arbeidsom Mand, men var i høi

Grad uomgængelig. Hans mørke, barske Væsen indgød paa engang Frygt og Tilbageholdenhed, der i hans Omgivelse banlyste, ikke blot hvert Udbrud af Lystighed, men endog det uskyldigste Ord af skjemtende Natur. Arbeidet i Værkstedet gik saaledes vel rask fra Haanden, men Munterheden, det store lettende Drivhjul, stod stille, og Sindet led under et Tryk, som hverken Ungdommen eller Letsindet mægtede at afryste. Men Manden var Ærligheden selv. Og naar Tolvaarsdrengen sattes til den barske Læremester, da skjælvede en Angestens Taare i Øiet; men naar Svenden forlod den ærlige Leder og den trygge Tilflugt, da maatte Ærmet op for at tørre den vædede Kind; thi Hjertet havde hængt sig inderlig fast ved denne mørke Natur.

Den Glade vækker altid Sympathi — Glæden er det blinkende klare Vand med den lyse skinnende Bund, hvor hver lille Sten kan tælles, hver Plante kjendes og beskues, og Ingen gaar forbi, uden at offre det et Blik; men Sorgen, — den tause, trøstesløse, længe gjemte — den er som Søen med den dybe, uudforskelige Bund, det stille mørke Vand, som Mængden helst gaar hastigt forbi; men standser En, og dvæler han en Stund derved, da søger Tanken did, hvor Øiet ikke naar, og just hvor Bunden vel nok vides, men hvor den dog aldrig ret begribes, der sidder Tanken fangen som foran en Gaade, og Sympathiens vemodsstærke Baand er knyttet.

Saaledes var da denne Mand i sine ydre Forhold; i de indre, eller inderligere, var han endnu mørkere, endnu ordknappere, ja der sagdes endog, at han aldrig talte et Ord med sin Hustru, ihvorvel hun, som var en god Del Aar yngre end han, var fuldt saa flittig og stræbsom, som han selv, og hæderlig ansaas hun jo ogsaa for at være.

Dette var en Gaade, som Naboerne forgjeves søgte at raade; thi her fandtes Helbred, Velfærd og Medborgeres Agtelse, — hvorfor da hendes forgrædte Øine, hendes blege Kind og sorgbøiede Skikkelse; hvorfor hans Selvfornegtelse med Hensyn til alle Livets Goder; hvorfor hans mørke, fiendtlige Kulde mod den vakkre Kvinde, der bøiede sig saa dybt for hans Villie og gjorde sin Gjerning saa trofast? — —

Javel var denne Familie en Gaade, men der var et Hegn om den, saa tæt og sluttet, at intet af de mange Argusøine trængte indenfor, og dette Hegn var Taushed; thi naar den stærke Villie lukker Ordet inde, da gives der ingen jordisk Magt, som formaar at tvinge det frem.

Men Præsten staaer nu i Stuen, hvor Mesterens dødssyge Hustru hviler paa sit sidste Leie; — til hendes Trøst var han kaldet.

Han var en af de Herrens Tjenere, der, om han end ikke i Ordets strengeste Forstand tog Korset paa og fulgte Jesum efter, dog virkede og vandrede i Kjærlighedens Tjeneste med Kjærlighedens milde Aand; men hvor han mødte Uforstand og daarlig Trods mod Naadekaldet, der lod han Lovens Torden rulle for de døve Øren, og hvert hans Ord var da fuldvægtigt, prøvet Guld; thi han forkyndte jo sin Faders Villie, som er i Himmelen. Saaledes begavet var han høit elsket og høit agtet af Alle, og han blev en Trøstens Engel for Mange, hvem Sognebaandet egentlig henviste til Andre; dog, hvorhen han kaldtes, gik han trøstigt og uden Knur; thi det var jo Guds Kald han fulgte.

Og nu stod han da atter i Sorgens mørke Hus.

Foran ham laa paa et tarveligt men renligt Leie den døende Kvinde. Hun syntes at være nogle og tredive Aar, hun var liden og spædbygget, Haaret spredte sig i

uskiøn Uorden hen over Hovedpuden, og faldt' helt tilbage fra det udmagrede, fintformede Ansigt. Øinene laa dybt tilbagesunkne, men et vildt, uroligt, spørgende og søgende Blik tændte Gnisten, der ligesom udgik stikkende derfra, og talte om en Kraft, som Kindens visne Rose helt fornegtede.

Og denne talte Sandhed.

Hint Øiets Blink var kun den sidste Opblussen af den sprагende Lampe, thi Døden sad allerede paa det tungtaandende Bryst.

Præsten bøiede sig nu hen over hende, og idet han søgte at fastholde det svævende Blik, granskede han nøie efter Bevidstheden. Men uagtet hun et Øieblik stirrede paa ham, laa der dog ingen Forstaaelse deri, og det urolige Blik vankede atter søgende omkring i Værelset. Oftest fæstede det sig dog paa Døren paa den modsatte Side af Indgangen; da syntes hele hendes Legeme at dirre under Anstrengelsen ved at lytte mod hin Kant; thi hun hævede den lille, magre, af Arbeide brunede Haand og holdt det tunge Aandedræt tilbage, saa Aarerne svulmede paa de blege Tindinger og Munden fortrak sig i krampagtig Skjælven.

Saaledes hengik nogle Minutter. Da hørtes Skridt i Sideværelset; tunge og ensformige bevægede de sig hen mod Døren og atter tilbage. Dette fremkaldte en Stigen i den Syges Uro. Uden nogen Hjelp reiste hun det skjælvende Legeme og satte sig opreist i Sengen, greb saa med feberagtig Hastværk et Syarbeide, som laa ved Haanden, og syede nu med en Hast, som gjaldt det at fuldføre et Hverv, hvorpaa Liv og Død beroede.

Det var en forfærdelig Modsætning: den Halvdøde optaget af travl Omsorg for Livet!

Men Tanken fulgte ikke den flittige Haand; den lyttede, lyttede mod hin Dør, efter hine Skridt, som nu vare standsede, og da dette endelig ogsaa kom til hendes Bevidsthed, trak en dyb Modløshed sig hen over de flygtigt oplivede Træk, Spændingen ophørte lidt efter lidt, og hun sank bedøvet tilbage paa Leiet.

Der indtraadte nu en Pause — en Hvile; uagtet Præsten havde staaet som fastnaglet og forstenet, havde hans Aand arbeidet under denne Scene, og han havde modtaget en Deel af den Syges Sjælespænding.

Han henvendte sig nu med Spørgsmaal til en gammel Kone, der med agtpaagivende Ømhed havde syslet om den lidende Kvinde; thi her maatte jo ligge Noget bagved, Noget, som maatte oplyses, hvis han skulde gavne og raade.

Det Lidet, hun vidste, var snart sagt.

Hun var en Søster til den Syges Moder, og da denne døde, var hun flyttet ind i Huset til Søsterdatteren. I tolv Aar havde Smeden og hans Hustru været forenede. De første fire Aar gik Alting godt, hver gik glad til sin Gjerning og glad til Hvilen, og da Gud gav dem et sundt og vakkert Barn, syntes deres Lykke at have naaet sit Høidepunkt. Dette Barn døde vel et halvt Aar efter, men Sorgen delte de troligt, som de havde delt Glæden. Da indtraadte pludseligt en Forandring i Ægteparrets Forhold. Ingen kjendte dens Aarsag, men Manden var fra den Tid kold og ordknap i sine ydre Forhold, og til sin Kone talte han ikke et Ord mere, hun maatte saa bede ham ydmygt paa sine Knæ, hun maatte saa trælle Dag og Nat, og med Troskab og Flid ordne den huslige Gjerning, han taug, og han forblev ubønhørlig, som Underverdenens Dommer. Nu da Aar var

rundet efter Aar, og Skygge paa Skygge havde lagt sig over Sindets Lys i denne møisomme Kamp for at vinde hans Agt, da sank den arme Kvinde sammen, og her paa Dødsleiet stred hun endnu med Fortvivlelsen, der kold og skaanselløs nedtraadte hver lille Spire af Haab, som skød sig bleg og saftløs frem i denne magre Jordbund. Ved Andre havde hun vel sendt ham saamangt et kjærligt Bud, at han dog maatte komme før Døden kom, men hans korte Svar var altid: „Nei!“ og derpaa haardnakket Taushed. Men endnu lyttede hun efter hine Skridt, endnu sendte hun de bønlige, ydmyge Tanker did og lod dem fortælle om al den Nød, som Sjælen rummede, og om hvor flittigt hun havde røgtet sin Dont, skjøndt Sorgen var hendes eneste Terne. Og han maatte jo høre hende — han maatte jo komme, derfor stred hun jo den forfærdelige Strid, i hvilken hun dog maatte vige, thi Overmagten var jo Døden; men først maatte hun høre et Ord, og dette Ord skulde han, den mørke, tause Husbond, sige, — se, derfor kunde hun jo ikke følge den blege Fører, uagtet han viste Vei til Fred og Hvile — maaske til Naade.

Dette var omtrentlig hvad den Gamle havde at berette, men dermed var da ikke Sløret løftet.

Den Syge laa nu stille med lukkede Øine, og man skulde have antaget hende for død, hvis ikke en let, krampagtig Trækning om Munden, lig den, der vifter hen over Barnets spæde Træk og skuffer den unge Moder med Formen af et Smil, nu og da havde forkyndt Livets skjulte Arbeide.

Præsten dvælede endnu en Stund i andagtsfuld og vemodig Beskuen af den Lidende, men hvad var her for ham at gjøre? Intet! Var han end med sig Balsam

fra den store Læge for alle, alle Saar, — der var dog en Ting fornøden: Bevidstheden, og denne søgte han jo her forgjæves. Maatte han da for første Gang gaa bort og lade Haabløsheden sidde i sit Sted?

Da lød igjen de samme ensformige Skridt i Stuen ved Siden af.

Et Øieblik iagttog Præsten spændt den Syge, men Lyden naaede hende ikke; da vendte han sig, greben af en Tanke, stille bort fra Sengen og gik hen mod den Dør, hvorfra de tunge Skridt hørtes.

Den gamle Kone korsede sig og mente, at Mesteren vilde blive forskrækkelig vred, dersom Nogen vovede sig ind til ham. Men Præsten gik, som Herren bød det, at banke paa Forhærdelsens jernstængte Dør.

Det Værelse, hvori han nu traadte ind, var temmelig stort, men koldt, tomt og usselt oplyst af en Praas, hvis matte Flamme blandede sig med Maanens hvide Skin, der nu havde vundet en Smule Plads mellem de drivende Skyer.

Mesteren, thi ham var det, havde, da Døren aabnedes, sat sig paa en Stol nærved Lyset og indtog en Holdning, værdig til at udfordre Asmodeus selv; med Hænderne i Lommen, de korslagte Ben udstrakte, Haaret i stride Totter om den lave, flade og furede Pande, med Øinene halvt lukkede og Munden fast sammenpresset, dannede den hele Skikkelse den fuldstændigste Personification af sammentrængt Trods og ubøielig Haardhed.

Præsten stod et Øieblik stille og bævede ved Synet, men han var vant til at møde den onde Villie og seire over den; thi stærk er kun Villien i det Gode; naar den er ond, er den kun Afmagt, saavist som Gud er Almagt.

Og nu talte Præsten til den Ulykkelige — ak, thi ulykkelig var han i enhver Henseende! Det er ikke sieldent, at en mægtig Sjælekval ifører Sindet denne haarde Dragt, som synes at trodse baade Gud og Verden, og ikke ofte kysser man, blid i Sind, sit Tugtens Ris.

Men den fromme Lærer talte Kjærlighedens milde Ord — Guds Ord — til den Elendige: „Kommer hid alle I, som arbeide og ere besværede, I skulle finde Hvile for Eders Sjæle!" Og som Duggens Perler rulle kvægende hen over den forbrændte, tørre Mark, og blødgjøre Jordens haarde Skorpe, saaledes gød Ordets Mildhed sig ud over det stivnede Sind; thi at der skiftedes og stredes i den mørke Mands Indre, undgik ikke Præstens kloge Blik.

Men paa engang sprang Smeden op; det var, som om han med et Ryk maatte sønderrive Fortryllelsen, der spandt sit lammende Net omkring ham, og med lynende Øine traadte han hen foran Præsten, der stille, støttet af sin hellige Værdighed, stod foran ham, lig en Patriark, en Levning fra de store, svundne Tider, da Sandheden fordrede Livet af sine Vidner og gav Gud Æren.

Og her mødtes nu den onde og den gode Villie — det mørke og det milde Blik; vi ville faae at see, hvilket af dem der seirede.

„Ikke er jeg trængt til at tale med en Præst", udbrød Manden omsider, „og ikke har jeg skikket Bud efter Nogen".

„Herpaa vil jeg være Dig Svar skyldig", sagde Præsten mildt, „men derinde ligger din døende Hustru, lad os tale Lidt om hende. Hun har jo sendt Dig mange Bud og Bønner om at komme did, hvi tøver Du i Hjertets Haardhed med at gjøre denne Pligt?"

„Pligt!“ fnøs Manden og kastede sig atter ned paa Stolen, „jeg har Mit at bære paa og hun har Sit, spørg hende, lad hende svare for sig.“

„Hun har forvist udtalt sit sidste Ord i denne Verden,“ gjentog Præsten, „men vel var det for Dig i din sidste Stund, om Du bøiede dit stride Sind og udtalte Ordet, som hun saa saare længes efter at høre.“

Her for Manden rasende op og slog i Bordet saa det bragede. Jeg tale,“ raabte han, „jeg tale til hende! Ved I hvad det er, hun vil mig? Ved I, hvad hun er, eller hvad hun var? Jeg har trukket Livets Plov Side om Side med hende og kjender hende, jeg ved hvad hun duer til, jeg.“

„Og veiede hun end ikke en Avne i Retfærdighedens Vægtskaal,“ afbrød Præsten ham strengt, „Du var dog vel ikke Den, som skulde udtale Dommen over hende? Der er i Sandhed kun En, som kan fordømme, og det er Ham, som veier Styrken saavelsom Styrkeprøven.“

„Godt, snak væk, I rokker saa ikke mig alligevel, det jeg ikke vil, det vil jeg ikke!“ svarede Manden, tvingende sit Raseri; og med en vis dorsk Ligegyldighed pirrede han op i det søvnige Lys, greb dernæst en Slibesteen, rev en Tollekniv ud af sit brede Skindbelte, satte sig paa Stolen og begyndte at slibe Kniven med en Omhu og Paapassenhed, som om ingen Anden var nærværende. Men Præsten saae lidt dybere, end Manden troede, han saa, at Lys og Mørke strides haardt om Seiren bagved dette Ligegyldighedens Dække, og han vedblev:

„Hvor stort et Regnskab Du end har at gjøre op med hende, og hvor stor end hendes Skyld blev til Dig, Du skal dog drage vel til Minde, at Du selv er en

Orm i Støvet; og om Du end spiller med din Braad i Lyset, som udgaaer over Verden fra Straaleglorien omkring din Frelsers Isse, Du maa dog under Korset raabe: Herre! Herre! eller ogsaa bære evigt paa det Nag, Du har samlet. Har hun forbrudt sig mod Dig, da har hun visseligen maattet bøde haardt derfor. Men ser Du skjævt, er der dog et Øie, som naar ind til Bunden af den arme Sjæl, hvor al den Sorg, de Suk, den Jammerstaare fødes, som Synden bar. Og naar Angerens Baal er tændt, naar Jorden brænder under Synderens Fod og alle denne Verdens Lædskekilder tørres ud, da er Gud Herren den, som ved, hvorlangt en slig Kval tør naa; thi til Fortvivlelsen, som er det Smertensskrig, den Syge støder ud, naar alle Vunder presses til og Saaret tifold brænder — til denne vilde Ve, som er saa stor, at Hjertet ikke kjender Gud, og Tanken farer om i veiløs Egn — til den maa ei den Angertyngede ty hen, at ikke Naadens aabne Dør skal tabes rent af Syne. Men vogt Dig, Du, som ligger mageligt i Hovmods Vugge og dysses ind i Søvn af Andens Feil! Stod Du paa Vagt mod Sjælefienden baade aarle og silde og blev Dit Øie aldrig træt? Dit haarde Sind beviser mer end nok, at Du har daarligt vaaget. Men naar Du lukkede dit Øie til, ved Du da, om ikke hendes just stod aabent, fordi det trættedes, da Du holdt Vagt?"

„I snakker, som I har Vid, Præst," afbrød Manden den strenge Taler, „men snak I!" Og atter strøg han Kniven; men synligere vare dog, under Præstens Tiltale, de ydre Tegn paa Aandens svære Arbeid blevne; thi Pandens Aarer svulmede og han bevægede sig hid og did, og trangt blev Aandedrættet, saa det sled sig hæst igjennem Struben.

Men Præsten vedblev ubønhørligt: „Sandelig, den kommer, den forfærdelige Stund, da din Høst vil blive som din Udsæd var; Salt har Du saaet i din Livsens Ager, og der er spiret Torn og Tidsel frem i Overflod, saa Du maa saare Dig tilblods ved hvert et Skridt, og der er ikke Blomst og ikke Gren til Ly og Læ for nogen Smaafugl, som kunde synge for Dig til din sidste Hvile; — ja sandelig, den Kval, den Hungerpinte lider, naar Syn og Duft af Overflodens Bord kun minder ham end mer om Savn og Trang, skal ikke lignes ved, hvad Du maa føle, naar Du vansmægter efter Salighed, og hver en Dør til Herrens mange Boliger er lukket for dit haarde Sind."

„Saa kan Du være med mig, Du!" udbrød Manden, „for jeg skal tro, Du taler skarpere, Du, end jeg."

„Jeg taler ikke," gjensvarede Præsten, „din Dommer taler gjennem mig, og gjøres det behov, da skal der tales strengere endnu."

Men her blev den sidste Rest af Maadeholdets Dige brudt, og alle Hensyn svandt med den. Vildt for Manden op, kastede fra sig hvad han holdt i Hænderne, gik lige mod Præsten, holdt den løftede Høire hen for ham og raabte:

„Ser Du disse Fingre, Du? Det er en Tale, som ingen Tunge trænger til; sig det er Løgn, at jeg har trællet for mit Brød, at jeg var oppe før Sol stod op, at jeg var den Sidste, som tog Hvile, sig det Præst!"

Og nu slog han atter i Bordet med et saa vildt og fortvivlet Udtryk i det mørke, tilsmudsede Ansigt, at Præsten uvilkaarligt veg tilbage.

„Men Lidet ved Du om hvad jeg har lidt," ved-

blev han som før, „Du snakker for hende derinde, nu godt, nu godt, Du siger Saaret piner mest, naar det er tilklemt — — o ja, her er et stort Saar, Du, her i mit Sind, men ved Nogen om det? — ja, hun ved det, og Du kan vide med, at det er Svie, som har brændt igjennem Aarene. Du taler om, at jeg har udsaaet Salt, ja, hende er det, hende er det, som har drevet alt det Ukrud frem, hvorom Du snakker."

„Din Hustru staar i Agt og Ære hos Enhver, og Alle tale om hendes Flid og sædelige Vandel," indvendte Præsten.

„Sædelig!" skreg Manden, „ha, ha, ha, godt, lad gaa! Hun har altsaa Æren, og jeg har Skammen — Vorherre har da sat sit Mærke paa hende og sagt: Se, det er en af Mine, hun gaar med krum Ryg og sidder andægtig i min Kirke ... Men, ser Du, Fanden leger ikke Blindebuk, han; og han ved noget Andet, han kommer nok med sin Regning, og lur den Karl, han tørrer ikke en Streg, før Madamen har betalt. Men har det sviet for mig, og det har det, saa vil det svie værre for hende, før han siger kvit."

„Ingen er saa stor en Synder, at han jo kan Redning se," sagde Præsten høitideligt.

„Ved Du, hvad hun har gjort mig, ved Du det?" raste den ulykkelige, halvt vanvittige Mand. „Traadt mig under Fødder har hun, sparket til mig har hun ... og jeg er jo fordømt — var det ikke saa? Men ved Du, hvad jeg har gjort mod hende, Du? Jeg har baaret hende paa disse mine Arme, baaret hende, som man bærer et forkjælet Barn — ja, jeg glemte jo næsten Vorherre, jeg havde jo ingen Plads til andre end hende. Jeg har gaaet foran hende paa Veien og pillet hver lille Sten

væk, saa hun ikke skulde støde sig paa den. Ser Du Knuderne paa mine Hænder — ser Du de krumme Led — har jeg villet, hun skulde savne Noget? Men hun, hvad gav hun mig istedet? Skam og Skjændsel gav hun mig — Djævelen gav hun mig, o, disse mine Øine have selv set det forbandede Syn! Havde nogen Anden sagt mig: din Hustru er en utugtig Kvinde, medens Du arbeider for hendes Lykke, bedrager hun Dig for din, godt, han havde talt for sidste Gang; men nu ere Vidnerne disse mine egne Øine, havde jeg kunnet rive dem ud og kaste fra mig baade dem og det de havde set, ja, det var en anden Sag; men jeg vidste det jo, jeg vidste jo hun havde blandet sine Kjærtegn med en Andens? . . . Hvordan skal man slippe for at vide en Ting, Præst, kan Du sige mig det, Du? Havde jeg mistet Vid og Forstand med det Samme, ja det tror jeg, saa havde Vorherre maaske beholdt Resten; men Fanden er en slu Krabat, han, han sørgede nok for, at Intet sprang, saa han fik Bestyringen alene. Men saa svor jeg, at jeg aldrig mere i dette Liv skulde mæle et Ord til hende, at jeg vilde sky hende som en Spedalsk, og det har jeg holdt, og det holder jeg, Præst! — Men kom nu igjen med dine store Ord . . . Har Du prøvet Sligt, saa kan Du snakke med; har Du prøvet, hvordan det er at gaa omkring med et saadant aabent blodigt Saar, som Djævelen hver Dag drypper Edder og Forgift ind i? . . . o, jeg har lidt! Men hun — hun er jo blank og fin, jeg har Lyden, er det ikke saa?" Og slaaende sig for Brystet, saa det klang igjen bag den stærke Benhvælving, gik han flere Gange hen mod Præsten og heftede Øiet saa stikkende og slangeagtigt paa ham, at en mindre Stærk skulde baade legemligt og sjæleligt være bævet tilbage:

men med de foldede Hænder over Brystet, med det sikkre og dog saa deltagende Blik stod han foran den ulykkelige, af Lidenskaben betagne Mand, som Klippen staar for Stormen, uden Trods, men ogsaa uden Vigen.

„Og havde hendes Synd end reist en Mur for Livet mellem Dig og hende," sagde Præsten mildt, „ved Dødens Døre skal Du dog forsone Dig med hende, og Du skal tage Tornen ud af hendes Hovedpude; thi hun har forvist dog vandret værre Vei end Du."

Men dennegang talte han for døve Øren. Manden havde slængt sig i den mørkeste Krog i Stuen, og hvad end Præsten sagde, han lod dog, som om han vilde være døv for Alt.

Imidlertid var der Bevægelse og Uro inde hos den Syge, og Præsten bragtes derved paa den Tanke, at Dødens Arbeide var tilende, og at, som det nu viste sig, hans Gjerning her var uden Nytte. Men som han tænkte saa og andet Mere, gik Døren op, og, understøttet af den gamle Kone og et andet Fruentimmer, slæbte den halvdøde Kvinde sig ind over Tærskelen og hen i Stuen.

Ved dette forfærdelige, spøgelseagtige Syn for Manden op af sin Krog og hen til en anden Kant af Værelset, strækkende Hænderne afværgende ud mod hende, og, som det syntes, greben af en ubetvingelig Rædsel.

Imidlertid arbeidede hun sig hen omtrent til Midten af Værelset, men her sank hun sammen, og halvt liggende paa Gulvet, halvt støttende sig til den gamle Kone, stræbte hun med sin sidste Kraft at folde Hænderne og strække dem hen mod Manden, der endnu stod som lammet og stirrede paa hende. Hun forsøgte nu med hæs og gispende Stemme at sige Noget til ham, men det tabte sig i et Par stønnende Aandedræt.

Med den inderligste Deltagelse havde den ærværdige Geistlige nærmet sig hende, og idet han tog hendes foldede Hænder mellem sine, lod han sin Røst udtale den Bøn, som laa i hendes bedende Blik, og som den døende Livskraft ikke evnede at fremføre.

Men dermed var det lammende Baand løst og Mandens Raseri gjengivet Tøilen; thi med knyttede Næver for han lige mod hende, og da Præsten kraftigt stillede sig imellem dem, raabte han:

„Ud med hende! Bæk, siger jeg, eller jeg svarer ikke for mig!“

„Du skal tilgive der, hvor Gud tilgiver,“ sagde Præsten strengt.

„Saa han tilgiver, tror Du? Aa jo, jo arrigere Skjelm, jo bedre Held!“ fnøs Manden. „Men jeg skal fortælle Dig en Historie, jeg, og vil Du tro den, kan Du. Ser Du, jeg reiste engang, nu er det otte Aar siden, her hjemmefra, da var hun der fin, kan Du troe,“ og med et ondt Blik og dirrende Hænder pegede han paa den sammensunkne Kvinde. „Saa havde jeg en Svend, en fattig Gut var han, men jeg havde hjulpet ham frem, til ham sagde jeg: Lars, Du passer mig paa, til jeg kommer tilbage, og til hende der sagde jeg: Nu maa Du ikke længes, Margrethe, om en Maanedstid er jeg her igjen . . . Godt, jeg drog, og jeg kom igjen. „Hvor er Regnskabet, Lars?“ sagde jeg. „Her er det, Mester!“ sagde han, og Alt var vel. Saa var der En, som mente mig det godt, og han sagde: „Mester, Jeres Svend slaar stort paa, han flankerer med Dalere som vi Andre med Skillinger, er I sikker paa ham?“ Godt, tænkte jeg, pas paa Fyren! Saa satte jeg mig oppe paa Kvisten og lurede saa smaat, for der havde jeg mine Spare-

Skillinger. Og da det saa led hen mod Aften, saa kom der nu En listende ... lukkede Døren op ... lukkede Skuffen op ... tog et Par Dalersedler, lukkede saa igjen, og gik saa samme Vei tilbage."

Her lød den Syges hæse Stønnen, hun gjorde atter et svagt Forsøg paa at løfte de foldede Hænder, men Manden vedblev:

„Og det var hende der! Men jeg gik efter hende, jeg maatte jo vide, hvad hun stjal Pengene til; for stjæle dem, det gjorde hun, Præst! Brødet, jeg skulde have paa mine gamle Dage, det stjal hun. Men godt, jeg listede mig efter hende, og derinde i Kammeret ... der sad han ... Svenden, og hun satte sig hen til ham, og det gik hedt til, maa I tro ... og saa fik han Pengene, og saa fik han Løfte om at faa Mere ... og alt Dette saa jeg ... og — det krøb om Hjertet; men saa tænkte jeg paa Skammen, saa tog jeg Mod til mig og gik. Men da det blev Dag igjen, kaldte jeg paa Svenden og sagde: „Du faar gjøre en liden Reise for mig, snør Bylten og følg mig." Saa gjorde han; han anede Uraad. Saa fulgtes vi udenfor Porten et godt Stykke, han taug og jeg taug — men saa standsede jeg — gav ham en Reiseskilling til, viste ham denne min Næve og sagde: „Nu kan Du gaa, hvorhen Du vil, men kommer Du her til Byen igjen, saa skal Du være min ... Du kan jo prøve, om jeg holder Ord." Men han luskede af og bedst gjorde han. Saa gik jeg herhjem, og jeg taug stille for Folks Skyld. Hun gik sin Vei og jeg gik min; men jeg gik ikke alene — hvor jeg gik og stod var Djævelen med. Og lang har Dagen været — men Natten længere ... og jeg har taget slig et mægtigt Tag

med Sorgen; men lidet hjalp det ... Der har Du Historien, Præst, skaf mig nu Fred!"

Og dødbleg tumlede han omkring i Værelset. Men endelig brast den vilde Stemning; han sank ned paa en Stol og bukkede, som det syntes, legemligt under for den uhyre Anstrængelse, som Afdækningen af hans Livs mørke Maleri voldte ham. Og han græd, græd saa heftigt, saa ustandseligt, som om den hele Sum af lønlig Sorg og bittert Nag opløste sig og rullede i Taarestrømme bort fra Sjælen.

Og den Døende — hun havde med Bevidsthed fulgt hvert Ord, det lod sig tilsyne i Blikket. Men nu løftede hun Hovedet op fra Skulderen af den Gamle, der stum af Forfærdelse havde omfattet hende med sine Arme; med en overnaturlig Kraft strakte hun Hænderne ud mod Manden og med en Røst, der klang som det Hvin, den Sovende udstøder under Vægten af en angstfuld Drøm, skreg hun:

„Naade, Forbarmelse, Naade!"

„Ud med hende, siger jeg, ind med hende der, hvor hun holdt til med ham," for Manden rasende op.

Men Præsten traadte hen til den Syge; nu var hans Tid kommen til at røgte sit store Kald; og han talte Frelsens og Naadens milde Ord til den jammerfulde Kvinde.

Hun blev nu baaret ind igjen i sit Kammer og Præsten fulgte; men i det Øieblik han gik ud af Døren, hørte han Manden atter kaste sig hulkende paa Stolen.

Den Døende laa nu igjen paa sit Leie; men Tornen i Hovedpuden, var den der endnu? Hun laa saa stille og lyttede til Præstens Tale, men hans, den krænkede Husbonds, Tilgivelse, den havde hun jo ikke! Dog, der

laa Mildhed i det matte Blik, og Smilet, som kun forenes gjennem Smerte og Forsagelse, det laa talende omkring de smalle, blaa Læber.

Da istemte Præsten med sagte, dyb og af Alder dirrende Stemme en Psalme, og da denne var sluttet, lød endelig Naadens himmelsendte Ord: „Dine Synder ere Dig forladte!“ og derpaa fulgte det hellige Sacramente.

Kvinden laa nu stille hen, og efterhaanden syntes den sidste Rest af det pinte Liv at svinde. Aandedrættet hævede ikke mere Brystet, al Spænding forlod de indfaldne Træk, og Dødens isnende Aande strøg ligesom hen over den hele Skikkelse.

Da aabnedes Døren til den Stue, hvor Manden var, en Stemme, kvalt af Graad og Bevægelse, raabte ind: „Farvel Margrethe!“ og Døren lukkedes igjen.

Ak, det stakkels, svigfulde Hjerte! Her paa det sidste Trin ved Graven, her lokker endnu en Røst fra Livet! Ja, men det var ogsaa den længe ventede — den længselsfuldt attraaede. For denne Lyd, den eneste i Verden, som hun nu forstod, blev Ørets slappe Hinde atter spændt, og Sjælens Fryd udbredte fast en Glorie omkring det blege Ansigt. Nu var den hvasse Torn forsvunden!

Men blev der ikke nyligt sagt: „Alle dine Synders naadige Forladelse!“ Hvad skjøtter Du da om Verdens Smil og Vredesblik? En er jo dog kun Dommeren i al Evighed. Svigfulde Hjerte!

Men se, Smilet har jo nu en anden Form, huldsaligt som Solstraalens Blink paa Bølgen. Ak, hvad lovede dog ikke dette Smil, selv her i Døden! Hvi tøvede Du saalænge, Du mørke Mand, med hint Forsonings-

ord, hvi slettede Du ikke Brødens Mærke ud — thi se, et helt Livs Solskin har Du tabt!

Præsten stod der endnu, og Taarer listede sig sagte ned over de furede Kinder, da bøiede han sig over hende, men nu lukkede hun de milde Øine, det sidste Suk fløi hen saa let som Viftet af en Sommerfugle-Vinge, og hun var et Lig.

O, hvilken Kummers Vægt laa ikke over denne svage Skikkelse — den sværeste af Alle, den selvforskyldte! Men Smilet var der endnu. Forsoningens Banner var heiset og hun var styret mod de lyse Strande.

Og Præsten lavede sig nu til at gaa; men i den aabne Dør betænkte han sig og gik endnu engang derind, hvor Mesteren var. Men neppe var han traadt over Tærskelen, før et Udraab af Forfærdelse undslap ham.

Paa Gulvet laa den ulykkelige Mand. Blodet strømmede ud af et dybt Saar i Brystet, og ved Siden af ham laa den før omtalte Tollekniv.

Flere af Husets Folk kom nu til. Redning blev forsøgt; men Døden havde allerede sat sit umiskjendelige Stempel paa hele denne skrækindgydende Skikkelse. Al Hjelp var spildt.

Saamange Aar igjennem havde han da baaret paa sin mørke Byrde, og nu, da Sindets Skorpe brødes, nu da det lysnede i Grunden, nu var der ingen Kraft i Sjælen til at bære denne milde Stemning!

Altsaa i samme Stund fløi begge disse Sjæle didop til det store Stevne! For ham, den store Grandsker af Alverdens Nød, stode de nu begge, hver med sin sørgelige Binding — Fortvivlelse og Anger. Men han, som ved, hvorfor den ene Flamme brænder svagt, medens den

anden lyser over Tidens Mørke, han har jo sagt at „Naade skulde gaa for Ret!" —

Men Præsten gik nu ud af Dødens Hus; der var hans Gjerning endt. Og han forsvandt omsider bag den samme Dør, hvorfra han traadte os imøde.

Men se! Der aabnes jo et Vindue; der helder sig en Skikkelse ud af det, vi kjende den igjen, det er den gamle Præstemand, der stirrer ud i Natten. I Tanken gjennemgaar han Nattens rystende Begivenhed, og han spørger vel sig selv, hvad Frugt hans Gjerning havde vundet for Evigheden, og en indre Stemme giver ham Svar: En Lilie, duftende af Fred og Kjærlighed, var spiret frem ved Enden af den vildsomme Ørken, hvori hun, den brødefulde, angerpinte Kvinde havde vandret. Og der, hvor Hjertets Strengeleg var rustet hen for Hadets Aande, der, hvor Lidenskab og Uforstand greb i med haarde Fingre, derfra klang nu hin enkelte Mildhedstone „Farvel Margrethe!" og visselig gik den til ham, som samler alle dette Jordlivs Mislyd til evig, uforstyrret Samklang.

Og Præsten lod endnu engang sit Blik glide henover den natlige Scene. Maanen sendte sit flygtige vinkende Smil ned fra de brudte Skyer — men fra de hvide Kors i den nære Dødninghave udgik der ogsaa Smil og Vink og Hilsen, mere kolde vel end selve Maanens, men ogsaa mere trofaste — thi Døden sviger aldrig.

Men lod den ædle Gamle maaskee Loddet gaa tilbunds i egne Sjæledybder? — Thi ud i Nattens Taushed lød som et Suk de Ord:

„Hvert Hjerte sin Forræder har!"

Og Vinduet lukkedes igjen.

II.

Vøringen.

Det kan nu omtrent være 40 Aar, siden Vøringfossen i Hardanger blev opdaget af en Reisende og derefter sat som Maalet for et stedse voxende Antal Touristers besværlige og ofte farefulde Vandring. Før den Tid var den kun kjendt af Bønderne deromkring, som havde deres Sætre paa Høifjeldet, og for dem har sikkert hin Naturscene ikke havt nogen ualmindelig Interesse; dertil ere de for vante til at maale Afgrundene og til at følge de styrtende Vande; det er først gjennem Fremmede, at de ere komne til Forstaaelse heraf, og først ved disses overdrevne Skræk og Forsigtighed selv blevne saa forsigtige, at de ikke uden stor Agtpaagivenhed nærme sig Faldet. Selve Fjeldet, hvorfra Vøringen styrter ud, kaldes Stauerfjeldet, og Veien did gaar gjennem et trangt, forvittret Dalføre, som kaldes Maabedalen. Her har Fossen sit Afløb, hvilket paa mange Steder gjør Veien næsten ufremkommelig. Det Hele faar ved et overskuende Blik Udseendet af, at det er det stride fossende Vand, som i rasende Fart bryder nedover, der har splittet Fjeldet og tiltrodset sig sin ujevne, vanskelige Vei; thi Fjeldvæggene, som lude mod hinanden, ere fulde af afrevne Klippestumper, der hænge ud over

Stien og synes kun at behøve et Echos sagte Tryk for at løsne og blande sig med den øvrige Forvirring.

Det er en ensom Vandring gjennem denne Dal. Lange Strækninger passeres uden Lyden af et Menneskes Trin, kun af og til den toneløse Klang af en Kobjelde oppe i Fjeldet og det evige Sus af Elvens fraadende Vande. I denne farveløse Stenørken forstaar man, hvad en lille Blomst vil sige. En blomstrende Eng kan sprede sit brogede Teppe for vor Fod, og vi vandre tankeløse hen derover; men her, hvor Øiet Intet møder uden Sten og Taager og Vand og atter Sten, her hilser og velsigner man den lille Blaaklokke, der som et uskyldigt Barneøie titter op til os fra Stenrevnerne og ligesom synes at bede for sig; thi den præker det eneste glade Budskab i denne Forladthed. Men saaledes er det: Øiet glider koldt hen over Massen. Det er den Enkelte, som tænder Blikket.

Endelig stod Fjeldet for os, hvor den egentlige Stigning begynder, og Veien gaar gjennem en Stenhob i Zigzag næsten lodret opover. Naar man ved Foden af Fjeldet maaler Steilheden, maa det erfares for at troes, at denne Vei kan passeres til Hest. Imidlertid sidder man godt og trygt i Sadlen, og den trofaste, fjeldvante Hest løfter sig kjækt i Svingningerne; men man holdes kun af en Sadelgjord, og der er brat udfor!

Vi vare omtrent naaede til midt paa Fjeldet, da vi saa en Del Mænd komme nedover i langsom Orden. Forrest i Rækken gik en stærkt foroverbøiet Skikkelse med en uforholdsmæssig stor Byrde paa Ryggen; hvad det var, kunde ikke skjelnes, da de ophobede Stene i etvæk dulgte os for hinanden. Endelig ved en pludselig Omdreining af Veien fik vi Optoget lige for os. Det var

et Ligfølge. Den ludende Skikkelse bar Kisten i to tykke Rebseler over Ryggen, og det var synligt, at den indesluttede et fuldvoxent Lig. Nærmest Bæreren fulgte en aldrende Bonde, der dog snarere syntes bøiet af Sorger end af Tid, han var fuldkomment tilbagesunken i sig selv og udeltagende for Alt, hvad der foregik omkring ham. Just der, hvor vi mødtes, fandtes den eneste Hvileplads paa hele Fjeldet; det var de saakaldte Brudebænke. Her hvilede Brudefølget sig, naar det fulgte Brudeparret hjem fra Kirken nede i Dalen. Nu styrede Ligtoget hen mod Bænkene; deres Bestemmelse blev jo den samme, det var kun den Forskjel, at det ene af disse Følger steg op, det andet ned.

Ligkisten blev nu løst af Bæreren og sat paa Bænkene, og han sank, trods sin kraftige Bygning, hen over samme i fuldstændig Kraftudtømmelse, og den Ting lod sig forstaa; thi hvert Skridt nedover den bratte Fjeldsti var en Synken i Knæ under Vægten af En selv, og her var jo en Byrde, dobbelt saa tung at bære, som nogen anden af samme Vægt; den hvilede baade paa Sjæl og Legeme. Men det lod sig nu engang ikke gjøre paa anden Vis, og saa blev der ikke talt mere om det.

Vi vexlede de almindelige Hilsener og et Par betydningsløse Ord, mere egnede til at skjule end aabenbare Tanken, og derpaa drog vi videre. Først et godt Stykke ovenfor saa vi os tilbage. Det stille Følge havde atter sat sig i Bevægelse ned over Fjeldet. Den ludende Skikkelse foran med Kisten over Ryggen, og Bønderne, en for en bagefter, i afmaalt høitidelig Taushed. Var det en glædelig eller sørgelig Bortgang fra dette Jordliv — man saa det ikke. Det var den sidste Ære, som vistes den Døde af Slægt og Kjendinger, og det skete med

Alvor og Værdighed. Underligt rørtes Sjælen ved Synet af dette simple Optog her midt i Naturens store Ensomhed, hvor hver lille Lyd — Gedens Brægen fra Fjeldaasen, Drønet af den fjerne Fos, Stenen, som rullede ned i det taagede Dyb, Alt synes at sige et klagende Farvel til den Døde. Uvilkaarlig gjorde Tanken et Spring og mødte et af disse konstig sammensatte Sørgetog i Byens Gader, hvor Ligegyldighed og sladdrende Tankeløshed afgiver sin skærende Contrast til Ligvognens mørke, sorgfulde Afsluttethed.

Men den sidste Svingning af Stien var passeret, og vi holdt oppe paa Høisletten. En uoverskuelig Strækning af Myr, Smaakrat og Vand.

Der er sagt, at Norge ligesaa godt kunde kaldes et Fladland med dybe Dale, som et Klippeland, og det klinger som en Paradox; men naar man staar deroppe paa de umaalelige Vidder og ser udover, da faar den Tanke Rum fremfor andre, at Norge som en uhyre Stenmasse har løftet sig op af Havet, og Tiden efterhaanden givet det Brist og Revne.

Hvilken Ensomhed og Taushed! Hvilket Arbeide for Tanken at gribe sit Stof i denne udstrakte Jevnhed! Selv Himlen synes koldere og fjernere, og man længes tilbage til den trange Dal med dens lune Beskyttelse, og med dens lille Plet af Himlen, der ligesom skuer ned paa de mange Smaabekymringer med et deltagende Øie.

Hesten blev nu bunden i et lille Birkekrat, som paa denne Side krandser Fossen, og vi nærmede os Faldet. I en Høide af otte hundrede Fod styrter det lodret ned som i en Kjedel, saa Fjeldet ryster af det stærke Tryk. Det er nødvendigt at staa paa den yderste Rand af Fjeldet for at overskue Fossen; men staar man her, da er det farligt

at fordybe sig i Skuet; thi man synker sammen for en Magt, som Ingen kan modstaa, den, at man gaar op i hvad man ser og hører. Det er, som om Øiet aldrig havde set andet end det i rasende Lidenskab udovenstyrtende Vand, og som om Øret aldrig havde fornummet nogen anden Lyd end dette Alt overdøvende Brag. Men paa dette Punkt griber Svimmelheden sit Offer i den vamle Dands, og derfor er det nødvendigt for de Fleste at nærme sig Faldet krybende paa Hænder og Fødder og med et Reb om Livet, som holdes af Føreren i den tilbørlige Afstand. Naturligvis er Villien og den aarvaagne Bevidsthed fuldt saa stærkt et Reb som noget andet, og man bevæger sig lettere og friere i det.

Det er et stolt Syn at se denne Fos, som selv har hulet sig sit dybe Leie. Hvorfra komme disse uhyre Vandmasser, der selv i Minuttet maa synes umaalelige? Den brede Elv snor sig i rivende Fart hen over Høisletten, men der er ingen springende Straale fra Fjeldets Indre, som fylder den. Spørg den ordknappe Fører, som sidder der paa Stenen i døsig Ro — han svarer: „Sneen smelter, og det gjør sit, men Duggen falder stærkt, og det gjør mere". Da ser man sig omkring. Ja vist, Duggen hænger der, trods Middag længesiden er forbi, paa Græs og Mos i fulde Draaber, men hvorledes finde disse Draaber igjen i hine Styrtninger, der ustandselig vælte sig frem? Lykkelige Kraft i Sjælen, at kunne optage i sig det mægtige Hele uden at bryde sit Sind med de enkelte Dele. Imidlertid vogter dog det mørke Fjeld, som paa hin Side slutter sig om Fossen, paa mere end Halvparten af Interessen ved denne Fjeldvandring; thi det løfter sig som en mægtig Runesten med gaadefulde Skrifttegn, dem Ingen har kunnet tyde, og det ruger

ligesom med dæmonisk Vildhed over hvad det ved. En smal Elv snor sig i Slangebugtninger ned over den mørke Væg, og da det luder lidt fremover, lægger det noget Skummelt udover Dybet. Ved det første Øiekast synes det Ingenting, ved det næste er man fængslet og kan knap komme bort derfra.

Taagerne trængte sig nu tættere sammen og begyndte at falde ned som Regn, saa vi bleve nødte til at søge Husly Natten over i en Gaard længere borte paa Fjeldet. Der sad vi da endelig lunt og vel bænkede, og Aftenen lagde lidt efter lidt sit Halvmørke henover Høisletten.

Da kom der Folk til Gaarden. Det var dem af Ligfølget, som hørte hjemme heroppe. De traadte indenfor, og efter en simpel Opfordring satte de sig tilbords for at nyde Kveldsmaden med Husets Folk. Kun den Gamle, som havde fulgt Kisten nærmest, deltog ikke heri, men satte sig hen i en Krog af Stuen, og medens henne ved Bordet allerede Spørgsmaal og Svar krydsede hinanden med Liv og Friskhed, sank han mere og mere sammen over sig selv, og det var vanskeligt at vide, om Søvnen tog ham i sine trøstefulde Arme, eller om han veg for en dybere Træthed, som ingen Hvile finder. En Stund var gaaet paa denne Maade, da reiste Husmoderen sig fra Bordet og satte sig hen i Krogen hos den Gamle og strøg ham kjærligt over de kolde, sammenfoldede Hænder; men Sindet var som snøret ind i trange Baand; hvor blødt hun end løsnede ved dem, de gave dog ikke efter. Da var det, som om hun pludselig bestemte sig til at gaa lige paa Sagen, og hun sagde med en vis Varsomhed:

„Saa fik Du da endelig Sigrid i Jorden“.

„Ja“, var hans korte, klangløse Svar.

„Det var en strid Dag for Dig, den, Ole“, vedblev hun.

„Det var det“, svarede han stille.

„Det tør nu med Guds Hjælp ikke vare saa længe, inden Du følger efter hende, Du“, fortsatte Konen ufortrødent.

„Det tør ikke det, nei“, sukkede Manden hen for sig, og nu fulgte en lang Pause, hvori han truede med at synke tilbage i sin forrige Døs, og hvor Konen raadvild ligesom var standset med et Ord paa Munden. Da reiste hun sig og forsvandt i Kjøkkenet, men kom hurtig tilbage med en Skaal varm Drikke, som hun nødte ham til at smage paa. Det syntes at oplive ham noget. Nu vedblev hun:

„Sigrid maa ha'e været en vakker Gjente“.

„Ja, det var slig fin lyslet Gjente, at det var som Solen skinnede, der hun gik og stod“, udbrød Manden med opblussende Kraft og sank saa tilbage i sig selv igjen.

„Har nok spurgt det“, vedblev Konen. „Ak ja, Sligt kan nu komme Folk imellem. Det var da heller ikke ligt til nogen Ting, at hun vendte sig fra Dig, som sad med den store Gaarden, og tog ham Knud Elven, der ikke eiede fra Haanden i Munden“.

„Hun havde vel Hug til ham og ikke til mig“, afbrød Manden kort.

Men Konen lod sig ikke afvise, og hun vedblev:

„Ja det var vel saa. Stakkel! Hun fik bøde for det. Der sad hun nu igjen med sine tre Smaabørn da Manden døde, og der var hverken til at bide eller brænde. Men det var slig hovmodigt Kvindfolk, at før hun skulde tigge, skulde hun gnave Fingrene sine. En vidste knap, om det gik an at byde hende Maden“.

„Sigrid bar mer, end ti Andre sank i Hug under“, udbrød Manden med større Kraft.

„Det er saa vakkert at høre Dig tale paa den Vis“, sagde Konen inderlig. „Du har nu havt meget Udestaaende med hende, Du. Det var saa underligt for Dig, naar Du bød Dig frem for en stakkels Gjente, som tjente paa Din egen Gaard, og saa Du maatte gaa af Veien for en simpel Gut. Folk har nu altid Noget at snakke om Sligt, og der findes altid dem, som liker, at det gaar Andre galt. Men godt, at Du kan glemme det, som ondt er.“

„Glemme!“ gjentog Manden, og der for ligesom en anden Aand i ham, saa han med et Ryk kastede Sløvheden fra sig. „Ja, det, som skal glemmes — ned i Jorden med det! Men der er det, som aldrig skal glemmes, og det skal vi huske lige ind for Vorherre selv“.

„Vel for den, som havde saameget Godt at huske paa, som Du, Ole“, udbrød en af Folkene henne ved Bordet. „Der er ikke Mand hverken i Bygd eller paa Fjeld, der har gjort saameget Godt som Du“.

„Nei der er ikke det, ha, ha!“ haanlo den Gamle, og der strøg noget Vildt henover ham.

„Gad nok vide“, indvendte Konen mildt, „hvad der var bleven af stakkels Sigrid, om ikke Du havde sørget for hende? Og da det nu spurgtes, at hun var falden i Elven, og at hun var draget ud over Styrtet med Fossen, var der da Nogen, som søgte Nat og Dag for at finde hende, da var det vel Dig, Ole, og var der Nogen, som græd, da hun fandtes, var det vel ogsaa Dig. Sligt husker Vorherre, og Du kan have Lov til at huske det med, Du, tænker jeg“.

„Ja, slig tænker Du“, svarede Manden stærkt, og han reiste sig og gik frem over Gulvet mod de Andre, „og slig tænke I Allesammen, men nu skal I vide, hvem jeg er, for jeg er ikke bedre end den, som Lov og Dom gaar over, og der er ikke mere Guld i mig, end der er over Fjeldskarret, der Solen glittrer. Jeg ved nok, hvad jeg har at huske paa, jeg ved nok, at jeg aldrig skal glemme hin Kvelden, da Sigrid tren ind ad Døren til mig og sa'e: „Nu faar Du give mig Kveldsmad til Børnene mine, og Noget, de kan varme sig paa“. Og hun skjalv i Maalet, og jeg saa nok, hun tog for sig, saa hun ikke skulde segne. Men da var jeg haard som Fjeldet, ak! Fjeldet er aldrig saa haardt, som et Menneskehjerte kan være. Saa faldt nu de Ordene mig ud af Munden: „Dengang jeg bød Dig Nøglen til Staburet mit, da slog Du med Nakken, nu kan Du gaa Dør forbi“. Saa gik hun lige hen imod mig, ak! det var slig usfel Dragt hun bar! Og saa løftede hun Ansigtet op, der var noget Vildt i Øinene, og hun saa fast paa mig, det var ikke frit, at jeg blev ræd. Saadan stod hun en Stund, men saa skød Hovmodet op i hende igjen, og saa vendte hun sig fra mig og haanlo, og henne i Døren raabte hun ind mod mig: Havde der været en Bjørnehie her paa Fjeldet, saa havde jeg baaret Børnene mine did for at varme sig, og jeg var gaaet Din Dør forbi. — Og hun gik“.

„Jesus forbarme sig, Ole! Lod Du hende gaa“! udbrød Konen og gøs tilbage fra ham. De Andre taug Allesammen, der hørtes knap et Aandedræt.

„Jeg lod hende gaa“, svarede Manden kort. „Saa kom nu Natten og bar slig Iskulde hen over Fjeldet, at der var ikke det Dække, som kunde holde den ude, og en

voxen Mand skjalv, der han laa. Det var en sen Nat den. Ikke er der et Sted, man faar hvile sig i Ro, naar Man har Ondt isinde. Af og til slap jeg Vorherre ind. Da syntes jeg, Mor var bleven levende igjen og stod derhenne i Krogen og svøbte mig ind i baade Uldent og Linned og stelte saa kjærlig med mig. Da maatte jeg ud af Sengen og henover Fjeldet til Sigrid med en stor Byldt baade af Klæder og Andet, og Børnene hendes bleve baade varmet og mættet, og det Vilde gik bort af Synet, og hun tog mig i Haanden, og det blev saa godt for os Allesammen. Men saa kom det Onde over mig igjen, saa slap hun Haanden og kastede mig Fantord i Ansigtet, og saa blev jeg saa kold som en Issno, og der var ikke det Onde, jeg ikke vilde hende for al den Sorg og Tort, hun havde voldt mig".

„Hellige Gud, Ole", sukkede Konen, „glemte Du, at Frelseren bad for alle dem, som voldte ham langt større Sorg og Tort"?

„O, tal ikke om det, Du Kari", vedblev Manden. „Du har ikke det Sind, jeg har. Fra jeg var Gut af, var det mørkt inde i mig, og det Gode kom kun af og til som Solskin paa en Ruskedag; raade fik det aldrig. Ak, havde jeg lydt Vorherre hin Nat! Vinden slog sammen om Huset, saa det skjalv i Grunden, og oppe gjennem Skorstenen peb og klang det, som naar En vaander sig i stor Nød. Slig gik det, til det første Dagskær lysnede henover, men saa maatte jeg op i Klæderne og ud paa Fjeldet.

Jeg gik alene, jeg havde ikke Mod til at vise Nogen, at jeg gjorde det, som var ret.

Langt udover gik jeg . . . henimod det usle Hus, som hun boede i . . . der laa hun i Sneen. Var hun død? Jeg skjalv som en Aspegren.

„Sigrid“! raabte jeg, „Sigrid! Kjære! For alt det Onde, jeg har gjort Dig“!

Hun svarte ikke med et Ord. Jeg gik tæt hen til hende. Herre, forbarmende Christ! Der laa hun hen over de smaa Børnene sine, og der var ikke Liv skabt i nogen af dem.

Ak, aldrig kan I tænke Jer, hvordan det slider inde i mig! Det er ret ligesom der var en Magt, som vilde holde fast i Ordet, men det er Synden, og ikke skal den vinde over mig denne Gang, det faar da bære eller briste. Dog det skal I vide Allesammen, at det er langt mageligere at gjemme bort sin Usselhed, end kaste den ud, saa nøgen som den er, for Alles Øine“.

Han vaklede et Øieblik, og greb hen for sig. En af Bønderne sprang til og tog ham i sine Arme, og ledte ham hen til en Stol. Her sad han en Stund med lukkede Øine, da begyndte han paany:

„Jeg fik nu Folk samlet, og vi gjorde hvad vi kunde. Børnene . . . de laa allerede i Vorherres Favn . . . Sigrid fik vi tillive igjen. Bedre det aldrig var sket! Naar Vorherre tager Sit, er der Lidet ved det som er tilbage. Viddet var gaaet fra hende.

Det Første hun sagde, da hun livnede op igjen, var det: Vi maatte nu huske vel paa, at Smaabørnene sov, og ikke uro dem. Bedst, om de kunde sove helt op ad Dagen; thi der var ikke Mad skabt i Huset. Hun havde nu været ude, for at træffe Folk, saa vare de sagtens blevne rædde for at være alene, og vare gaaede ud imod hende. Stakkels Smaa! De vare nok baade forfrosne og trætte, og det kunde ikke Vorherre nænne, derfor havde han redt dem en slig fin hvid Seng. Aldrig havde de ligget saa blødt og vakkert derhjemme;

thi der var baade sort og stygt. Lidet Gran havde Stormen ruffet i Klæderne deres, derfor havde hun lagt sig hen over dem, saa de ikke skulde vækkes.

Og al den Ynk saa jeg paa, men jeg taug. Der var Mod nok i mig ellers, men nu var der ikke saa meget Mod, at jeg kunde sige, det var min Skyld Altsammen, og at jeg var et slet Menneske.

Saa roste de mig, fordi jeg fik Børnene i Jorden, og fordi jeg tog Sigrid til mig og lod hende gaa og stelle sig, som hun selv vilde; men jeg vidste det, jeg vidste, og der var En, som vidste det med mig; thi han ved Alt, og han har ikke set blidt paa mig siden. Sommeren var ikke til for mig, og Vinteren fortalte altid op igjen det Samme.

Saa kom nu den Søndagen ... Jesus Christ! ... jeg trøstede mig ikke til at gaa i Kirken, og saa satte jeg mig, saasom jeg var vant, derhenne ved Fossen ... Da kommer der Noget drivende ned langs Elven ... det tyktes mig, det var et Menneske. Jeg reiste mig, for at se. Ja det var et Menneske ... det var et Kvindfolk ... I det Samme for det ud over Skarret og ned i Fossen ... Det var Sigrid. Da skreg jeg høit paa Vorherre. Og han hørte mig, det ved jeg; thi da fik jeg græde. Gud hjælpe den Mand, som ikke kan græde, naar Tid kommer.

Nu ligger hun i Jorden, hun har svaret for Sit, hvordan skal jeg svare for Mit? Huske det skal jeg forvist ... men der er nok det, jeg heller aldrig kan glemme, og det vil Vorherre heller ikke glemme, det var hin Dagen, da Sigrid var Brud. Jeg ved nok der var indeni mig en liden grøn Gren med nogle smaa Knopper paa ... det var min Mo'r, som havde faaet den til at gro.

Men hin Dag slog der en saadan Iskulde sammen om mig, at de brast af allesammen, og den visnede lige ned i Roden. Jeg tror, jeg kunde have lært at le og være glad; men det blev til det, at hver Gang jeg lo, var det som jeg lo ad Vorherre selv. Men nu har jeg talt . . . Ingen skal mere sige den Løgn om mig, at jeg var en snild Mand. Nu har jeg klaret for mig i denne Verden . . . Gud hjælpe mig i hin"!

„Det gjør han forvist, Ole", trøstede Konen. „Det tør endnu blive godt for Dig her i Livet".

„Hør, Kari", sagde Manden, idet han stod op og lavede sig til at gaa, „jeg tror Vorherre har sat os Mennesker sammen her i Verden — to og to — som han syntes det kunde bære sig bedst, saa den Ene fik hjælpe lidt paa den Anden. Men saa vil nu Hver og En have sin Villie, og det Vorherre vilde, kommer altid bagefter. Da faar det Onde fat i os, og det slipper ikke Tag, før Noget er bristet, som aldrig kan heles igjen". Og dermed gik han stille ud af Døren.

Ingen fulgte ham, man hørte ham gaa bort i samme Retning, som han var kommen hid. Dyb Stilhed laa over den lille Forsamling, det var, som om hver Enkelt vendte Blikket indad mod sin egen Skyld. Omsider stod de Fremmede op og gik . . . Lyden af deres Skridt hendøde, og Nattens Taushed fulgte.

Solen stod høit paa Himlen næste Morgen, da vi forlode vort Natteherberg og langsomt skred hen over Fjeldsletten. Ved at passere Birkekrattet paa denne Side Fossen, drog Længslen os didhen endnu en Gang, for et flygtigt Øieblik at skjælve der paa Randen og maale Dybden og sin egen Afmagt. Det fraadende Vand fløi ligesom mere iltert og overgivent nedover Skarret i det

blændende Sollys, og fra Dybet kastedes Skummet op igjen, saa det brød sig i tusinde Blink og Regnbuer paa Kryds og Tvers. Selv over den mørke Fjeldvæg hang Regnbuen sin brogede Kjortel, og tvang den til at smile til den herlige Morgen. Himlen og Jorden syntes at favne hinanden i Henrykkelse og Glæde.

Da vi vendte os for at gaa bort igjen, saa vi en Skikkelse sidde i et Indhug i Fjeldet nærmest Styrtningen. . . . Det var Manden fra Ligfølget. Maatte der da være en Skygge midt i dette straalende Lyshav!

Da løftede han paa en Gang sin Røst og sang:

„Min Gud er en forsonet Gud!
Halleluja jeg qvæder.
Gak af Din mørke Trældom ud,
Min Sjæl, og kast Dit Sørgeskrud;
Aljorderig sig glæder".

III.

Fra Hardanger.

Den Del af Hardanger Fjord, som kaldes Øifjord, er indesluttet af uhyre Fjeldmasser, der koldt og afvisende læne sig tilbage fra Vandet, som om de hvilede sig i trodsende Bevidsthed om egen Styrke; thi skjønt Fjorden stundom lægger sig saa blødt og kjælent op til de mørke Masser, som Barnet, der luller sig isøvn ved eget Nyn imellem bløde Puder, og til andre Tider, hidset op af Stormen til heftig Modstand, slaar sine Bølger op derpaa med et saadant Raseri, at det syder hen om Randen som i en kogende Kjedel, Fjeldet skifter dog ikke Stemning, der det staar fordybet i sin egen Saga; det rives ikke ud med det fraadende Vand i Kampen, og det lokkes ikke med de hoppende Smaabølger hen i Legen; det er sig selv nok. Men Vandet bliver dog dets Bane; det er et fraadsende Uhyre, som slikker Fjeldet med sin bløde Tunge; og mættes ikke, før det er smuldret hen i Grus, og Bølgen gaar sin herrevante Gang hen over.

Det var en Dag, lidt hen paa Sommertiden. Solen laa smilende og varmt over Fjorden. En let Modvind jog os de skinnende Smaabølger imøde, og det

syntes ikke svært at splitte deres drillende Følge; men Søen gik hult, og Baaden arbeidede sig tungt fremover, endda den var let og tre Mand havde Aarerne ude. Nu blev der gjort Holdt. Madbommen maatte frem, og en tarvelig Forfriskning indtoges, medens Baaden hoppede op og ned som en Nøddeskal paa de skvulpende Bølger, og hvert Øieblik truede med at støde ind paa det rødlige Næs, der som en mægtig Rundinq skar ud i Vandet.

Under dette var det blevet livligt oppe langs Fjeldaasen. Folk kom frem, den korte Lee blev strøget og man skimtede hist og her en Skikkelse, som trængte sig rundt et Fjeldstykke, for at afskære det sparsomt henkastede Græs mellem de løsrevne Sten.

Som nu Skydsfolket sad der og spiste, havde hver for sig sin Bemærkning at gjøre, hvoraf det fremgik, at Folket deroppe i Fjeldet vare Kjendinger, og at det var ham, Knud Legre, den rigeste Bonde i Bygden, som havde Sæter der.

Nu lød et Skrig! — Echo fløi afsted med det hen over alle Fjeldene — og endnu et! Det var en Kvindestemme, men denne Gang klang det kaadt og lattermildt nedover. Hvad var det da?

Vi skyggede med Haanden for Øinene. Det var et spraglet Klædningsstykke, der svævede ned langs Fjeldvæggen og nu blev hængende over en mægtig Enebusk, der skjød sine Grene ud fra en Brist i Stenene, omtrent et Tusind Fod op fra Vandet.

Nu blev der raabt ned til os, og trods den uhyre Afstand hørtes dog hvert Ord som gjennem en Raaber. Det var, som om de vidste at fange en Lydbølge og drive den med Ordet i lige Linie ned til Baaden.

Vi erfarede da: at hun, Thorbjør Legre, havde sluppet Stakken sin (Skjørtet) ud af Hænderne, just som hun vilde hænge den fra sig paa en Gren, for at den kunde være pæn og ren til at kaste over Arbeidsklæderne, naar hun skulde hjemad. Men nu fik hun jo Lykke til at se den hænge der og slides op paa Enebusken.

Og den Ting var der Mening i; thi at komme ned og hente den deroppe fra var umuligt; der blev heller ikke tænkt paa et Forsøg. Og nede fra Baaden og op løftede den glatte, afrundede Fjeldside sig næsten svimlende for Øiet, og der var ikke, saa langt Synet rakte, et Fæste for den spædeste Fod — ja, det var slig, at Tanken selv gled derpaa.

„Hvad vil Du gi'e for Stakken Din, Thorbjør?“ raabte den Yngste af Skydsfolket opad. Det var en vakker, mørkladen Gut med livfulde, blaa Øine, et drillende Smil og noget Strengt hen over Panden.

„Den er ikke Synet værd, der den hænger,“ lød en ung, klar Kvinderøst nedover.

„Hvad vil Du gi'e for Stakken Din, spør jeg?“ vedblev Gutten som før.

„Det var slig Prat om den Stakken,“ lo Gjenten ned igjen. „Vil Du ha'e den, saa ta'e den, den er Dig vel undt.“

„Ja nok,“ svarede Gutten og kastede Trøjen, „staa ved Ordet!“

„Hvad tænker Du paa, Gut?“ udbrød den Ældste af Skydsfolket, en gammel Mand, der sled i Senerne af et afspillet Spegelaar.

„Hvad jeg tænker paa?“ sagde Gutten smaaleende, „jeg har tænkt at hente Stakken min.“

„Salmandsværk!“ afbrød Gamlingen. „Saalangt Synet naar, er der ikke det Sted, Du kan sætte Foden paa, og det bliver sent paa Kvelden, før vi række frem.“

Men Gutten blev ved Sit. Han skulde nok tage det igjen, og var der ikke Fæste for Foden, skulde nok han skaffe sig Fæste. Og dermed aabnede han et lille Aflukke bag i Baaden, tog frem en syv til otte korte Træpinde, saadanne som Skydsfolkene altid føre med for i en snar Vending deraf at skjære sig en Aare-told. Staaende i Baaden begyndte han nu at skjære dem til i den ene Ende som en Kile, medens han af og til sendte et sikkert, prøvende Blik fra de vandblaa Øine opover Fjeldet, og hvergang det naaede Enebusken, gik der ligesom en Lysning henover det mørke, solbrændte Ansigt.

Og nu dreiede han Baaden tættere ind under Fjel-det, strakte sig fra Kanten opover saaalangt han naaede, drev saa en Kile ind i en Revne i Stenen, som nedenfra slet ikke var synlig, og svang sig, eller rettere klyngede sig med en utrolig Bøielighed op paa Træstumpen, og fik Foden sat tilrette paa den. Herfra løftede han sig da i sin fulde Høide igjen, bestandig med den ene Side fast klemt ind til Fjeldet, indtil han omsider fandt en ny Revne, hvor han pressede den anden Kile ind, og klyn-gede sig saa paa samme Vis som før op paa den og fik en tredie ind noget høiere oppe. Nu hængte han Foden om det øverste Træstykke, lod sig glide ned mod det andet, greb om det med den ene Haand, medens han med den anden trak den nederste Kile ud, og flyttede saa Foden fra den øverste til den mellemste og vendte sig der, for at begynde forfra igjen. Og saaledes gik det opover med en snigende Regelmæssighed paa denne skrøbelige

Stige — Altsammen med det glatte, afrundede Fjeld foran og det mørke, slugvorne Vand dernede.

Det var en Umulighed at drage Øiet fra ham, og dog var det en Skræk at følge med. Det var den samme Følelse, som naar en Spøgelsehistorie fortælles; jo større Rædsel den kan vække, des mere voxer Lysten til at høre den. Det er en flygtig Aabenbarelse af det Dæmoniske i vor Natnr.

Men Kammeraterne i Baaden toge sig synlig ikke den Ting saa nær. De saa nok altid op efter Gutten, der nu begyndte at svinde lidt ind for Synet; men uden Uro og Frygt, med samme Mine, hvormed de betragtede Skyernes Fart for at maale Uveirets Afstand eller Vindens Dreining. Saa mente nu den Ene: at det kunde blive ondt nok at holde sig fast deroppe, og den Anden: at den Gutten fandt sig nok frem did han havde Hug til at komme. Men af og til gabede Gamlingen, og den Yngre sang en af disse Folkeviser, der vel nok skulle synes en Afspeiling af en fornøiet Stemning, men som dog altid slæbe sig sent og tungsindigt afsted, som et sygeligt Barn i de lystige Legekammeraters Følge, og vække ikke en glad Tanke, hverken hos Den, der synger, eller Den, der hører til.

Under dette havde Folket i Fjeldet forholdt sig roligt. Men nu brast en Kile, Gutten gled og hang udmattet i det øverste Træstykke. Da lød et skjærende Skrig fra Fjeldet og en dyb Mandsrøst raabte nedover:

„Slip ikke Tag! Er Du slig vek Gut?"

„Det var vel Pinden, som var vek og ikke jeg," sa'e Gutten forarget, og klyngede sig med et dygtigt Tiltag op paa den faste Kile, og drev nu atter det ene Træstykke ind efter det andet, med en saadan Freidighed

og Kraft, at han virkelig en Stund efter sad paa Enebusken; og aldrig er vel nogen Seirstrophæ løftet fra et stoltere Stade eller med en lykkeligere Følelse end den, hvormed Gutten fra Enebusken, svævende mellem Himmel og Jord, nu svang det rødstribede Skjørt høit i den skinnende Dag.

„Hvad vil Du nu gi'e for Stakken Din, Thorbjør?" raabte Gutten triumpherende.

„Skam skulde Du ha'e, at Du vover Livet for slig fillet Stak," brummede den samme dybe Mandsrøst nedover.

„Aa Stakken er fin nok, den," sa'e Gutten, „og nu er den min." Og dermed tog han Halstørklædet af og bandt den fast over Ryggen.

„Du har jo ikke Kvindfolk til at bruge den, Gut," sagde Manden fra Fjeldkanten.

„Det kan aldrig skade at have Noget forud," svarede Gutten kjækt, og begyndte at ordne sig til Nedstigningen. „Jeg har nu tænkt at gjemme den til Brudestak til Kjæresten min, jeg." Og dermed svang han sig ud fra Enebusken.

„Oho," lo Manden deroppe, „er det slig! Ja, pas nu paa, at Du ikke gaar bagover og hjem, baade Du og Stakken din, for saa faar vel Gjenten se sig om baade efter en anden Brudgom og en anden Brudestak."

„Aa, det er altid værst, før En ved Veien," svarede Gutten, og tog nu alvorligt fat paa Nedstigningen.

Denne gik vel meget hurtigere for sig, men den var forbunden med langt større Anstrængelse og Fare end Opstigningen; thi der skjalv man mest paa det Punkt, hvor han vendte sig for at drage den nederste Kile ud

igjen, og derpaa krympede sig sammen som en Snegl, for at vinde Fæste paa den midterste. Men ved Nedstigningen var Spændingen høiest i det Øieblik, hvor han med Foden som en Hage hængte om den øverste Kile og Knæet, støttet paa den mellemste, lod sig glide nedover for at finde en Revne, stor nok til at rumme Træstykket. Man kunde ved Opstigningen af og til huske paa, at der var Spøg med i Sagen, men det var plat umuligt, da han tungt gled nedover Fjeldet, at faa Plads for nogen anden Tanke end den: „Bare han var fra det med Livet!“

Der blev nu hverken skiftet Ord eller Mine mellem Kammeraterne og henover den Gamles Ansigt strøg nu og da en Skygge.

Men Gutten arbeidede sig kjækt nedover. Han slap nok ikke Livet saa let, han havde jo egentlig nu først ret begyndt paa det, og det var vel en Kamp værd!

Se, endnu et Par dristige Kast — og han stod i Baaden!

Her fik det i en Fart et andet Udseende. Velkomst- og Skjemtord fulgte paa hinanden i lystigt Følge; og det var først igjennem denne Modsætning Frygten røbede sig. Det var ligesom den i Flugten stak Hovedet frem for at vise, at den havde været der.

Gutten var fortumlet i Hovedet, og det var rimeligt. Øinene vare lidt rødsprængte og Ansigtsmusklerne i zittrende Bevægelse. „Han fik nu komme lidt til sig selv,“ mente Gamlingen, før han tog Aarerne fat. Men Gutten sad allerede paa Bænken, og under Kammeraternes gemytlige Smaaudbrud bredte han Skjørtet forsigtigt og næsten kjærtegnende hen over Knæet, lagde saa Aarerne ud, og Baaden fløi som en Maage henover de blinkende Vande.

„Du faar nu se til at finde En, som kan nytte Stakken din," smaadrillede den Gamle; „rimeligt er det, at den kommer til kjendt Folk."

„Aa det kan holde haardt nok det," kastede den Yngre løst hen; „Thorbjør Legre er snu Gjente, hun aker ikke med uskoet Hest paa Glatis, hun! Hun ser sig nok om efter den, der har bedste Gaarden, saa hver kan møde frem med Sit, og der kan være Ligelighed i Sagen."

„Kan være slig Slag for mig," sagde Gutten. „Thorbjør er vel ikke den eneste Gjente i Bygden, ved jeg." Og han tog et saa vældigt Tag i Aarerne, at det ruskede i Baaden. Men omkring Munden var der Noget som strammede og trak sig sammen, han sank en stor Mnndfuld, og det var svært at faa den ned. Var det maaske et sorgfuldt Suk? Ja, det var det vist; thi nu brast en Taare frem fra de sænkede Øienlaage og trillede ned over Kinden. Gutten satte en forfærdelig barsk Mine til; thi at Sligt skulde ses, var ikke efter hans Hug.

Men Reisens Maal var naaet. Baaden gled ind i den stille Vik, der rolig som et Speil gjengav Billedet af de fremoverludende Fjeldtoppe, glødende i Solnedgangen.

Som nu Skydsfolket stelte med Baaden og fik Reisetøiet paa Land, kom ned over Fjeldstien en sværtbygget, aldrende Bonde, der skred rask og uforfærdet henover den ujevne Vei. Efter ham — og bestandigt i det samme Spor — fulgte en vakker lyshaaret Gjente, fin og rankvoxen som Birken hist i Lien. De styrede lige hen mod os.

„Velkommen til Land," hilste Bonden. Det var den dybe, stærke Røst fra Fjeldaasen deromme. „Har havt flinkt Folk til Skyds idag," vedblev han paa sin korte, afvisende Maade; der trængtes intet Svar.

„Saa Du slap vel fra det den Gang, Einar," sagde han til Gutten, der stod og var lidt raadvild med hvor han skulde se hen. „Kalder Du det Mands Værk, at vove Liv for sligt Fjas?"

Og dette blev barskt sagt, men Mandens Ansigt fornegtede Ordene; thi hans Blik hvilede med stort Behag paa Gutten.

Denne spurgte nu, hvorfor de vare komne saa tidlig ned af Fjeldet i Kveld, og om de kanske vilde være med paa Baaden hjemad?

„Vi havde saa tænkt, ja," sagde Bonden, „og saa tænkte jeg den Ting, at siden Du nu har skaffet Dig en Brudestak idag, var det vel ligest Du fik Bruden med . . . og det mente nu hun, Thorbjør, ogsaa."

Men Einar var ikke den Gut, der lod sig sligt byde to Gange. Med et Sæt var han henne hos den blussende Gjente, der gjemte sig saa godt hun kunde bag Faderens brede Ryg.

„Hvor blev der af ham, Einar?" spurgte Gamlingen fra Baaden. „Jeg mener, han har fanget Gjenten bag Ryggen din, — — aa ja, det gaar jo an, at de mødes bag det Gjerde første Gang."

„Mener saa jeg ogsaa," sagde Faderen og bøiede Hovedet henover Skulderen og smilede til de Unge. „Vi faa vel tænke paa Hjemtouren nu, Einar?"

Og Einar sprang i Baaden, og bredte det rødstribede Skjørt ud over Toften. Et Øieblik efter sad

Thorbjør bly og smilende derpaa, og den kjække Gutten bag hende ved Roret; thi nu vilde, han Far, have et Ord med i Laget, og nu skulde Einar hvile sig ud.

Og Baaden gled ud af Viken over det stille, rødmende Vand; en Straale af den dalende Sol gik lys og glad henover det lykkelige Par — og de forsvandt bag Næsset.

IV.

Fra Sognefjorden.

Sognefjorden strækker sig med sine stærke Arme sexten Mile dybt ind mellem Langfjeldenes mægtige Hovedkjæde. Snart spiller den blinkende og dagklar omkring den frugtbare blomstrende Strand og de saftige Bjergskraaninger, og snart ligger den lurende og mørk som Døden selv indunder de skyhøie Klipper, hvis skinnende Snetoppe, lig et Brændglas, opfange Solstraalerne og kaste dem fra sig igjen uden nogensinde at optøes deraf. Stride Elve strygge ned langs de mørke Fjeldsider, eller styrte sig saa brat udover, at Vinden driver dem som en Støvregn hen over Fjorden.

I disse Egne findes de bratteste Overgange. Fra Vangen med de bugnende Frugttræer, hvor Naturen kun har Smil og Kjærtegn for sin Dyrker, til Pladsen under den glindsende Fond, hvor Alt ligesom stivner og rustner hen, og til den indeklemte Del, hvor Naturen i uboielig Trods og haardnakket Taushed udvikler Idiotens kummerlige Liv, ligger kun nogle faa Mile.

Intetsteds i Norge var Naturen mere skikket til at fostre store og eventyrlige Begivenheder end her, og derfor gjemmer ogsaa Sogn en mægtig Heltesaga fra Heden-

oldets Tid. Men Kæmpernes brammende Idræt er forsvunden, kun Naturen er den samme uhyre Kæmpe, der, umættelig som Dragen i Eventyret, hver Stund af Døgnet udfordrer til Kamp, og i sin vilde gribende Majestæt synes at se ned paa det Folk, der nu tumler sig i Dyst med den, som paa en vanslægtet Race; thi Sogningen er lille og spinkel af Vært, men der Armen rækker, gjør den Vei. Tidlig vant til at være med paa alle Veie, er Sogningen haardfør og ufortrøden, og den livlige Aand og den hurtige Tanke lyser ham ud af Øiet og præger sig i den raske Gang og de lette Bevægelser. Fjorden er hans halve Forraadskammer, derfor styrer han sin Baad henover det lunefulde Vand ligesaalet som Tjelden, der forud for Baaden dukker op og ned med Bølgen, som det synes uden Modstand, men styrer dog did, den vil. Og finder han saa ingen Plads for sig paa Bangen, med de frugtbare Sletter, hvor Livet gaar sin jevne magelige Gang, saa hugger han sig en Fodsti op over det brede Fjeld, og hvor det sætter altfor haardt imod, der snor han sig en Stige af bøielige Grene, som han sindrigt ved at gjøre fast mellem Stenene, og som han selv indøver sin Hest i at bestige, hvilket da ogsaa lykkes; Instinctet staar altid i dybeste Forstaaelse med Naturen. Paa denne Vis naar han endelig frem, og snart hænger det fattige Hus som en Ørnerede oppe under Fjeldaasen. Her sidder han da stundom den hele lange Vinter, udelukket fra Samkvem med den øvrige Verden, indtil Vaaren kommer med Hilsen og Bud fra Livet dernede i Lierne og byder ham til Kirkestevne og til Mødet ude paa den livlige Fjord. Og hvis Sygdom gjæster hans Hus og Sorgen hans Sind, da er en Bøn til Gud baade Læge og Præst. Og kommer saa Døden, da

maa der voves en Dyst med den for at kunne bringe dens Offer nedover den islagte Fjeldsti til den indviede Jord, og dette sker da stundom paa en Maade, som man med Skræk og Uhygge vender sig bort fra, og som kun Nødvendigheden, der paa disse Steder ikke lader sig tinge med, alene kan formilde Indtrykket af. Saaledes gaar da Bondens Liv hen i disse Egne, strengt og alvorligt, men derfor ikke uden Lykke; thi Lykken har mange Navne; Gud være takket, at Nøisomhed er et af dem, den oftest kaldes ved og altid lyder! Og har han saa end ikke en Historie, lig Fortidens sammensat af Storbedrift og pralende Daad, han har dog den, der udspringer af en Kamp med Forhold, hvor Liv og Død mangengang se hinanden tvivlende i Øiet, og hvor Gevinsten altid er det tarveligste Udkomme.

Paa et Sted var Fjeldet delt, og en kort, trang Dal skjød som Snippen af et Tørklæde ind til Bunden. Her saa det vildt og fiendtligt ud. Flere Elve skar ned over Fjeldkløften, og samlede sig ligesom i et dybt Kar, hvorfra de igjen væltede frem som en bred, fuld Strøm, der rivende og høirøstet strøg ned gjennem Dalen og ud i den mørke Fjord, hvori den sank saa brat, saa hemmelighedsfuldt og dybt, som om dens Bund havde været Evigheden selv. Langs de ujevne Fjeldsider havde Naturen pyntet op med lunefuld Ødselhed. Overalt mellem Fjeldstubberne stod Klynger af unge Birke og buskede Older, og, hvor Stenen hindrede deres Vært, slog Eneren sine fyldige grønne Grene, med det hvidlige Skjær ud over de skarpe Kanter og ind mellem Rifterne og her tog Klungerrosen fat i Forening med den vilde Vedbend og hængte de lange, blomsterfulde Grene udover Skarrene ligesom et pralende Gardin over det fattige

Leie. Hen gjennem Dalen, der var for fuld af Sten til at være stort opdyrket, laa spredt en Snes smaa og store Huse, der alle mer eller mindre saa fattige ud. Nærmere Fjorden laa en lille tjæret Trækirke. Den tog ikke Synet fra de øvrige Bygninger; thi den hævede sig kun lidt over dem i Størrelse, og et usselt faldefærdigt Spir var det eneste Tegn paa dens ophøiede Bestemmelse. Paa en lille Hpug, et Stykke borte fra Kirken, stod et mægtigt Hæggetræ og strakte sine blomstrende Grene vidt ud over ligesom et Telt. Dette var den saakaldte Kirkebakke, hvor Folket hver Søndag, naar der afholdtes Gudstjeneste i den lille Kirke, forsamlede sig og speidede udover Fjorden efter Skydsen, der allerede i den tidlige Morgenstund var sendt afsted efter Præsten, og som, naar Baaden stak om Odden paa hin Side Fjorden, gav Signalet til at løse Kirkeklokken, der maatte være saa svag, som den var, for ikke at rive Taarnet med sig i Svingningerne.

Her stod en Løverdagskveld en Flok Bønder i livlig Samtale; to af dem havde store Skovøxer i Haanden, og en tredie kom til med Toug og Stænger, som han kastede ved Roden af den blomstrende Hæg, og stillede sig saa med Hænderne i Lommerne foran Stammen med et Blik saa prøvende og skarpt, som om den skulde maales ud i tommevis. Pludseligt greb en af dem, som stod med Øxerne, fast om Skaftet med begge Hænder, og svang den til et vældigt Hug.

„O gjør det ikke Niels!" bad en gammel Mand, som havde sat sig paa Hug henne ved en Side: „Du vil saa angre paa det alligevel. En har nu gaaet og set saamange Aar paa det vakkre Træ, at en lidet kan undvære Synet af det."

„En faar Lykke til at undvære det som bedre er," svarede Niels vredt, men lod dog Armen synke uden at fuldføre Hugget. „Naar Kirken skal lukkes, saa skal Hæggen hugges, det svor jeg, og det holder jeg."

„Aa en har svoret sig til Fanden for mindre end det," svarede en ung kjæk Gut, leende: „Du kan jo sværge om igjen. Naar var det Skik at fælde Træ paa Kirkebakken, Du?"

„Der trænges ingen Kirkebakke, naar Kirken er stænget," kastede han vredt i Ansigtet paa Gutten.

„Ja var det slig med Kirken som det er med Hæggen," indvendte den Unge, „saa fik en finde sig i det; Træet, det er nu ungt igjen hver Vaar, det, men Kirken kan Du gjerne hver Vaar gi'e en Krykke til, og den er lige afslægs. Træet kan da pynte op i Dalen, det, men en vakker Dag staar der bare Skam af Kirken."

„Du taler som en Ungdom, en har ikke bedre Vid da", fnøs han mod Gutten.

„Hver Fugl synger med sit Næb, sa'e Padden," lo Gutten og spyttede langt hen for sig.

„Jeg mener nu det," afbrød den Gamle fra Skrenten besindigt de to Stridende, „at Den Vorherre gav Magten, gav han vel ogsaa Vid til at bruge den. Naar Præsten har sagt, at det ikke er sømmeligt at holde Gudstjeneste i Kirken, saa lader jeg ham have Ret."

„Ja slig tænker Du," sagde Niels: „I mener nu Allesammen det er ligest at holde sig tilvens med Storfolket; men jeg tænker det, at tilslut er vi dog Allesammen Smaafolk for Vorherre. Naar Kirken er god nok for Menigheden, saa er Præsten kun en Mand."

„Kirken er jo forliden, det er synbart for Alle,"

skyndte En sig med at indvende, det var ligesom af Skræk over den dristige Tale her førtes.

„Aa en kan jo gjøre det slig“, kastede den Unge leende ind, „at den ene Fjerdepart af Menigheden følger Præsten, og de andre tre bli'r her paa Hougen, saa kan jo han Niels præke for dem, han er Ordfører, han er ligest til det, han“.

„Det er lidet værd at skifte onde Ord for den Tings Skyld“, sagde hurtigt en midaldrende Bonde med et klogt Ansigt, og saa med det Samme underligt sorgfuldt hen paa den gamle Kirke: „Det, som er, faar være. Det skal gaa fremad Folk, siger Præsten“. Og han drog Øiet bort igjen fra Kirken, og forsøgte paa at le; men det blev til et Suk.

„Fremad“? spurgte Niels med en Blanding af Bitterhed og Vrede. „Ja lad os se, om vi kan rive Kirken ned og bygge den op igjen, saa den passer sig for Allesammen, saa gaar det fremad; men naar Gudshus staar der og slænger som et Baadnøste, og en gaar hver Dag og ser paa slig Forargelse og Usselhed, gaar en saa fremad? Skal en gaa fremad, faar det være med det en har og ikke med det en laaner. Før stod der Stads af Dalen, naar Klokken ringede, og naar Præsten kom opover Veien med alt Folket om sig, da var der Søndag i Bygden. Nu drager Den, som kan, til Kirke, og holder Søndag i en fremmed Bygd, og da er det ensligt nok for Den, som sidder hjemme. Fattigt var det før og fattigere bli'r det. Ikke kan jeg se hen paa Kirken uden der gaar baade Harme og Sorg i mig, og slig er det for mig mangengang, som om Vorherre var draget ud af den tilligemed Menigheden. Hellere saa jeg min Ligkiste hver Stund paa Dagen, end jeg ser Kirken staa der og ramle sammen lige for mine Øine“.

„Javist er det ondt, ja“, tog en Anden stilfærdig Ordet. „Det var nu ligesom ens Børn voxte op med Psalmebogen i Haanden, der de gik omkring Kirken og stelte med sig selv, og slig var det vel for de Gamle med. En tyktes nu altid, at der var Noget derinde, som holdt Øie med en, og en tog mangt ondt Ord i sig igjen for den Tings Skyld. Men naar det skal saa være, faar en Lykke til at føie sig i det“.

„Det ved nok jeg ogsaa“, svarte Niels, „jeg kom ikke til Verden hverken igaar eller idag. Men Hougen er min — og Hæggen skal ned“. Og han hug nu løs paa den stærke Stamme, saa det klang gjennem Dalen.

Da aabnedes Døren i et af de nærmeste Huse, der laa lidt paa tvers for de øvrige ligesom i en Hulning, og en gammel, ludende Kvinde tren ud over Tærskelen. Hun stod der et Øieblik med Haanden skyggende for Øinene og saa op mod Hougen, Ansigtet var rynket og brunladent, og udtrykte Intet uden Træthed; men paa engang skjød der Liv i de slappe Træk, det gik ligesom op for hende, hvad der skete derhenne paa Kirkebakken; hun udstødte et kort Skrig, greb efter en Stok, som stod ved Døren, og stavrede nu henover Veien til Hougen og tilslut op af den med utrolig, ja næsten feberagtig Hurtighed. Et Par Gange sank hun iknæ og kravlede da fremad et Stykke paa Hænder og Fødder. Hun skreg op til dem, men Røsten naaede ikke frem, og Ingen hørte hende. Endelig fik hun sig draget op over Hougen, og vaklede nu rystende og stønnende hen mod Træet.

„Der kommer Ingebjørg Holen“, raabte Gutten fornøiet, „hun blir nok ikke god paa Dig, Niels“.

„Kan være lige ens for mig“, svarede Niels, og tog nu fat med Spaden for at rydde Jorden væk fra Roden.

Imidlertid havde den Gamle stillet sig op til Træstammen, og der laa en underlig Blanding af Hengivenhed og Modstand i hendes Træk; man saa det vel, at hun vilde Noget, men det var i Guds Navn.

„Du kommer vel for at lægge et godt Ord ind for Hæggen, Du Ingebjørg"? spurgte venligt en af de Ældre.

„Jeg var Selvanden med at plante den, han, Sæmund, var den Første", tog hun stilfærdig Ordet, og saa fast paa Niels.

„Du kan slippe for at være med ved Rydningen, jeg skal nok sørge for det alene, jeg", kastede han trodsigt hen, og vendte Hovedet til Siden.

„Jeg faar nok være med alligevel", svarede den gamle Ingebjørg. „For det er nu slig, at hugger Du Træet om, saa kan Du hugge mig med; ikke viger jeg af Stedet".

„Hver Voxen faar raade sig selv", sagde Niels ligegyldigt, og arbeidede væk paa Rydningen.

„I femti Aar har jeg siddet mangen Løverdagskveld og Søndagsmorgen her under Hæggen og set udover Fjorden, og draget mangt Suk baade for den Dag, som gik og den, som kom", vedblev Ingebjørg, „saa stevnede jeg herfra hen til Kirken, og fik baade Trøst og Raad. Nu skal jo Kirken lukkes, og Guds Ord skal flyttes til en fremmed Bygd; men hugger Du Hæggen om, Du Niels, skal Du have det at huske paa saalænge Du lever, at Du ranede mig den sidste Glæde her paa Jorden".

„Aa jeg tænker nok, han, Niels, gjemmer Øxeodden til han kommer til Skogs", lo Gutten drillende hen til ham. „En har slig Møie med at slibe op igjen".

„Ja En tænker — og en Anden handler" svarede Niels, idet han kastede Spaden og tog til Øxen, og han hug nu løs paa Roden saa det havde Skik. „Gud og Hvermand ved, at om slig gammel, arrig Kjerring ikke eiede mer end en hul Tand igjen, saa fik hun bide med den".

„Gud hjælpe det Kvindfolk, som ingen Forsvar har", sukkede Ingebjørg, „der følger altid Haan med Den, der gaar alene. Havde han, Sæmund, levet, Du havde vel betænkt Dig to Gange, før Du havde kastet mig sligt Fantord i Ansigtet, Du, Niels".

„Aa jeg ved ikke det, jeg", svarede han med et ondt Blik til den Gamle. „Sæmund var nu ikke den, en gik tilside for."

„Gud velsigne hans Sjæl"! svarede den gamle Ingebjørg stille. „Sæmund var slig, at baade Du og hver Mand i Bygden kunde tage Lære af ham".

„Kan være", vedblev Niels som før: „Den der raner en Gjente ud af Fa'rens Gaard, han har vel sat Mærke ved sig, skal jeg tro". Og han saa sig spørgende og sikker omkring, men intet Øie gav ham Medhold.

„Ikke har Sæmund ranet mig ud af min Fars Gaard", svared Ingebjørg stærkt og lettede paa sig. „Den, som siger det, skal bære Synd for hans Minde; men liden Agt fortjener den Mand, som farer med Løgn og løst Ord, og ikke kan svare til hvad han siger".

„O der er det, som endnu er værre at svare til", sagde Niels langsomt og med Eftertryk: „Hvor var Sæmund henne, da Far Din laa paa Fjeldstien og flød i sit Blod? Kan Du svare mig til det, skal jeg svare Dig til hint". Og han fæstede et luskende Sideblik paa den gamle Ingebjørg.

Men en overnaturlig Styrke skjød som et Lyn ud fra den gamle Skikkelse. Hun reiste sig pludseligt op uden nogen Støtte, i sin fulde Høide, og stod et Øieblik for Bønderne som et Syn fra Sagatiden, som en Spaakvinde, indgivet af Guderne at forkynde den urokkelige Skjebnes Beslutninger. Men ligesaa brat, som Kraftens Lys blev tændt, sluktes det ud igjen; en dødelig Blegked drog sig hen over de gamle Træk, og hun sank sammen som et gisnet Kar løst fra sit sidste Baand. Den Gut, som af og til havde slængt et Ord med i Laget, sprang nu hurtigt til for at støtte hende; men hun laa allerede paa Jorden med Ryggen mod Træet.

En ubestemt trykkende Taushed sank hen over Alle; selv Niels, saa haardt han stred imod, var rent forlegen med sig selv.

Gutten tog den Gamle varsomt om Hovedet og forsøgte paa at lette hende op, da gik der en Skjælven gjennem hende, hun slog paa en Gang Øinene vidt op, og der gik en Lysning ud af dem, saa blegt og stærkt som Nordlyset over den mørke Nathimmel.

Saaledes sad hun en Stund og stirrede vidt frem for sig. Da brød Gutten Tausheden og vendte sig, forarget til det Yderste, mod Niels.

„At Du ikke har bedre Vid end bære Bygdesladder om, det fik være for det, det var, men at Du sliber Knivsod af Ordet og kaster det i Hjertet paa et gammelt Kvindfolk, det skal Du bære Tort for saalænge der er en ærlig Mand i Bygden“.

Niels vendte sig mod ham, han fik ikke Ordet frem; men Øiet lovede ikke noget Godt.

„Saa det er Bygdesnak, det“? spurgte den gamle Ingebjørg, og hun tog sig sammen saa godt hun kunde.

„Saa ligger han, Sæmund, med Skam i Jorden? . . . Godt og vel! Nu ved jeg, hvorfor Vorherre vilde jeg skulde leve, og drage mig igjennem de mange Aar, end jeg var saa træt, saa træt! Nu har jeg levet min bedste Stund, der jeg kan tænde et Lys ved Sæmunds Grav".

Hun taug stille en Stund, de Andre med, det var ligesom Uvished lammede dem Alle.

„Det er jo Løverdagskveld", sagde omsider den Gamle, og rettede lidt paa sig, „Arbeidet er sluttet for denne Ugen, og I kan ligesaagodt høre paa mig, som slænge Tiden bort til noget Andet".

„Var vel saa", svarede en gammel Mand med et blidt Ansigt, og kom hurtigt fra Skrenten og satte sig tæt op til Siden af hende. „Vil Du ha'e Møien med at fortælle, kan vi altid lægge Øret til". Og han saa sig smilende om i Kredsen. „Taushed, naar Tid er, kan komme vel med, men i Utide har en bare Skam i Bytte; thi Meget kan jevnes naar Mælet kommer til, det er gammel kjendt".

„Kan være Noget i det, Du Halvor", sagde Ingebjørg betænksomt, „jeg burde nok have talt forlængesiden . . . . . . Ja det var da slig, at Sæmund var Søn til John i Lien, og hans Gaard laa der inde paa Vangen et Stykke borte for min Fars, men lidt mer op efter Fjeldet. Det var smaat om det med John. Konen var død, Sæmund var eneste Barnet, og der var bare en Gjente til at stelle med Huset. Saa kom det til, at Sneskred et Par Gange traf ligeover Gaarden hans, og Meget blev spolert for ham. Det Samme var nu ogsaa hændt min Fars Gaard, men baade var den stærkere bygget, saa den stod bedre imod, og var der mere Velstand til at rette paa Skaden med. Alligevel var det godt Naboskab,

og den Ene gjorde ikke Noget til Fortred for den Anden. Saa kom nu den Uhyggen, at Johns Geder Tid imellem drog ind paa vor Udmark og fik sig en Mundsmag af Græsset der, som ikke var saalidet bedre end hjemme hos dem selv, det forargede min Far. Han var nu strid, naar det Sind kom over ham. Ikke stort bedre var John. Saa kom det til Trætte mellem dem. John var snarmælt, min Far var lidt sen af sig, men det han tabte i Ord, lagde han til i Tanker. Naar Ondt møder Ondt, drager det Skaden med, og den fostrer Nag. Ikke kunde de træffes uden Ukvemsord, og ikke bad de godt for hinanden. Saa blev hver ved Sit; men sørgeligt Tegn er det, naar der gror Græs over Veien til Naboens Gaard".

„Men saa kom nu vel han, Sæmund, og traadte Græsset ned, kan jeg tænke", smaalo Gamlingen, som havde sat sig ved Siden af hende.

„Aa ja, han gjorde saa, svarede Ingebjørg med et stille Smil, „han fandt sig fremover. Saa tør det jo ogsaa være slig, at vi mødtes et Stykke indpaa Veien".

„Ligest er det, naar det gaar paa den Vis"! udbrød den gamle Halvor. „De som fik Hug til hinanden fik ogsaa Vei". Og det var som Mindet om et sligt Møde paa en Gang strøg Rynkerne ud og kastede Ungdommens Dagskjær hen over det gamle Ansigt.

„Er vel saa", vedblev Ingebjørg. „Det var en vakker Vei der opover Fjeldet. Saa var det nu ogsaa paa Sommertiden, en kunde slet ikke være inde, og naar Kvelden kom, og de Andre gik til Ro, mødtes vi gjerne ved Grindet et Sted og sad der og saa henover Fjorden. Der var slet ikke aftalt noget Møde, det faldt saa af sig selv. Mangen Kveld gik hen og Ingen mælte et Ord; vi tænkte sagtens paa at sige Noget, men det kom sig

ikke frem. Fjeldet skyggede sort henover Fjorden, det gjorde mig ræd; thi det stod der og saa ud som en Ulykke, jo mere jeg saa paa det jo mere voxte det udover mig. Af og til skjød en Maage ned i Vandet efter en Fisk og slog med Vingerne og skreg saa det skar i Hjertet, da for jeg skræmt op ligesom for et Varsel, som huskede mig paa, at jeg ikke havde noget Godt ivente".

„Ungdommen pleier at tage det som er og bryde sig lidet med det, som kommer", indvendte Halvor. Men kanske er det Lykken det; den er tit som veifarende Mand, en faar ta'e ham, der en ser ham".

„Ak! Lykken er letfodet Ganger, den"! sukkede Ingebjørg stille. „Det gaar ikke sent frem over Veien, har Du den spændt for. Men vel ved jeg den, som henter den ind, om det aldrig gik saa fort, og det er Ulykken. Et ondt Øie havde set paa os. En Dag kaldte min Far mig til sig: „Der er dem, som siger, at Du og Sæmund har Aftensteone her paa Gaarden, og at han lusker rundt Sæteren deroppe, naar Du er der", sa'e han, og saa fast paa mig.

Jeg skjalv som et Løv og saa til Jorden.

„Men det faar være som det vil", tog han stærkere i, „Knud i Liens Søn sætter ikke Foden fast i min Gaard, for Knud er en Ordkløver og en ufjelg Mand, der er at lide paa som natgammel Is og sandsamlet Houg".

„En kan lide paa Sæmund", skyndte jeg mig at sige.

„Logre kan hver sulten Hund, som bider, naar den er mæt", svarede han barskt.

„Sæmund er ikke slig", fik jeg frem, „han er bedre med tomme Hænder end mangen Anden med fulde".

„Den som planter et Træ uden Bark og Gren", sagde han, „faar ingen Skygge men bare Men".

„Lidet kan vinde sig frem til Mer“, tog jeg Ordet igjen.

„Naar hver møder med Sit, saa er Valget frit“, brød han af, og vendte sig fra mig.

„Bedst naar Hjertet er med“, hviskede jeg ræd.

„Thore Rokni har friet for Sønnen sin“, svared han kort, „han har mit Ord, og Du faar se til at føie Dig efter“. Og han gik.

Gud hjælpe den, som Sorgen slog, der han var ung og vek! Det ligesom løsner rundtomkring en, og en har ikke Hold paa nogen Kant.

Natten kom og endnu stod jeg der og tænkte over hvad jeg havde hørt. Men efterhaanden drog Tyngsel og Søvn henover mig, saa jeg tilslut sank ned paa Gulvet, der jeg stod. Det var den første Kvelden jeg sov ind uden at læse Fadervor. Stor Hvile fik jeg hellerikke. Den ene Drøm, fælere end den anden, for forbi mig. Altid var det Fjeldet, som ludede sort henover mig, og det voxte mer og mer, til jeg skreg høit og for op for at rædde mig fra det. Da huskede jeg hvad min salig Moder altid havde sagt, at den, der ikke læste Fadervor, før han sov ind, han havde sat Stol til Djævlen ved Hovedgjerdet for den Natten. Saa listede jeg mig tilsengs, læste Guds Ord høit for mig selv og sov ind. Men Fjeldet drog sig ud af Drømmen, og der stod en Kirke istedet, og det var ikke frit, at den lignede den gamle Kirken derhenne. Tidlig paa Morgenen vaagnede jeg, det var ligesom en varm Haand drog hen over mig, det var en Solstraale. Ak! En kan aldrig ret tro paa Sorgen, naar en vaagner og ser Solen skinne. Ulykken er altid større i Mørket. Og dog var jeg aldrig saa ræd for den, som naar jeg havde sovet den bort en Stund og da vaagnede og fandt den igjen“.

„Vistnok, sagde Halvor, „En maa lige som begynde forfra.“

„Saa gik nu den Dagen med,“ vedblev Ingebjørg, „hen paa Kvelden stod jeg ude i Svalen og stelte med det jeg skulde have med mig til Sæteren Dagen efter; thi Gjenten, som var der, skulde til Kirke. Da tren Sæmund ind i Gaarden. Nær havde jeg skreget høit, at han vovede sig til sligt! Han gik lige mod min Far, som stod og skar en Selepind, borte ved Fjøset.

„Gud signe Dagen,“ hørte jeg han sagde; han fik intet Svar.

„Jeg har altid tænkt,“ for han fort, „at ligetil var den korteste Vei, derfor kommer jeg til Dig idag, Aslak. Det er vel saa, at Grindet har været stængt mellem min Fars Gaard og Din, og at baade Torn og Ukrudt staar fredlyst langs Veien; men vil Du nu slig som vi, saa lukker Ingebjørg og jeg Grindet op igjen baade for Samlag og Haandsrækning; thi Sligt lader vel bedst baade for Gud og Mennesker.“

Saa taug han en Stund, han var bløg af Sind og rakte helst frem med det Gode, ogsaa ventede han vel at høre et Ord af Far; men han taug endnu. Lidt efter begyndte Sæmund igjen.

„Ingebjørg og jeg holde af hinanden. Lidt har jeg da ogsaa at begynde med, og Ingebjørg er jo eneste Barn. Du har ingen Søn, som kan stelle med Gaarden, naar Du bliver gammel, lad mig saa være Sønnen Din, Aslak, jeg skal nok stelle godt for Dig, og Ingebjørg skal aldrig drage et Suk for min Skyld.“

Han vilde have sagt mer; men saa skottede han hen til Far, og saa, at han havde snittet Pinden op i bare Spaan, og at der randt Blod mellem Fingrene.

Han saa ogsaa nok, at det Ord, som ikke blev talt, det stod paa Panden, og det var ikke noget Godt. Saa taug de beggeto stille. Far var sen med Ordet og Sæmund havde ikke Mod til at sige mer, han var saa bleg som et Linklæde, og Sveden stod ham i Panden. Han saa hen mod Døren, sagtens skjønnede han jeg var der. Far fulgte ham med Øinene, jeg skjød hen bag Døren, men Far havde set mig, og Blodet for ham op i Ansigtet, som det skulde springe frem.

„Ingebjørg er lovet bort til Thore Rokni's Søn," tog Far Ordet, og han skjalv i Maalet. „Til Vaaren skal der være Bryllup. Grindet skal staa lukket saalænge mine Øine se Dagen, og Den, der aabner det, skal ikke hente sig nogen Glæde bagved." Og han gik ind i Fjøset og lukkede Døren efter sig.

Sæmund stod en Stund paa samme Sted. Han sank lidt iknæ ligesom naar en faar en Byrde paa, som en lidet kan drage. Saa gik han langsomt ud af Gaarden. Han var ikke kommen løbende did; men det Onde en frygter, er dog lettere at drage end det en ved. Borte ved Grindet stod han stille og saa sig tilbage, saa krøb han over, og det blev lukket som det var.

Til mig nævnede ikke Far et Ord mere om den Sag, men paa Sæteren kom jeg ikke og alene fik jeg aldrig gaa. Slig drog Tiden sig frem. Høsten var forbi og den største Del af Vinteren med. I Førstningen saa jeg Sæmund i Kirken af og til; tilslut kom han der aldrig. Det var en mørk Tid; det var Fjeldet, som ludede sig udover mig, med Sorg og Skræk, og det voxte for hver Dag. Da begyndte det at livne op rundt Vangen og henunder Fjeldet. Vaaren fik Hilsen og gode Ord af Allesammen undtagen af mig; men den

kom jo ogsaa med Livet til dem og med Døden til mig. For det følte jeg saa greit, at den Dag jeg maatte gaa til Kirken med Thore Roknis Søn, den Dag kunde de ogsaa grave min Grav; thi bar jeg endog Legemet oppe fordi Herren saa vilde, saa døde dog al min Glæde, og hvor den er skrinlagt, der er ikke stort mer end et Lig tilbage. Jeg tænkte nok over en Udvei, dersom Sæmund vilde, men jeg saa ham aldrig.

Saa kom det ind paa Tiden, og der blev Bryllupsstel i Huset; — — jeg vidste lidet, om jeg havde min Forstand. Da var det en Kveld, jeg kunde ikke bære mig inde i Huset, der var bare Prat om Bryllup og Sligt. Udover gik jeg, langs Fjeldstien, som var hugget til for Posten, naar Fjorden var utryg og drev med Is. Jeg gik og gik. Det var ligesom Sorgen lettede lidt, en drager tungere Vægt, der en gaar, end der en staar.

Paa engang saa jeg Nogen bag en Fjeldstub; jeg gik nærmere — det var Sæmund, han stod og heldede sig op til Stenen.

„Jesus, er det Dig Sæmund!“ raabte jeg.

„God Kveld Ingebjørg“, hviskede han, men han var mere lig en Død end en Levende. „Jeg tænkte jeg havde ikke set Dig før i Kirken, Du skal vel snart være Brud, Du?“

„Ak Sæmund“, sukkede jeg, „en faar vel Lykke til at gaa did Skjebnen vil.“

„Du mener det, Du?“ svarede han strengt, „men jeg tænker at stevne den hid til mig. Somme gaa deres Vei alene, og Andre drage i Flokken. Jeg følger mit Skjøn, jeg. Feier en sig formeget bliver en vek, og da er ikke Feigheden langt borte.“

„Jeg skjønner ikke hvad det skal blive til“, sagde jeg sorgfuld.

„Skjønner Du det da," for han vredt op, „at lever jeg til den Kvelden, Du dandser med Brudgommen din, saa lever ikke han."

„Herre Jesus," bad jeg angst, „hvad tænker Du paa?"

„O, jeg tænker paa Mangt, jeg," blev han ved, „jeg tænker tit det, at en kan ligesaa godt gjøre det af med sig i en Fart som en kan gaa og sørge sig ihjel, det kommer ud paa et for Vorherre. Men jeg tænker ogsaa det, at fik jeg Dig med mig, saa rækkede jeg vel did Vorherre helst vilde."

Jeg bar mig ikke længer oppe, jeg sank til Jorden og græd.

„Hør Ingebjørg," tog han Ordet igjen, „jeg ved nok Du vil sige, at det er en Synd at forlade din Far og gaa med mig, men det er en meget større Synd, at Du gifter Dig med den Mand, Du ingen Hug har til. Det ene kan Du gjøre med Sandhed og Sorg — det andet maa Du gjøre med Løgn og Skam. Det Lidet jeg har kan ikke byde sig op mod hans; men husk hvad der staaer i Bogen: Og Synden røver fra Dig baade Lidet og Stort, og alt det, som Christus haver for Dig gjort."

Jeg tog ham i Armen og saa ham ind i Ansigtet, der var Noget jeg vilde have sagt; men han tyssede paa mig, og blev ved:

„Ingen skal tale før han har tænkt. Nu er det sent paa Kvelden, og Du faar komme Dig hjem."

Og han tog mig i Haanden og ledte mig et Stykke fremover Stien.

„Her er det rettest jeg gaaer fra Dig," sa'e han og stod stille. Tænk nu efter, Ingebjørg, og lad ikke Tiden

løbe fra Dig. Næste Løverdagskveld ligger Baaden min bagom Næsset der, og jeg er her. Men gaa ikke ud af din Fars Gaard, uden først at gaa til hans Hjerte. Du ber ham om at slippe, bed ham i Guds Navn, og hører han saa ikke paa Dig ... saa bed for ham og kom hid til mig ... eller bliv der Du er ... og bed for mig; Farvel Ingebjørg!"

Han vendte sig fra mig og gik før jeg kunde sige det Ord, som laa mig paa Tungen.

Sent kom jeg til Hus den Kvelden.

Far var gaaet mig imøde rundt Vandet. Jeg for forbi ham det snareste jeg kunde, først borte ved Huset tog jeg Mod til mig og saa mig om; Far stod paa samme Sted og saa henover Fjeldstien, han tænkte nok det som sandt var, at Sæmund havde fundet sig frem udenom Grindet.

Næste Dag kom Folket fra Rokni Gaarden. Der blev snakket hid og did om Bryllup og Sligt, og der blev bestemt, at næste Søndag skulde der lyses første Gang. Derved blev det.

Jeg tænkte paa hvad Sæmund havde sagt, og jeg tænkte mig baade syg og træt. Men Dagen gik, og Ugen gik, og Løverdagskveld kom igjen.

Ruskket Veir drog Skumringen tidligt henover Vangen. Jeg sad oppe paa Loftet og lyttede. Far gik først til Ro, en Stund bagefter gik de Andre med. Da listede jeg mig varsomt ned over Stigen og ind i Kammerset, hvor Far laa, og satte mig henne ved Sengen hans. Endnu vidste jeg ikke ret hvad jeg vilde. Men jeg stødte til Noget og Far slog Øinene op og saa fast paa mig:

„Hvad gjør Du oppe her saa seent?" spurgte han vredt.

Da var det ligesom det samlede sig inden i mig og jeg skjønnede med en Gang hvad jeg vilde.

„Jeg kan ikke gifte mig med Thore Rokni's Søn, Far, det faar saa blive som det vil.“

„Han har mit Ord,“ svarede han.

„Men han har ikke mit,“ sa'e jeg.

„En Far svarer for sit Barn,“ sa'e han, og vendte sig mod Væggen.

„Den, som har Ansvaret, faar vel ogsaa ha'e Tilsvaret,“ tog jeg Ordet igjen; men der brast det for mig, og jeg sank over min egen Styrke og græd høit.

„Jeg var altid sen til at love, men fast til at holde,“ blev han ved.

„I Guds Navn, Far,“ svarede jeg, „mins det, at der skal kun en liden Stund til at love Sligt, men der skal et helt Liv til at holde.“

„Jeg ved nok, Sæmund staar bag ved dette,“ brød han vredt af, „men ikke faar han Styret over min Gaard, om jeg saa blev aflægs som et gammelt Kvindfolk.“

„Far,“ bad jeg, „lad Sæmund være den han er, jeg skal holde mig fra ham, naar Du vil det, men tving mig ikke til at gifte mig med en Anden; thi det bli'r min Død.“

„Imorgen skriver Præsten jer ind til Lysning,“ svarede han, „og nu vil jeg have Ro.“

„Er det Dit sidste Ord, Far,“ spurgte jeg.

„Det er mit sidste,“ svarede han og trak Aaklædet sammen om sig.

Jeg skjønnede det var saa, jeg reiste mig og gik. Ude i Svalen slog Regnen ind imod mig, og nede paa Fjorden gik Søen hvid. Jeg tænkte paa Sæmund; nu sad han

jo derhenne bag Fjeldstubben og ventede, ja, for han var der vel endnu! Jeg rev Døren op ... Gud velsigne Dig, min Far! Gud velsigne Dig, mit Hjem!" bad jeg, og ud i Mørket bar det nu afsted med mig. Henover Fjeldstien var det vaadt af Regnen, en kunde lidet holde sig paa Benene. Jeg gled og jeg faldt og jeg reiste mig igjen, snart krøb jeg og snart sprang jeg, og altid var det som Nogen fulgte efter mig. Naar en har Skræk til Medbør, gaar det fremad i en Fart. Det varede ikke længe, før jeg stod ved Stenen og Sæmund slog begge sine Arme omkring mig. Det var paa Tide. Jeg bar mig ikke længer oppe og der gik Stjerner forbi Synet.

„Du skal aldrig angre det, Ingebjørg," hviskede han til mig, og han tog og bar mig rundt Næsset. Der laa Baaden. Søen slog op i den, og Blæsten drog den hid og did, og brat var det at komme ned.

„Du skal være uræd," trøstede Sæmund, „jeg skal nok styre Baaden til Land, og Vorherre klarer vel op i Skyen."

Men jeg lyttede hen mod Veien, jeg kunde slet ikke faa det fra mig, at Nogen var fulgt efter mig. Da hørtes det grant; Folk kom hen langs Fjeldet. Paa engang blev det stille, Skade var der skeet, for Nogen ynkede sig svært. „Sæmund," bad jeg, „for Christi Skyld, om det var min Far!" Men Sæmund stødte Baaden fra Land.

„Nu har Du valgt, Ingebjørg," sa'e Sæmund fast, „nu faar Du tage det, som følger efter. Du kan ikke baade være her og der, men Vorherre kan være allesteder."

Jeg sank hen i Baaden og græd. Det bar nu

udover Fjorden i den mørke Nat. At sligt gaar godt!"

„Det bærer did, Herren vil," sagde den gamle Halvor og foldede Hænderne. „Den som ikke skal gaa under, holder han nok oppe."

„Saa er det," blev Ingebjørg ved. „Da nu Dagbrudet lysnede i Skyen, stilnede Blæsten af, og da vi styrede hid mod Land, kom Solen frem over det mørke Fjeld der borte, og det var ligesom den tændte et Lys bag hver Rude i den gamle Kirke.

„Ser Du, Ingebjørg," raabte Sæmund glad, „Vorherre er med os, nu tænder han Kirkelyset for os, det tør snart blive Brudelys, det."

Jeg taug stille, jeg tænkte paa min Far, og jeg tænkte paa de Ordene, Sæmund havde sagt:

„Du har valgt, nu faar Du tage det, som følger efter." Var det nu en Synd ... saa var vel det, som fulgte, Straffen.

Folk kom nu nedover, Sæmund talte med dem, og jeg gik hidop og satte mig og saa udover. Uro var der endnu i Søen, men værre Uro var der endnu i mit Sind; der brød det Ene sig mod det Andet. Saa blev der ringet til Kirke, en Baad kom til Land, det var Præsten, jeg skjalv for ham som for Vorherre selv. Sæmund kom og fulgte mig til Kirken, der sad vi i en Krog bag Døren, men did naaede ogsaa Guds Ord, og med dem kom mere Enighed i mit Sind. Siden talte Sæmund med Præsten, han lovede at hjælpe os og det holdt han troligt. Maanedsdagen efter sad jeg her paa Hougen som Brud og saa ud efter Præsten. Blaaklokker og Tiritunger stod rundtomkring mig i Græsset og lo op til mig. Sæmund sad ved Siden af mig og saa saa glad

ud, og Solen glittrede paa Kirkeruderne; det saa ret ud som Alverdens Guld og Herlighed var indenfor.

„Ser Du Brudelysene, Du, Ingebjørg,“ spurgte Sæmund og lo til mig, „der er Præsten!“ raabte han, sprang op og tog mig i Haanden. — — „Takket og priset være Herren for slig glad Dag!“ afbrød den gamle Ingebjørg sig selv og tørrede sine Øine med den rystende Haand.

„Saa plantede Sæmund denne Hæggen her,“ blev hun rørt ved, „jeg ved Du liker det Træet bedst, Du, Ingebjørg,“ sa'e han til mig. Og det var saa. Ak, det var gode Dage, det! Saa spurgte vi fra Folket hinsides Fjorden. Først det, at min Far var kommen til Skade hin Kvelden paa Fjeldstien, han havde faaet Anelse om hvad der skete, og han var fulgt efter mig, og var falden der i Mørket. Saa hørte vi nok den, som ymtede om, at han, Sæmund, havde været i Strid med Far; men Løgnen slaar sig selv paa Mund og bygger sig Hus paa Muddergrund. Gud var med os, kun lidet orkede den, som var imod. Tyve Aar gik hen, Sæmunds Far var død, min Far saa jeg ikke i al den Tid.

Det spurgtes nok tidimellem, at han var bleven aflægs, han baade saa og hørte lidet, og daarligt gik det med Styret paa baade Gaard og Andet; men ikke sendte han Bud til mig, og ikke vovede jeg mig til ham. Saa kom nu hin Vinter, hvor der faldt slig overhændig Mængde Sne, og da nu Vaaren kom sent og brat, saa drog Sneen nedover Fjeldet i store Styrtninger og rev med sig baade Stubber og Flagger af det raadne Fjeldet der borte, og mangen Skade spurgtes. Da var det en Dag, her kom Folk tillands og bragte det Bud, at inde i Fjorden ramlede Fjeldet ned saa fort det kunde, og

Ingen vovede sig mere i Baad derfra. Posten maatte stride sig frem med Livet i Haanden langs Fjeldstien, og borte paa Vangen skjød det ene Skred med af Fjeldet efter det andet. To Huse laa næsten fladt med Jorden og hverken Mennesker eller Dyr vare trygge for Livet, men Ingen vidste, hvordan det bar afsted med min Far. Da tren Sæmund ind af Døren, hvor jeg sad og krøb ihug af Sorg.

„Vi faa hen og se til Far din," sa'e han blidt, „en kan ikke vide hvordan det har sig, den, som er aflægs, kommer ikke længere end andre vil. Tilbaads kan Ingen komme did, vi faa drage os frem langs Fjeldstien, vi er jo kjendt paa den Veien, Du, Ingebjørg," lo han til mig.

Jeg følte noget Tungt synke henover mig, men det var ret som Sæmund vilde, og vi drog afsted.

Sent paa Kvelden i Snekav og Mørke naaede vi frem til Fjeldstien og det var ikke greit at tage fat paa den. Sæmund gik foran og jeg bagefter. Paa engang gik der et slig Dur hen gjennem Fjeldet, at en skulde tro, det skiltes ad og hver Del for til sin Side; saa blev det stille igjen ligesom i en Kirke. Vi standsede begge to.

„Det var et Skred," sa'e Sæmund.

„Hvor ramte det?" spurgte jeg, jeg fik knap Ordet frem. Han saa paa mig. Der var noget Fremsynt ved Sæmund, og naar jeg saa ham i Øinene, skjønnede jeg ham uden Ord.

„Kom hid med Haanden din," sa'e han og drog mig efter sig. „Vi faa se til at komme did saa fort vi kan."

Jeg forstod hvad han mente, og jeg var ikke sen til

at følge. Med første Dagskjæret naaede vi frem. Det var slig som Sæmund havde tænkt. Skredet havde rammet min Fars Gaard. Det var ikke Sneen alene, som laa udover Altsammen, saa det lignede mere en Snehoug end et Hus; men et stort Fjeldstykke var løsnet og draget med nedover, og havde trykket ind den ene Side af Huset, saa det halve Tag var revet af og det andet halve med Skorstenspiben hang og slængte paa de brukne Bjelker. En vidste ikke hvad Øieblik det brast, og Altsammen laa i Kras.

„Jeg tænker Folket er borte," sa'e jeg, „en maatte ellers høre Noget."

„Den, som kunde hjælpe sig selv, han har vel gjort det," svarede Sæmund og arbeidede sig ind i Sneen, „men den, som ikke kunde det, fik vel Lykke til at blive der han var."

Jeg tog i med saa godt jeg orkede.

„Hys nu!" skreg Sæmund, „jeg hørte Nogen ynke sig, did kom det fra." Han var ikke sen til at styre derhen, og heller ikke tog det lang Tid før han kom ind under Sneen. Men for hvert Tag han tog, skjalv Taget, og Skorstenen bar sig hid og did ligesom en Bugge.

„Her kommer jeg ind, men en faar krybe sig frem," tog han Ordet.

„Vover Du det?" spurgte jeg. Han saa paa mig. „I Guds Navn!" sukkede jeg. Han krøb ind og jeg tog i Stolpen med alle de Kræfter, jeg havde.

En Stund gik hen, jeg hørte ham tumle indunder Sneen, og Taget brage over ham. Ak jeg kunde ikke bede! Der er Tider i et Menneskeliv, hvor en ikke ved

at samle sig for bare Angst, da faar vel Herren tage den som en Bøn.

„Ingebjørg, her har jeg Far Din!“ raabte Sæmund, og det hørtes ligesom op af Jorden.

Jeg kunde ikke glæde mig før jeg saa dem; men jeg klemte Fingrene ind i den usle Stolpen, der bar det Hele oppe, saa de døde hen og gjorde hverken Skade eller Gavn.

„Støt alt hvad Du kan,“ raabte Sæmund. Ak! han vidste ikke det, jeg vidste. Saa kom han frem i Hullet med Far i den ene Armen — jeg tog i, saa der gik Lysning forbi Synet — det hjalp lidet — Sæmund greb om Stolpen — den brast — — og det ramlede ned paanær en Stump af Skorstenen, men den hængte i et Haar, og talte en bare et Ord, saa laa den med.“

Ingebjørg standsede her og tørrede med det Bageste af den visne Haand Sveddraaberne af sin Pande. Hun havde fremført den sidste Del af sin Fortælling tungt og afbrudt. Ingen af de Tilstedeværende mælte et Ord. De havde uvilkaarligt fulgt den Gamle paa den møisomme Livsvandring, og toge nu ligesom hun en kort Hvile før det sidste tunge Stykke kom. Gik hun Veien ud, Alle vilde følge; standsede hun her, Ingen vilde spørge. Det er kun de løse Blade i vor Skjebnes Bog; Nysgjerrigheden griber og plapprer efter uden Kjærlighed og uden Tanke; men naar der pludseligt slaas op, der hvor de røde Skrifttegn staa, de, som fik Farven af vort Hjerteblod, da viger Mængden ærbødig og sky tilbage og taler sagte som foran et Hus, hvor Sygdom eller Død har taget Sæde. Men Ingebjørg tog atter Ordet.

„Liv var der endnu i dem begge To. Kunde jeg drage dem ud . . . men jeg orkede jo kun en af Gangen

. . . Almægtige Gud! hvem tog jeg da først! . . . „Den Ene for den Anden“ sa'e det inden i mig . . . jeg tog min Far. — Bort over Veien, did hvor der var trygt, drog jeg ham, livløs, som han syntes, hældede jeg ham op til en Sten. Jeg for did igjen. Jesus Christ! der faldt det Sidste! — Lidet orker to Hænder. Endda jeg tog i saa Blodet fløð om Fingrene, gik det sent, før jeg fik løsnet saameget om Sæmund, at jeg fik draget ham ud. Endnu drog han Aande; men greit saa jeg, der var sat Kors ved Livet. Jeg strøg ham hen over Panden med Haanden min, da slog han Øinene op paa mig, og vist er det, at han kjendte mig; men det var som de søgte Noget. „Far er uskadt“, sa'e jeg.

Da strøg der en Lysning hen gjennem Synet hans, han vilde sige Noget, men det kom ikke frem; og der trængtes heller ingen Ord, jeg vidste han vilde sige det: „Se nu Ingebjørg, nu har vi betalt Gjælden vor“ . . . Saa lukkede han Øinene sine til for sidste Gang. Ak! det var ligesom en velsignet Bog, den jeg havde læst i mange Aar baade om Sorg og Glæde, men altid om det Gode, nu var den lukket for mig. Jeg saa op til Vorherres Himmel; der drog Skyen sin egen Vei, og det var ligesom den hverken brød sig om mig eller om den hele Jord. Jeg kaldte paa Sæmund, jeg ved det vist, han har gjemt Svaret til mig. Saa sad jeg der en Stund og saa paa det velsignede Ansigtet hans; men Døden satte Mærke ved Mærke og levnede mig ikke et Gran tilbage, som jeg kunde kalde mit. Men Far tog paa at ynke sig, der han laa; det var Livet, som kaldte paa mig, jeg slap den Døde og gik til ham. Han var lidet istand til at røre sig, og jeg stelte med ham saa godt jeg kunde; men jeg græd stødt.

„Hvor er Sæmund“? hviskede han.

Jeg orkede ikke Svaret.

„Hvor er Sæmund“? spurgte han igjen, og det ruskede i ham.

„Sæmund tog Pladsen Din, Far“, fik jeg grædende frem.. „Nu faar Du følges hjem med mig — — saa skal Du faa hans isteden“.

Han for sammen, han skjønnede Meningen. Saa kom nu endelig Dagen helt frem og Hjælp kom til; men Kvelden drog sig kold og mørk hen over Dalen, før jeg kom hid til Land med Sæmunds Lig og med min gamle Far. Ottende Dagen efter stod Sæmunds Kiste der i Choret i den gamle Kirke. Al den Ære, jeg vidste, skulde gives ham, han var al Ære værd. Men den Dag tændte Solen intet Lys bag Kirkeruden, der var mørkt og ufjelgt udenfor og der var Sorg og Uhygge inde. Naar Herren forlanger Bod, vil en nødigt ud med det, en bærer i Hjertet.

Aar drog sig hen, da gik ogsaa Far min til Ro. Takket og velsignet har han mig mangen Gang, og levede jeg saa ikke Livet til nogen Glæde for mig selv, saa levede jeg det til Gavn for ham. Guds Villie ske! „Det aldrig nogen Mand bedrog at lade Herren raade“. Men Du derhenne“, og hun vendte sig mod Niels, „som var med at bære den onde Snak rundt Bygden, tag nu Du den gode med næste Gang Du gaar did. Har en været med at skjemme ud Noget, er de ligest en retter paa det igjen. Men nu har jeg gjort Mit, takket være Herren, naar han kommer med Sit; thi længe drager det ikke hen før Du kan fælde Hæggen, Du Niels, det spaar jeg Dig ikveld“.

Og hun reiste sig møisomt og hvilede sig ind til Træet. En underlig Forknythed var falden over Niels. Den onde Villie var brudt, og han var ligesaa rørt som de Andre; men imedens de sad stille og saa vemodigt udover Fjorden og hen til den gamle Ingebjørg, stod han og spyttede og drev Spaden ned i Jorden og rev den op igjen, og skar slige forfærdelige Grimacer, der ligesaagodt kunde være beslægtede med Latter som med Graad. Han var vant til at tage haardt i baade med Haand og Ord; og nu stod han der med sin veke Stemning, og bar den ligesom et Sæt nye Klæder, der klemte og trængte ham til alle Sider, saa han hverken kunde røre sig hid eller did.

De Andre skottede nu ogsaa hen til ham allesammen, ligesom de ventede paa, at han maatte gjøre Noget, hvad det saa blev.

Imidlertid havde den gamle Ingebjørg Holen listet sig nedover Haugen, og lidt efter lidt drog de Andre bagefter, hver til Sit.

Kun Niels blev igjen paa Haugen. Han stod en Stund og saa sig vel omkring ligesom for at være sikker paa, at Ingen gav Agt paa ham. Saa tog han paa en Gang fat i Spaden, skar ud hist og her en Græstørv med Mos paa og lagde den ordnet og omhyggeligt hen over den Del af Træroden, som der var hugget i, traadte og klappede det saa vel til, og skyndte sig siden ned af Haugen og hen bagom Kirken, hvor han forsvandt i et af de nærmest liggende Huse. Solen sank under dette ned bag den brune Fjeldaas. En Stund stod alle Toppene vidt og bredt omkring glødende som i bengalske Flammer, da forsvandt Rødmen lidt efter lidt, først fra de laveste

Fjeldtoppe, siden fra de høieste; en dyb Skygge trak sig henover det Hele, og Natten steg sagtelig op paa sin Trone.

Søndag Morgen saa glad og smilende ind af Ruderne til Folket i den lille Bygd. En Hob ældre og yngre Mænd stod langs Stranden og stelte med Baade, der hurtigt bleve satte i seilbar Stand. Nedover Stien langs Elven kom Kvinder og Børn listende efter hverandre, de styrede Allesammen hen mod Hougen, og droges vel did af gammel Vane. Men oppe under den blomstrende Hæg sad alt den gamle Ingebjørg, og Folket, som kom, flokkede sig lidt efter lidt omkring hende; men mange Ord blev ikke skiftet, Stemningen var ikke dertil idag. Da kom Mændene op fra Stranden og sluttede sig til de Andre, og der skjød lidt mere Liv op i Samtalen.

„Du ser ud efter Præsteskydsen, Ingebjørg"? spurgte den Gutten, der Kvelden forud tog Ordet mod Niels.

„Det hænder jo, at en venter det, som aldrig kommer", svarede hun vemodigt.

„Du faar være med os til Kirken da", blev han livligt ved, „alt Folket, som kan røre sig, drager did, og det er ondt at vide Dig alene tilbage".

„Kan ikke Du gaa, da er jeg Mand for at bære Dig baade i Baaden og fra Baaden, jeg", kastede Niels raskt ind, det var som Ordet for ud af ham med en Stormbyge. Men da nu Folket fra Gaardskvelden var tilstede, og da han saa dem smile til hverandre, mærkede han, at Skamfuldheden greb fat i ham igjen, og han gjorde et mægtigt Spring forbi den, idet han gik lige hen mod Ingebjørg og tog hende fat om begge Skuldrene og saa hende ind i det gamle Ansigt.

„Tak for godt Tilbud, Niels“, svarede hun og smilte til ham: „Den Dag der styrer Skyds fra Bryggen for min Skyld, kan det komme vel med Du rækker Haanden til. Levende drager jeg ikke fra Land“. Alle taug.

Men det var paa Tiden de kom ned i Baadene. Der var et godt Stykke herfra til Kirken, og saa var det nu engang Skik og Brug, at samle sig med hele Menigheden for at vente paa Præsten og følges med ham ind i Kirken, thi at gaa i Kirke var at overvære den hele Akt fra Først til Sidst.

Det var en underlig udtryksfuld Scene, som nu fulgte. Unge og Gamle trak sig sent og trægt nedover Hougen og hen til Stranden. Ingen mælte et Ord. Allesammen søgte de at gjemme deres Sorg borte for Sidemanden, ved at lade som Ingenting. Men saa vendte En sig — og saa vendte en Anden sig, og med den samme Længsel og Bemod i Blikket mødtes Øiet altid paa det samme Sted borte ved den gamle Kirke; thi den stod der i den deilige Søndagsmorgen saa underlig forladt, ret ligesom en stakkels sørgende Enke uden Velfærd og Børn.

Men Baadene styrede fra Land og skjød hen over Fjorden i det glittrende Sollys og forsvandt.

Oppe fra Hougen listede Ingebjørg sig langsomt nedover og hen mod Kirken. Indgangen, der bestod af to halve Døre var aaben; paa den smale Tærskel sad to Smaapiger, den ene med et Spædbarn paa Skjødet, en Kat strøg sig ind til den varme Væg, og en Gjed stod inde i selve Forgangen og rækkede Hovedet udover for at afgnave en Græstot, der skjød frem fra Stenhellen foran Døren. Inde i Midtgangen i Kirken strakte et Par

Smaagutter sig henover Gulvet og gnavede paa en Tummelkringle. Alteret — thi det maatte jo være det, skjønt en Trækasse med et gulsmudset Linklæde over bar det store Navn — stod tæt indunder det eneste Fag Vinduer i hele Kirken, som paa denne Vis ogsaa var Altertavlen, og kastede et blændende Sollys henover de groteske Afbildninger paa Pulpiturer og Vægge, dem hverken Guder eller Mennesker kunde vedkjende sig. Stakkels gamle Kirke! Den saa ret ud som om den skammede sig over sin egen Armod.

Men nu tren Ingebjørg Holen ind i Midtgangen, og som hun stod der og neiede sig i ydmyg Enfold var det ligesom Indvielses-Tanken glimtede frem fra hver en Krog. Den lave Prækestol bar Evangeliets mægtige Ord. Korset med de grelle Udpyntninger blev Lidelsens hellige Sindbillede og selve det usle Alter stod der og vidste saa vel, at tusinder af bekymrede Sjæle havde knælet i Andagt og Bøn omkring dets mørke Gitter, og at der indenfor var forkyndt for Menigheden hint store Naadens Ord, det største, som udtaltes over Jorderig.

Smaagutterne for op og trak sig sky til Siden, da den gamle Kvinde langsomt og skjælvende skred opover til Choret, og de skjønnede ikke ret hvad hun vilde her; men da hun sank paaknæ foran Alteret og bøiede sit Hoved i stille Bøn, da forstod de, at der var Mening i alt dette, og grebne af et barnligt Instinkt, skyndte de sig hen til Forgangen, hvor Klokkerebet hang, og tog i og ringede med den lille Klokke saa det sang hen gjennem Hvælvet. Da nu endelig dette var gjort, jog de Gjeden ud og fik Katten og Smaabørnene bort fra Døren, lukkede den stilfærdig til og gik hver sin Vei. Og Ingebjørg Holen var alene i den forladte Kirke.

Der hørtes ingen Messe og ingen Psalmesang,
Erindrings dybe Stemme hvisked Talen;
Og Elvens stride Vande gik som en Orgelklang
Med lange dumpe Sus igjennem Dalen.

Der var den dybe Taushed, som vidner bedst for Gud,
Selv stod han som et Lys paa Alterbordet;
Var Præsten lukket ude, han luktes aldrig ud,
Han hørte Sukket længe før end Ordet.

V.

Studenten.

Tæt omkring Bergen er der mangt et Punkt, hvorfra Beskueren kan lade Øiet vandre hen over vidt udstrakte storartede Scener; men en slig Nydelse er gjerne Lønnen for lange og møisomme Vandringer, saasom Synskredsen først efterhaanden udvides fra Fjeldhøiderne, og længere nede ved Foden af samme kun er trang og skarpt begrændset. Desuagtet er der inden Fjeldenes mørke Ramme et fyldigt, skjønt grupperet Maleri, der hyppigt viser sig i en særegen, malerisk Belysning, ligesaa fængslende for Den, der hundrede Gange saa det, som for den Fremmede, der første Gang fortaber sig deri, ja vel endog mere; thi den, som ved Besked om Sagen, han ved og, at det Skue han har for sig, skifter hurtigere end Secundet, og at det kun kan gribes i Taushed — thi inden Ordet blev udtalt, var Billedet et andet. Dette har nu sin Grund i Naturforholdene. Bergen er til alle Sider omslynget af Fjelde, og derved trænges Dunsterne sammen indenfor Kredsen af disse, hvor de da som oftest forme sig til Regn, men hvor de ogsaa som løse Taagelag ligge hen over Egnen, og naar da Solstraalerne bryde sig imod dem, fremkommer hin hurtige Omskiftning af Farve og

Lys og dæmrende Skygge, der altid er saa fængslende for Øiet, fordi det altid er nyt.

Et af de Puncter, hvor man saa at sige staar i Krebsen af de skjønne Grupper, og som selv er den skjønneste af alle, er det saakaldte Seirsbjerg. I den Ramme, som nærmest omgiver det store Lungegaardsvand, springer denne Fjeldpynt frem og danner en Odde, der løfter sig 60 Fod over Vandsladen. Set nede fra Vandet er nu dette Sted temmeligt steilt og enestaaende, men fra Landsiden, naar man vandrer hen over Marken, er Skraaningen fast umærkelig, og først naar man staar paa den lille Høiflade og varsomt nærmer sig den buskede Rand, har man i lige Retning under sig det mørke Vand, der just paa dette Sted danner flere Marebakker, det er bratte, løse Sandskrænter, som for den uagtsomme Fod i egentlig Forstand kunne kaldes Gravens Rand; thi et Skridt udenfor en slig Marebakke er det umaalte Dyb, der sluger sit Rov, og der svæver ikke engang en Anelse hen over Stedet, hvor det forsvandt.

Dette Sted var for en Snes Aar tilbage næsten uberørt af Civilisationens Haand, der vel nok gavner, hvor den griber ind, men og tillige udjevner Alt, — den skaber Nytten og dræber Poesien. Da havde Naturen her sin egen Husholdning. De skarpe Fjeldkanter stak trodsige frem langs Randen, og de fyldige Lyngtuer stod rundt imellem med Blomst og Bær, saa rige og smilende, at Stenen selv blev blødere derved. Smaakrattet strakte de fyldige Grene ud til alle Sider, og syntes ligesom at ville omfavne baade Tuer og Sten, og hist og her skjød en enkelt Birk iveiret og gyngede ungdommeligt sin Krone paa den spæde Stamme. Udover selve Stupet hang Klungerroser mellem Blaaklokker og Gyldenris og der var

en ustandselig Summen og Brummen af de travle Humlebier, som her havde Tryghed baade ved Arbeidet og ved Nydelsen. Rigt og deiligt som et Sagn stod Seiersbjerget dengang, og beskyttet af Sagnet; thi „Hougfolket hørte nok til der“ mente nu En og Anden af Folket, og „en skulde nu ikke tage sig nogen Ret til paa deres Grund;“ — og de, som ikke mente det, kom der alligevel sjeldent, og aldrig uden med den underlige Skyhed, hvormed man betræder Naturens uberørte Helligdomme. Fra dette Punct betragtet er der ikke et Sted hvor Bergen ikke er skjøn og malerisk at se. Er det en Morgenstund, hvor Taagen ligger overalt og Byen drømmer indeni i den som en sovende Masse, da er det just herfra man skal se Solen stige op over Ulrikkens mørke Fjeldkam og bryde sine Straaler paa de forgyldte Spir og Taarne, der løfte sig op af Taagen, som et Mirage i Ørkenen, og lade de omkring Vandet hvilende Landsteder dukke op og ned bag det dæmrende Taageslør som skinnende Svaner. Og er det mod Kvelden, da er det ogsaa herfra man skal betragte Solens Dalen mod Askelands-Fjeldet og se Skyerne samle sig omkring den som Vasalerne omkring Herskerens Trone, og farvet af den blændende Afglands ligesom disse. Da er det ikke sjeldent, hen sidst paa Sommeren at se Solen som en glødende Kugle, uden Straaler, bevæge sig bag et Forhæng af lette Skyer og synke sagte ned bag Fjeldkanten og just i det Øieblik farver den alle Fjelde med et blændende Purpurskjær, og Havnen og Vaagen udenfor ere som et Ildhav, og Baadene svømme hen over det som støbte af glødende Jern. Men det er nogle Minutters Værk, da stryger en Skygge hen over Landskabet og en Time efter svømmer Maanen bleg og tungsindig paa den

mørke Himmelsø, og der er saa stille overalt, at et Hundebjef fra Landet hinsides Vaagen kan høres.

Hvorfra nu dette lille Sted har hentet sig sit store Navn, det vides ikke ret; men i de fremfarne Tider, da Bergen voxte op ved Kongehaand til mægtigt Kongesæde her i Norden, da laa just tæt herved hin Gaard Alriksstad, hvor selv Kong Sverre, trods det han havde bygget sig en Kongsgaard ned mod Stranden til, tog Sæde, og rimeligt er det vel, at en af disse mange Kampe imellem Baglerne og Birkebeinerne har givet dette Sted sit Navn; thi der er jo mange Steder i og omkring Bergen, hvor Foden træder skjødesløst paa klassisk Grund. Men det være som det vil, til Sagnets mystiske Belysning trænger Seiersbjerget ikke længer. Var dets Forhistorie tvivlsom, dets Fremtidshistorie vil ikke være det; thi her ligger Helbredelsesanstalten for Spedalske. Det er det Smertensasyl, som Staten barmhjertigt har reist for de ulykkeligste af sine Børn, og hvor høisindet Forskeraand har stillet sig den offertunge Livsopgave at proklamere som en Lov, hvad Aarhundreder har henstillet blandt Mirakler. Hver Ting kan jo stige eller synke i sin Udvikling, Ingen dømme derfor fra hvad der kunde være til hvad der er, men vel i omvendt Orden. Og her er da altsaa endnu Kamp paa Liv og Død, skjønt vel de Kæmpendes Taktik er helt en anden. Her lister Fienden sig omkring paa den lønligste Vei; som en langsom Gift sniger den sig rundt i alle Blodets Gange indtil hver Livsyttring lammes og Tankelyset blegner hen som Fakkelen i den urene Luft, og af Udtrykket for den menneskelige Ide — Guds Billedet paa Jorden — er der intet Andet tilbage end en hæslig, skrækindjagende Masse, en Naturens Vanzir. Derfor mødes ogsaa hin listende seiervante Fjende bedst med det skarpe

Blik, den kjække tillidsfulde Aand og de unge Tiders fordomsfri lyse Banner. Og vindes saa af tyve Nederlag kun en Seier, blev af hine Tyve, som med Haab gik ind og med Fortvivlelse gik ud igjen, blot en tilbage og atter gjengivet til det Samfund, hvoraf han var udslettet, da lad os synge et Tedeum. Livet er fuldt af Muligheder, og Omstændighederne klække dem jo ud. Muligheden af en Landfarsot ligger indesluttet i denne forfærdelige Nationalsygdom, og Omstændighederne lade sig finde; i denne Verden udruges Krokodillens Æg saavelsom Nattergalens.

Det var en sildig Søndagskveld, paa Slutningen af Sommeren. Nedover Kalfarbakken drog en lille Skare Mænd og Kvinder, under Latter og Sang og allehaande Udbrud for en lystig Stemning, med en Klarinetblæser i Spidsen, der peb i sit hæse Instrument, saa Echo skar hen over Fjeldene, og gjentog med ubarmhjertig Punktlighed hver enkelt Tone. Takten holdt han baade med Hænder og Ben, han var ogsaa den Eneste; men vilde ingen Anden ære Kunsten, saa vilde idetmindste han. Dette var et Pladserselskab; hvilket vil sige det, at en Del Venner og Kjendinger af begge Kjøn slaar sig sammen om en Landtur. Hver bringer nu med de Lækkerbidskener han bedst synes om og lettest kan skaffe tilveie, og endelig bliver paa hele Selskabets Bekostning leiet en Musikant, der helst maa kunne haandtere Klarinetten, og nu marcherer Truppen afsted Løverdagskveld med Musik foran op over Landet til en eller anden Bondegaard, hvor da Lystigheden gaar løs og saamange af Convenientsens Baand som muligt afkastes. Midt op af den brede Landevei styre de afsted, lykkelige og fornøiede, altid med den ene Fod paa Sprang ud over Lovens Grændse,

men altid holdende i den med den Tanke: Mandagmorgen! Den kolde, raisonnerende, fornuftige Mandagmorgen! Og træffer det da slig, at det strænge Herskab just gaar forbi iført hele sin værdige Overlegenhed ... Ja! Hvad ændser Pladserfolket det? Lad dem længe nok rasle med Lænken, halvandet Døgn er Øret døv for denne Lyd.

Nu, et saadant Selskab kom da, som ovenfor sagt, ned over Kalfarbakken, og som efter en Aftale styrede Klarinetblæseren indover Lungegaardsmarken og hen mod Seiersbjerget; her leirede det sig paa Marken, som det kunde bedst, begunstiget af den Træthed, som aldrig vrager Pladsen.

„O den, der kunde slippe for at vækkes imorgen ved Klokke-Gnaalet derhjemme!“ udbrød en ung lyshaaret Bondegjente med et broget Tørklæde over Hovedet og ellers iført en mørk ulden Dragt med røde Baand paa Skjørtet og en Sølje i Brystet, og hun løste saa smaat paa Tørklædet.

„Gift Dig med mig, saa slipper Du det,“ raabte en ung Fyr hen til hende, og han gav et vist Ryk med Armene, som tydeligt føiede den Forklaring til Ordene: „Jeg er Skomager, jeg, og jeg er Karl for at sy Støvler, som hverken gi'r sig for Fjeld eller Sø.“

„Gifte mig med Dig?“ lo Gjenten. „Ja Du var vel den jeg tog, om jeg fik fri selv!“

„Agt Dig, at Du ikke spytter i Kaalsuppen,“ truede en værdig Person til hende, „Du ved hvordan det da gaar.“

„Gjenten kastede et sky Sideblik hen paa Skomageren, og hun saa lidt forskrækket ud; men pludselig kastede Lystigheden sig over hende, en skraldende Latter afløste den flygtige Stilhed — thi Alle taug, naar Skolemesteren

talte, han var Visdommen i den Forsamling; — og med et Sæt var hun oppe og stillede sig paa Sprang.

„Faar den som fanger!" raabte hun og kastede et udfordrende Blik til Skomageren, som uvilkaarligt streifede en ung Fyr, der efter Udseendet at dømme var Sømand; thi han maalte Alt omkring sig med en Mine, som om han foragtede den hele Jord fordi den ikke var Dækket paa et Skib.

„Janok!" svarede Skomageren, og var ikke sen, før han for afsted efter Gjenten, der let som en Alf og koglende som en Huldre snart fløi rundt i Ring, snart dukkede ned bag Busskene, og snart igjen greb med Haanden om en Træstamme og svang sig omkring den saa hurtig som Hjulet om sin Axe, Altsammen til Skomagerens tilsyneladende Fornøielse, men skjulte Ærgrelse; thi der var Noget iveien med den ene Fod, som gjorde, at han snublede over hver liden Ujevnhed, og da tog Gjenten Forsprang, og fløi omkring i det stigende Maanelys med det brogede Tørklæde i Haanden og det bare Hoved med det guldskinnende Haar og de friskblussende Kinder, saa det deilige Syn rev selv Sømanden op af sin Drøm om Havet og gav ham Lyst til at forsøge Landjorden; og afsted for han efter Gjenten tilligemed Skomageren. For hende blev nu Sagen ikke saa grei som før, det var lettere at slippe fra en end fra to, saa hun maatte tage sin Tilflugt til et Krigspuds, og let som hun var, lykkedes det hende at svinge sig udover Skrænten ved Hjælp af en Birkebusk med smidige Grene, og at krybe ind i et lille Indhug, hvor hun trak sig sammen for ikke at sees. Nu blev der raabt „Giv Lyd! Giv Lyd!" Men hun drog endnu Aandedrættet tungt og hurtigt efter det viltre Løb, og hun taug. Da hørte hun en Puslen — tæt ind ved Siden

af sig — det løb hende iskoldt ned over Ryggen. Hun holdt Aandedrættet tilbage. Der rørte det sig igjen og nærmere ved! Var det maaske en af Forfølgerne, der var ligesaa snu som hun? Hun greb fat i Busken og svang sig op igjen over Skrænten, og dreven af en underlig Angst løb hun, som om der var et Spøgelse efter hende, nedover Skraaningen og hen i Klyngen til de Andre.

Strax efter kom Sømanden ogsaa løbende til og satte sig med den Forsikkring, at havde det været paa Søen, skulde hun ikke have rost sig af den Dyst. Gjenten var lidt stille, og saa sig lidt sky omkring; men da Skomageren nu kom henimod dem, mere krybende end gaaende og mere gul end sort, da istemte hun de Andres stormende Latterjubel over den snurrige Forvandling. Han kastede sig brummende og fortrædelig ned ved Siden af Gjenten og fortalte nu, at han tydeligt havde set hende sætte ud over den nye Vei, som var lagt ned mod Vandet, men da der var saameget Ler og Sten, at han hvert Øieblik gled ud og faldt saalang han var, saa var der Raad til at faa anden Kouleur paa Frakken sin, mente han.

„Jeg var ikke paa den Kanten jeg,“ sagde Gjenten stilfærdig.

„Du har gjerne været i Kast med Huldren, Du, Sjur,“ sagde Skoleholderen.

„Jeg ved ikke hvem jeg har været i Kast med, jeg,“ sagde Fyren kort og tog sig om den ene Fod.

„Vogt Dig, Du ikke bli'r lam,“ sagde et ældre Fruentimmer, „Sligt er spurgt før.“

„Jeg mener det, at han, Sjur, hinkede en liden Gran før ogsaa,“ indvendte Gjenten drillende.

Men Skomageren viste Dricleriet tilbage med stolt

Foragt, og svarede det: „At naar en løb efter det som ikke duede, og som en ikke holdt det Møien værd at faa Tag i, saa kom en altid hinkende til Maals.“ Forresten mente han: „At der var ikke saa stor Urimelighed i at tro det, at han kom til at halte en Tid fremefter; thi han mærkede, at han var ganske løs i Fodledet.

„Op med Foden!“ raabte Sømanden kaad, og trak Benet iveiret. „Aa det har ingen Nød, Godtfolk, jeg ser Huldren har sørget for Anseelsen, der er sat en god stor Hæl under Støvlen, saa den kan bære op mod den Anden, han falder ikke ud af Balancen.“

„Det var en snild Huldre, det,“ udbrød Gjenten.

Men Skomageren svarede hende ikke, han harmede sig i Stilhed over hendes Kaadhed; thi han havde i længere Tid havt et godt Øie til den vakkre Bondegjente, som for et halvt Aarstid siden var kommen til Bergen for, som det hed, at tjene sig op til Noget. Men at hun skulde komme underveirs med, at han ved sin Kunst havde forstaaet at rette lidt paa Naturens Karrighed, det, hviskede det halv høit indeni ham, det kreperede ham.

„Forresten er nu det en gammel kjendt Sag, at Hougfolket holder til her i Seiersbjerget,“ sagde Fruentimret fra før. „Jeg ved, at min Mormor har set Lys her paa Bjerget, og da hun mente det kunde være Folk, som havde noget Hemmeligt at stelle med, saa gik hun hidhen over Marken for at se. Og da saa hun grant hvordan Huldren drev en hel Flok med slige vakkre blaa Køer foran sig udover Græsset, og en liden Stund efter var det ret som en slaar en Dør op paa vid Væg, og Hougfolket stimlede ud af Fjeldet i store Flokke. Men da blev Mormor saa ræd, at hun satte i et høit Skrig, og i det samme slukkedes baade Lyset og Hougfolk

og Huldre og hele Krammet forsvandt, og der var ikke mere tilbage af dem paa Hougen end der er bag paa min Haand."

„Og hun slap vel fra det?" spurgte Skolemesteren.

„O det var nu paa en Vis," svarede Konen betænkelig. Hun var jo i alle Maader et fermt Fruentimmer, men fra den Stund var det ligesom bagvendt for hende Altsammen. Tog hun et Strikketøi, saa trak hun Pindene ud, det var saa vist. Var det at læse i en Bog, saa vendte hun op og ned paa den, tændte hun et Lys saa satte hun den gale Enden til, kort sagt, det var ligesom med Keithaand hun gjorde Alleting."

„Ja var ikke det rart?" drillede Sømanden overmodigt. „Jeg tror det var lige til, at hun stak Skeen med Maden i Munden paa Manden sin istedenfor i sin egen og derfor døde hun jo af Sult, hørte jeg."

„Du kløver nok Ord for godt Kjøb, Du Far?" kastede Konen ham vredt i Ansigtet.

„Jeg tror ikke paa sligt Tøv, jeg," blev Gutten ved. „Det er Mad for gamle Kjerringer, lad den tygge Drøv med det. Hvad skal det gjælde? Jeg lægger mig her i Nat bag Hougen, saa kan I komme hid imorgen med Frokosten, jeg skal nok lange til med rette Haanden."

„Hoho!" lød det fra Skrænten.

„Hys!" hvisskede Konen, „hvad var det, det var ikke nogen af os."

„Jeg er ræd, jeg," sagde Gjenten, og smøg sig tæt ind til et andet Fruentimmer.

Da lød det paa en Gang tungt og ensformigt henne fra Fjeldskrænten.

„Bygger Du Dig Hus paa Hougegrund,
skal Du vare Dig — en Midnatsstund

styder Flammen op
over Gavl og Top,
sorte Brande staa som Skrift paa Marken.

Hele Forsamlingen lyttede spændt. Sømanden, der havde trukket sig lidt bort fra de Andre, og sat sig over en Bjelke, som var opstillet til Hugning, hvor han lystigt slingrede hid og did, for dog at faa Lidt istand, der lignede en Bølgegang, holdt pludseligt stille og hørte efter, og Klarinetblæseren for op af en lille Lur, den eneste han i et helt Døgn havde faaet, og da han troede Sangen var Signalet til Opbrud, greb han Instrumentet og udstødte den sædvanlige, langtrukne Prøvetone, der svagt og klagende, som om det var hans sidste musikalske Suk, trak sig henover Egnen.

„Hys!“ raabte Sømanden, og den ulykkelige, udvaagede Musikant, lod sig ikke dette byde to Gange, han slap Klarinetten og tog Søvnen og var glad i Byttet. Men efter et lille Ophold, hvori de taug Allesammen, begyndte Sangen paany fra Skrænten.

„Lægger Du Dig under Klippehæld,
vogt Dig for den sene Sommerkveld!
Der gaar Dands paa Tillie,
Huldren har sin Villie:
Du faar Lykke til at være Dandser!

Tramper Du paa Hougens Tuer smaa,
agt Dig! Huldren sidder selv derpaa,
letter Hougen op —
gjør Du sligt et Hop?
Der er langt igjen før Foden fæster.

Den ensformige Tone taug, og ikke en Lyd forraadte Sangeren. Pladserfolket lyttede endnu, men uden Nytte. Natten kastede allerede sin første Skygge henover Egnen. Indunder Ulrikken laa Mørket tæt og sluttet,

men udover Byen og Baagen zittrede endnu et svævende Skjær af den svundne Dag.

„Underligt nok klang det," brød Skolemesteren betænksomt Tausheden. „Det var ligesom det ikke rigtigt var en Menneskerøst."

„Det er naturligvis Haugkongen som er ude at gaa," lo Sømanden. „Nok en Vise, Huldrefar, saa skal vi stemme i med," raabte han overgivent.

„Hys, hys!" brød Konen ham ærgerlig af. „En kan ikke vide hvad det er. Aldrig har det været rigtig trygt paa denne Haugen. Det er ikke længer end forrige Uge, at jeg talte med Marthe Skaalvig om den Ting. Det er en Kone, som er inde i Noget af Hvert, og hun sa'e det, at det nye Hospitalet, som de bygge paa der borte, det bliver nok ikke færdigt i vor Tid, for eftersom de lægge paa foroven saa synker det i Grunden, og bli'r det færdigt, saa kommer der nok paa anden Vis Syn for Sagen, at Ingen skal bygge, der Haugfolket bor. Selv havde hun mangen Gang set Blaalys brænde her paa Marken, og Andre har set det Samme. Men Gud bevares! Storfolket lader jo haant om Sligt. Det skal nu være saa fint og saa høilærd."

Det Ord høilærd stak Skolemesteren som en Bremse, og han udbrød: „O, en kan nok være klog paa et og andet i Bogen, fordi en ved det med. Jeg har selv mangen Julekveld været med at pynte Storstuen derhjemme paa Landet, baade med Ener og Granbar, og stelt Bordet til med al den bedste Maden, som fandtes i Huset for Haugfolket. Og naar en saa var færdig, saa maatte en ud af Stuen i en Fart, for da stimlede Haugfolket ind af den anden Dør, og Morgenen efter var der ikke Kornet igjen af Altsammen."

„Slig var det ogsaa hjemme paa Søndmør", udbrød Bondegjenten. „Jeg husker nok fra jeg var Barn, at hun, Farmor, satte frem til Hougbukken det Bedste hun vidste, og den gleffede i sig hver Smule. Der var nok ogsaa dem, som mente, at det var med Hougbukken som det var med Søormen, at der var mange om en, og at det bare var Rotter og andet Sligt, som legede Bukken, men Farmor tog sig ikke nær af det Prat".

„Ja det feiler ikke", tog Konen Ordet paanyt, „der er nok af dem, som lade haant om Smaafolks Tro; men jeg ved det, at havde ikke min Mor hver evige Kveld redet Seng til Nissen oppe paa Loftet, og sat en Skaal god, sød Mælk hen ved Siden af, saa havde vel ikke alting lykkedes for hende som det gjorde".

„Saa reder vel I ogsaa Seng til ham da?" spurgte Skomageren.

„Aa det var ligt det!" udbrød hun og sukkede; „nei, nutildags er det forbi med det, ligesom med saameget andet Godt. Kommer først Vantroen ind i et Hus, saa drager nok Nissen sin Vei, skal jeg tro".

„Au!" skreg Skolemesteren paa engang og slog ud med Armene. „Jeg mener Du er gal, hvad vil Du med min Næse, Gut?"

„Aanei, om Forladelse, var det Jeres Næse, Skolemester", smaalo Sømanden, og tog fat i sin egen med det rudede Lommetørklæde. „Jeg tro'de det var min. Ja da er det aldrig rigtig fat her, for i tyve Aar har det ikke hændet mig før, at jeg tog feil af Næsen min".

„Gud maa vide hvad en sidder her for og faar Nattekuldeтт i sig," afbrød Skomageren ham fortrædeligt.

„Rigtig! Sjur har Ret. Op Gutter! Husk det er paa Pladser vi er', og at der bare er et Par Timers-

tid til: „Godmorgen!“ — „Tag fat din Sluff! — Klingeling! Hid med Vadskerbollen, Tos, ꝛc. ꝛc.! Hele Verden er bare et stort Slaveskib, som I velbyrdige Herrer, Skolemestere og Skomagere og hele Kompagniet, lad os smutte fra Krabassen,. det kan være ligeens hvad den hedder, den hænger dog over Ho'det paa os Allesammen. Kom Du „vakre Gjente med de Øine blaa“, sluttede han syngende sit Foredrag, rev den smukke Gjente op fra Marken og fløi rundt med hende til hun aandeløs kastede sig paa en Tue, og Sømanden lagde sig paa Knæ foran hende og viftede hende Kjølighed til med det rudede Lommetørklæde.

Da lød lige bag ved dem endnu en Gang hin eiendommelige dybe Røst, men denne Gang lød den tungsindigt som en Aftenklokke.

„Var Dig, Gjente, for de raske Sving!
Hougen dandser med Dig rundt i Ring.
Fagre Rosenblad!
Dandser Du saa glad,
dandser Du vel ogsaa ud for Hougen.“

Sent gled Sangen hen i den stille Luft, og hinsides Fjeldet bar Echo den sidste Tone hen i Natten, hvor den forsvandt som et Aandedræt.

„Det kan jeg like, Faer“, raabte Sømanden. „Spil nu op Musikant! Enden paa Visen er Hopsasa!“

Hei lad det gaa!
Gammel og graa,
helsod — og haltet,
nylet — og pjaltet.

Og op for han igjen med Gjenten efter Klarinettens hvæsende Spil, og hver med sin Dame tumlede nu

Flokken rundt paa Marken, hver syngende sin Sang, som han fandt bedst, og som frembragte en Forvirring og Disharmoni, som selv en engelsk Rundsang intet havde at sige imod. Skomageren kastede ogsaa fra sig ethvert Hensyn til sin kunstige Hæl, og hinkede afsted i vild Flugt efter de Andre saa godt han kunde, og trækkende med en tyk Madame, der hang som en Melsæk i hans tynde Arme.

Men der fløi Sømanden just forbi med den vakre Gjente! Med et vældigt Rusk slap han Madammen og greb fat i Gjentens Kjole. Men det skulde ikke have hjulpet ham stort; thi for det Første var det ikke en Spindelvæv han fik fat i, som Eierinden varsomt maatte holde Hævd over, men et godt tykt søndmørsk Stof, og dernæst var Sømanden Karl for at trække afsted med baade Gjenten og Skomageren. Men den tykke Madam følte sig vel ved Skiftet og med et Favntag saa djervt, at Sømanden nær havde mistet Ligevægten, trak hun ham ind i Hvirvlen med de Andre. Men Gjenten derimod vilde for ingen Pris dandse med den halte Skomager, og med et høit Skrig rev hun sig løs fra ham, og fløi uden Tanke og Besindelse bort fra ham og op mod den steile Skrænt, gled og tumlede ud over Randen — og ... Hundrededelen af et Secund var nok til at aabne Dødens Dør og slaa den til igjen, og Gjenten hang i en Arm, som holdt hende saa fast, at det var som om al den Styrke, Livet eiede, var lagt i den.

„Hid og hjælp!“ skreg Skomageren, som var ilet til og saa nu det Mirakkel, at en ung Mand holdt Gjenten i den ene Arm og med den anden klyngede sig omkring en fin Birkestamme, der bøiede sig trofast og seig som en Vidie under den dobbelte Vægt.

Alle, baade Mænd og Kvinder, styrtede nu til, og der gik ikke lang Tid hen før Begge vare frelste, og fornemmelig ved Sømandens Hjælp.

Gjenten hang som et afsjælet Legeme i Armene paa sin Redningsmand; men der var et Secund derude over Afgrunden, hvor hun slog Øinene op og fæstede dem paa det Væsen, som holdt hende fast i Armen, og de mødtes af et Blik, saa underligt sky og forvirret; men der udgik en Straale fra det, som trængte sig ind til hendes lønligste Tankegjemme, og hun lukkede sine Øine igjen og hensank i Bevidstløshedens tunge Døs med Erindringen derom.

Og Manden, som frelste hende? Ingen kjendte ham, og det var meget; thi der er ikke Saamange, som kunne rose sig af at være ubekjendte i Bergens By. Han saa mest ud til at være en Slig, som Bønderne paa Vestkysten kalde en Halvsyltring, han var hverken Bonde eller Bymand. Men det første nysgjerrige Blik paa denne Skikkelse blev ikke fulgt af flere for den Gang. Han var traadt op som Redningsmand, og alle kappedes om at vise ham Venlighed og Godhed. Man vilde nu tage den bevidstløse Gjente ud af hans Arm; men den var endnu krampagtig og fast snoet om hendes livløse Skikkelse, og heller ikke lod han til at ville slippe den Byrde, som han et Øieblik havde baaret ud over det mørke, bundløse Dyb, vi kalde Evigheden. Ja han trykkede hende om muligt endnu fastere ind til sig og fæstede det melancholske Øie med en saa dyb Ro paa hendes blege Ansigt, at det hverken udtrykte Haab eller Ængstelse.

Imidlertid vare Kvinderne ivrige med at skaffe Vand til at bestænke den Bevidstløse med, og efter nogle Øieblikke gik enkelte smaa Ryk igjennem hende, og hun slog Øinene matte og drømmende op, og der mødte hun jo

igjen det samme underlige bundløse Blik med Stjernen i, som hun var døset hen med, eller egentlig, sunken ned i; thi den første Tanke, som dæmrede frem i hendes Sjæl, var ham, alt Andet var glemt, om ikke forglemt; og derfor smilte hun nu op til ham som til en gammel Kjending.

Men han var nu ikke den, som vidste at finde sig tilrette i Sligt. Et Kvindesmil var for ham, ligesom en stærk Tiltale, det havde han ingen Svar paa, og han veg tilbage. Han slap Gjenten og trak sig hen til en Side, hvor han holdt ligesom et Slags Udkig med hende.

Selskabet satte sig nu i Bevægelse og skred langsomt henover Marken ind mod Byen til. En af Konerne holdt Gjentens Arm i sin, og med Sømanden paa den anden Side ledede de hende forsigtigt fremad; men Spøgen var henlagt, og Musikanten diglede søvnig foran Flokken og lod sig det ikke sige mere end en Gang, at „nu kunde han gjerne stikke Piben ind for ikvæld“, thi mange Minutter havde han ikke hvilet paa denne Pladsertur.

Der faldt et underligt Alvor over den lille Forsamling, da de nu traadte ind i de tause, folketomme Gader og skrede tæt forbi Kirkegaarden. Hvermand kastede uvilkaarligt et sky Sideblik ind over denne Verden med dens tause Beboere, disse mange Senge med de evige Slumrere! Og Blikket vendte sig derfra, styrket af en og samme Tanke, hen mod den skjælvende Gjente, der paa saa vidunderlig Vis var bleven frelst fra Døden. Men Døden var ogsaa gaaet over deres Vei, og Alle havde følt et Vift af dens isnende Aande. Alle vidste de, at det er den strenge Kreditor, hvis Fordring nu og da det lykkes at tilbagevise med Løftet om „en anden

Gang", men engang, ved vi Alle, hjælper ingen Bønner eller Lægeprotest, da maa den indfries. Det ligger jo i den menneskelige Natur, at for ret at kunne glæde sig i Livet, maa man glemme Døden, ikke Sjælens Flugt til det lyse Himmelhjem, den Død forfærder Ingen, tvertimod, den hjælper til den rette Glæde over Livet, men den legemlige Død, med al dens Hæslighed og Skræk, den maa forglemmes; at se den, er ikke at se Andet. Men hvem husker ogsaa paa, derude i det store, bevægede, sollyse Liv, at Døden lusker i Hælene paa os, og at den har en langt større Magt end Livet, og at den kun behøver at fæste sit Basiliskblik paa et stakkels Menneske for at Armen synker og Foden vakler og Tanken famler sporløs om, ja, at han til det Yderste, forfærdet for sin Forfølger, søger sin eneste Frelse i dens Arme.

Endelig gjorde Selskabet Holdt udenfor et anseligt Hus paa Hjørnet af en trang Gade, ned mod Bryggen til; her tjente den smukke, søndmørske Gjente, og Alle lavede sig nu til en høitidelig Afskedsscene.

Der var sletingen Ende paa alle de gode Ord, den vakre Gjente hørte af sine Venner og paa alle de Forsigtighedsraad, som bleve givne hende, for at ikke Skrækken skulde have slemme Følger. Sømanden forsikkrede hende, at han næste Dag skulde fremstille sig som galant Kavaler og spørge til hende. Og Skolemesterens Værdighed nedlod sig til at sige hende den Compliment: „At nu vidste han da hvor den Huldre boede, som han likte bedst". Men henne ved en Side stod Redningsmanden og saa til, og krøb sammen som en Snegl, og Ingen saa paa ham, Alle saa paa hende, Gjenten med det fine, blege Ansigt, og nu stod hun der-

oppe paa Stentrappen, og bøiede sig ud over og nikkede sit Godnat til alle Sider, og det sidste Nik fik han derhenne bag de Andre, den underlige Fyr, som ikke havde mælet et Ord paa hele Veien; men ham var det dog, som havde holdt hende fast derude over Søen, der var saa mørk og stille, at det saa ud som om Natten steg op deraf. Ogsaa havde han jo fæstet det Blik paa hende, der endnu manede hende som en underlig Drøm.

Da nu Gjenten var forsvunden og Døren lukket, drog det øvrige Selskab op over Torvet.

„Det var en snurrig Karl“, hviskede Skolemesteren til et af Fruentimmerne, og saa hen til Redningsmanden, der trak sig opover et lille Stykke fra de Andre.

„Jeg gad nok vide hvor han hører hjemme“, tog hun ivrigt til Gjenmæle. „En faar kanske snakke først til ham. Naa Far“, henvendte hun sig geskjeftig til Fyren, „I kan vel mærke det i Armen endnu?“

Men han vaagnede op af en Drøm, og saa sig helt forskrækket omkring og svarede ikke.

„Jeg mener, han er tusset, jeg“, vendte hun sig til Skolelæreren, „en faar ikke engang Svar, naar en taler til ham“.

„Det var et godt Tag I tog dengang“, sagde Skolemesteren venligt, og sluttede sig til ham. „I kan sove roligt paa det“.

„Aaja“, svarede han frygtsomt og standsede lidt, „jeg sover nok“.

„Hvad Landsmand er I?“ blev Skolemesteren ved.

„Jeg er Søndmøring, jeg“, sagde han.

„Er I Bonde da?“ fortsatte Skolemesteren ihærdigt.

„Jeg?“ spurgte den Anden. „Nei“. Men som

om han tog sig i et feilagtigt Udtryk, tilføiede han hurtigt: „Jo, jeg er Bonde“.

„Holder I til her i Bergen?“

„Ja“.

„Naa, saa har I vel Noget at stelle med her?“

„Ja“.

Skolemesteren blev lidt afmægtig; thi der var jo intet Udkomme med slige Svar.

„Kanske er I i Lære her?“ tog han efter et lille Ophold Ordet igjen.

„Jeg er nok det“, svarede den Anden.

„Men I er kommen sent i Vei!“ udbrød et Fruentimmer.

„Kan hænde det er Bogveien I skal?“ sagde Skolelæreren, bestemt paa ikke at give tabt i denne Sag.

„Ja“, lød Svaret.

„Se det tænkte jeg nok“, udbrød Skolemesteren, og saa sig om i Kredsen som Opdageren af det forjettede Land, „jeg saa det strax, en har saa fine Mærker paa Sligt, helst naar en selv er af Faget. Ja saa er' vi jo Kammerater, vi da. Naa, hvad hedder Du da? For nu er' vi vel Dus, Bror?“ Og han tog ham trofast i Haanden.

„Ja“, svarede Personen, halv blid og halv forskrækket.

„Og saa Navnet? Har Du kanske ingen Navn, Du?“

„Jo“, for det ud af ham som et Vindkast, „jeg hedder Brune“.

„Brune“, gjentog Skolemesteren, „nu godt! Se her bor jeg“, og han viste op paa et smalt Hus med Gavlen ud til Gaden. „Deroppe i de tre Fag, der

holder jeg til. Jeg er Pebersvend. Aldrig har jeg friet, og Ingen vil ha'e mig".

„I faar prøve paa, Skoleholder", raabte et af Fruentimmerne, „Lykken kan være bedre end Viddet".

„Det fik vel blive Huldren da", smaalo han og kastede et Blik mod den Kant, hvor Gjenten boede. Dette blev fulgt af Regningsmanden, og Blodet steg ham op i Ansigtet.

„Nu, min Bror, vær saa god og se ind til mig", vendte han sig til den Fremmede, og gav ham et kraftigt Haandtag. „Et godt Ord er altid færdigt til Dig, saa faar Du tage Resten som det kan falde".

Nu blev der raabt Godnat og lovet Besøg og takket og snakket, saa det truede med aldrig at tage Ende; men op over Halvkredsen af de mørke Fjelde keg Morgenen ind i Byen og jog Sladdrerne hver sin Vei til Hjemmet.

Gjennem et Par Sidegader sneg den Fremmede sig rundt om Torvet og tilbage igjen til det Hus, hvor den vakkre Gjente boede, og her stillede han sig op langs Væggen af den lige overfor liggende Bygning. Her i Skyggen voxede hans Mod og han løftede Hovedet kjækkere og friere end ellers, og lod det forskende Blik glide hen over Huset, og dvæle ved hvert enkelt Fag Vinduer med et brændende Spørgsmaal om hende.

Men inde bag en enkelt Kvistrude i Toppen af Huset sad Gjenten og fulgte afvexlende de to Syner, som i et og samme Øieblik vare dragne forbi hendes Øie. Døden i den mørke Sø, — og Livet i hans Arme, — og hun var næsten lige betagen af begge to. „Ham fik hun vel Lykke til at huske paa, og ham saa hun vel aldrig mere. Han havde jo skyet hende som et ondt Varsel, da de fulgtes nedover Veien ... Sagtens havde han faaet et

Slid i Armen ... eller i Brystet maaske, ak! ... Og han led Ondt for hendes Skyld, og hun havde ikke engang faaet det over sig at sige ham saa meget som Tak! ... Rimeligt var det da, at han var ond paa hende, og ikke engang saa til den Side, hun gik. ... Men hvad vilde hun ham ogsaa? Havde han da ikke givet hende Livet? Kunde hun ikke nøie sig med det? Var det ligt til Noget at forlange, at han skulde gaa og gjøre Krus for hende ligesom alle de Andre ... han, som dog vist var saameget mere end de?" ... Her standsede hun sin Betragtning. Var han mer end de Andre? Han havde rigtignok kun Trøie paa, og de Andre havde jo Frakker ... ja, men saa var han noget af det, som Ingen tror, for der var noget Stort i hans Blik, Noget, som hun var ganske ræd for, men som hun længtes efter. Ak! hvad brød han sig om hende! ... Hun løste sine tykke Haarfletninger op, pillede og plukkede i dem, til Haaret stod som en kruset Guldsky omkring det smale, fine Ansigt. Der stod et lille Speil støttet til Vinduskarmen, det viste hende et deiligt Syn, hun turde knap tro paa det! Hun saa fra og til igjen ... jo vakkert maatte det vel være ... mon ikke han skulde likt at se det? ... Aanei, han var en rar En, han! Men traf hun ham saavist bare en Gang til, saa skulde hun nu sige ham tusind Tak, saa han ikke gik med den Tro, at hun var et sligt Trold, som hverken skjønnede sig paa det Ene eller det Andet, og saa var utaknemlig ovenikjøbet ... Huf! det var da ogsaa en Hede! ... Og hun slog Kvistruden op og stak det guldkrusede Hoved ud over Karmen. Ah! ... Der stod han og saa hende lige op i Ansigtet, og hun for i samme Øieblik tilbage. Var det da ikke slig, at Hjertet paa en Gang voxede, saa der

knap var Plads til det i Brystet! ... Maatte hun da ikke dø, om det blev slig ved at sprænge paa ..."

Nede paa Gaden traf Vægteren sig sent og søvnigt udover mod Torvet. „Hvem var det, som stod der og stirrede paa Huset ligeoverfor? .... Fik vel se lidet Gran efter, der var mangt Slag paa det Hjørnet, der". Og han styrede hen mod Mennesket.

„God Morgen, Far! I er tidligt ude og gaa".

Det gav et Rusk i Personen, og med et Udbrud, som ikke var let at skjønne, luskede han afsted nedover Gaden i Skyggen af Husene.

„Tænkte nok det var et Stykke af en Fant", smaasnakkede Vægteren.

Men Hin var nu naaet hen til Hjørnet af Gaden, og idet han bøiede om det kastede han et hurtigt Blik op efter det aabne Vindu; men Gjenten var der ikke, og han forsvandt.

Det var Studenten.

Mellem Bergens og Trondhjems Stift strækker sig en Kyst med vilde næsten nøgne Klipper, dybe Fjorde, som skjære ind paa langs og tvers, Øer med fremspringende Næs, og blinde og aabenbare Skjær i hundredevis. Dette er Norges gamle Kæmpevagt mod Fienden i Vest. Yderst ude skyder Statlandet frem sin Hug, som ogsaa kaldes Staalet — det er den første Forpost, og her bryder Havet ind paa med hele sin Vælde, og tumler sig omkring den mægtige Klippe, der mørk og truende ser ned paa de evigt arbeidende Bølger, som en bunden Viking paa sine hævnlystne Fiender.

Denne Kyst kaldes Søndmør. Engang var det Norges største Vikingesæde, og Saga har her indskrevet glimrende Navne i Nordens Heltedigt. Nu er den beboet af et godmodigt fredsommeligt Folk, hvis største Ros det er at ansees for ordholdeligt og gastgjævt, eller som det enkeltvis betegnes „en agtendes Mand". Stundom løfter sig dog En og Anden frem af Massen, med Præget fra den gamle Tid, men altid sjeldnere som Tiden skrider frem, kun i Et ligne de Alle uden Undtagelse de stridbare Forfædre, de elske Havet. Der er et Ord, som siger, at „Søndmøringen gjerne ror en Mil for at seile en Fjerding". Næsten uden Hensyn og altid uden Dødsfrygt tumle de sig fra Smaa af paa de farlige Fiskertog, og lære her den Forvovenhed, som følger dem til deres Dødsstund, hvor høit op i Aarene den end skriver sig. Men dette stærke Hang til at færdes tidligt og sildigt paa Søen gjør Bonden i mange af disse Egne, og fornemlig paa Øerne, uskikket til at dyrke sin Jord, og derfor er

der ingen rigtig Velstand blandt Folket; thi, efter Bondens egen Erklæring, udmatter Søen ham saa stærkt, at selv om han sidder løs og ledig i Baaden, medens Vinden fylder Seilene og flyver med ham did han skal, saa er han dog, naar han træder iland, fuldkommen ude af Stand til at foretage sig noget større Arbeide.

Fra en af de store Fjorde, kaldet Vandelvsgabet, og som skjærer umiddelbart ind fra Stat, skyder Røvdefjorden sig ind mellem Hakatlestrand og Gurskøen. Midtveis bryder denne af og strækker en Arm imod Syd, der kaldes Søvdefjorden, hvis Indseiling er temmelig trang, men den udvides efterhaanden og aabner sig i Bunden for tre temmelig store Dalstrøg. Fjorden er paa begge Sider indesluttet af høie Fjeldrammer, der fornemlig mod Vest ere gjennemskaarne af uveisomme Dale, hvorved Fjeldkjæden splittes og løfter sine Toppe som Pyramider op mod Skyerne. Et af Dalstrøgene, som fører ind mod Øst fra Fjordens Munding, kaldes Nordal. I Dybden af Dalen laa en Gaard, kaldet Brusdal. Det var det sidste Punkt, som kunde beboes her. Længere ind strakte Dalen sig vel, men det var en uveisom Stenørken, som ingen Vandrer betraadte, ikke engang Fjeldgeden; thi den eneste Vext, der fandt sin karrige Næring her, var et bleggult Mos, som krøb henover Stenhougene. Bag selve Gaarden styrtede en bred Elv udover det bratte Fjeld og strøg med Bulder og Brag ned gjennem Dalen, som derved deltes i to lige Dele. Dette var et vildt romantisk Sted, de mørke Fjelde reiste sig til begge Sider i lige Linie, som gjennemskaarne af en Saug, og mere imponerende ved deres Bratheb end ved deres Høide; men det Hele var et tungsindigt Billede, og mer end En af Folket her havde gjennem Tiderne styrtet sig i Elven eller paa anden Vis befriet sig fra det Tungsind, som

fostrede hans Barndom og bandt Vingerne paa hans Ungdomslængsel.

Det var sent paa Kvelden. Paa Brusvig brændte et dygtigt Baal paa Ildstedet midt paa Gulvet i den rummelige Røgstue, og kastede et blændende usikkert Skjær omkring sig. Væggene vare mørke, og rundtomkring Loftet, som i dette Øieblik dannedes af den tætte Røgsky, løb en fremspringende Bjælke i Form af en Frise, den var lysmalet og ziret med en hel Del meningsløse Figurer af en stærk rødbrun Farve. Liøren var aaben i Taget og Stuedøren med; thi disse to Ting staa i en Røgstue i nøieste Forbindelse, blive de lukkede, synker Røgen ned og da er der som Bonden udtrykker sig „ikke værendes" i Stuen. Ellers ligger den som et mørkt Skylag oppe under Taget og udgjør et Slags svævende Loft, hvorunder Luften baade er sund og let. Over Ilden hang Grødgryden og dampede, og et midaldrende Fruentimmer bevægede sig raskt og husvant omkring i Rummet. Hun var liden af Vækst og Svarthuen sluttede zirligt ind til de magre Kinder. Hendes mørke Haar var strammet op fra Ansigtet og dannede en regelmæssig Bue omkring Panden, Øinene vare lyse med sænkede Øielaage, og Munden stærkt sammenknebet og uden en eneste af de bløde Linier, der danne Smilet, og dog smilte hun hvergang hun talte til Nogen. Det hele Ansigt, eller rettere, den hele Skikkelse, saa liden og vindtørret som den var, forraadte noget Haardt, Noget, der lignede en Fjeldstub, og indgav den Tanke, at først naar man slog paa den med Noget, der var ligesaa haardt som den, fløi der Gnister ud, men de kom ikke fra den indre Varme.

Dette var Konen paa Brusvik-Gaarden. Dorbi hed hun — imellem Folket deromkring kaldtes hun By-Dorbi, fordi hun engang havde tjent i Bergen, og derfra

medbragt enkelte Skikke, som hun forstandigt vidste at anvende til Gavn for sit Husstel, og som altid ærgrede de Andre, der holdt det langt under deres Værdighed at forandre saa meget som et Naaleøie af den nedarvede Skik.

Dordi var temmelig vel anset i Egnen, dog mer blandt Kvinderne end blandt den mandlige Del. Hun mødte altid frem i sin zirlige Dragt af hjemmevirket Stof, og der fulgte Skik med hende hvor hun kom; thi Fjas var langt fra hende, og den, der vilde tale med hende, tog sig altid sammen i Alvor.

Men nu var Kveldsmaden færdig. Grøden blev stampet for sidste Gang, og en Stund efter stod den rygende og indbydende paa Bordet med dertil hørende Sul. Ingen Dug var bredet; thi det hørte slet ikke til uden ved høitidelig Anledning; men Bordet, som kun var noget over en Alen bredt, og skaaret ud af en eneste Furustamme, var rent og vel vedligeholdt. Nu traadte Husets øvrige Folk ind i Stuen, Arbeidet var sluttet for den Dag, og de satte sig til Maaltidet. Manden tog først Plads i Høisædet ved den øverste Bordende. Det var en underlig uklar Skikkelse, listende, forover bøiet og hul under Brystet. Hovedet var noget stort, et langt lingraat Haar hang ned over Nakken, der var i korteste Lag. Næsen var tyk, og Næseboerne udvidedes pludseligt ligesom ved en ildfuld Tanke, men trak sig ligesaa hurtig sammen igjen med Resignationens Slaphed. Munden var fremstaaende og fortrak sig med en underlig krampagtig Skjælven, Panden var lav og bred og et Træk af forhærdet Tungsind laa hen over Øinene. Næstefter ham, og pakket tæt ind i Krogen ved Siden af ham, sad Husets eneste Barn, en Gut paa en halv Snes Aar, der med Undtagelse af Haaret, som var mørkt og lokket, og Panden, der var høi og buet, lignede Faderen i alle Dele. Ved

den nederste Bordende sad en langstrakt Gjente med et søvnigt Træk i det smalle, fintformede Ansigt, et tykt lyst Haar hang hende langt nedover Ryggen, og et lille mørkt Tørklæde var bundet løst over Hovedet. Hun saa træt og ligegyldig hen for sig. Paa Sidebænken sad Husets Tjenestedreng og ved Siden af ham en Mand, der var leiet for Indhøstningen. Nu blev Lysekollen tændt og Stangen dreiet saaledes, at Lampen lyste hen over Bordet, hvor nu Alle tog for sig af Maden. En Stund gik hen i Taushed, da tog Dordi Ordet og henvendte sig til Tjenestedrengen, en vakker mørkladen, ung Mand med tankefulde Øine.

„Tre slige Godveirsdage til, Du Leif, saa har vi Haaen i Hus“.

„Kan hænde det, ja“, svared Leif og famlede lidt med sig selv.

„Faar vel ogsaa Brug for fem“, smaamumlede Manden ligesom for sig selv.

„Det tænker jeg med“, kastede Gjenten let hen og saa hverken til Høire eller Venstre, men tog for sig af Grøden.

„Nyt mig, mens Du har mig, siger Tiden“! Tog Konen skarpt i. „Askelad faar tomme Fad, som det hedder. Han, Helje, liker sig nu bedst med Langdrag, han“ . . . og hun smilte hen til Manden.

Men Helje vidste nok lidt mere om det Smil, end Verden ellers; thi han sad lige døsig, og det gled over ham ligesom Høstsolen over et frossent Fjeld.

„Aa det skal nok gaa“! udbrød Leif kjækt og førte en vældig Grødladning til Munden.

„Det Du rækker frem, kan vel Andre komme efter, Far“, satte Gjenten vredt i og blev blussende rød, og saa ned for sig.

Leif svarede Intet, men fæstede de tankefulde Øine paa hende og kunde slet ikke drage dem bort igjen.

Men Dorbi fulgte Scenen med et iskoldt Blik. Endelig tog hun Ordet smilende igjen:

„Jeg har tænkt over det, Du Leif, at den som arbeidede for To fik ogsaa ha'e Løn for To. Til Julen, som kommer, skal Du faa en ny Klædning tilgode. Jeg ved jo det kan holde haardt for Dig med Udkommet. Siden Konen Din døde har Du jo holdt til mellem Fremmede, og den væsle Ragnhild er jo hos Mor Din, hver drager Sit, og Du er ene om det".

Leif mumlede Noget, som Ingen forstod, og Helje saa lidt forundret op paa Dorbi.

„Jeg ved Du mener det Samme, Du Helje", sagde Dorbi og smilte hen til ham.

„Aa ja", svarte han klangløst.

„Det er sandt", vendte Dorbi sig pludselig til Gjenten, „mens jeg husker det, Du Guri, Mor Din talte til mig sidste Prækensøndag, at hun saa halvveis ankede paa, at Du skulde være hjemmefra ivinter. Derfor tænkte jeg at sende Bud til hende, at Du gjerne kan faa Lov til at drage hjem, for jeg hjælper mig nok uden Gjente fremover til det vaares".

Gjenten sad som lynslaaet med Skeen i Haanden og saa frem for sig, endelig samlede hun sig saavidt, at hun fik Synet vendt og kastede nu et Blik fuldt af Angst og Bedrøvelse hen til Leif; men paa Veien did opfangede Dorbi det og mødte det med et Smil og et lille Nik, som havde den Virkning paa Gjenten, at hun for sammen og saa ned for sig.

Der faldt en uhyggelig Stilhed over Allesammen, undtagen Dorbi, hun var utrættelig i at ordne sit Husstel og var saa blid mod Alle, at det var en Lyst.

Men i Krogen, hvor Helje sad og krøb sammen som en Tot graa Uld, sad ogsaa Gutten, ligesaa sky som Faderen og ligesaa taus som han. Der var kun den Forskjel paa dem, at den Ene lukkede Øinene næsten til, for ligesom at lukke sig ude fra Alt, hvad der foregik omkring ham, og den Anden slog dem vidt op, saa vidt, at Munden fulgte med, og det saa ud som om han vilde sluge Alt, hvad han saa og hørte. Faderen havde set sig baade led og træt, Sønnen kunde ikke se nok, men jo mere han saa desto mindre forstod han, kun det blev ham klart, at der var Noget omkring ham, som ikke var klart.

Naar Moderen lokkede for ham, var der Noget indeni ham, som længtes efter Faderen, og smilte hun saa til ham saa blidt, at en Sten maatte røres, saa blev han næsten ræd, skyndte sig bort fra hende og hen til den lyshaarede Gjente med det søvnige Ansigt og de blege Øine, som slet ikke smilte, men som spurgte saa inderlig dybt og alvorligt, om der feilede ham Noget?

Dette var nu en evindelig Anstødssten for Dordi. Vel var hun ikke den, der gav Hjertet hen i noget Forhold; men det fik idetmindste have Udseende af det, og Skam og Skade over den, som viste Følelse i hendes Hus.

Men trods dette, hvor var den, der kunde træde frem med en retfærdig Anklage mod Dordi? Mad og Drikke stod i rette Maal og til rette Tid paa Bordet, Renlighed, Flid og Orden fulgte hende overalt, Fornuftens strengeste Fordring fyldestgjordes, men Hjertets?

De gamle Angelsaxer indgrove i deres Bruderinge: „Mit Hjerte for Dit Hjerte“, og det er en evig Sandhed. Al anden aandelig Trafik kan liste sig paa Omveie til sit Maal, Hjertet har kun en lige Vei at gaa, ved Enden af den staar der et andet Hjerte.

Dorbi kjendte alle Omveie, den lige havde hun aldrig gaaet. Derfor skyndte Manden sig hen i sin Krog, naar Kvelden kom, og lukkede Øinene; derfor tog Gutten Maden og løb bag om Huset og fortærede den staaende, og bad aldrig om mere end det han fik; derfor krøb Gaardshunden med slæbende og loggrende Hale hen til hende, naar hun kaldte den og for af Glæde hen mellem Hønsene, saa de skreg og fløi til alle Sider, naar hun slap den igjen; og derfra kom endelig al det Ugreie, som Gutten følte uden at forstaa, og som den Kveld mer end nogentid før havde spændt hans Tanker.

En god Stund sad han og saa hen paa Guri, der nu sad med Hænderne overkors i Skjødet og sænket Blik. Da kom det med et over ham, han krøb henad Bænken, reiste sig paa Knæ bag Gjentens Ryg og slog begge sine Arme omkring hendes Hals, saa hans tykke Ansigt og gabende Mund kom frem ved Siden af hendes smalle, blege Kinder. Men nu brast Guri i Graad, og trykkede Guttens Hoved ind til sig med en slig Heftighed og Hjertensvarme, at hele det søvnige Væsen faldt af hende som en Maske, og hun hulkede saa stærkt, at selv Helje tog i og reiste sig fra Krogen. Men det Blik han mødte fra Dorbi, der stod stiv af Harme og maalte Scenen med sine iskolde Øine, gav ham ikke Mod til at gaa videre i sin Deltagelse, og han satte sig ned hvor han reiste sig fra, og et Secund efter var atter Uldtotten uden Liv og Bevægelse.

Den Første som tog Ordet var Leif, og det var ikke førend efter et dygtigt Tiltag, men han saa hen paa Gjenten og saa gik det:

„Det træffer sig ikke saa galt, det“, vendte han sig mod Guri. Jeg drager samme Veien som Du, saa kan

vi slaa Følge, tænker jeg. Det er nu saa, at hun, Mor, er gammel og aflægs, og da hun har Gjentungen min hos sig, saa er det ligest jeg holder mig i samme Bygd for at være tilhaande med hvad jeg kan". I Begyndelsen famlede han lidt efter Ordet, men efterhaanden som han talte, tog han fastere i, og tilslut saa han kjækt hen paa Dordi, som stod stille et Stykke fra og var lidt blegere end ellers.

Guri løftede Hovedet og strøg Haaret om fra Panden, og saa hen paa Leif med et kjærligt Blik, og der trak et Smil henover de smalle Læber, der endnu zittrede af Graad, som var saa sødt, at den, der fik det til Hilsen, ikke var saa stor en Helt endda, selv om han slap alt Andet i Verden for det.

„Kan gjerne være uræd", hviskede han og nikkede over til hende.

Gjenten sa'e Ingenting, hun trykkede Smaagutten endnu fastere ind til sig, og løftede af og til de lyse Øine op paa Leif, saa klare og tillidsfulde som et Barns. Lidt efter tog Dordi Ordet, tørt og koldt:

„Har en taget sig Tjeneste paa, faar en vel tjene Tiden ud".

„Jeg har talt med ham, Helje, om det", satte Tjenestegutten kjækt i.

„Han Helje"! kastede Dordi haanligt hen. „Hver agtendes Mand holder sit Ord".

„Jeg tænkte, at naar jeg skaffede En isteden", indvendte Leif stilfærdig.

„En ved hvad en har og ikke hvad en faar", svarede hun rask.

„Der sidder Mand for mig", blev Leif ved og viste hen paa Leiemanden, „han Helje tog ham god".

„Tog Du“? Vendte hun sig koldt til Manden.

„Ja“, svared Helje, men Tonen i det „Ja“, kom fra en Kraft, som vel laa og døsede hen, men som kunde vaagne. Og Madmor mælte ikke et Ord mer om den Ting.

Lidt løs Snak fulgte nu ovenpaa, men Hvermand fulgte sin egen Tanke og gjemte den bort saa godt han kunde.

„Naar Du drager til Sørdalen, Du Guri, saa drager han, Far, og jeg med Dig“, hviskede Smaagutten til Gjenten.

Men Dordi havde baade Øine og Øren med sig, der hun var. Vredens Maal var bredfuldt for længesiden, nu kom den Draabe, som fik det til at strømme over.

„Hid med Gutten“! sagde hun, Røsten var lidt hæs, og hun nærmede sig Bordet. „Du bare skjemmer ham ud med al den Vekhed, han kan saa blive unaaslig nok alligevel, han har det han kan slægte paa“.

Og dermed fulgte et Blik til Helje i Krogen, som han netop fik Øinene tidsnok op for at se. Men Gutten kom frem om Bænken i en Fart og ud paa Gulvet.

Guri reiste sig nu fra Bordet og Leif gjorde det samme. De takkede begge for sig, og fulgtes ud af Stuen.

„Bedst Gutten bliver liggende herinde, derude hos Dig lærer han kun Uskik“, tog Dordi Ordet og trak Trøien af ham.

„Jeg ved ikke det“, svarte Helje, og rettede lidt paa sig, „Gutten læser en liden Gran for mig, naar jeg har lagt mig ned, det tænker jeg aldrig med Skjel kan kaldes Uskik“.

„Det er Uskik“, blev Dordi ved, men uden at løfte Stemmen, og uden det ringeste Tegn paa Vrede, det skulde

da være, at hun talte med en lidt større Værdighed end ellers. „Brune skal være det han er født til, han skal stelle med Jorden.“

„Skader vel aldrig, at han lærer Noget,“ svarede Manden. „Lærdom spiser ingen Brød, ved jeg.“

„Men det lægger heller ikke Saaen til,“ vendte hun sig lidt stærkere mod ham, efter at Gutten var pakket ind i Sengen. „Det, Du har lært, har ikke fjelget Huset, skal jeg tro. Fremmed Mand er med baade her og der, hvor Arbeidet skal til, og paa Maasaa gaar hele Stellet.“

„En Mand har Hug til Dette — en Anden til Hint,“ svarede Helje stilfærdigt.

„En faar Lykke til at gjøre det, som en ikke har Hug til ogsaa,“ blev Dordi ved. „I Samlag er Du første Manden, Gud bevar's!“

Det Ord vækkede Manden og han rettede sig helt op.

„I Samlag?“ udbrød han. „Ja det er min Sag, den. Ukvemsord skifter jeg helst med Mænd. Skal en i Kast med Kvindfolk, faar han ha'e den Laake med sig. Stor Uret har jeg fristet, det ved Du ligesaa grant som jeg. Den Gang han, Jacob Glomsæt, blev Klokker til Søvde Kirke, da var det Hvermands Agt, at jeg skulde været det. Hverken havde han Ordet eller Røsten fremfor mig, og ligefuldt stod jeg tilbage. Men det har sat en Braad i mig, det. Jeg er ikke nogen ordsaar Mand, men slig Go'mænne er jeg ikke heller, at hver og en kan finte ad mig. Gutten der borte skal lære Noget,“ tog han stærkere i og den urokkelige Villies Vægt faldt paa hvert Ord. „Gik det ugreit for mig, saa vil jeg det, at han skal greie for mig. Der ikke Forældrene orke at række frem, faar Børnene at gjøre Skjel for dem.“

Og dermed gik han ud af Stuen; men to Barneøine fra Alkoven fulgte ham med en ubeskrivelig Længsel og Sorg.

Ude i Svalen stod to Væsener op efter Dørstolperne, det var Guri og Leif. Gjenten gjorde et Spring udover Dørtrinnet, da Helje kom ud af Stuen.

„Nu faar vi komme til Ro, Leif," sagde Manden, „og sove paa den Ting." Og han gik ind i Sovestuen ved Siden af og Leif fulgte; men i Døren vendte han sig og nikkede ud til Gjenten, der stod udenfor paa Tunet med Hænderne under Forklædet. Saa hun gjennem Mørket det kjærlige Blik, som fulgte med Hilsenen? Hun gjorde nok det; thi pludseligt trak hun Hænderne frem, foldede dem og trykkede dem til sit Bryst og saa op til den mørke Aftenhimmel med et tindrende Blik. I det Øieblik strøg en kvindelig Skikkelse forbi hende, det gøs i Gjenten, „maatte vel være et Vindkast deroppe fra den bratte Fjeldkam!"

Midnat var forbi, Madmor sov, hele Huset sov undtagen en, det var Smaagutten. De underlige Ord, som vare talte den Kveld, gik gjennem hans barnlige Tanke, og han fik ingen Ro. Heller ikke kunde han sove noget andet Sted paa Jorden, end derinde hos ham, Far, ja han kunde ikke engang læse Fadervor ... han maatte derind! Blot denne ene Nat, siden fik der komme hvad der vilde. Han listede sig ud af Sengen ... sagte ... sagte! Det tog Tid. Stødte han nu paa Noget! Han listede, der var Døren. Bare den nu var oppe! Angesten pressede paa og Hjertet bankede voldsomt ... der gik den op! Ingen vaagnede. Nu var den klemt til igjen, og ... der var Sengen til ham, Far! I samme Stund laa han frelst bag Faderens Ryg, der slet ikke lod til at

mærke hans Komme, og skjønt Blodet endnu bankede i hans Tindinger og suste for hans Øren, var han dog saa lettet. Han læste sin Aftenbøn og slog den lille Arm hen om Faderen. „Jeg skal nok gjøre Skjel for Dig, Far," hviskede han. Endnu gik en liden Stund, da steg et dybt Suk ligesom uforvarende op fra det lille Bryst, det var Sorgens fortvingede Fugl, der fløi sin Vei, og Barnets Engel tog sin Vagt ved Leiet.

Det var hans første Tag med Skjebnen.

Saadanne vare Forholdene, som Brune opvoxte under. Den strænge, ensomme Natur virkede i Forening hermed og satte sit Stempel paa Gutten. Ingen Jevnaldrende fandtes saa nærved, at han kunde stifte det lykkelige Forbund, hvis Virkning strækker sig fra Barndommen ud over hele Livet. Den tause Natur var hans Ledsager, og i Forening med Faderen hans eneste Lærer. Faderen var, som før bemærket, i Strid med Forholdene. Af Forældrene bestemt for Bogen, det vil da sige for Skole-lærervirksomheden, eller i lykkeligste Lag for en Klokkerpost, havde han troet sig selvskreven til et sligt Ombud, og da saaledes hans Livsmaal var naaet, da Skjebnens Træ bøiede Grenen hen mod ham med den modne Frugt, snappede en Anden, og som det lod, en mindre Værdig, den bort lige for hans Øine, og dermed var ogsaa Forholdet mellem ham og hans Medmennesker sat. Alle skulle de vide og forstaa, at han havde lidt Uret, og vel var han berettiget til at lægge Hænderne i Kors og med ufravendt Øie at se hen paa den Fjeldstub, som Skjebnen havde rullet ned paa hans Vei, og som stængede ham ude fra baade Hæder og Lykke. Men nu skulde Gutten tage det igjen. Han skulde ikke alene have hele den Løn, som Faderen havde fortjent, men han skulde langt, langt videre,

og der var næsten ikke den Ting saa stor, at ikke Helje fik den laget til for Gutten. Lidet forstod han, at den Uret han selv havde fristet, var ringe mod den han gjorde sit eget Barn. Om Brune havde været en anden Cyrus, han havde ikke anet en mindre mirakuløs Fremtid. Faderen fristede uophørligt hans Phantasi med disse mangfoldige Smaabemærkninger, som, da de blot vare Drømmesyner, ikke fremtraadte i nogen bestemt Form, og følgelig vakte lutter ubestemte Forestillinger. Den trange Dal med sin mørke lodrette Fjeldramme lukkede hans Tanke ligesom inde, og gav ham underlige Begreber om den Verden, som laa udenfor. Hvad var det Store, han skulde blive? ... Det kunde ikke være paa Jorden, den var saa liden og Arbeidet saa tungt. Den skummende Fos, som styrtede ned over Fjeldet og ud gjennem Dalen, og endelig væltede ud i Tverfloden, dens Løb var det lystigt nok at følge; men Fiskerbaaden derude paa Fjorden med de sammenkrøbne Skikkelser i ... var det noget Stort? ... Høit over Fjeldaasen gled Sol og Maane paa deres straalende Baner, og naar Vestenvinden peb i Fjeldskarrene, og som fnysende Gangere for afsted henover Himlen med Skyernes mægtige Karm, ja, da steg vel hans Tanke op i den og fulgte med ... men hvorhen? Han havde ingen Forestilling, som strakte til.

Men Brune var ti Aar gammel, og han fik tage Haand i med, saa vilde nu Dordi, og derfor fulgte han efter Leen og spredte Græsset ud i Solen, og store Sveddraaber trillede ham ned over Panden; men kom saa Helje til, saa tog han oftest Riven fra Gutten, og denne kastede sig da ned i Græsset, og spandt ud de glindsende Tanketraade af slige Yttringer, som:

„Vær i Mag Du, Gutten min, der kommer nok

Dag for Dig, da skal Du give Haan for Tort.“ Og: „Se ikke did Skrabet gaar, det er laget paa anden Vis for Dig.“

Paa den Vis gik Tiden hen, og Vinteren kom. Guri var draget bort til sin Fødebygd, og Leif havde fulgt hende. Begge vare erstattede ved to Andre, der for Brusvik-Gaardens Vedkommende ikke lod Stort igjen at ønske; men for Brune vare de Ingenting, og han hang saaledes endnu mere efter Faderen end før. Dordi tog mangt et Tag med Helje om den Ting, men lidet hjalp det, Gutten skulde være i Mag, det var laget paa anden Vis for ham end for Andre, og det bar nok did det skulde alligevel.“ Og da nu Dordi for omkring i Huset som en Top og hverken gav Hvile eller tog Hvile, men bar Kraften frem i en evig Uro, og Faderen hang med Armene og kun stirrede indad mod sit Tungsind, tog Gutten ingen kraftig aandelig Væxt mellem disse Yderligheder.

Efter en stormende og snefuld Vinter kom endelig Vaarsolen frem over Fjeldene; men lang Tid gik hen før Sneen smeltede i det trange Dalføre. Endelig skjød Fjeldurten frem i Rifterne og utallige Smaaelve brød nedover Fjeldene og snoede sig som hvide Slanger hen over Marken gjennem det spirende Krat og ud i Fossen, der voxte med hver Dag og redte sig et altid større og bredere Leie. Folket, som i de mørke Vinterdage havde holdt sig hver til Sit, krøb nu frem af Husene og saa paa Solen og paa det nye Liv omkring dem og Sindet hentede sig ny Spændkraft af hvad de saa.

Da hed det en Løverdagskveld, mens Dordi stelte Maden til, at næste Dag var det Prækendag ved Søvde Kirke, og at en fik komme did. En traf nu altid Kjen-

dinger der, og saa var det første Gang den nye Præsten prækede, og det var vel værd at høre.

Helje sukkede dybt og kastede et underligt, tungsindigt Blik paa Brune, der just nu fæstede de store spørgende Øine paa ham, og sletikke kunde begribe, hvorfor Faderen aldrig blev glad ved Nogenting, omendskjønt han selv havde den samme ubestemte Sorg og det tunge Tryk paa Brystet, som Saamange i disse vildsomme Egne segnede under.

Næste Morgen var Alle tidligt paa Benene i Brusvik-Gaarden. Dordi stelte hurtigt med Maden, thi „lidt Niste maatte med, det var ingen Snarvei en havde for sig.“ Først maatte de kjøre ud af Dalen, og det var ind paa en Mil. og saa var det tilbaads Fjorden op, og det var henved to, derfor maatte der lægges tidligt ivei og „Sinken fik staa igjen,“ det var nu Dordis Mening, og da Helje sjeldent havde nogen, saa gjaldt den for hele Huset og for ham med.

Solen skinnede varmt paa Fjorden, da de efter Kjørselen satte sig i Baaden og gled ud paa den stille Vandflade. Flere Baade skjød forbi hinanden. Hilsninger, Spørgsmaal og Svar skiftedes i et væk, og den livlige Scene lokkede Smilet frem fra de, i den lange Vinterdøs, stivnede Træk, og den knebne Beregning af Slægt og Kjendinger veg Plads for Følelsen af et høiere Slægtskab, som fælles Strid og fælles Seir indgav dem.

Da nu Baadene styrede hen mod Land løstes Klokken i den lille Kirke og pludseligt standsede Aaredragene, Mændene blottede Hovedet og Kvinderne korsede sig med Andagt og Ærefrygt. Nogle Øieblikke efter lagdes til Stenbryggen og Kirkefolket steg iland. Et godt Stykke op fra Stranden stod den lille Stavkirke, bygget i Form af

et Kors, ydmygt og ringe bar den sig oppe i den mægtige Fjeldnatur; men, som den stod der, bar den dog Tanken langt høiere end Fjeldet selv, og naar Bonden styrede did fra den trange Røgstue med dens fattige Udstyr, stod Kirken dog med løftet Tag og udvidet Rum for ham som Herrens Tempel, og naar han saa betragtede Billedet paa Alteret med Guld og Snirkler, hvor St. Olaf stod i Skjold og Harnisk og traadte en hvæsende Slange under Fod, da vidste han helt vel, at Slangen var Hedenskabets Tid, og at hellig Olaf havde seiret i Christi Navn.

Hver Familie sluttede sig nu for sig og vandrede op mod Kirken i langsom Orden, Manden i Spidsen og siden Husets øvrige Folk. Det var nu ikke slig med Brusvik Folket. Dordi skred frem foran i værdig Holdning, med Psalmebogen i de foldede Hænder og med sænkede Øielaage, Helje tilligemed Gutten fik saa humpe bagefter saa godt de kunde, det var ikke hendes Sag. Ankommen til Kirken, hvor Præsten stod inde mellem en Del ældre Mænd, medens de yngre flokkede sig til Siderne og maalte ham fra Øverst til Nederst med nysgjerrigt Blik, neiede Dordi med Skik for den nye Sjælesørger og sendte ham sit blideste Smil. Helje, som saa Kjendinger mellem de Mænd, der stod omkring Præsten, nærmede sig til disse for ogsaa at byde ham sit „Velkommen." Men just som han stod med Hatten i Haanden og Ordet paa Tungen, fik han Øie paa Klokkeren, der stod lidt tilsiden for Præsten, denne hans Avindsmand, Røveren af hans Ret og Lønnen for hans Møie; han tabte hele sin Fatning, og da nu Klokkerens smale Læber fortrak sig til et spottende Grin, saa gik det saa stærkt i ham, at han tabte Hatten, som Gutten greb og rakte ham og dermed var det Forsøg paa at hilse, som „agtendes

Mand“ paa den nye Præst, standset. Han trængtes nu til Siden af det tilstimlende Folk, og da han et Stykke længere borte paa Veien gjorde et nyt Forsøg paa at nærme sig Præsten, gav Klokkeren ham, som af Vanvare, et Puf, saa han gled udover en Sten og styrtede saa lang han var hen over Veien. Men i samme Øieblik var han oppe igjen, og da Dordi trængte ind paa ham med sin smilende Omsorg, skjød han hende rolig tilside, og greb Gutten, der stod og stirrede op paa ham med store, spørgende Øine, ved Haanden og trak ham med sig hen til Kirkedøren.

Men Helje var ikke den samme Mand. Han faldt i Forvirring og Forknythed til Jorden som en Uldtot, og reiste sig som en Viking. Med løftet Hoved og med en Pande saa bleg, som om Døden havde mærket den, traadte han ind i Kirken, og da han skred op over Kirkegulvet, med tunge, villiefaste Trin, var der vel En og Anden af Menigheden, som kastede et forundret Blik paa den ellers saa sagtmodige Helje, og de skjønnede nok, at Lammet var bleven en Ulv — men paa hvad Maade? … Dog der stod jo allerede Klokkeren i Chordøren for at læse Bønnen, og de tog sig sammen i Andagt.

Det er en vanskelig Sag at være Klokker her paa Landet. For det Første maa han være baade Orgel og Forsanger, og for det Andet vide at stelle saaledes med Menigheden, at hver faar den Plads han ønsker; men da nu især Kvinderne alle helst ville sidde i de øverste Stole og endelig paa de forreste Pladser i samme, og da nu Manden er nødt til at heise det neutrale Flag paa sin Livsvei, saa er det intet Under, at Jacob Glomsæt staar oppe i Choret bag en Pille og tørrer store Sveddraaber af sin Pande og rømmer sig og hoster

af alle Kræfter for at belave sig paa den næstfølgende Act, hvilken bestaar deri, at han alene istemmer det første Vers for at angive Tonarten og siden accompagnerer Menigheden Psalmen ud. Men Sangen var ikke hans Styrke. Jacob Glomsæt var en Mand med Kraft og Hold i alt Andet; men hans Stemme var snøvlende, og hans Røst falsk, og havde ikke Menigheden forstaaet at styre ret Vei selv, skulde Følgen af Forsangen være bleven en Forargelse istedenfor en Opbyggelse.

Værst gik det ogsaa naar Brusvik-Manden var nærværende, denne forhadte Medbeiler, ikke til Posten længer, men til Æren af den. Og nu idag, da den nye Præst skulde høre ham for første Gang, nu var han der ogsaa! Hint Puf udenfor Kirken havde han givet ham for om muligt at hindre ham i at træde ind; men det lykkedes ham ikke, og nu blev det vel tigange værre. Og deri havde Manden Ret. Helje sugede Næring af sin lidte Uret, som Bjørnen suger paa sin Lab; men rives den ud, da maa der ganske andre Ting til at mætte den, slig var det med Helje ogsaa.

Men Øieblikket kom endelig, da der skulde istemmes; Menigheden ventede med aaben Psalmebog og aaben Mund, det var ikke til at bede for, Klokkeren maatte frem i Chordøren. Her rømmede han sig endnu en Gang og sendte et sky Blik ned til Stolen, hvor Helje sad; men Helje sad ikke længer. Opreist med Psalmebog i Haanden, Ansigtet løftet og Haaret strøget om fra Panden, stod han der, rustet til en Kamp paa Liv og Død; og den ulykkelige Klokker saa sin Skjebne, men den var uundgaaelig.

Endelig bøiede han sig sammen i den ene Side, og da nu Tonen lød udover Forsamlingen, syntes det

bogstaveligt som om han havde bøiet sig for at hente den, thi da han med hver Tone, som sank, krummede sig nedad, og med hver, som steg, løftede sig iveiret, fik den hele ynkelige Maneuvre Udseendet af et Slags Pumpe-apparat. Men Menigheden stemte nu i, og dermed var Touren til Helje at begynde Kampen. Med en Røst, der rungede gjennem Kirken, satte han i paa en Gang, og da han stod opreist og alle de Andre sad, saa strøg den mægtige Tone henover Forsamlingen og bar ligesom med sig den hele Sang. Uvilkaarligt vendtes alles Blikke mod ham, selv den nye Præst bøiede sig ud af sin Stol oppe ved Alteret og saa ned efter Manden med den vældige Røst. Dette undgik ikke Helje, og et Smil strøg hen over hans strenge Ansigt; men Klokkeren saa det ogsaa, og da han vel vidste, at ved Siden af Heljes Sang, forsvandt hans Røst som et Hjuls Knirken langs med en durende Fos, vilde han idetmindste benytte sig af sin Ret til Solosangen, saa godt han kunde, og hvor han i Egenskab af Orgel sluttede Strofen, trak han Tonen saa langt ud, at han ialfald blev hørt i Kirken; men da Helje mærkede Fiffet, satte han efter ham i samme Stund; thi var den Mand engang sluppet løs, kom han sent tilbage til sig selv igjen. Og trak Klokkeren Tonen alenlang bagefter Menigheden i snøvlende Triller, saa trak Helje Spandet med sin dybe, dirrende Bas, der som en Orgeltone fyldte den lille Kirke.

Præsten strakte sig nu og da udover Stolen og saa med en vis Uro ned paa Helje, men denne forstod hans Bevægelse som et Bifald, og satte endnu stærkere i og Menigheden med, saa Præsten tænkte ved sig selv, at var Sangen altid slig i denne Kirke, fik der vel komme en ny Orden i Tingene, og han lod staa til. Men Heljes

Øine funklede af Seiersstolthed, og Gutten stod ved Siden af ham og kunde ikke see sig mæt paa den Storhed, han syntes laa udbredt over Faderens hele Skikkelse, og han tænkte paa hin Kveld, da Helje havde sagt „at Børnene faar gjøre Skjel for Forældrene," og han spurgte sig selv, hvad han da engang maatte blive for at kunne „gjøre Skjel for slig en Mand?" Og han var saa optaget af denne Tanke, at han først midt i Prækenen fik aabent Øre for hvad der blev sagt. Det var Parablen om de ti Talenter. Paa en ædel og bramfri Maade udviklede Taleren Ansvaret ligeoverfor Guds Naadegaver: „At Hver trygt skulde kaste sit Pund ud i Livet; thi uden Voven var der heller ingen Vinden. At Alle skulde tillidsfuldt følge det Kald, som Gud i deres Natur havde henvist dem til; men dog ingensinde svigte Arbeidet, naar Verdens-Forholdene viste dem en anden Vei, hvor de ikke mente at høre hen, at hele Livskraften var betroet Gods, som Gud vilde fordre tilbage med Renter." Hele Talen var simpel og bibelfast, og uden svimlende Talemaader; et Barn kunde følge den og holde sig fast ved hvert Ord, og den tændte smaa lysende Blus i Brunes Tanke. „Mon han var den, der havde faaet de „ti Talenter?" Hvor laa de gjemte i hans Væsen? Leidt og fattigt skulde det være, om han var den, der fik det Ene! Da kunde en vel gjerne være forknyt, naar en fik saalidet at gjøre med. Hvad mon han, Far, havde gjort med sine?" Han tænkte lidt efter: „Ja slig, som han havde sunget Klokkeren under Bænken!"

Helje tog ogsaa sin Betænkning af Prækenen, men paa en lidt anden Vis. „Jeg fik ogsaa min Del af Vorherre, det var vist ikke mere end den ene Talent, men det var nok, og jeg grov den ikke ned i Jorden. Den

gamle Præsten selv, Gud glæde hans Sjæl, kan vidne for mig hos Gud; men de tog den fra mig og gav den til en Anden ... til en Slusk ..." Og nu gik Tanken sin gamle Berserkergang, indtil Præsten forsvandt fra Prækestolen og den sædvanlige Uro blandt Tilhørerne fulgte paa Andagtens Stilhed.

Nu traadte da Klokkeren frem i Chordøren for paany at sætte Pompeværket igang, men det var i en ulykkelig Stund. Hans, over al Maade anstrængte, Røst havde tabt hvert Spor af Tone, og under den voldsomme Brydning for at hale den frem, for pludselig en pibende Lyd ud af den forklemte Strube, ligesom naar uforvarende en Orgeltone slippes løs midt i den høitidelige Taushed, og nogle Smaabørn, som sad længst nede i Kirken, brøde ud i en skraldende Latter, og Klokkeren vendte sit ynkelige, fortvivlede Ansigt om mod Præsten for ligesom at hente Raad i denne Sag. Men da stod Helje op, og med Kraft og Værdighed førte han Sangen an for den ventende Menighed, medens den totalt slagne Klokker trak sig tilbage i den fjerneste Krog i Choret, hvor det gik ham sort forbi Synet.

Den forhadte Medbeiler havde seiret, og Skam og Skade var blevet hans Del. Han saa op mod Alteret, der stod Hellig Olaf med Foden paa den hvæsende Slanges Nakke, og Engle i grelleste Former vare stillede rundt om Scenen. „Var dog ikke Helje Slangen, som forfulgte ham lige ind i Kirken? Jo, Foden vilde han sætte paa ham, ligegodt hvad der fulgte paa. Og nu var Tanken hidset ind paa den mørke Vei, hvor Dæmonerne flaggrede omkring ham ligesom Englene paa St. Olafs Billede.

Udenfor Kirken samlede Mænd og Koinder sig om Helje, der i stolt Bevidsthed af Seiren modtog deres Lov-

taler, og selv Præsten standsede i Forbigaaende ved ham og takkede ham for Sangen, men forbeholdt sig en anden Gang at tale udførligere med ham om det. Den ulykkelige Klokker, som stod hos, da dette blev sagt, gav det den Fortolkning, at Helje skulde ansættes som Klokker, og han selv forkastes, og hvor urimelig end denne Tanke var, blev den dog fast hos ham, men da Præsten nu styrede nedover mod Stranden, og han maatte følge efter for at række Haanden til Nedstigningen i Baaden, saa vendte han sig et Øieblik om mod Helje og mødte hans Blik, og i den Enes Øine stod det: „Jeg kommer igjen" og i den Andens: „Jeg venter Dig."

Hurtigt skjød nu Præstebaaden ud over Fjorden, og Klokkeren trak sig langsomt op over Veien fra Stranden. Endnu stod Folket rundtomkring og smaasnakkede, og det var tydeligt, at de ventede paa en Løsning af den Knude, som Hadet nu syntes at have strammet saa stærkt til, at det nok ikke gik for sig paa mindelig Vis.

Helje stod med Gutten ved Haanden i Samtale med nogle ældre Mænd, oppe paa en Slags Høiflade, som en Udmark skraanede op til bagved Kirken. Dette var et Sted, hvorfra der havdes en vid Udsigt over Fjorden, og hvor stundom En og Anden efter Prækenen arbeidede sig op for at se Præsteskydsen forsvinde som et sort Punkt i det Fjerne. Der var ligesom en Afsats af Fjeldet bagved, og et Stykke fra saa det ud som om det sluttede fast til, men oppe paa Randen af selve Afsatsen saa man ned i en stor Kløft, der strakte sig lige til Foden af Hovedfjeldet, og tabte sig i en ubestemt Dunkelhed, paa Grund af Skyggen fra den øverste, helt udover ludende Fjeldtop.

Nu kom endelig Klokkeren, fulgt af nogle Unggutter, op over Skrænten og stillede sig i Ro ligeoverfor

Helje. Denne skjød Brune lidt fra sig, stak Hænderne i Lommerne, og de to Modstandere maalte hinanden et Øieblik.

„Maaler Du Taget?“ brød Helje Ordet og traadte lidt nærmere.

„Det er ikke frit,“ svarede Klokkeren kort, og rettede paa sig.

„Kanske Du har tænkt at betale mig Møien min, idag?“

„Kan hænde; skjønt sligt Mandtyne*) er ikke Sparket værd.“

„En faar gjøre Sælebod paa en Stakkel,“ lo Helje med Haan.

„Aaja, en Slarv, som for med Skryd og løst Ord, var Du altid kjendt for i Laget,“ fnøs Klokkeren og trak Hænderne op af Lommerne.

„Kanskee Du lager Dig til?“ spurgte Helje.

„En ved knap nok, om en skal vørre slig en Tufse at skifte Tag med ham,“ haanlo Klokkeren, og vendte sig til de Andre, der stode saa tause som Støtter og saa til.

I samme Øieblik slog Helje begge sine Arme omkring ham bagfra og rev Fodfæstet fra ham, saa han laa som en Klump i hans Arme. Men det var ikke Secundets Sag, og Klokkeren fik Taget igjen, og Begge tumlede sig nu i rasende Hævnlyst hid og did mellem Folket, som stimlede op paa Haugen fra alle Sider, og søgte at mægle Fred mellem de Kæmpende. Dorbi raabte forarget paa „Helje“, og Smaagutten skreg paa „Far“; men Intet blev hørt af dem uden Hadets brændende Ord i deres eget Indre.

Snart laa den Ene under og snart den Anden,

---

*) Fuskværk.

snart vare de opreiste og snart rullede de sig paa Jorden henover Fjeldstumper og Lyngtuer, saa Rusk og Sten fløi omkring dem, og Blodet silrede ned over Ansigt og Hænder. Aandeløs saa Mængden til, og Ingen vovede sig hen til de Stridende; men paa en Gang lød Raabet: „Agt Jer! Kom ikke fornær Stupet! Det bærer galt afsted!“ Men Rum og Tid, Jord og Himmel var forsvunden for de Ulykkelige, og i næste Secund rullede de som en sluttet Masse udover Skrænten og forsvandt i Dybet.

Et enstemmigt Hyl for ud fra Kvindernes Flok og Dorbi sank besvimet om i Armene paa sine Nærmeste. Mændene tog det mere roligt og stillede sig lidt efter lidt hen ved den yderste Rand af Stupet og saa udover efter de Nedstyrtede, og raadsloge med hinanden om hvad der var at gjøre. Omsider traadte en ung Mand frem af Flokken og tilbød at lade sig heise ned i Kløften, for at søge efter de Forulykkede. Dette Tilbud blev grebet med Iver, og Flere skyndte sig ned til Baadene for at hente de Touge, som fandtes; men det tog en Tid inden der skaffedes Saameget tilveie, at et omhyggeligt Skjøn ansaa det for en passende Længde, og endelig begyndte Nedheisningen.

Det gik sent og tungt; men skulde den Mand, som vovede sig til det, komme fra det med hele Lemmer, maatte det gaa slig. Smaakrat dækkede stundom løse Fjeldstykker, der ved et Stød eller en stor Vægt truede med at rulle nedover og rive andre med sig i Farten, og dette maatte omhyggeligt undgaaes. Men det var et Foretagende, som ikke saa sjeldent udøvedes i disse Egne, og det gik. Da nu Gutten stod dernede paa den ujevne Bund og saa sig omkring mellem Fjeldstykkerne efter de ulykkelige Slagsbrødre, fandtes de ikke, og al hans

Raaben og Søgen var spildt Umage. Hvor vare de da? Havde de fundet sig en Udvei til en af Siderne? Det var umuligt; thi paa den ene Side var Fjorden og paa den anden var Kløften delt ved en fra Midten fremspringende Fjeldkam, der skarp og lodret løb ligened og skilte sig fra den bagerste Fjeldvæg ved en Aabning, som var for smal til at trænge sig igjennem, og endelig, naar han saa sig vel for, var det jo en Umulighed, at et Menneske kunde falde ned i denne Stengrav uden at miste Livet; vare de komne her, maatte de have været her, og han gav endelig Signalet til Opheisningen.

En almindelig Forfærdelse greb Folket, da han omsider, efter sin møisomme Fart, stod oppe paa Hoisladen igjen og berettede Udfaldet af sin Undersøgelse. Der blev nu draget den Slutning, at de Nedstyrtede maatte være tørnede mod den Fjeldstub, hvor Uren deelte sig, og derfra rullede til Venstre, og vare følgelig nu paa hin Side Fjeldkammen, som Gutten ikke kunde overstige. Hvad skulde der nu gjøres? Paa en Gjentagelse af Nedheisningen kunde der ikke tænkes; thi denne havde medtaget saa lang Tid, at Skumringen allerede steg op gjennem Dalen, og udover Fjorden lagde de mørke Fjeldsider deres brede Skygge. Det var en Gru at forlade Stedet, omendskjønt de nok Allesammen mente det, at for dem, som laa dernede, var Vorherre den bedste Hjælp, og at den, som kom fra Mennesker, var spildt; men mørk Nat vilde hilse de Fleste af dem, før de naaede Hjemmet, enten det saa gik om gjennem Dalen eller ud over Fjorden . . . og lidt efter lidt trak Folket sig bort fra Stupet. Kvinderne og Børnene sade alt nede i Baadene, og nu bar det hjemover, alt hvad Evonen kunde; men Ingen tren glad i Hus den Kveld.

Hjemme i Brusvik Gaarden var der mere Liv end sædvanligt. Flere Kjendinger havde fulgt Torbi hid, og hylede og sukkede nu omkaps med hende; men da Kaffekjedelen stod paa Bordet, og dens dampende Indhold sendtes rundt til de Sørgende, faldt der mere Ro over Forsamlingen, og endelig lød det: „Hvor er Brune?“ Ingen havde set ham. Han maatte være fulgt hjem med Folket inde paa Fjære Gaarden, Smaabørnene der vare jevnaldrende med ham . . . „Aaja, han maatte vel det. En fik nu ikke tro det Værste heller . . .

Men Brune var ikke paa Fjære Gaarden.

Alt imens Faderen brød sig med Klokkeren, var han temmelig rolig for at hin vandt over ham; men da Blodet fløð af de Kæmpende, og da de sandsesløse af Raseri rullede udover det bratte Fjeldskar, da skreg Brune høit af Angst og Forfærdelse og kastede sig med Ansigtet ned mod Jorden, for ligesom at gjemme sig bort fra Synet. Men da Anstalterne til Guttens Nedheisning bleve gjorte fulgte han dem i Frastand med spændt Opmærksomhed, og da det mislykkede Foretagende fødte den Formodning, at Slagsbrødrene vare tørnede an i Dybet et Stykke længere borte, trak han sig henover langs Randen til han fandt et Sted, hvor han fik sig et lille Fodfæste udover den, og her klyngede han sig til en Enebusk i den Tanke, at sende Faderen den første Hilsen ved hans Tilbagekomst; thi, at han kunde være knust paa Stenen, faldt ham aldrig ind . . . ja forslaaet, vel; men død! Nei, den Forestilling kom ikke ind i hans Hoved.

Men Folket forsvandt fra Fjeldet, og Aftenen mørknede allerede Egnen. Fjeldene saa større og mere truende ud, og Fjorden laa som et smalt Blink hen mellem dem. Paa hin Side hævede sig de mørke, ubestemte Omrids af

Kirken og de hældende Trækors, som stod indenfor det lave Stenhegn, og i Kløften dernede saa det dybere og dybere ud og næsten ganske sort. Brune begyndte at forstaa, at Ingen var tænkt paa at hjælpe Faderen op, og at han saaledes maatte være dernede hele den lange Nat med den fæle Klokker, som da vel sagtens gjorde Ende paa ham i Mørket. Hvad skulde han gjøre? Tanken præssede paa hans Hjerne og Angsten paa hans Bryst. „Far!“ skreg han i vilden Sky, men Echo blev det eneste Svar, og en Taushed mere haabløs endnu end før fulgte efter.

Men Mørket øgede paa, den isnende Nattekulde trak henover Egnen, og Gutten skjalv ind til Marven af Kulde og Rædsel. „Skulde han vove sig nedover? Ak! Han saa nu ikke længer Haand for sig. Hvorfor havde han ikke grebet fat i Faderen, da han brød sig der borte, saa var han da rullet udfor med ham, og havde nu kunnet baade stelle med ham og hjælpe ham at faa Fred for Klokkeren.“ Og den ulykkelige Gut græd og hulkede og vred sig i Fortvivlelsen som en Orm! „At Folket kunde drage bort Allesammen uden at hjælpe ham! Hvordan skulde han holde Natten ud, saa syg og træt han var? Bare han laa dernede i Stengraven hos ham, Far, saa fik han nok sove, endda det var koldt. Hu! ræd var han for Fjeldet der ligeoverfor, det var som det vilde falde henover ham og knuse ham, nei han maatte derned til Far!“ Men fra det Sted han stod .. hvor langt var der vel til det næste, som kunde bære Foden? Det var Nattens Hemmelighed, og den sluttede sig fast og ubønhørligt omkring den i lange, lange Timer for den skjælvende Gut.

Endelig zittrede et blegt, blyfarvet Skjær henover Fjeldene, og svagt som en Anelse steg Morgenen frem i

Skyen. Der saa Gutten et lidet Hug! Foden stod fast og stødt. „Bare en saa lidet Gran længere frem for sig! En kan ikke maale Nogenting i den Skodden, som lægger sig henover. Men en faar se til at komme sig frem alligevel. Jeg ved vist han, Far, længes efter mig. Det var et godt Sprang! Fik jeg bare gjøre mange slige! Kan ikke skjønne hvad det skulde til at heise Nogen ned her, naar en kan komme sig saa snar frem." Og Gutten blev ved at arbeide sig nedover med Fjeldgedens sikkre Instinct, og med den Tryghed, som et fuldkommen Ukjendskab til Faren indgiver; thi det er med den, der ikke aner Faren, som med Søvngængeren, Ubevidstheden gjør ham tryg, og det Modsatte gjør ham svimmel.

Der hvor en voxen Mand hundrede Gange var bleven trukket ned i Dybet af sin egen Tyngde, der hang Smaagutten i de tynde Birke- eller Olderkviste, som skjød ud fra Stenrifterne, som i et elastisk Baand, og svang sig snart til den ene Side og snart til den anden, hvor han bedst kunde komme hen. Men nu begyndte Kløften at udvides for hans Syn; oppe fra lignede den en Kile, hernede var den baade stor og flad, og fuld af store Stenblokke, Smaakrat og Vand, Alting mellem hinanden i vild Forvirring.

Lidt efter Lidt fik nu Gutten mere Øie for hvad der var nedenfor ham end omkring ham, og for at maale Fodfæstet dernede glemte han at maale det hvor han var. Han greb fat i en Busk med Ormegræs et Stykke fra, og mente nok det holdt ham; thi der var jo ikke den Ting han havde holdt sig fast i hidtil, der var løsnet. Men Busk og Sten og Jord rullede med den fortumlede Gut nedover Fjeldet i en rivende Fart. Et Øieblik skjønnede han nok, at nu bar det did Vorherre vilde, men i det næste tabte han Syn og Sands,

og Legemet fulgte den samme Lov, som Stenen, der løsnedes og trillede med, kun at den et Øieblik før ham tørnede an paa Bunden af Kløften.

Her laa han da ynkelig forslaaet og forkradset mellem to Klippestykker midt i Hjertet af en mægtig Klungerrosenbusk, og først da Solen skjød op over den høie Fjeldkam og gav ham et Livsenskys paa de iskolde Kinder, slog han Øinene op og følte en smertelig Tyngde baade i Hovedet og i alle Lemmer. „Hvor var han?" Han søgte at samle sig lidt, og han reiste Hovedet op, det var stridt nok; Armen smertede i Ledet, han anstrængte sig for at reise sig fra Busken, men de hvasse Torne holdt ham fast som smaa Jernhager, og han var nær aldrig sluppet løs. Nu løftede han Blikket opover. „O nei, o nei! Var det histoppe fra, han var kommet? Aaja, da var det vel," mente han, „at han Far var hernede, for didop kom han aldrig mere, det skjønnede han saa greit." Men hvor var nu Faderen?

Gutten havde ondt ved at gaa, og veisomt var der just ikke heller, men rundt i hver Krog og hver Hulning maatte han. Ak! i Hovedet bankede Pulsen som tunge Hammere, og Armen kunde han lidt taale at gribe for sig med, han sank sammen i Smerten og han reiste sig paany, og slig gik det rundt mellem Fjeldstykkerne med Feberangst og Spænding. Men Intet saa han og ikke en Lyd forraadte Livets Nærhed. Var der da maaske endnu en tredie Afsats i Stupet? „Gud Herren i Himlen! da fik han jo dø her alene og saa aldrig et Menneske mere."

Han brast i ustandselig Graad, høiere og høiere steg hans Hulken; men i sin Sorg lagde han Hovedet tungt og overvældet hen paa en Fjeldstump. „Hvad var det, som laa der omme paa hin Siden?" Han kom sig i en Fart over Stenen. „Der laa han,

Far!" Men med lukkede Øine og Ansigtet saa hvidt som Voxlyset borte i Kirken. Og der henne laa Klokkeren, sammentrukken med Hovedet ind mellem to Fjeldstykker og Hænderne med et krampagtigt Greb i Græsset omkring Stenen. „Far!" bad Gutten. Intet Svar. „Far!" hviskede han med graadtung Røst, og lagde det varme, taarefulde Ansigt ind til Faderens dødblege Kinder. Der gik en Trækning gjennem den Bevidstløse, lidt efter løftede et sagte Suk hans Bryst. „Far," hulkede Gutten, „vær bare uræd, jeg skal nok blive hos Dig, jeg. Vidste nok Du længtes efter mig, Du Far." Og han strøg Haaret, som var fuldt af Blod, bort fra Panden.

Da løftede Helje de tunge Øielaage og fæstede et ubevidst, svævende Blik paa Brune; men lidt efter lidt kom der Tanke i det, og endelig fløi et forklaret Smil henover de stive Træk — det var Gjenkjendelsen. Og de To saa paa hinanden, som de altid var vante; thi at ikke Helje talte drog Gutten ingen sorgfuld Slutning af, Sligt var han jo kjendt med fra før. Alt det Sus og al den Pine, som var gaaet gjennem Guttens Hoved, stilnede nu af, og en stærk Tyngsel sank over ham.

„Men Faderen laa ondt med det syge Hoved der lige paa den skarpe Sten." Og Brune fik Trøien af i en Fart, og fik den ordnet slig, at det blødeste kom frem, og nu løftede han Faderens Hoved op — det var tungt som en Sten, men idet han listede Trøien ind under Hovedet, løsnedes Haaret med det størknede Blod, og ud af et stort dybt Saar strømmede nu det friske Blod i en bred Strøm ned over Hals og Bryst. Gutten fik i en Fart sit lille Halstørklæde løst og bandt det saa godt han kunde omkring Hovedet . . . „det maatte vel hjælpe, det." Faderen slog Øiet træt op og saa paa Gutten med en uendelig Kjær-

lighed, saa lukkede han det til igjen. Lidet forstod Brune sig paa Dødens Mærke. „Han Far er træt,“ tænkte han, „naar han nu faar sove en Stund til, blir det nok bedre med ham. Sov Du Far,“ sagde han, „jeg skal læse for Dig, jeg. Jeg ved nok det Du sover bedst da.“ Og han lagde sig ind til ham, slog Armen hen om hans Liv og læste Fadervor. Det lød underlig dybt i den stille Morgentime, mens hist og her langt borte i Lierne en enkelt Smaafugl kaldte paa den anden og indbød til et frydfuldt Vaardagsstevne.

Nu drog Helje et langt, dybt Suk... „Hys!“ Gutten lyttede. „Gudskelov! Nu sover han Far.“ Og Brune krøb endnu tættere ind til ham og lukkede de tunge Øielaage. Men i samme Stund bøiede to Engle sig hen over Leiet, den ene med et Smil og unge Roser over Kinden, den anden med iskoldt Alvor i de strænge Træk og Munden sluttet fast om Evighedens Gaade.

Solen stod nu i hele sin Herlighed høit over Fjeldene og sænkede sine Straaler lodrette ned i den mørke Ur. Fjorden laa som et glindsende Speil, og Taagen lettede og delte sig inde i de trange Dalstrøg, og svævede i løsrevne Grupper op over de takkede Fjeldaase med sælsomme Former, hver af dem et Eventyr uden Ord for den af Verden uberørte Fjeldbonde.

Lyden af flere Stemmer vækkede omsider Gutten op af den dybe styrkende Søvn. Han reiste sig overende og gned sig i Øinene, og skjønnede ikke rigtigt hvad der var foregaaet med ham. Men Synet af den døde Klokker, som to Mand et Stykke fra surrede til en Baare, slog hans Tanke med et Lyn, og han vendte sig om mod Faderen. Han saa fælt bleg ud, der han laa og Klædet var løst af Panden. Gutten tog hans Haand, den var

forsvunden før det Andet kom til. Stundom ved Kirken saa han Leif, men denne var ligesom sky for ham, og gav ham bare et Nik i Frastand; og naar han med Moderen gik forbi, hvor Leif stod, og Dordi sendte ham sit blideste Smil, altid efterfulgt af det, til hendes Enkedragt passende Suk, saa han nok, at Leif trak sig længere bort fra dem; men Sligt forstod Gutten sig ikke paa, han fulgte sine Drømme, og disse vare som Baaden uden Styringsmand, der bæres hid og did hvor Strømmen fører.

I disse ensomme Fjorde og Dalstrøg fører Vinterlivet ikke meget Arbeide med sig. Ude ved Havkysten, hvor Fiskerierne drives, er der næsten ingen Vinterhvile, men her, hvor Hvermand lever nøisomt af sin lille Indhøstning, soves mer end den halve Tid bort, indtil Vaarsolen smelter Sneen, og Jorden paa nyt skal bearbeides, og da gaar det sin ensformige Gang; thi sjeldent kommer en ung Mand op over Mængden med den dristige Tanke, at drive Gaarden videre end hans Far.

Men paa Brusvik-Gaarden fulgtes ikke altid den gammeldags Orden, Konen der hed ikke for ingenting By-Dordi.

Vinteren havde skiftet med Sommeren og Vaar med Vinter, og Dordi havde sat et lysere Baand i sin Svarthue, „En blev træt af al det Sorte, og udslidt var det jo ogsaa“. Saa kom en Søndag, solvarm og stille, og der rørte sig ikke et Straa paa Marken; men i Brusvik-Gaarden var der ikke stille. Dordi fløi fra Udhuset til Staburet, og derfra rundt Tunet, og overalt tog hun i med en sikker og øvet Haand, og der fandtes ikke det Sted hvor en Ting var slænget hen eller paa urette Plads.

Brune var iført en ny Trøie og en stadselig Halsbug og sad udenfor Døren paa Stenhellen, og undrede sig over alt det Styr og Staahei der var idag, paa en Søndag, men det var nu ikke hans Sag at spørge om Noget, han gav Tid til det kom af sig selv.

Endelig var Dorbi færdig med Husets Ordning, og nu begyndte Stellet med hendes egen Person. Det korte tjavsede Haar blev strammet op fra Panden, saa det syntes som om Roden skulde følge med, og Svarthuen, med den hvide Strimmel til Ansigtet, blev bunden paa, og den klædte godt til de indtørrede Kinder. En Vadmels Trøie sluttede stramt til Livet og en Tvinestak — et Skjørt af et tykt hjemmevirket Stof — gav hendes magre Skikkelse den fornødne Fyldighed. Og nu kom et hvidblommet Tørklæde om Halsen og en lysvidet Sløife under Hagen, og Dorbi mønstrede sin hele zirlige Person i et lille Speil, hvis Brist og Pletter hun maatte være særdeles fortrolig med, for at kunne give det Ansigt, det viste hende, sit særegne Bifaldssmil. Men maaske bleve dets Mangler igrunden til Dyder? Maaske forbeholdt Dorbi sig mere end Speilet tillod, trods alle dets Pletter? Ja hvem ved, om ikke Ruslands mægtige Herskerinde, som i sin Harme med egen høie Haand knuste det altfor tro Speil, havde skaanet dette? Men Dorbi var færdig og satte Speilet fra sig, og det var netop itide; thi nu gjøede Hunden, og der kom Fremmede til Gaarden.

Brune reiste sig for at se udover og Dorbi strøg ham forbi og hen mod Folket, som nu traadte ind paa Tunet. Det var Leif tilligemed en gammel Kone, som holdt en liden Pige paa omtrent sex Aar ved Haanden. Hilsen og Haandslag, Smil og gode Ord

bleve vexlede, og idet de kom op over mod Døren, gik den Gamles Øine forskende omkring i Gaarden, og der var ikke mange Kroge, hvor det ikke trængte ind; men Dorbis Ansigt udtrykte stolt Selvtillid — hun kunde gjerne forske efter, der var Ingenting i ulave.

Nu traadte de op paa Hellen. „Ragnhild"! blev der raabt, den lille Pige havde sluppet Konens Haand for at løbe efter en Skade, som hoppede henne i Gaarden, nu kom hun løbende. „Huf"! Hun var bleven saa varm af Gangen, og hun rev det store Tørklæde af Hovedet, og et straalende Barneansigt i en gylden Sky af lyse, korte Haar lo dem imøde. Dorbi slog begge sine Arme omkring hende og klemte hende ind til sig og kyssede hende. Brune syntes det saa ud som den stakkels lille Mus, der hin Dag var kommen ind i Staaltraadsfællen, og som han listede sig til at hjælpe ud igjen. Men Ragnhild rev sig selv løs, hun var ikke den, der længe tog Ro paa et Sted. Og nu stillede hun sig foran Brune og saa ham nysgjerrigt op i Ansigtet.

„Du ser saa glaamet ud, Du"! udbrød hun paa en Gang. Brune følte Blodet stige som en hed Strøm op til Panden. Men den Lille følte strax sin Uret, og søgte at rette paa den og sagde indsmigrende: „Du skal ikke være lei for det, han Halstein Litle, hjemme i Lien, ser ogsaa glaamet ud, men han kan baade synge Viser og læse og gjøre mangt Andet". Og nu tog hun Brune ved Haanden og trak ham med sig ind i Stuen; men han fulgte kun modstræbende efter; thi han var ganske ræd for hende. Det var første Gang han havde set Glæden saa nær ved, og han blev ligesaa sky for den som da han første Gang saa Døden.

Idag var en snehvid Dug lagt paa det smalle Bord, en af Dordis Byerindringer, og Kaffekopper og Sukkerskaal og Tallerkener med Kavringer og Lefser, stod pynteligt ordnet henover. Dordi bød nu sine Gjæster tage Plads. Den gamle Kone kom ind til Væggen, der vilde nu hun helst sidde, og Leif blev anvist Høisædet ved Bordet, medens Dordi og den Gamle skiftede et kjærligt, megetsigende Blik. Ragnhild vilde slet ikke give efter, Brune skulde sidde foran Bordet ved Siden af hende, og ikke dernede ved Enden, hvor Ingen kunde række ham. Og nu kom Kaffen paa Bordet, og Dordi var utrættelig i at vise sine Gjæster Høflighed og god Skik, fornemlig stelte hun med den gamle Kone og med Barnet, og der var udbredt en slig Blidhed over alt hvad hun gjorde, at selv Leifs tungsindige Ansigt klarede op til Solskin.

Den gamle Moder var utrættelig i at rose Alting, og kunde ikke se sig mæt paa al den Renlighed og Hygge, som var udbredt baade over Dordi selv og over hele Husstellet. Ragnhild var et forkjælet Barn, i et væk trak hun Brune i Øret, og naar han krympede sig sammen for at undgaa det, lo hun saa det klang igjen i Stuen; men tyktes det hende saa, at hun havde været for ond mod ham, tog hun hans tykke Hoved mellem begge sine smaa Hænder og saa ham med sit uskyldigste Smil ind i de store Øine, og da var Brune endnu værre faren, det Værste han vidste var bleven ham paalagt med et Smil, og „han, Far" havde hørt mangt uvenligt Ord, men det blev altid sagt med et Smil . . . „nei et Smil likte han sletikke"! Men naar han en liden Stund fik Ro for hendes Drillerier, medens hun stoppede Munden fuld af de tørre Kavringer, da skottede han fra Siden hen til hende, og da

syntes han nok, at han aldrig havde set noget saa Vakkert, og at hun saa ud som det pure Solskin.

Dordi aabnede nu et Skab i Væggen og tog frem to Sølvbægre og en Flaske Vin, som hun satte frem paa Bordet og tog nu Lefferne fat til Paasmøringen. Af og til mødtes hendes Blik med den gamle Kones, og en lille Stilhed indtraadte, hvori ligesom Ordet blev veiet og prøvet i Forhold til den Sag, som nu skulde afgjøres. Den Gamle rømmede sig et Par Gange, Leif sank sammen, som om den afdøde Heljes Egenskab hørte med til Pladsen, og Dordi iførte sit hele Væsen Blufærdighedens Dronningsflor, som unægtelig de femti Aar skinnede igjennem.

„Saa Du er kommen i Høisædet idag, Sønnen min“, brød endelig den Gamle ud og løste Spændingen.

Leif blev blussende rød og svarede Intet. Men Brune fik pludseligt Øinene op saa vidt han kunde og saa hen paa Leif. „Ja, det var sandt, det, han sad jo der paa Faderens Plads“!

„Han Leif blev nok ikke laget til at sidde ved nederste Bordenden, han“, tog Dordi Ordet fint og blidt.

Leif taug endnu, og der blev en lille Stands.

„Han tog sig saa pas nær af Heljes Død, maa Du tro“, begyndte Moderen igjen.

„Ak ja“! sukkede Dordi, og Forklædet kom op til Øinene. „Han Helje holdt ogsaa af Leif, som han kunde være hans Bror“.

„En havde nu ikke troet det, at Helje saa snart var feig“,*) blev Konen ved.

*) Bestemt til Døden.

„O, ikke mindre end tre Gange saa han et Naalys falde ned fra Taget herinde i Stuen, den sidste Vinteren han levede“, klagede Dordi.

„Ja Mangt kan hænde“, sukkede den Gamle i Chor med hende. „En faar tage det som Vorherre har stelt det. Havde Du nu bare En, som kunde hjælpe Dig med Gaarden, Din, en Slig, som Du kunde lide paa“, tilføiede hun med større Vægt.

„Hvem skal En lide paa“? svarede Dordi sukkende.

„Du faar gifte Dig“, sagde den Gamle og nikkede polidsk til hende.

„Jeg er jo ikke nogen Ungdom længer“, hviskede Dordi og saa ned for sig.

„Jeg mener den, som faar Dig, er vel tjent“, tog Moderen raskt i og skottede hen til Leif. „Ungdom og Uvid gaaer jevnest ihop, mangt Godt kommer med Aarene. Hvad siger Du Leif? Du faar vel til at lægge et Ord med i Laget“.

Leif for lidt sammen, men rettede det hurtigt igjen, og sagde halvhøit: „Det er vist saa“.

„Hvad mener Du, om Du tog Hævd paa Pladsen Du sidder paa der“? blev Moderen ved. „Du fik hverken Skam eller Skade af det“.

„Jeg tænker han Leif har Hug til det som bedre er“, indvendte Dordi blidt og hengivent.

„Det, som bedre er, findes ikke som Smaasten i vor Tid“, afbrød den Gamle, og gav Leif et betydningsfuldt Vink; men da denne drog et dybt, tungt Suk, blev Gamlingen vred og tilføiede barskt: „Den som ikke tager for sig af slig en Lykke, han er en Tusse, som en aldrig skulde spilde Ordet paa“.

lang Tid der vel maatte gaa hen, inden Sønnen hendes kunde drage ind som Manden paa Brusvik Gaarden; og Dorbi bestemte der, som i alt Andet, det knappeste Maal. Pludseligt raabte Ragnhild paa Brune, og Alle saa hen til den Side, hvor han stod tilligemed Guri, der hverken sænkede eller løftede Blikket og ikke med en Trækning forraadte Livet. Leif blev saa bleg som et Linklæde og slog Øinene hurtigt ned, og Alle gik videre uden at røre ved den Ting.

En Stund efter kom Dorbi tilbage, og idet hun strøg hurtigt forbi, kaldte hun paa Brune med en Stemme, som intet Ophold tillod ham, og han skyndte sig at sige Godnat til Guri, og bede hende snart møde ham dernede ved Elven paa den gamle Veien. Og ind for han efter Moderen, og Secundet efter var Døren stængt.

Ude ved Husvæggen stod endnu Guri som før. Gaardhunden strøg sig loggrende og snusende omkring hende og gjorde alle de Kunster og Krumspring den vidste for at aflokke den gamle Kjending et Bifald, og da det ikke lykkedes, for den i sin Utaalmodighed gjøende lige op paa hende, og hun kvap op som af en dyb, tung Søvn. En Stund saa det ud som om hun famlede efter en Tanke, men hun fandt den ikke; hun trak sig langsomt ned gjennem Dalen til hun naaede et uveisomt Dalstrøg, som her førte op til Høifjeldet og der forsvandt hun. Flere Dage efter mødte en Gjetergjente hende oppe mellem Fjeldene, hvor hun fortalte, at hun maatte over Fjeldet for at komme til Kirken. Men der var en Hindring større end noget Fjeld paa Jorden mellem hende og Guds Kirke i denne Verden.

Men Dorbi var naaet did hun vilde, hun var aldrig den, der tog feil af Veien til sit Maal.

Leif skulde være Herre paa Brusvik Gaarden, nu var det afgjort; hvorlænge han blev det i Sandhed, og hvornaar han blev det for et Syns Skyld, det var Noget, som Dordi raadede for, hun var ikke af de bløde Kvinder, hendes Smil fremgik af hendes Styrke, Svaghed havde hun aldrig kjendt.

Og nu blev der livligt paa Brusvik Gaarden. Alting tyktes vel ordnet før, men det forslog ikke, der maatte vendes op og ned paa hele Stellet, og der var ikke den Ting, som ikke fik at vide, at der snart skulde drage en ny Husbond ind paa Gaarden. Brune kunde i denne Tid gaa og komme efter eget Skjøn; han indfandt sig ligesom Gaardhunden til Maaltiderne, og trak sig forresten omkring ligesaa planløst som den. Men af og til følte han dog en ulidelig Sorg, og en dyb, tærende Skinsyge paa Faderens Vegne, som der aldrig var bleven løftet en Haand for, medens nu det hele Hus blev opstadset til en Anden, der, efter hans Skjøn, lidet kunde veie op imod en slig Mand, som Helje. Ind imellem dukkede imidlertid Tanken om den lyshaarede Ragnhild op, ligesom Solen over det mørke Fjeldvand, og naar han da en Stund havde set paa den, lettede Sindets Tyngde, og den lyste ham, ligesom Stjernen Østens Vise, Veien til Guds Kjærligheds Under, og da længtes han efter at Tiden skulde gaa, saa han fik være sammen med hende bestandig, og da vilde han dog vist faa Mod til at fortælle hende Noget om ham, Fa'r, og hvad han var for en Mand.

Men Tiden gik — den passer altid Sit, det er kun os Andre, som ikke passe den — og Dagen kom, da Dordi pyntet som Konebrud, stiv og stram, og med ærbar Mine steg i Baaden nede ved Fjorden, og blev stillet op ved Siden af Leif, der mere lignede en Misdæder,

som skulde føres til Doms, end en Brudgom, der skulde følge Bruden til Alteret.

Og nu bar det udover Fjorden til Kirken. Ragnhild var pyntet med mange Baand og saa ud som et stribet Flag; men ud under det rødblommede Silketørklæde stak enkelte lyse Krøller frem og trak sig hen over til de straalende Øine. Hun var fuld af Vildskab, saa Dordi fik ikke gjøre stort andet end holde tilraade med hende. Brune sad tung og alvorlig og blev næsten endnu tungere ved at se paa al den Munterhed hos Ragnhild; men umuligt kunde han se andetstedshen alligevel, den deilige Lysalf drog alles Øine paa sig og hans med.

Nu var det da saa nær, at Følget vandrede opover til Kirken. Gutten fulgte bagefter og saa med Sorg i Øiet didhen til Graven, hvor Faderen laa gjemt, og med Erindringens Smerte og Tummel traadte han ind i Kirken, og her foregik den høitidelige Handling for hans Øine uden at fæste sig ved hans Tanke. Han saa nok Præsten staa deroppe ved Alteret, han saa Brud og Brudgom knæle foran det . . . men Synet af den døde Fader i Uren svævede frem for hans Sjæl og drog hans Bevidsthed til sig. Og vel for ham.

Det Syn, som viste sig ved Alteret, var et af dem, man helst vender Øiet fra. Den unge livskraftige Mand med det tungsindige Ansigt og den gamle Dordi med de indtørrede Kinder og det evige Smil om de tynde Læber, vare værdige Repræsentanter for den sørgelige Uskik, som her saa hyppigt finder Sted, at en ung Gut gifter sig med en gammel Kone, og slutter saaledes en Slags Handel, hvorved han faar en Gaard og giver sit unge friske Livshaab i Bytte. En Præst har sagt, og just i disse Egne, at den tungeste Forretning han havde, var at lyse Velsignelse over et sligt Misforhold. Og haardt maa

det vel være, at kaste Herrens hellige Ord saaledes i en Sump, hvor hverken Lykke eller Glæde spirer frem af det. En slig Forbindelse bør derfor være Statens Sag, og Vorherre faar være udenfor, til han frivilligt kaldes. Maaske han da ser indom til disse ulykkelige Forblindede og reiser et lille Alter ved deres Arne, hvorpaa de da kunne offre idetmindste Godhed og Taalmod.

Men Ceremonien var sluttet og ud af Kirken traadte Brudeparret med Klokkeren i Spidsen, og nu skred Toget nedover Kirkestien mellem Tilskuerne, som stod opstillede ved begge Sider, og lidt efter skjød Baaden fra Land, og i Brusvik Gaarden var der bare Herlighed og Glæde den Dag og mange efter.

Nu kom der en underlig Tid for Brune. Ensomheden, hans trofaste, kjæreste Ven siden Faderen døde, blev omskiftet med den leende, lykkelige Ragnhild. Sad han før som Nattens Fugl, lysky og skræmt i en Krog eller under et Stenheld, saa maatte han nu dandse med over Mark og Fjeld, og alle de Blomster, som fandtes, maatte plukkes og bindes i Krands, og der maatte løbes omkaps, og der maatte prates og spørges og svares saalang Dagen var, saa den tunge, ubehjælpelige Gut var nær ved at segne under Anstrængelsen af dette uvante Liv.

Men Ragnhild var Kjælebarnet i Huset, og ikke maatte der siges hende et Ord imod, det var den Besked Brune fik baade sent og tidligt; thi Dordi var utrættelig i at gjøre sin Mand til Behag. Men Leif var og blev en tungsindig Stakkel, som ikke ret vidste at skjønne paa alt det Gode, der vistes ham. Hvor han gik og stod, drog Mindet om Guri efter ham, og krøb som en Svartalf rundt i alle Tankens Gange, og han sank sammen som en Olding, skjønt han ikke endnu var over tredive Aar.

Det Eneste, som kastede en lille Lysning over ham, var Ragnhilds spøgfulde Ord og Indfald. Sligt skjønnede Dordi helt vel, og den Vei hun havde at gaa laa aaben for hende; thi det var, som før sagt, Omveiene hun bedst fandt sig frem paa.

Brune føiede sig imidlertid saa godt han kunde efter Moderens Fordring, der just ikke var saa let at følge; thi den viltre Ragnhild blev snart vis paa sit Herredømme, og omendskjøndt Brune i sin barnlige Beundring ikke saa Noget heller end hende, saa følte han dog nok Trykket af det Tyranni, som hendes overgivne Lune paalagde ham. Der var ingen Ende paa alle de Farter og Vandringer, der bleve gjorte opover Fjeldene gjennem de enkelte Smaadale, som delte dem; hvor der blot fandtes en Udvei til at komme, der vilde hun hen, og han maatte være saa god at slaa Følge. Og naar de saa kom hjem mod Kvelden, forrevne og forslaaede, og med ødelagte Klæder, da var det Gutten, som blev Syndebukken, og fik de onde Ord, og Ragnhild, som var Lammet og fik Kys og Klap. Ja det lød jo slig, som om han havde gjort hende Ondt, og givet hende de Saar paa Hænder og Fødder, som hendes egen Vildskab havde skaffet hende; thi han fik jo Skjend for det, og dog havde han saa ondt af hende, at han havde gjerne taget ti Saar for hvert af hendes, dersom hun bare havde sluppet vel fra det, men hun vilde jo have sin Villie, og han skulde jo føie hende, og hvor kunde han gjøre hende imod, naar hun vendte dette lille straalende Ansigt imod ham . . . hvad skulde han da gjøre? „Gid han var langt, langt inde mellem Fjeldene! Eller gid han laa der inde i Jordhougen hos Faderen!“

Men al den Uret han led aflokkede ham ikke et Ord til

sit Forsvar. „Han, Far, havde tiet, det kunde han med“. Han var af Natur en Samler; det Andre kastede fra sig med et vredt Ord, det pakkede han sammen paa Bunden af sit Væsen, og der laa det tungt som en Uveiersskodde mellem Fjeldene, og hindrede Glæden fra at trænge ind. Naar derfor Ragnhild instinktsmæssig følte, hvor ondt han led, og at hun maaske havde lidt Del heri, og hun i lunefuld Vexel trak ham i Øret og klappede og kjærtegnede ham med Smil og gode Ord, saa stod han stiv som en Fjeldstub og vidste ikke, hvilket han helst skulde vælge: enten Puffene og de onde Ord, eller Ragnhilds Kjærtegn. Det Første satte han sin Martyrtrøst imod — det Sidste tog ligesom Noget fra hans Selvstændighed; thi det forlangte Gjengjæld, som han ikke kunde give; hvordan skulde det gaa til, at han kunde kjærtegne hende!

„Du er saa rar, Du“, udbrød Ragnhild en Kveld, da de stampede vaade og forrevne hjemover langs Elven. „Du staar og ta'r alle Skjendene og bare glaamer paa dem. Hvorfor snakker Du ikke imod?“

„Far taug altid stil“, svarede Gutten.

„Hvem er Far?“ spurgte hun nysgjerrigt og standsede.

„Min Far, han, som ligger inde paa Kirkegaarden“, svarede han; „Du skulde aldrig ha'e hørt slig Sang, som naar han satte i“.

Hun saa en Stund op paa ham.

„Kalder Du Mor Din for Styggemor?“ spurgte hun lidt langsomt.

„Gjør Du det?“ spurgte han.

„Hun er god mod mig, men ond mod Dig, hvoraf kommer det?“ blev hun ivrig ved.

„Det er fordi Alle holde af Dig og Ingen liker

mig", svarede Gutten stille, men blev næsten ræd for sig selv, fordi han havde staaet der og snakket saa lige ud.

„Skal vi løbe væk?" udbrød hun livligt. „Det gjorde han Asbjørn, da han havde slængt Pengene bort".

„Hvorhen?" spurgte Brune forbauset, det var aldrig faldet ham ind.

„Ind gjennem Skarret, der bort", svarede hun rask, „og op over Fjeldet, der er Mange, som gaar der".

Gutten taug og tænkte efter.

„Hvorfor ser Du saa lei ud?" spurgte hun indsmigrende. „Jeg holder af Dig, jeg". Og hun tog ham om Livet med de smaa Arme og saa ham trofast ind i Øinene.

Men pludseligt, som om en Mine var bleven sprængt, for der et Lyn ud af Guttens mørke Øine, og han slog sine Arme omkring hende og klemte hende ind til sit Bryst med en slig Heftighed, at Barnet udstødte et høit Skrig og slog ham i Ansigtet, og for hen over Veien til Brusvik Gaarden alene.

En Stund bagefter kom Brune listende hjemover, tung som sædvanlig og i en Slags ligegyldig Forudfølelse af de Skjend, der ventede ham ved Ankomsten.

Men den Kveld blev det dog værre end ellers. En Fremmed havde bragt det Rygte, at Guri var funden død nede i et Fjeldskar, og dette havde lagt et endnu dybere Mørke over Leif end før, og Dordis skjulte Harme søgte ud over den Uskyldige.

Længe efterat Gutten havde lagt sig, fik han ikke Søvnen fat, altid svævede de underlige Ord frem for ham, som Ragnhild havde sagt: „Om de skulde løbe væk!" Og hans Phantasi banede ham en Sti henover Fjeldene saa jevn og tør, at den intetsteds

paa Jorden fandtes bedre, og ved Enden af den Sti kom han til Folk, der akkurat lignede Faderen og Guri, og de tog saa vel imod ham, som om de havde kjendt ham hele hans Levetid. Men Ragnhild! Skulde hun være med, eller skulde han gaa alene? Det Første gik sagtens ikke an, for saa satte de vel efter ham, og hvordan skulde han leve uden at see hende? Bedst han blev, hvor han var da! Og han sov ind med den Tanke.

Næste Morgen var Dordi oppe allerede i det første Dagskjær. Leif var ikke til at finde i hele Huset, og hun for ud paa Tunet for at søge ham, han var ikke langt borte. Omme bag Huset, hvor Guri hin Dag havde staaet, stod han lænet op til Væggen ligesom hun, og saa hen for sig. Han fulgte nok det Syn, som han den Gang saa hurtigt slog Øinene ned for! Men der gives jo Syner, som et eneste Øiekast kan gribe, og som Hukommelsen aldrig kan slippe. Det lykkedes endelig Dordi efter mange Omsvøb at faa ham ind igjen i Stuen; men den Dag fik Alle føle, at hun i Leifs mørke Tungsind havde truffet paa en Hindring, som hverken veg for Snildhed eller Kraft.

Som sædvanligt trak Gutten hen over Middag afsted med Ragnhild ned langs Elven, og, efter en lille Vandring i Dalen, arbeidede de sig op igjennem et Brist i Fjeldet og ind paa de med Lyng bevoxede Fjeldstrøg for at samle Bær. Bestandigt høiere og høiere trak de sig op over, og en Del af Høisletten begyndte at aabne sig for dem; men de mange Fordybninger og korte Dalstrøg, som paa langs og tvers delte Fjeldet, og som vinkede med de spredte Bærtuer og de tynde Olderkrat, blev ved at friste dem; thi slig Rigdom af Bær havde de aldrig set. Og naar Brune

mente, at nu kunde det være nok for idag, og træt og døsig kastede sig ned mellem Lynget, saa erklærede Ragnhild: „at ikke vilde hun hjem, før hun havde samlet alle de Bær, som fandtes; han kunde gjerne ligge der han laa, hun skulde nok finde sig frem uden ham, det var saa ingenting han havde fundet alligevel“ . . . Og Gutten blev liggende. I Frastand hørte han Ragnhild smaanynne, det løb næsten ens med Insekternes Summen, oppe over ham hang den blaa Himmel uden en eneste Sky, der kunde trække afsted med hans Tanker; saa stod de stille, svagere og svagere blev Forestillingen . . . Ragnhild nynnede . . . det var det Sidste . . . det Næste var Søvnen.

Men Ragnhild fulgte sin Lyst, og den fandt Vei baade gjennem Sten og Krat, op over og nedover, og da Solen begyndte at synke mod det vestlige Himmelstrøg, fulgte hun den for at slippe Skyggen, og da hun en og anden Gang betænkte sig paa, om hun ikke skulde vende om igjen for at hente Brune, saa blev bestandig Udfaldet det, at han vel altid kom trækkende sent bagefter, ligesom han pleiede, og saa vilde hun, naar hun var kommen hen i Lien der borte, sætte sig ned og vente paa ham. Men længe fik hun vente paa ham! Lykkeligvis kom en Sætergjente sent paa Kvelden gaaende nedover for at bringe Mælk hjem til Gaarden, hun tjente paa, og hun tog den grædende Ragnhild med til Brusvik Gaarden, hvor Alle havde været i stor Angst for hende, og hvor hun blev modtaget med en Regn af Glædestaarer, medens Tordenen blev gjemt til Brunes Velkomst. Men Brune kom aldrig mere til Brusvik Gaarden. Den Torden, Gud havde bestemt til at rulle for hans Øren, rammede ham langt derfra.

Solen var allerede længst sunket ned bag Fjeldaasen, og det sidste Dagskjær blandede sin Rødme med den graa Aftendæmring, da Gutten slog Øinene vidt op, idet en Rype fløi ud af en Busk og strøg tæt hen over ham. Hans første Tanke var Ragnhild, og var han ellers sen og tung i sine Bevægelser, saa blev han let nu. Hen mellem Lynget og ind gjennem Krattet, over Fjeldstykker og Dalstrøg for han afsted med Angesten efter sig og det stigende Mørke omkring sig, bestandig skrigende paa Ragnhild og bestandig med Gjenlyden af sin egen Røst til Svar, til han omsider sank udtømt og fortumlet ned i en Fordybning af Fjeldet, og her overgav han sig til sin haabløse Sorg. „Ragnhild, den deilige Ragnhild! Og han, som kunde sove lig en Sten og lade hende, som var saa liden og saa fin, gaa der paa Fjeldet alene! Hvem vidste om ikke det var sandt, at der var saameget fælt Trold, som holdt til heroppe i Skarene? Ja hvem vidste det?“ Og rystende baade af Kulde og Skræk kunde han knap aande; thi Mørket satte sig som en Mare paa hans Bryst og syntes at se paa ham som et Uhyre med store stirrende Øine. Langt borte istemte en Ræv sit vilde klagende Hyl, og Sagnet om Udborene, disse hvileløse Aander af myrdede Børn, som skrige om Hævn, steg frem for ham og fødte en endnu større Rædsel omkring ham; thi „Ragnhild maatte jo være død . . . han var sikker paa det, hun havde nok ellers svaret ham, hvor svagt det saa var. Der var Fjeldskar nok hun kunde tumle ned i, hun, som var saa liden. Og han var Skyld i Alt det! Hvad vilde hans Far have sagt om han havde levet! O ja! End hvad vilde Folket paa Brusvik Gaarden sige? Aldrig kunde han vove at komme hjem efter dette, det fik saa bære did det vilde“.

Men Nattens Herredømme er kun kort paa Sommer-

tiden i disse Egne. Dagen lysnede snart frem igjen over Fjeldet og Synerne fik anden Form og Farve. Gutten tog atter fat paa Søgningen efter Ragnhild; men da hun laa trygt hjemme i sin lille Seng paa Brusvik, saa var den naturlige Følge, at Brune endelig standsede baade med sin Raaben og sin Søgen, og tog sig sammen saa godt han kunde i den Tanke, at hun vor død, og at han aldrig mere vilde hjem til Nordalen. Men hvorhen? Ja, det var et Spørgsmaal, som kom og gik og altid uden Svar. Folk paa Fjeldet var der ikke, det skjønnede han, og kom han ned til Nordalen igjen, traf han Kjendinger overalt, og der var altid dem, som vilde røbe ham. „Kunde han komme nedover Fjeldet længere ude i Fjorden, og faa sig fat i en Baad, eller kanske faa Nogen, som drog forbi, til at skyde ind til Land og tage ham med sig langt, langt bort, ud mod Havet til? Han, Far, havde saa tit snakket om Øfolket og rost dem for ham. Ja, han fik se at komme henover Fjeldet, saavidt, at han dog saa Vandet, for da blev der nok altid Raad.“

Og styrket ved sin egen Trøst, som altid er den bedste, vendte han sine Fjed og styrede til den modsatte Side. Det var en underlig Følelse, som bar ham oppe paa denne Vandring. Trods Sorgen over Ragnhild havde han dog aldrig følt sig saa let som nu, da det stod fast for ham, at han for bestandigt gik bort fra den trange Dal, hvor Tungsindet listede sig efter ham paa alle Veie og tog Beslutningen fra ham. Og da han nu efter en hurtig og anstrengende Gang stod paa Fjeldaasen, hvor den bøier af i et Knæ og løber til venstre, og hvor den brede Røvdefjord skyder tvers forbi den mindre og optager den i sin Favn, da svandt paa engang alle Sorger

og han udstødte en Tone, som hverken var klangfuld eller ren, men som desuagtet var en Frihedshymne fra det forklemte Bryst.

En Stund stod han der og saa udover det blaa, solblinkende Vand og ligesom maalte sig med det. Da drog han Øiet bort derfra og satte det paa et andet Maal, det var Fjeldet nedover; thi det var jo den eneste uundgaaelige Vei til Livet for ham nu, da hans Beslutning havde stængt den anden. Det saa brat nok ud! Men han huskede paa et andet Fjeld; og Uren, som han var steget ned i, for to Aar siden, for at søge sin Fader, stod paa en Gang for hans Syn med hele sin Bratthed og Rædsel, og da var jo dette her ingen Ting imod det. Og en Stund efter var han allerede et godt Stykke nede paa Fjeldsiden. Bestandigt fremad, nærmere og nærmere det deilige Vand; der var sletingen Vanskelighed ved denne Vandring, sligt var en Leg for en tolvaars Gut i disse Egne. Men nu kom et Stykke af Fjeldet, som var saa brat ned og saa glat! „Bedst han gjorde en Omvei og kom noget længere hen; thi der var Fodfæste nok; men ligeud var jo det Snareste, og kunde han hænge sig i en Gren af denne Busken her, saa gik det nok an at lade sig glide for Resten, og ligeunder sprang der jo en Hug frem, som var magelig og tryg at staa paa — ja ... hvad skulde han vælge?“

Men det var Naturen, som rørte sig i ham og ikke Fornuften, som kæmpede for sin Seier; thi før Bonden i disse Egne skulde gjøre en Omvei, før skulde han sætte over Afgrunden med Døden baade foran og bagefter. „Se der! en Baad for fulde Seil, og just netop langs Fjeldet paa denne Side!“ Og dermed var Betænkeligheden sluttet, og Gutten, med Grenen i Haanden, i Farten nedover mod Hugget, hvor

han ogsaa tørnede i Sekundet efter og stod tryg; om vel hjulpet, vil vise sig.

Nu var han træt, og her var godt at hvile, og han satte sig tilrette som bedst han kunde, bestandigt følgende med Blikket Baaden med de hvide Seil og den raske Fart mod Frihedens Land! „Men inden han saa sig for, kom kanske en anden Baad forbi, og var han saa ikke nede ved Stranden!“ Hurtigt reiste han sig og bøiede sig udover Hugget for at maale det næste Spring; men Fjeldet skraanede ind efter og først nede ved Vandet skjød det lidt frem igjen, herfra var altsaa ligened i Fjorden! Og til Siderne? der strakte den samme Jevnhed sig langt, langt henover. Han saa sig tilbage; men Busken stod høit oppe og ingen Gren bøiede sig ned mod Haanden. Kunde det være rimeligt, at han ingen Udvei havde til at komme bort igjen? Det var ikke blot rimeligt, men det var vist.

Baade ovenfra og nedenfra havde den Ting meget vel ladet sig beregne, men Gutten var kun tolv Aar gammel og Ønsket var hans eneste Beregning. En Stund stod han stille og saa sig omkring, til Haabløsheden lidt efter lidt tvang sin Iskulde ind i Tanken og lammede baade Sjæl og Legem, da sank han ned paa Stenen og lukkede Øinene til for det deilige Livsbillede derudenfor, og Lysten til Livet tog svære Tag med Visheden om Døden. „Hvorlænge kunde det vel vare med ham? Udhungret og træt var han jo, den Smule Bær han havde plukket paa sin Vei over Fjeldet, bar kun daarligt Livet oppe. Længe kunde det vel ikke vare. Godt at Solen endelig sank! Bedre ikke at se alt det Deilige, naar en var bestemt til aldrig at naa det ... Det fik han nu til Straf, fordi han sov ind og lod Ragnhild omkomme! Ak! Det var nok ikke det eneste Gale, han havde gjort?“

For første Gang følte Gutten sig ængstet i sit Forhold til Livet. En Begivenhed kan ligesaa brat sætte Alderdommens Præg paa Tanken som paa Legemet. Og da nu Natten for anden Gang med sin tause Kval sank henover ham, var det for ham, som om han pludseligt blev indestængt i et trangt Rum og saa sit eget Jeg i en underlig Klarhed foran sig. Han saa et Væsen, som i dorsk Ligegyldighed trak sig bort fra den almindelige, jevne Vei, hvorpaa de Andre gik, uden Kjærlighed til alle de øvrige Mennesker og bestandigt pukkende i sin Tanke paa det Store, han vilde blive, men uden en eneste Gang at løfte frivilligt Armen til et Arbeide. Han spiste Brødet, men han bøiede ikke sin Ryg for at samle et Korn ... Han mente, han havde faaet de ti Talenter; men de laa jo som Avner i hans Sjæl og skjød hverken Spire eller Knup, og alt det var Dovenskaben Skyld i. „Det var et hæsligt Syn! Men var det ogsaa ham?“ „Ja det var ham,“ hviskede det indeni ham. „Ak Gud og Herre! Og nu maatte han dø!“ Han læste alle sine Aftenbønner, læste dem op igjen, bad alle dem, han kjendte, om Tilgivelse, bad Vorherre ikke være altfor vred og ikke regne det altfor nøie med den spildte Tid. Og lidt efter lidt løsnedes Tankens Stramning og han gled med Søvnen over i en Verden fuld af Glæde og Lys. Men det var ligesom den Sol, hvorfra Lyset kom, var Ragnhilds Ansigt med Guldhaaret omkring, og hvorhen han vendte sig, fulgte hun med, og Ansigtet blev større, og Lyset, som straalede ud fra det, varmere, jo længere han saa paa det, og det vakte en slig Længsel i hans Bryst, at han strakte sine Arme ud efter hende, for blot at røre ved hende; men en mørk Sky trak sig henover Solen og en iskold Klamhed

forjog Varmen. I dette Øieblik knaldede et Skud ind under Fjeldet, og Gutten for op af Søvnen og saa sig forskrækket omkring; det var jo allerede høilys Dag. Ude midt paa Fjorden ligefor ham laa en stor Baad med flere Mænd i, som allesammen havde Ansigterne vendte mod ham. Den Største og mest Anselige af dem stod opreist og holdt et Gevær i Haanden, Noget, som altid findes paa en veludrustet Baad ved Havkysten, hvor en stor Mængde Vandsfugle nedlægges og drives Handel med.

„Hvad er Du for en Fugl?“ raabte den stærke Mand op over til Gutten.

Denne forsøgte paa at svare, men kunde ikke faa Stemmen frem. Han bøiede sig saalangt udover som han kunde og vinkede ned til dem. Heldigvis saa de ham og styrede nu Baaden nærmere ind mod Fjeldet.

„Hvor er Du kommen did?“ spurgte den samme Mand.

„Langs Fjeldaasen,“ raabte Gutten saa høit han kunde.

„Hvorlænge har Du siddet der?“ spurgtes paany.

„Døgnet rundt,“ svarede Gutten og brast i Graad.

„Du kommer ikke levende fra det,“ lød det igjen opover.

Nei, det kunne nok Gutten selv skjønne, og han græd stærkere.

„Har Du Mod paa Livet Gut, saa spring ud. Fiske Dig op skal jeg, men drage Dig ned Fjeldet, det kan jeg ikke, saa faar Du blive der Du er, jeg har ingen Tid at spilde paa Dig.“

„Springe derned i det mørke Vand her oppe fra? Nei, da var det vel bedst han blev der han var,“ tænkte Gutten, og han krøb sammen i Hug igjen.

Nede i Baaden raadførte Manden med Geværet sig med de Andre, Nogle saa opover og Andre ned i Vandet. Endelig rettede Manden sig helt op, løftede Geværet og tog langsomt Sigte paa Gutten. Denne skreg høit og for op fra Hugget: „Vilde han skyde ham?“

„Nu kan Du tælle til Tre, Gut!“ raabte Manden barsk, „og springer Du ikke ud da, saa skyder jeg Dig ned som en Rype. Ligesaagodt kan Du være Føde for Fisk som for Fugl.“

Der var ikke mange Svingninger i Guttens Tanker i dette Øieblik, han holdt sig til det som var . . . Skulde han springe?

„Staa for Skuddet, din Vekling!“ tordnede Stemmeg paany.

Gutten kneb Øinene sammen, Hjertet stod stille af Angst . . . og i næste Øieblik suste Vandet om ham som et Elvefald og hørte ikke op før han følte et vældigt Tag i Nakken, og en kraftig Arm drog ham op i Baaden.

Et Øieblik sad han der med uklar Tanke og omtaaget Blik. Da aandede han dybt op, og det var ligesom Sukket hentede den sunkne Bevidsthed tilbage. „Han var frelst!“ Og skjønt de vaade Klæder drev og sjadskede omkring ham, følte han dog for første Gang den Glæde over Livet, som ingen Forudsætning eller Betingelser kjender; at leve er nok!

Nu stak en af Skydsen ham en Flaske i Munden og heldte til . . . det var stærkt! Han rystede af det, og skjød det fra sig igjen. „Hvad var dog det for et Folk?“

„Du skal ikke være ræd for mig, Gutten min,“ smilte den barske Mand og nikkede hen til ham, „jeg er ikke saa ond som Du tror.“

Gutten vidste ikke, hvad han skulde tro.

„Jeg fik nu ta'e Dig paa den Vis, din Rædding!“ blev han ved. „Men det var ikke nogen livsløs Gjerning, maa Du tro; slige Fyre, som Du, pleie at flyde op som et Hamlebaand og ellers skulde jeg nu have set mig nedom efter Dig. Nu kan det være Prat nok om det,“ afbrød han barskt de Andres Smaabemærkninger, om hvad der ellers kunde have været gjort for at faa Gutten frelst. „Hvermand farer frem paa sin Vis, Vorherre styrer Alt. Gutten var nu ikke feig dengang! Se her, tag af ham et Par af de vaade Plag, og svøb ham ind i Skindfrakken min. Se saa! nu ud i Bagskudtet med ham.“

Og dermed blev Gutten pakket hen bag i Baaden, og en Lefse og en Stump Spegekjød langet hen til ham.

„Idag skal Du faa være Skuttung og se til,“ raabte Manden hen til ham og lo saa smaat, „næste Gang Du er paa Baad med mig, skal Du nok faa skifte Tag med os Andre.“ Og med den Formaning, at bryde sig om Ingenting og bare sove, vendte han sig og tog fat paa Styret, og i samme Stund sad hver Mand paa sin Plads i Baaden og pilsnart skjød den udover det mørkegrønne Vand.

Gutten lukkede Øinene, men sove kunde han ikke. Trods den laadne Vams, han svøbte sig i, rystede han af Kulde, thi Resten af de vaade Klæder, som endnu hang paa ham kunde ikke ombyttes før han kom til Hus. Men det var en Trøst for ham at vide, at de troede han sov, saa slap han da for at tale, og i en Halvdøs fulgte han Skibets Bevægelser.

Nu øgede Vinden paa og Seilene bleve heisede, snart skjød Baaden ligeud og snart skar den i Zigzag

hen over. Af og til slog en let Strømbaare skummende ind over Randen, og Gutten aabnede Øinene saa vidt han kunde for at se, hvad Virkning det havde; men Folkene laa skjødesløst henkastede over Tofterne, nogle med lukkede Øine og andre tankeløst stirrende op i Skyen. Saa hændte det ogsaa stundom, at et sligt Bølgekast fulgtes af en underlig trykkende Stilhed, lig den, der lurer i den tunge Luft før Tordenen følger Lynet, og da hang Seilene paa engang slappe ned omkring Masten, og Baaden laa stille paa samme Sted og vuggedes ligesom af en hul Søgang; men det varede knapt et Par Minutter; thi saa hurtigt som en Albatros kaster sig over den i Vandskorpen spillende Fisk, slog en Kastevind ned fra Fjeldtoppen og fyldte Seilene, saa Baaden lettede under Kjølen og skar dybt ned i Havet med den ene Side. Da kom der Liv i Folkene; i et Øieblik var der mindsket Seil og Baaden rettede sig paa sin Kjøl; men ogsaa i samme Stund sank Døsigheden over dem igjen, og der blev ikke vexlet en Yttring om hvad der var sket. Brune fulgte disse Scener uden Ængstelse. Var der Fare, saa fik det være, nu var han dog mellem Mennesker; og den forfærdelige Ensomhed drog ham ikke mere med sig hen i den vilde Hvirvel af indbildte Syner og Drømme.

„Montro han hører hjemme inde i Nordalen, siden han er kommen over Fjeldene paa denne Siden?“ tog En af Folkene Ordet.

„Rimeligt det,“ svarede en Anden.

„Hvor har Du tænkt at sætte ham af, Du Bjørn?“ spurgte En af dem Manden, som styrede Baaden og som lod til at være Herre over den.

„Hjemme hos Ingeleiv, tænker jeg,“ svarede den

barske Mand. „Hun pleier ikke sætte Hunden paa Folk, naar de komme til Gaarden.“

„Gad vide, hvem han hører til?“ gabede en Fyr, som holdt paa Draget, et Toug, hvormed Bredseilet heises.

„Kan være lige ens for mig,“ svarede Bjørn, „jeg har nu givet ham Livet paa en Vis, jeg kan ogsaa gi'e ham Maden.“

Og dermed vendte han sig fra de Andre, satte Styret i Ro, trak Hatten ned over Øinene for at tage sig en lille Lur; thi nu bar det ud fra Fjeldene og lige mod Havet, og her stod Vinden efter Baaden med lempelig Kraft.

Brune havde spidset Øren under Samtalen; og da han hørte Bjørns sidste Ord, aandede han saa let og saa hen paa den barske Mand med et slig taknemligt Blik, at en kunde gjerne have ønsket Hatten langt borte fra Bjørns Ansigt.

Men nu sank Solen, og Vinden friskede paa. Den dorske Rolighed forsvandt, og Hvermand sad med rolig Bevidsthed paa sin Post. Bestandigt mere og mere udvidedes Fjorden og aabnede sig mod det mægtige Vesterhav. Store Øer laa til begge Sider som uhyre løsrevne Fjeldblokke henkastede i Havet. Utallige Skjær stak de sorte Toppe frem og Bølgerne krandsede dem med Skum eller brød sig henover dem og jog de enkelte hvidgraa Maager paa Flugten op til et høiere Stade. Hele Skarer af Heirer og andre Søfugle for skrigende over Baaden og ind paa Øerne, hvor de imellem Kløfterne i tusindvis bygge deres Reder. Gutten reiste sig op for ret at kunne samle Storheden af denne Scene. Vinden peb i Tougværket og legede med Søftebaandene paa

Seilene, Ingen talte, hver passede Sit. Han saa bid, hvor den barske Mand sad, han, som havde sagt de trøstende Ord med den haarde Stemme, og han saa, at Mandens Øie lynede Mod og Kraft, og at Munden sluttede fast sammen ligesom om en urokkelig Beslutning. Han saa hvor sikkert Styret hvilede i hans Haand, ingen Krængninger, ingen ujevne Kast, Baaden lystrede ham som den vælige Ganger sin Rytter, og en Tryghed faldt over Gutten, som han ikke havde følt siden Faderens Død. Han skjønnede, at den, der fik Hjælp af slig en Mand, han kom ikke fra Elven og ned i Sumpen.

Nu kunde gjerne Mørket trække sig om den, Himlen gjerne dække sig til med Skyer, Vandet pidske ham lige ind i Ansigtet — der henne bag i Baaden sad Manden, som vidste at klare for Allesammen og for ham med. Og se! der forude, midt i Mørket tindrede paa engang en stor Stjerne! Var det et Lys? Der var jo Land! Nu blev der livligt i Baaden. Seilene bleve strøgne og Hagerne kastede ud for at tage Tørnet for Baaden; thi Bredden var ujevn og ikke let at lande ved, og en Stund efter vandrede de trætte Søfolk langsomt op over Veien, og Brune stampede bagefter i de vaade Klæder, seende sig nysgjerrigt omkring i Mørket, og atter standsende med Blikket ved den store Stjerne, der ligesom var fæstet paa en lodret Fjeldspids. Men Stjernen var et Fyr, og Landet han nu stod paa kaldtes Rundø.

Denne mægtige Ø runder sig lige ud mod det aabne Hav og er mest beboet af Lodser og Søfolk, hvis Tristighed og Dødsforagt paa Havet staar som en Levning fra Vikingetiden og kaster en vis Foragt paa Fjordfolket, der af og til færdes heromkring, og som i Regelen holder sig til Landlivets ensformige Syssel. Det høie Fjeld, som

skyder hen langs Midten af Øen har spidse, takkede Tinder og er paa Siderne ud mod Havet fuldt af dybe ligeløbende Huler, som Havets Brændinger efterhaanden danne ved minerende Kraft. Rundtomkring paa Øen bygge en Mængde store Søfugle, hvis Fangst udgjør en af de betydeligste Hovedindtægter for Befolkningen. Den Gaard, som Bjørn boede paa, var den største paa Rundø. Hans Baade vare de største og bedst bemandede, Noget, som paa Grund af det dyre Tjenerhold, her altid spares paa, til Skade og Ulykke paa mange Maader.

Bjørn var en Mand mellem femti og sexti Aar; men sund og kraftig paa Sjæl og Legeme, han tog Livet som et Laan, der hver Stund kunde kræves tilbage, og han nyttede det med Forstand. Otte Dage i Ro paa Landjorden var Alt hvad han evnede at sætte igjennem, da maatte han ud paa Havet enten det var Vinter eller Sommer, og han vendte altid hjem med større Ungdom end den hvormed han drog afsted. Han havde ingen Børn; men i Hjemmet stelte hans Hustru, den stille Ingeleiv med Hygge og Kjærlighed omkring ham, og der var ikke levnet et Sted, hvor Savnet kunde hvile paa i det hele Hus. Bjørn var djerv og barsk i sin Færd, og de Fleste veg altid deres Meninger for hans; men naar Ingeleiv talte, hørte han til, og naar hun rystede med tankefuld Alvor paa Hovedet til hans strænge Tale, skiftede han Ordet om saa godt han kunde; thi „som Ingeleiv mente, var det ret; og den, der ikke tog Visdom af hende var en vidløs Tusse, og skulde ikke like sig vel i hans Hus“. Slig var Forholdet i det Hjem, som Brune nu traadte ind i. Lagna, som det hedder, havde sørget godt for ham.

Fra en rummelig Stue, hvor et Baal flammede paa et almindeligt Ildsted henne i det ene Hjørne, traadte en

tvindelig Skikkelse de Indtrædende imøde med Haanden skyggende for Ansigtet. Hun var lille og spædlemmet med mørkt Haar og store lysebrune, glandsfulde Øine. Ansigtet var blegt med fine Former og tankefulde Træk, der mere udtrykte Alvor end Blødhed.

„Guds Fred i Huset, Ingeleiv“, sagde Bjørn, og rakte hende Haanden, og den stærke Røst blev saa underlig blød.

„Velkommen til“, svarede hun sagte og skiftede Haandslag med ham, uden at se paa ham.

„Jeg har en Gjæst til Huset“, udbrød han livligt og tog Gutten i Armen og trak ham frem i Lyset.

„Saa“, svarede Ingeleiv stille, og fæstede de klare Øine med et forskende Blik paa Brune.

Gutten saa op paa hende, men slog strax Øinene ned igjen, „hvad mon hun var tænkt at gjøre“? sukkede han ved sig selv.

„Er Du fra Fjorden, Du“? Spurgte hun Gutten.

„Ja“, han var det.

„Hvem er Far Din, da“? Blev hun ved.

„Det var han, Helje, paa Brusvik“, svarede Gutten i stor Spænding.

„Er Du Heljes Søn“? Udbrød Bjørn henne ved Bordet. „Ham kjendte jeg vel. Det var jo slig sørgelig Endeligt han fik? Naa, ja, saa skjønner jeg det Hele. Og Mor Din er jo gift igjen med Leif Guttormsen inde fra Sørdalen? Aaja, saa var der vel ondt for Plads i Brusvik-Gaarden siden Du tog Hus paa Fjeldet, kan jeg tænke“?

Gutten svarede ikke, men store Taarer trillede af Forknyttelse ned over hans Kinder.

„Kom lad ham faa lidt Mad, Ingeleiv“! fortsatte Bjørn. „En faar hygge om Spiren, skal der komme et Træ efter“.

„Gutten skal ikke have nogen Nød hos mig“, svarede hun stilfærdigt og tog sig til at ordne Maden.

„Hvad er Navnet Dit“? Spurgte Bjørn og trak ham hen til Bordet.

„Brune“, svarede Gutten og satte sig ved Siden af paa Bænken.

„Saa skal Du være velkommen til Bords Brune“, sagde Bjørn og rakte ham en Ske.

Og nu tog Allesammen for sig, og da Kveldsmaden var nydt, tog Ingeleiv Brune med sig ind i et lille Kammer ved Siden af Stuen, hvor der stod en Seng, der trods sit tarvelige Udstyr vinkede Gutten som Havnen den Skibbrudne; thi siden hin Søvn paa Fjeldet, hvor han fov bort baade fra Ragnhild og Brusvik-Gaarden og Altsammen, havde han egentlig ikke følt nogen Hvile. Ingeleiv gav ham nu tørre Klæder, rigtignok saa store, at han gjerne kunde drukne i dem, men hvad var ogsaa han imod Bjørn? En Stund efter laa Gutten lunt og godt i Sengen, indpakket i alt det Tykkeste og Varmeste Ingeleiv fandt i Kammerset. Og tilslut bøiede hun sig ned over ham og strøg ham med sin varme Haand over Ansigtet.

„Nu faar Du sove saa vel da“, hviskede hun „og saa faar Du vel ikke glemme at takke Gud for alt det, som Godt er“.

Nu kunde Gutten saa trygt se op paa hende! Og Mindet om det Blik, han mødte, stod endnu for ham, da hendes lille Skikkelse trak sig ud af Rummet, stod for ham en lang Stund, hvor han laa og stirrede paa det venlige Skjær af Ilden, som gjennem den halvaabne Dør

faldt ind fra Stuen, og det fulgte med ham over i den trygge, tunge Søvn, som han nu faldt hen i, og trak ligesom en lysende Kreds omkring ham, som Mindets Dæmoner ikke kunde overskride.

Næste Morgen blev han vækket af Bjørns Røst ude i Stuen, og da han saa sine Klæder hænge tørre og ordnede ved Sengen, skyndte han sig op og var en Stund efter inde hos de Andre. Frokosten stod allerede paa Bordet og ingen uden Bjørn og Ingeleiv var tilstede; thi det var en Søndag.

„Se der har vi jo Sønnen vor"! udbrød Bjørn livligt og trak Gutten hen til sig. „Slig lager Vorherre det, Du trængte en Far og jeg en Søn, det kommer op i op. Vil nu Du være det Ene, saa skal jeg være det Andet"? Og han tog Guttens Haand indeni begge sine.

Brune vidste ikke at faa et Ord frem; han vendte sig mod Ingeleiv, som stod ved Ildstedet og saa med et alvorligt Ansigt hen paa ham og Bjørn. Men Bjørn fulgte Guttens Øine, og slog begge sine Arme omkring ham, og trykkede ham ind til sig og udbrød rørt:

„Du kan gjerne ha'e et godt Øie til Ingeleiv, bedre Kvindfolk fin's ikke paa denne Jord".

Ingeleiv saa hen paa Manden med sine klare, trofaste Øine, og han forstod godt hvad det var hun vilde paastaa: at det var ham, som var Aarsag i det. Men det vilde han ikke vide noget af, og han tog fat paa Frokosten saa det havde Skik.

Siden hen paa Dagen læste Bjørn i Bibelen for dem, og Gutten mærkede godt, at baade han og Ingeleiv holdt Øie med ham. Da der nu var hengaaet en Timestid med dette, lukkede Manden Bibelen i, medens Ingeleiv reiste sig med foldede Hænder og neiede dybt for Herrens

Ord, og han lagde den med en ærefrygtsfuld Omhu op paa Hylden i et Skab i Væggen, derpaa tog han frem fra en anden Hylde en Huspostil, slog op et Kapitel og lagde Bogen hen for Gutten med den Opfordring, at læse det høit og tydeligt.

Og Brune læste, som han havde læst for Faderen i den svundne Tid, med Inderlighed og Klarhed.

En Stund sad Bjørn prøvende og lyttede til, da blev det ham klart, „at Gutten læste netop slig, som han likte det". Han nikkede til Ingeleiv og han nikkede til Brune, og tilslut tørrede han med det Bagerste af sin Haand to store Taarer bort fra de brune Kinder; men i det samme reiste han sig ogsaa op, tog Bogen fra Gutten og lagde den paa sit Sted igjen, tørrede endnu en Gang Kinderne i Smug og tog sig en lille Vandring rundt Stuen. Han mente nu vel saa, at det var en Vekhed at græde, og derfor skulde det ikke ses; men den største Kraft er parret med den dybeste Følelse. Vekhed og Klynk følger Feigheden. Endelig standsede han foran Ingeleiv.

„Nu, hvad siger Du"?

„Aajo", nikkede hun og saa blidt hen til Gutten.

„En kunde nok ha'e Hygge af ham", mente Bjørn.

„Imorgen reiser Garbo Folket ind i Fjordene", sagde Ingeleiv, „bedst vi sende Bud til Mor hans. Vil hun slippe ham skal det være vel".

Fire Dage efter kom Bud og Hilsen fra Konen paa Brusvik-Gaarden, at Gutten gjerne kunde blive der han var. „Værst", hed det „var det med den smaa Gjentungen. Datter til ham, Leif, thi hun vilde nu med al Magt at Brune skulde komme tilbage igjen".

Altsaa var Ragnhild ikke omkommen paa Fjeldet! Det løftede en stor Sten fra Guttens Bryst. „Jo nu

skulde han vel tage fat! Der skulde ikke siges om ham, at han var Askelad"!

Og Brune arbeidede og trivedes godt, og Bjørn nikkede fornøiet til Ingeleiv, og hun listede stilfærdigt ind i Kammerset hver Kveld for at se om Aaklædet sluttede vel, og for at stryge med sin varme Haand nedover Guttens Ansigt, og hvergang mødte hun den samme Tak i de straalende Øine. Og paa den Vis gik Livet paa Rundø-Gaarden. Hver Morgen lyste Gutten til Liv og Glæde, hver Nat sank over ham med Fred og Tryghed.

Stundom fulgte han med Bjørn paa Havet, men det skulde ikke for ofte gaa paa, mente denne; thi Gutten var for spæd endnu til Sligt. Derimod blev der flittigt hentet Bøger fra Almuebogsamlingen, og da Vinteren kom, læste Brune høit i de gamle Sagn og Historier i de lange Aftener, medens Folket arbeidede flittigt paa Garnene og hele det øvrige Fiskerstel, og da pleiede altid Bjørn at ende Aftenen med den Bemærkning: „At Gutten havde nok spist hele Hvidormen op, mens han sad mellem Udborene deroppe i Fjeldhugget; thi han var klogere paa hvad der stod i Bøgerne end baade Præst og Klokker tilsammen".

Slige Ytringer vare nu vel mente, men ikke fuldt saa vel anvendte. Gutten var en Drømmer af Natur. En Stund havde Forholdene revet ham ud af ham selv og drevet ham til Gjerningen; men Naturen er som Nissen, den flytter med, og efterhaanden som nu Tiden gik hen, og som Trygheden sluttede sig tættere omkring ham, dukkede de ubestemte Tankesyner frem paany, og Brune følte Virkningen af den gamle Døs.

„En kan ikke skjønne, hvad der gaar af Gutten", vendte Bjørn sig en Dag til Ingeleiv. „Nu har han

været her Aaret rundt og mer til, han er tretten Aar gammel, og en skulde vente det, at Lysten til Arbeidet skulde lægge paa sig, men var det ligt til det! Nei søg ham, og han sidder bag en Husvæg og slænger med Hænderne i Lommen. En kan aldrig vide hvad en skal gjøre med Sligt".

„En faar ta'e ham med Lempe", svarede Ingeleiv blidt.

„Jeg har saa tænkt, jeg ogsaa", vedblev Bjørn bekymret. „Du faar tale med ham, Du Ingeleiv, Du finder altid det rette Ordet, en Anden busser paa som en Vindflagge".

„Jeg likte bedst Du talte først", sagde Ingeleiv. „Baade Mand og Kvinde vørrer Mands Ord mest. Ikke heller er det ligt til Noget, at sige til En: „Slig er Du, og det duer ikke, naar en ikke kan lægge til: Slig skal Du være, ogsaa er det vel".

„Jeg skal søge ham op i denne Stund", sagde Bjørn og gik ud af Stuen.

Ude bag Husvæggen laa ganske rigtig Gutten, som Bjørn havde bemærket, tankefuldt stirrende op paa et nøgent Fjeld, der, paa hin Side af det smalle Sund, reiste sig som en Kile over de andre Høider.

„Maaler Du Kilen, Du Gutten min"? Spurgte Bjørn venligt og satte sig ved Siden af Brune.

„Jeg"? for Gutten ræd op.

„Vær bare i Ro", smaalo Bjørn godmodigt. „Jeg mente kun det, at kanske Du tog Maal af Fjeldet for bagefter at maale Dig selv"?

„Jeg tænkte paa Ingenting", hviskede Gutten.

„Ja ser Du, det var ikke saa galt tænkt af mig endda", blev Bjørn ved. „Fjeldet ser ogsaa ud, som

om det var paa en rigtig stor Tanke, men det tænker paa Ingenting".

Brune saa spørgende op paa Bjørn.

„Ser Du, Gutten min", tog han Ordet igjen, „tager Du Fjeldet der til Jevningsmand, saa maa Du vel først vide hvad Gavn det gjør. Der er ikke saameget Græs paa det, at en Smaafugl kan pille sig et Næb fuldt, og det kaster bare Vindflagger ned i Søen. Nei, bedre Maal ved jeg. Ser Du den grønne Pletten der borte ved Stenhougen"? Gutten saa did. „Den er baade liden og tyndsaaet, men den lægger dog Kornet med i Maalet naar Høsten kommer. Det er vel bedre at være liden og nyttig, end at se stor ud og ikke gavne til Noget".

Gutten sukkede dybt og tænkte vel efter, og Bjørn blev ved:

„Men svag Mand tænker sig frem, og stærk Mand arbeider sig frem, hvem tror Du rækker længst"?

„Jeg vil arbeide", hviskede Gutten.

„Godt og vel"! udbrød Bjørn og reiste sig op og saa udover Vandet. „Men husk Dig, at det en vil, faar en ville tilgavns, om det skal gjælde Noget for Vorherre.

Som en Baad under Vand
er en villieløs Mand.
Men som drivende Vind
er et villiefast Sind. —

Og nu kan det være nok om det, Gutten min, næste Gang, jeg skal paa Havet, skal Du være med, kan hænde Modet voxer med Arbeidet. Men der kommer Folk til Land"! udbrød han livligere. „Jeg mener det er Skorpø Folket. Saa skal vi have en Fest ikveld"!

Og dermed ilede han nedover til Stranden, medens Brune langsomt og modløs strøg hen langs Husvæggen og nærmede sig til Døren, hvor Ingeleiv stod. Mindet om hin Nat paa Fjeldet, da Dødsfrygten manede Selvprøvelsens Aander frem, stod for ham, og det Løfte han den Gang havde gjort Vorherre, voldte ham Uro og Bekymring; thi det var jo ikke bleven holdt. „Men fra nu af“, tænkte han, „fra nu af skulde det gaa!“ Og han tren ind af Døren til Ingeleiv, og tog en Haand i med Tilstelningen af Gjæstebudsmaden til de Fremmede.

Strax efter kom Bjørn med Skorpø Folket. Det var en ældre Mand med sine tre Sønner. Stein hed han, og eiede den største Gaard paa Skorpøen; han var en gammel Kjending og Ven af Bjørn og tog sig Tid imellem en Lysttur hid til Rundø for at samtale en Stund; men der blandede sig altid en vis Skinsyge i Forholdet; thi Bjørn var første Mand paa Rundø og Stein den Første paa Skorpø; men den første af disse Øer var meget større end den anden og baade Gaard- og Baadhold tillige; derfor følte Stein paa en Maade, at han maatte vige for Bjørn; og denne tog sig ogsaa altid den Stærkeres Ret.

„Lad Øllet gaa rundt!“ raabte Bjørn livligt til sine Gjæster, som nu vare vel bænkede. „Ordet skal ikke lyve, at Rundø Folket gi'r med fager Haand hvad det gi'r, det være Godt eller Ondt!“

„Tak, Tak og Ære den som byder!“ svarede Stein og rakte Kruset til sine Sønner. „Du skal faa Lige for Lige, kommer Du til os. En gi'r ikke med Keithaand paa Skorpøen heller“.

„Ja det var gilt det“, sagde Bjørn. „Du er en

rous Fyr, Du Stein, jeg ved ingen Anden, jeg gad vælge mig til Jevnføringsmand end Dig".

„Der fik jeg vel staa bagud, jeg", smaalo Stein og drak.

„Kan komme an paa", indvendte Bjørn godmodigt. „Hver klarer for sig paa sin Vis. Du hørte vel jeg var paa Havet forrige Uge".

„Det spørges nok altid, at Bjørn var ude", svarede Stein.

„Aldrig nogentid før var jeg ude for slig Veierbrand", tog Bjørn stærkere i. „Gnisterne for som Bier om Ørerne paa mig, og det var saa lyst omkring Baaden, som den klare Dag, endda det var udover Kvelden. „Nu faar vi en Storm", sa'e Gutten til mig. „Det bli'r med Ilinger", svarede jeg. Og det blev slig. Før Timen var ude, laa der ikke en tør Traad paa os; thi det ene Vindkast efter det andet drev Søen hen over Baaden. „Der kommer det største Kast", skreg han, som sad med Draget, og dermed var ogsaa Baaden fuld af Vand. Men som det skete, rev jeg Draget ud af Haanden paa Gutten og lod Seilet staa til, saa det spillede i den yderste Top af Masten, og med det Samme trak Baaden sig ret op foran og løftede sig som en Bjørn paa Bagbenene, saa alt Vandet strøg ud og i samme Stund laa den paa Kjølen igjen saa tam som en nyfødt Kalv".

Og Bjørn saa sig kjækt omkring i Kredsen til han mødte Brunes straalende Øine, der med Beundring vare fæstede paa ham, da gav han ham et lille Nik, som om han vilde sige: „Slig skal en Mand være!"

„Aaja, Mangt skal prøves, naar Kraft skal øves", tog Stein langsomt Ordet. „Jeg var ogsaa ude for en fjorten Dage siden, og to af Gutterne vare med mig,

som der sidde. Det bar nu saa jevnt fremover; men hvermand ved, at det er med Vind som med lunefuldt Sind, den dreier sig naar en mindst det venter. Det var da en Søvnighed, som kom over mig! sa'e jeg og lagde mig tilrette, for at lure en liden Gran, og, som jeg, saa gjorde de Andre med. Hei sa'n! Det var noget til Styr! hørte jeg En raabe. Jeg saa op — aaja, der var Raad til at spytte! En Strømbaare var gaaet lige op over Baaden. Godt at Solen skinner, sa'e jeg, og vendte mig paa den anden Side, en trænger Godveir, naar en skal ha'e Klæder tørret! Og dermed tog jeg fat hvor jeg slap. „Jeg mener det er Stat, som stikker Næsen frem der borte!" sa'e Ole, og gabte. Hvad, raabte jeg, er det Stat, saa er vi jo drevet fire Mil ud af Kursen! „Der er Raad til det, naar en sover ved Styret", sa'e Gutten. Ja saa faar en vel reise paa sig da, sa'e jeg og tog Roret fat og vendte Baaden." Enstemmig Latter fulgte paa Steins Fortælling, kun Bjørn trak lidt paa det.

„Let nok endda", tog Bjørn Ordet, „saalænge en kan holde til inde i Baaden; men det har nu ogsaa hændet mig det, at jeg har redet paa Kjølen to Døgn rundt, og da er det nu ikke saa rigeligt med Mad og Drikke, og heller ikke med det, en kan svøbe sig i".

„Staar Navnet Dit paa Kjølen?" spurgte Stein raskt.

„Jeg pleier ikke bruge Neglene til Tollekniv, og jeg havde ingen anden; thi den var fulgt med Madbommen. Men min Fars Navn stod i Kjølen og min Farfars med", udbrød Bjørn stærkere og reiste sig med Heftighed. „Og ikke er jeg nogen Vanslægtning, jeg!" Men han tog sig hurtigt i det. „Se der, tag for Dig, Stein", og han rakte ham Kruset med et venligt Nik. „Du skal

være tryg for Ukvemsord i mit Hus". Og Stein drak Øllet, og det tør nok hænde, at et og andet drillende Ord, som laa ham paa Tungen, gled ned med det.

„Men hvad gaaer der af Ingeleiv?" spurgte Bjørn og reiste sig fra Bordet og gik hen til Vinduet, hvor hun stod og saa ud paa Tunet. Hun var bleg og skjalv stærkt.

„Det er ikke første Gang det hænder mig", svarede Ingeleiv sagte; „men en faar finde sig i det, som kommer fra Vorherre". Og hun kastede et underligt sky Blik ud af Ruden igjen.

Men Bjørns Øine fulgte med, og han saa ude paa Tunet en Skikkelse, som, hvor vel kjendt den end kunde være, dog altid maatte vække en høist uhyggelig Følelse. Det var en meget gammel Mand, tynd og liden, med et stort Hoved, som han holdt langt forud for Brystet. Hans Haar var langt og graagult og det magre udtærede Ansigt faldt i samme Farve; Trækkene vare ikke store, men dybe Furer og Rynker trak sig omkring dem, og stode som Runer, ristede af en tærende Sorg. En Stund saa han sig omkring i Gaarden, saa gik han langsomt nedover mod Stranden.

„Det var Død-Find!" udbrød Bjørn. „Paa Aar og Dag har jeg ikke set ham her".

„Han er jo fremsynet, han", sagde Stein.

„Det er en gammel Tusse", svarede Bjørn og saa hen til Ingeleiv, der nu sad bleg paa Bænken. „En faar ikke værre ham".

„Han er mere ræd for Folk end for noget Trold; men han maa jo vid, hvor Ulykken skal komme", tog Stein Ordet, og lavede sig til Afskeden.

„Vorherre raader for Alt“, sukkede Ingeleiv, og reiste sig fattet.

„Nu skal I have Tak og Ære for Laget“, sagde Stein, og skiftede Haandslag med Bjørn og Ingeleiv. „Velkommen som snarest til Skorpøen!“

Og nu drog de Fremmede i Følge med Bjørn nedover til Søen.

Men ved Ildstedet stod Ingeleiv, og en Anelse om tunge Tider gik gjennem hendes Sind. Da strøg en Skikkelse frem af Krogen og nærmede sig til hende; hun saa om, og det var Brune.

„Drog ikke Lysten Dig ud paa Havet, Gutten min, der de fortalte om Reiserne deres?“ spurgte hun venligt og tog hans Ansigt mellem sine Hænder og saa ham ind i de mørke Øine.

„Jeg liker bedst at være hos Dig“, hviskede Brune.

„Men der bli'r Du til Ingenting“, smilede Ingeleiv.

„Far min sa'e det, at jeg skulde nok blive noget Stort“, sagde Gutten.

„Den, som gjør det meste Gavn, er vel største Manden“, sagde Ingeleiv.

Nu traadte Bjørn ind af Døren, og Resten af denne Dag gik som de andre. Kun saa han oftere hen paa Ingeleiv med et bekymret Blik, og hun gjemte sin egen Ængstelse bort saa godt hun kunde.

Næste Dag blev der intet af Bjørns Reise paa Havet, og han gik omkring og brummede Noget om Gammel Tusse, og Kvindfolketro, og mere Sligt; men bagved dette bankede det store Hjerte i ængstlig Uro for den stille Hustru. Imidlertid forvandt Ingeleiv efterhaanden, om ikke ganske, saa dog næsten, den Rystelse, som Synet af den gamle Tød-Find havde hidført.

Bjørn tog sine gamle Farter ud paa Havet og Brune fulgte ham som oftest. Der var nu sjeldent Noget at klage paa Gutten, han var ikke den Første til Arbeidet, men han var heller ikke den Sidste. Det var bestandigt for ham, som om han havde opgivet Noget for at blive det han var, og Savnet af en anden Livsbestemmelse, hvortil han intet Navn havde, og hvorom han ikke vidste at give sig selv den svageste Forklaring, laa altid bagved og drog Tanken bort fra Gjerningen. Derfor var Brune, trods al det Velvære og al den Hengivenhed, der omgav ham, dog ikke lykkelig, thi der laa dybt i hans Væsen en Trang efter at være Noget ved sig selv ... men hvilket?

Endnu et Aar gik hen paa denne Vis og Gutten blev confirmeret. Den stærke Bjørn og den blege Ingeleiv fulgte ham til Kirke som Fader og Moder, og da han traadte hen til dem efter Aflæggelsen af det hellige Løfte at ville følge Christum, da var det ham umuligt at svare Bjørn, da han bad ham kalde dem Forældre; thi fra nu af maatte jo hvert Løfte holdes, om det saa gjaldt Livet, og Fader kunde han ikke kalde noget andet Menneske her paa Jorden end ham, som laa under Jordhougen derinde imellem Fjeldene ved den lille Kirke. Men Bjørn tog ham ikke den Ting saa ilde op. „Kunde ikke Gutten kalde ham Far, saa kaldte han ham nu Sønnen sin alligevel“.

Da nu Vinteren kom med stærke Storme og Snedrev, og selv Runds Folket holdt sig til Kakkelovnsstuen, trak der sig efterhaanden en større Blegbed over Ingeleivs Kinder, og altid senere gik Husstellet fra Haanden. „Det var vel bedst at spørge en Doctor“, mente Bjørn, men derom vilde hun slet ikke høre Tale. „Hun drog sig nu altid Vinteren fremover, og naar Sommeren kom, fik Solen

nok Magt med den Sygdom". Og derved blev det. Men da nu den lange Vintertid var stridt, og Sommeren gav rigelig Gjengjæld i Glæde og Solskin, kastede den ingen Rødme over Ingeleivs Kind, og den varmede ikke de smaa kolde Hænder, som laa foldede i hendes Skjød. Saa kom der en Dag, hvor Ingeleiv kaldte paa Brune og bad ham tage en Tjenestegut med sig paa en Færingsbaad og drage bort om Runds Sundet til en gammel Kone, som hed Doctor-Randi, og bede hende komme hid til Bjørns Gaard. Brune var ikke sen med at gjøre som hun vilde, og det uagtet Bjørn brummede, fordi der ikke kunde gaa Bud efter en rigtig Doctor, men at en skulde sætte Lid til et halvtusset Kvindfolk, som bildte Folk ind hun kunde gjøre dem friske bare med en Haandsfuld Græs og lidt Mos fra Fjeldet. Men Gutten fik Troen til den gamle Doctor-Randi just netop gjennem Bjørns Mistro, og han satte afsted.

De vare ikke komne langt paa den anden Side af Øen før de saa en Færing skyde gjennem det trange Sund og styre lige hen mod dem. Der sad to Væsener i den, et Mandfolk og et Fruentimmer, og begge to havde Aarerne ude.

„Det er Doctor-Randi!" udbrød Tjenestegutten.

„Og hvem er den Anden?" spurgte Brune.

„Det er han Død-Find; de følges gjerne", svarede hin. „Den Ene drager med Helsebod og den Anden med Døden. Find ser alle dem, som skal omkomme paa Havet, uden Hoved, og saa er han som rent fra Viddet for at faa dem til at blive hvor de er; men Ingen vørrer hvad han siger. Og hun Doctor-Randi er klogere paa Jorden end Præsten er paa Himlen. Der er ikke saa troldagtig en Sygdom, som hun ikke ved Raad for,

og det gjør hun bare med Fjeldgræs og Skrabsammen af alle Verdens Ting".

Men nu mødtes Baadene og Brune kom frem med Ærindet til den gamle Doctor-Randi.

„Jeg har nok hørt ymte om den Ting", svarede hun, „og jeg er paa Vei til hende".

Nu stak de omkring Odden, og her maatte de hjælpe hende over i deres Baad; „thi", som hun udtrykte sig, „hvor Find mødte frem fulgte Skinleten med, og en kunde jo se sig feig paa slig Unaaslighed. Derfor kom hun altid gaaende til Hus, og lod ham vente sig et Stykke fra med Baaden".

Find sukkede dybt og svarede ikke et Ord, men gjorde som hun vilde.

Nu sad da Randi i Bjørns Baad og Brune sendte mer end et nysgjerrigt Blik hen til hende. Hun havde jo talt i saa haarde Ord om Finds Hæslighed, at en fik Ret til til at vente sig noget Andet af hendes Ydre; men det var ikke Stort, som skilte dem. Hun var i samme Alder. Hendes Ansigt var furet og askegraat som hans. Munden dannede en Slags Hulvei mellem Næsen og Hagen, og Øinene hang som to smaa rullende Kugler halvt ud af deres Hulninger. Der var kun den Fordel paa hendes Side, at hun var fuld af Liv og Bevægelighed og Find var aflægs og dinglende som en knækket Gren, ellers var de lige langt fra Skjønheden begge to.

Hun skjønnede nu strax, at Brune var en Fremmed der, og hendes Spørgsmaal ophørte ikke, før hun havde omtrent hele hans Historie ude af ham, og da hun endelig taug stille, var han rent forskrækket over alt det, han havde fortalt hende. Fra nu af havde hun i etvæk de stikkende Øine fæstede paa ham, han kunde saa se hvor-

hen han vilde; men der stod Bjørn paa Stranden og ventede dem.

„Nu faar Du se hvad Du orker at gjøre med Ingeleiv“, sagde Bjørn og skyndte sig opover mod Huset med hende.

„En faar det, ja“, svarede hun og saa sig om efter Brune, der kom saa hurtigt han kunde bagefter med en rødmalet Tine og en Pose, som tilhørte Randi.

„Jeg har ikke faaet hende til at tage en rigtig Doctor“, tog Bjørn Ordet igjen; „hun mener nu det, at Du skal greie det bedst“.

„Mener saa jeg ogsaa“, sagde Randi tilfreds, og de traadte ind til den Syge.

Nu kom Posen for en Dag og dens Indhold blev drysset ud over Bordet. Et blandet Udvalg blev gjort og Noget blev kogt til Grød og Andet til Drikke, og der var idethele taget en Uro og Spænding over Allesammen, foraarsaget af den gamle Randis Iver og Tillid til sin Kunst, at Dødstankerne vege Plads for Haabet idetmindste for en Stund. Bjørn selv sørgede for Kaffen og Brune rakte mekanisk Haanden til; thi alle hans Tanker og hele hans Sind hang ved den kloge Kones Idræt. Selv Ingeleiv reiste sig op i Sengen og saa til.

„Du har glædet Mange, Du Randi“, sagde Ingeleiv; „Vorherre glæde Dig igjen!“

„Hænder ogsaa, at en faar Ondt for Godt“, svarede den Gamle. „Den nye Doctor, som er kommet der borte paa Næsset, er ikke mig god. Men han ligger lang og lad, og skriver Dig Noget op paa en Papirlap, saa kan Du løbe efter Næsen med det; og imens kryber jeg rundt Fjeldene og ind i Skarrene for at samle det jeg trænger, og det saa gammel jeg er! Men lidet værre

Storfolket hvad Smaafolk gjør; det, som koster de fleste Penge, mener de gjør største Nytten!"

„Men Du er en Trøst baade for Syge og Sunde", hviskede Ingeleiv; „thi den, som er syg, bli'r sund, og den, som er sund, kan blive syg".

Endelig var Randi færdig, og samlede sine Urter omhyggeligt i Posen igjen.

„Hvor blev af Gutten, som sad der og glaamede?" spurgte Randi og saa sig om efter Brune.

Denne var krøbet sammen i Krogen henne bag Skabet for i Ro at kunne iagttage hendes Bevægelser; thi siden Faderens Død tyktes han ikke at have set Noget saa Mærkeligt som hende, og her sad han og stak Hovedet frem som en Skildpadde af sit Skjul.

„Nu, sidder Du der, din Dumming!" udbrød hun, idet hun fik Øie paa ham. „Kom hid og vær med mig udover Fjeldet; jeg trænger lidt Urter, og det Mos, som fin's paa Fjeldet her, er det bedste for Alvegusten".

„Ja!" Gutten var ude af Krogen i en Fart og henne og tog Posen og Tinen, og efter at Gamlingen havde taget Afsked og lovet at komme snart igjen, drog han op over Fjeldet og ind igjennem Kløfterne i Følge med den kloge Randi.

Efter en temmelig lang Vandring kom de endelig til et Sted, hvor en Mangfoldighed af Fjeldurter skjød ud mellem Stenhobene; og her satte Randi sig endelig til Ro og rev til sig alle de Planter, som stod omkring hende. Gutten sendte hun afsted op over Skrænterne og bad ham bare tage med sig Alt det han saa, hun skulde nok greie det, naar han kom.

Og han samlede Urter baade store og smaa, og med en hel Arm fuld kom han nu styrtende hid til Konen,

der nynnende tog fat paa Bylten og med et hurtigt Skjøn overfor det Hele.

„Se se! der har vi stolten Henrik, stolten Henrik!“ udbrød hun halvt syngende. „Knuser Du den mellem to lunkne Sten, saa heler den Bensaar og anden Men! . . . Hm, Hm! og der har vi Lumbergræs og der har vi Sop, og der har vi Tormoytille og der har vi Bjergknop . . . Hvor tog Du Bibbet fra, Gut?“ udbrød hun paa en Gang, og saa forundret op paa Brune, der stod som Maria i Templet og skjalv for Guds Aabenbaring. „Ved Du det, Far?“ blev hun ved, og en stærk Ild glindsede i de rullende Øine, „at Gud Herren har styret baade Haand og Arm. Hvert Straa Du har plukket er til Menneskegavn. Men jeg saa det nok paa Dig, at Du var laget til Sligt. Hvorfor tog Du ikke Marigræset med, som staar der borte?“ spurgte hun ivrigere.

„Jeg ved ikke, jeg“, svarede Gutten sky, „jeg likte det ikke“.

„Ha, ha, ha!“ lo den Gamle. „Nei, Du likte det ikke! Det var vel saa. For naar to giftige Orme bides og slaaes, da læger det Saaret; men for Mennesket er det hverken til Glæde eller Gavn. Det var Sagen, derfor tog Du det ikke! Men nu kan det være nok for idag. Stop nu i Posen min Alt hvad Du vil. Vorherre lægger siden Velsignelsen til. En anden Gang skal ikke jeg umage mig hid, jeg sender Find, saa kan Du fylde Posen. Men var Dig, at ikke Du træder Urterne ned, de gjemme paa Mangt, som ikke Mennesket ved!“

Og nu skyndte hun sig nedover Hougene mod den Kant, hvor Find ventede hende med Baaden, og Gutten trak sig langsomt hjemover til Bjørns Gaard.

En underlig Bevægelse zittrede endnu gjennem hans Sind; thi den gamle Randis Ord lød for hans Øren som en Gjentagelse af Faderens gaadefulde Spaadomme. Den lukkede Drømmeverden aabnede sig igjen og med en ubeskrivelig Følelse af Bemod traadte han ind over den svævende Tærskel; men Synerne vare ikke mere saa omtaagede som før. Den gamle Randi gik ligesom frem i Spidsen for en Skare af Væsener med blødende Saar og sygelige Træk, og han rakte hende Posen fuld af Urter, der skulde hele og styrke dem Alle. Og rundt omkring ham hviskede og puslede det mellem Blomster og Græs. Hver lille Urt syntes at vinke ham til sig for at fortælle ham sin Hemmelighed, og hvorledes den stod der og undrede sig over, at Menneskene dog altid havde saa travlt, at de gik den forbi uden at høre paa den . . . Men pludseligt traadte Bjørn ham imøde fra Husdøren, og Drømmen forsvandt.

„Jeg la'r dem snakke, hvad de ville“, sagde Bjørn mørkt og fast til Brune, „Ingeleiv er ikke laget til Livet dengang“.

Og han havde Ret. Alle Randis Kunster hjalp til Intet. Selv udbrød hun harmfuldt, da hun en Tid efter atter besøgte Ingeleiv: „At denne Gang var der intet Raad mod Døden, thi den sad oppe ved Hovedgjerdet og var ikke til at faa af Stedet“.

En Dag laa Ingeleiv og smaasnakkede med sig selv, og Brune sad med Hovedet mod Sengen og græd.

„Der er ingen Drik for Døden, Barn“, hviskede hun til ham, da hun blev ham var, og strøg ham med Haanden nedover Ansigtet; men det var ikke som før, da den varmede ham som en Solstraale; nu hverken gav eller tog den Varme. „Stakkels Gut“, blev hun mat ved;

„lidet Godt og meget Ondt har Du fristet; men Sorrig og Glæde de vandre tilhobe".

Brune hulkede høit og lagde sit Hoved tungt af Graad og Smerte hen paa hendes Bryst. Hun havde elsket ham saa høit! Fuld af Fred og lykkelig Tryghed var hendes Omgang, og den fløD ligesom ud af hele hendes Væsen som Duften af en Blomst; thi den viste ikke sin Virkning nu og da, den hidførte det hele Livsforhold. Brune holdt inderligt af Bjørn, men han vidste saa vel, hvorfor han holdt af ham. Ingeleiv havde derimod pleiet de fine Spirer i hans Væsen, og gydt Kjærlighedens Saft i dem alle, og ikke kunde han bære den Tanke at miste hende.

„Du love mig det, Barn", hviskede hun igjen til Brune, „at Du ikke forlader Bjørn, saalænge han lever?"

„Det lover jeg Dig", hulkede Gutten; men pludselig standsede han. Den Syge reiste sig halvt op og sank stønnende tilbage, og syntes at søge Nogen. Brune skyndte sig ud i det andet Rum for at søge Bjørn; denne sad paa en Bænk og saa hen for sig; men da Gutten viste det forskrækkede Ansigt, reiste han sig roligt fra Sædet og gik ind til den Syge.

„Nu, Ingeleiv", tog Bjørn Ordet, fast og tungt og bøiede sig hen over hende. „Skal det nu være?"

Et svagt Smil flagrede over det blege Ansigt. „Gjerne var jeg bleven hos Dig", hviskede hun neppe hørligt; „men gjerne gaar jeg bort".

„Vi Mennesker sætter os Tid og Sted,
Hvad helst os baader kun Herren ved:"

sagde Bjørn høitideligt og stærkt. Men da hun nu rakte begge de smaa magre Hænder op mod ham og han trykkede

sit Hoved ned i hendes skjælvende Favntag, da brast Styrken, og han skjalv i Stemmen, da han reiste sig og sagde:

„De mødtes en Gang, og de skiltes igjen.
Det hændes saamangen en fuldtro Ven!

staaer der i Visen, Ingeleiv. Men nu skal jeg synge Din Livpsalme for Dig". Og han tog en Psalmebog ned fra en Hylde og istemte den gamle Psalme med sagte men fast Stemme:

„I Jesus søger jeg min Fred,
Alverden har kun Smerte . . ."

Under Sangen havde Brune listet sig hen til Sengen igjen og saa paa Ingeleiv.

„Hun er død!" skreg han og kastede sig hen over hende.

„St! Barn", sagde Bjørn og trak Gutten hen til sig, „aldrig uro den, som gaar til Gud;" og dermed tog han fat igjen paa Psalmen; men da han kom til den sidste Strofe:

„Saa fik jeg Fred,
Saa fandt jeg Sted
For Duens trætte Fodefjed".

da svigtede Stemmen ham og han lukkede Bogen. Et Øieblik bøiede han sig hen over Ingeleivs Ansigt, saa vandrede han ud af Huset og hen over Hougen; og Kvelden kom og Natten gik, og Morgenen lysnede i Synskredsen før Bjørn igjen tren ind i Hus. Hans Smerte var for stor til at kunne lettes, den sank tilbage i ham tungt og fast, som en Sten synker i Havet, og den flyttede sig ikke i dette Liv.

Brune var derimod bleven rørt just i den Retning, hvor Ingeleiv havde virket paa ham. Det var ikke den dumpe knugende Sorg, som hang ved hans Barndomsminde. Han var saa fuld af Følelse, han græd saa let, men midt i det længtes han efter Livet; thi Hjertet ligesom voxede under Sorgen.

Sent gik disse Dage hen, og midt i Travlheden listede Tungsindet sig omkring med blege Kinder og klangløs Stemme; thi Ingeleiv var elsket af Alle saa langt hun var kjendt.

Endelig kom Begravelsesdagen. Mange Folk fra Øerne deromkring og nærmest fra Fjorden vare forsamlede inde i Huset og ude paa Tunet, og der beværtedes efter gammel Skik med Mad og Drikke i rigeligt Maal derinde hvor Kisten stod.

Bjørn var stærk, talte høit og rakte Ølkanden med værdig Tiltale til hver af Gjæsterne. Ingen af dem skulde reise hjem og fortælle om Bjørn, at han var en Vekling, derfor tog han selv Roret, da Kisten var sat i Baaden, og styrede ud over Søen i Spidsen for de andre Baade, som en for en i Følge fulgte bagefter Ligbaaden.

Ved Kirken talte han med Præsten, men ikke om sin Sorg. Han havde aldrig mælet et Ord til Nogen om sin store Kjærlighed til Ingeleiv og Sorgen var jo en Del af den. Brune derimod hulkede høit ved Graven; men Bjørn tog rask sit Lommetørklæde op og tørrede hans Øine og tog hans Haand nedover til Baaden igjen, og Gutten tvang sig saa godt han kunde. Men da nu Kvelden kom paa denne lange Dag, og Bjørn fulgte de sidste Fremmede til Baaden, og siden trak sig langsomt op igjen mod Huset og traadte ind i den tomme Ligstue, da knækkede han ligesom over og sank ned paa en Stol, og her sad han til Morgenen kom; da saa han sig til Siden, hvor der

rørte sig Noget; det var Brune, som havde holdt Nattevagt ved Sorgen tilligemed ham, og som det lysner over Himlen efter et Skybrud, saadan lyste det op i Bjørns Ansigt. Han tog Gutten i sine stærke Arme og trykkede ham ind til sig og udbrød:

„Kom hid Barn, nu er Du det Eneste jeg har her i Verden. Men Ingeleiv skal ikke skamme sig for mig hos Vorherre", tog han stærkere i. „Jeg husker nok et Ord, som engang er bleven sagt: At om en Mand falder, skal en derfor gi'e sig over Allesammen? Nei, Gutten min, en skal bedre forstaa Vorherre, han slaar ikke med Sorgen for at lamslaa, men for at mane en til at tage bedre fat. Vi faar komme ud og se til Stellet, Barn. Naar Husbond ligger i Mag, gjør de Andre Nat af Dag"!

Og dermed var Alting sagt; thi fra nu af gik Livet sin stille, jevne Gang i Bjørns Hus, der var ikke mange Smil, men der var helleringen Klynk.

Brune, sit Løfte til den døende Ingeleiv tro, skilte sig nu aldrig fra Bjørn; han fulgte ham som Skyggen følger Legemet. Og godt havde han det ogsaa; men trods dette boede dog to Savn i hans Sjæl, der ligesom Skovduen inde fra Tykningen sendte sine klagende Toner ud i Dagens Stille. Det var det store Kjærlighedssavn, som Ingeleiv havde vakt og hin ubestemte Længsel, som fulgte med Erindringen om den gamle Doktor-Randi, der nu aldrig mere lod sig se paa Gaarden, og som blot en sjelden Gang sendte Find med Posen for at Brune efter eget Skjøn kunde fylde den med hvad han fandt.

Og endelig kom Vinteren, som ogsaa udelukkede ham fra denne Glæde, og den sidste Rest af Samkvem med den kloge Kone var dermed ophørt.

Da nu Vinterjevndøgnet var forbi og Fiskeriet paa Havet tog sin vante Begyndelse, vare Bjørns Baade, som altid, de første paa Dybet for at sætte Garnene. Jevnsides med Bjørn fulgte gjerne Stein fra Skorpøen, der holdt stærkt paa det, at der Bjørn kunde naa frem vilde ikke han staa tilbage. Ja det hændte endogsaa, at Stein lod sprede ud det Ord, at han nu agtede sig paa Havet, før endnu Bjørn havde bestemt sig, og da var der Hastværk paa Rundø for at faa Baadene afsted med Garnene et Par Dagestid før Tanken ellers havde været dertil.

Denne Vinter brød Bjørn sig ogsaa mindre om Jevndøgnsstormene end ellers, og de første Garn, som bleve stillede paa Dybet vare hans; men da disse efter et Par Dages Forløb, atter skulde tilsees, gav Stormen ingen Taal, og fire Dage gik hen, før det klarede saa vidt over Havet, at en Baad kunde voves ud for at se om Mærkerne havde holdt sig oppe, eller om Stormen havde drevet Garnene til Havs, saa de aldrig mere fandtes. Der var nok En og Anden, som mente: „at Veiret holdt sig ikke Dagen ud og at der var Asveier i Havet“, hvilket vil sige det samme som en maskeret Storm, der ikke mærkes før man ligesom er omsuset af den; men da den løfter Havet meget høit, saa Skjærene, som ellers ere blottede, ganske overskylles og begraves under Vandsladen, har man derved et Mærke paa den.

„Skal en vente til alle Mærker slaar til, faar en længe vente“, sagde Bjørn kort, „jeg har nu tænkt, jeg vil ud, den faar sige til, som vil blive hjemme“.

„Janok“! svarede en af Folkene og sprang i Baaden.

„Der kommer han, Find, nedover“! raabte en ung Gut, som var leiet for Touren. „Jeg faar føle efter, om jeg har Ho'det mit“. Og han lo hen til de Andre.

„Skyd fra Land"! raabte Bjørn, som stod i Midtrummet, eller som det her kaldes: Kæmperummet, fordi der falder det sværeste Arbeide i skarp Seillads. Brune stillede sig ved Siden af ham.

Imidlertid var Find naaet ned til Stranden og raabte Noget ud til dem, som var saa svagt, at Ingen hørte det.

„Hvormange Hoveder ser Du paa en Slump"? Raabte Leiegutten kaad op til Gamlingen.

„En kan snart tælle dem, Gud hjælpe"! Sukkede Find; men da han nu saa dem sætte Seilene til, greb Fortvivlelsen ham, og han skreg med sin hæse Røst ud efter Baaden og vinkede og slog med Armene, som en Maage med Vingerne:

„Oja, Du Bjørn, det bli'r saa vist Din Ulykke. Gud hjælpe Dig"!

„Du var vel ikke med at skrive Lagna, Du"? Raabte Bjørn fra Baaden. „Gud raader for Alt, den, som dør idag, var vel ikke ætlet til at leve imorgen".

Og dermed skjød Baaden hurtigt udover det mørke Vand, medens en Skare af store Lomimbrer fløi med vilde Skrig ud fra Klipperne og strøg kredsende henover Baaden.

Men inde paa Stranden sad den gamle Find paa en Sten og saa ud efter dem med et ubeskriveligt sorgfuldt Blik, til de forsvandt af Synskredsen, da reiste han sig og krøb som en Snegl op over Hougene og forsvandt hin Sides Fjeldet.

„Der er lidet Haab om, at Garnene har holdt sig", sagde Manden, som sad ved Styret, og saa betænkeligt paa Bjørn.

„Er vi nu kommet saa langt“, svarede denne, „saa faar vi naa did og se selv. Imorgen drager Stein ud med Garnet; bedre passer det for mig at bringe Bud til ham end han til mig“.

Og nu gik det udefter mod Tværdybet. Bjørn sad i Kjæmperummet og holdt det største Seil og satte paa og tog af som en kyndig Skipper; men Stormen var i Havet, og Bølgerne tumlede sig om Baaden som snøftende Hvaler. I Seilrummet sad Brune og øste af alle Kræfter det indstrømmende Vand ud med den tømte Madbomme, ved Siden af ham sad Leiegutten og holdt Draget. Forøvrigt var hvermand taus og uforfærdet paa sin Post og alles Øine fulgte Styrmandens Bevægelser.

„Det bliver ikke greit, naar Solen gaar ned“, sagde Bjørn, „bare en ikke faar Bagseil“.

Alle taug; thi i Vest trak røde Strimer hen langs Havet og op mellem de sortgraa Skyer, og Bølgestrøgene voxede med hvert Stormkast.

„Sæt!“ skreg paa engang Styrmanden, og stampede i Baaden, og som ved en Troldom blev Draget løst, Haandsøstet trukket ind og Forskjødet ned; men et Øieblik efter strøg Bølgen hen over Baaden og endnu en; thi et Bølgestrøg kommer altid med ni eller tre i Følge, og endelig hulede Søen sig til den sidste Bølge, der som et Fjeld med hvide Skumtinder løftede sig op bag Baaden, og Dagen brød sig med Regnbuskjær gjennem den grønlige Kuppel, men derved blev ogsaa pludseligt den bageste Luft fortyndet, Trykket forfra fik Overvægten og som drevet af et mægtigt Vindkast slog Seilet ind mod Masten og i samme Sekund var Baaden hvælvet, og Resten af den uhyre Bølge brød sig skummende hen over Kjølen. Dette kaldes at faa Bagseil, og her svinger den største

Kyndighed sig et Øieblik i Skjæbnens Haand; thi af ti Gange hvælver Baaden de ni.

En Stund laa Baaden svalkende op og ned paa Havet, thi efter slige Bølgestrøg følger altid en Stilhed, som her kaldes et Løie. Da kom der et Hoved frem ved Randen, blegt som Døden med forslaaet Pande, og en Arm tog fast. Nu kom der mere frem af Manden, og han arbeidede sig tungt op over Baaden, med en halvvoxen Gut i den venstre Arm. Endelig sad han paa tvers over Kjølen og Gutten laa foran ham. Det var Bjørn og Brune. Et Øieblik efter kom atter et Hoved frem paa den anden Side af Baaden, det var Leiegutten, og med et eneste Tag var han oppe paa Baaden og satte sig tilrette hos de Andre. Nu kom forud et Hoved frem og endnu et, et Par Arme række de efter Baaden; men Løiet var forbi, og et nyt Bølgestrøg væltede sig hen over de Skibbrudne, der holdt sig fast saa godt de kunde og lod saa Resten staa derhen, hvor Alt afgjøres. Og da omsider Ophøret kom, var der intet mer at se omkring Baaden, de vare sunkne

i den dybe Kjæller,
hvor Intet om den vilde Kamp fortæller!

Men endnu sad de Tre paa Kjølen og red henover Bølgeslætten.

„Ud over Morgenen vil det løie af“, sagde Bjørn, „holder vi fast Kvelden ud og hen ad Natten, saa er' vi frelste“.

„Der er slig Svalken med Baaden“, udbrød Gutten og tog bedre fat.

Brune havde endnu ikke mælet et Ord, hans Øie fulgte Bjørns Ansigt; hvor det vendte sig hen, der vendte han sig med.

„Hvem var det, som før kom op der forude“? Spurgte Bjørn Gutten.

„Det var Halstein Rakke“, svarede denne.

„Var det Halstein“, sagde Bjørn vemodigt, „ja slig var det nu laget for ham. Kan Du holde Dig Gutten min“? Spurgte han Brune og slap hans Skulder.

„Jeg holder mig vel“, sagde Brune lidt skremt og tog i med begge Hænder.

„Baaden vil ikke komme i Ro lader det til“, sagde Bjørn og tog sin Tollekniv ud af Beltet og strøg den op og ned paa Ærmet af sin Skindtrøie. „Der er et gammelt Ord, som siger det, at saalænge der sidder en Mand paa Kjølen, som ikke skal komme levende fra det, ligger den ikke stille, hvordan en saa bærer sig ad“.

Og han gav sig roligt til at skjære i Kjølen.

„I saa lig stil“! Udbrød Leiegutten forarget, idet et Stød af Baaden kastede ham ned paa den ene Side „Det var slig syndig Allarm med den Baaden, jeg tænker det er mig, som skal nedom og se til de Andre“.

Og han satte sig lidt bedre tilrette.

„Det var et langt Løie, det“, sagde Bjørn og saa sig omkring paa Havet, „men det kommer vel saa godt igjen“.

Og han skar videre.

„Det er Navnet Dit, Du skjærer“? Spurgte Gutten, og bøiede sig hen mod Bjørn. „Oja, Du var altid en havendes Mand, Du Bjørn, fik jeg Ro saalænge, vilde jeg sætte mit Navn ved Siden af, jeg ved det, at hun, Mor, vilde like, at Sønnen hendes ikke tabte Modet før han tabte Andlaatet“ *).

---

*) Det sidste Aandedræt.

Og dermed tog han Tollekniven ud af Hylsteret og skar med et Par hurtige Snit et N. T. i Kjølen, da slog en Bølge hen over Baaden og løst, som han holdt sig, rev den ham med sig ud i Dybet. Endnu en og atter en fulgte efter med slugende Kraft, da kom Guttens Ansigt frem igjen. Bjørn gav ham en Haandsrækning, og han trak sig møisomt op over Baaden.

„Tak for Haandsrækningen, Bjørn“, udbrød han lidt mat. „Saa nu har jeg mistet Tollekniven! Laan mig Din, Bjørn, jeg skulde like at sætte min Mors Navn ogsaa, det kan være saa godt som noget Haandslag, det“.

Og han tog Kniven fra Bjørn og skar et M. ved Siden af sit eget Navn. Men Baaden kastedes af et voldsomt Grundstød over paa den anden Side, og Gutten forsvandt.

„Den Gang bliver Niels der han er“, sagde Bjørn sorgfuldt, og trykkede Brune ind til sig. „Nu er det os to igjen, Gutten min; men Baaden bli'r ved at svalke, der maa vel endnu En til af Hesten før en kan ride stødt. Jeg tænker nok hun, Ingeleiv, længes efter Bjørn, endda hun har det godt der hun er“.

Og han saa op til den mørknende Himmel og tog sig om Panden.

„Far“, sagde Brune og vendte sit Ansigt om mod Bjørn. Mere fik han ikke frem; thi det var ligesom Alt blev lagt i det ene Ord, han aldrig før havde udtalt til ham, og Blikket, som fulgte med fra de store udtryksfulde Øine, fortalte Resten — Og dermed slap han Taget, og Bølgen drog sit grønlige Gitter sammen over ham, men i samme Øieblik løftede Bølgen ham med sig op igjen og Bjørn laa langt udover Baaden og greb ham og trak ham op paa Kjølen.

„Nei Gutten min“, sagde Bjørn, ikke agtende sin egen Fare men kun sørgende for Gutten, „det er ikke Dig, som er feig, heller ikke nytter det, Du skriver Lagna for mig, der maa større Mand til. Gud velsigne Dig Barn! Hold fast alt hvad Du orker! Der kommer en Styrtning, den ser mig ligest ud til at ville æde en Bjørn“! smaalo han, og . . . Da Brune atter sandsede sig selv, saa han et Stykke fra Baaden Bjørns blege Ansigt med den blodige Pande i Havbrynden, endnu et Blik . . . og han sank.

Og Gutten saa til, og han holdt sig fast, det fik han vel gjøre! Og han saa hen mod den Kant, hvorfra Bølgekastet kom, og vidste saa vel, at det næste tog ham med; thi der var ingen Mening i det, at han skulde sidde igjen, naar alle de stærke Mænd, og naar selv Bjørn var droget tilbunds. — Men det var sandt hvad Bjørn mente, at den store Mand, som skrev Lagna for dem Alle, havde vel sat et andet Maal for Gutten; thi Bølgerne slog over ham og han sad fast, og endelig laa Baaden stille. Naar den først har vundet Ligevægt, bærer den sig godt oppe i Bølgegangen; men denne uafbrudte Svalken op og ned, som Mast og Seil og andre Smaaomstændigheder foraarsage, er Grunden til den Tro, som Folket her paa Kysten har, at der er feige Folk paa Kjølen.

Aftenen og endnu mere Natten førte større Stilhed med sig; men Gutten saa i Mørket altid det blege Ansigt over Havfladen, det samme stærke Blik, der ligesom drev ham ind i Livet, og selv sænkede sig i Døden. Ak! ikke kunde han skjønne, hvad han skulde leve for nu, da baade Ingeleiv og Bjørn vare døde! Og en mægtig, men sorgfuld Længsel efter at være sammen med dem og dele deres Lykke, fyldte hele hans Sind.

Saa gik Natten, og Dagen kom med Solskin og Smaabølger. Baaden var dreven et godt Stykke ind mod Kysten, og af og til saas en Baad langt borte; men endelig styrede en i samme Retning, som Gutten var, og da den kom nær nok til at kjendes, saa han, at det var Skorpø Folket, og at det var Stein selv som stod opreist i Kjæmperummet.

„Saa Du er kommet op og ride idag“? raabte Stein til Brune, idet han lod Baaden stryge tæt ind paa Siden af Braget. „Hvormange har den kastet af, før Du blev siddende“? spurgte han og trak Brune fra Kjølen over i sin egen Baad.

„Du kan slippe at spørge“, tog en af Folkene Ordet. „Der staar Bjørns Navn“.

„Hvem er det, som har skaaret der længere borte“? spurgte Stein.

„Det er Niels Tenje“, hviskede Brune svagt.

„Er det den kjække Gutten? udbrød Stein, „der staar et M. ogsaa! Jeg skal vædde med, at det er Navnet paa Mor hans“!

„Ja det er det“, sagde Brune.

„Vi faar se til at faa Baaden trukket med hjemover, naar vi har set til Garnene“, sagde Stein. „Bedre Bud kan ikke hun faa fra Sønnen sin“.

Og nu blev den hvælvede Baad bunden til den anden og slæbt med hjemover, men Mørket laa tungt over baade Land og Vand, før de naaede did til Rundøen, hvor Brune vilde sættes af. Og da han nu, vaad og elendig, listede sig op af Veien til Bjørns Gaard, stod hin første Kveld for ham, hvor han ligesaa forkommen paa Sjæl og Legeme vandrede den samme Vei; men ak! Hvilken Forskjel! Dengang lød Bjørns

stærke Stemme forud, som en Røst fra Livet i sin fulde Kraft, og Ingeleiv strøg Iskulden af hans Ansigt med sin varme Haand. Nu traadte han ind i det forladte Hus, det var jo dog endnu hans Hjem! Men hvad er Hjemmet uden Hjemmets Aander? En Milepæl, et Kors ved alfar Vei, det er det Hele.

Fire Gange skiftede Lys og Mørke, og endnu sad Brune i det herreløse Hus, da hed det: at langt ud Beslægtede kom til Gaarden, og at Øvrigheden fulgte med. Saa skjønnede Gutten, at han maatte væk derfra, og uden Maal og Tanke vandrede han ud af Gaarden, op over Hougen, bestandig fremad, til Veien igjen skraanede nedad mod Vandet.

Der laa et Hus med lidt Mark omkring, en Hund for ham gjøende imøde, og en Børneflok laa paa en Jordhoug og legede i Solskinnet. Brune gik nærmere. Paa en Sten i en Indhugning af Veien med Ansigtet vendt mod Jorden sad en sammensunken Olding, og idet Brune gik forbi, løftede han Hovedet og fæstede et halv slukt Blik paa Gutten. Det var den blege Ulykkesfugl, som Folket kaldte Død-Find. Det gjøs i Brune, da han saa Manden; thi han mindedes, hvad han havde raabt ud efter Bjørn i Baaden.

„Ak! Ak“! sukkede Gamlingen, og store Taarer trillede ned af de askegraa Kinder. „Hvorfor hørte Bjørn ikke hvad jeg sa'e“!

Men Brune var selv saa fuld af Sorg, at han slet ikke vidste at sige et Trøstens Ord til nogen Anden, og efter en kort Hilsen blev han ved at gaa ned over mod Vandet.

„Kanske Du vil jeg skal sætte Dig over til Doctor-Randi“? raabte Gamlingen hæst efter Gutten.

„Doctor-Randi“! Det ramte Guttens Tanke. Et Øieblik stod han stille og søgte ligesom efter Noget;

thi det gik ikke saa snart for Lyset at trænge sig ind mellem alle de mørke, sorgfulde Tanker. Naar Døden ligger og lurer i alle Sindets Kroge, da møder det første pludselige Bud fra Livet os ligesom en hurtig Smerte. Men nu stod hele Scenen fra Fjeldet for ham, og skjønt Jorden var nøgen og sort omkring ham — der var dog Spirer til Blomst og Urt bagved . . . Ja, han vilde til Doctor-Randi! Og i næste Øieblik sad han i Baaden med Død-Find for at blive sat over til det nye Livshaab.

Solen sank allerede ned bag Fjeldene og klædte de enkelte Snetinder i blændende Purpur, da de landede ved en af de mange Øer, der her ligesom dæmme for Havet. Et eneste lille Hus stod paa en Skraaning ind under et høit Fjeld; og havde ikke Solrødmen kastet sit Skjær over det eneste Fag Vinduer, som saas fra denne Side, og som ikke bestod af mere end fire Ruder, skulde man hellere have taget det for et nedrullet Fjeldstykke end en Bolig for menneskelige Væsener.

Find gik foran op over Veien til Huset og Brune bagefter, og hurtigt skred det ikke fremad. Den Gamle havde ingen Kraft og den Unge intet Mod. Men begge Dele ere Svingfjedre i Aandens Vinger, man kan flagre uden dem, men man kan ikke flyve.

Ak! hvor bankede ikke Guttens Hjerte, da de nu endelig nærmede sig til Huset. Der indenfor den lukkede Dør tyktes ham Alverdens Visdom gjemt. „Vilde den kloge Kone tage imod ham? Vilde hun fortælle ham tilende det Eventyr om Alnaturen, som hun hin Dag for et Aar siden var begyndt paa derhjemme i Fjeldskarret“? Eller rugede hun, som Dragen, i egenkjærlig Iver over sin

Visdoms Skat? . . . Men nu stødte Find til Døren og dermed var den ogsaa aabnet, og det syntes næsten som Huset skjalv lige ned i Grunden ved dette Stød af den dinglende Olding.

„God Kveld i Huset“! sagde Find stønnende og sank ned lige indenfor Døren paa en Bænk. „Jeg har en Gjæst til Dig, Randi“!

„God Kveld“! hviskede Brune frygtsomt og blev staaende ved Døren.

„Nu er det fjerde Dagen jeg venter Dig“, sagde Randi og fæstede de skinnende Øine paa Gutten. „Var Du ikke kommet hid i Kveld, saa havde jeg set mig om efter Dig imorgen. „Med Sorgen og Klagen hold Maade“, kjender Du den Psalmen, Du“?

Gutten sukkede og vilde sige Noget; men før han fik Ordet vendt paa den Maade, som han syntes det skulde komme frem, tog Randi det fra ham:

„Du skal ikke bryde Dig med at sige Noget“, smaalo hun, „Ordet falder ikke ud af Dig, som Snraasten ramler ned af Fjeldet! . . . Der borte er et lidet Kaat, det kan være Kammerset Dit, og Maden skal Du faa. — Men naar en byder det en har, saa faar en vel ha'e Tak til Svar“? Og hun rullede et Blik hen til Gutten, der rammede ham som et Lyn.

„Tak“! satte han hurtigt og forskrækket i.

„Kom hid til Varmen, og staa ikke der ved Døren, Din Dumming“! blev hun ved, idet hun stelte med Kveldsmaden, og nynnede til.

Brune stillede sig øieblikkelig foran Ildstedet.

„Kom hid Du med, der borte“! vendte hun sig til Find. „Bedst Du faar Kveldsmaden før Du drager hjem. Naar en er Kaarmand, som Du, saa er det lige ens med at tigge baade Hus og Mad“.

„Oja", sukkede Find, og trak sig opover mod Bordet.

„Du var vel nede hos ham, Bjørn, før han drog ud paa Søen"? spurgte hun Manden.

„Fik vel Lykke til det", svarede Find og tørrede en Taare af Kinden.

„Der er ikke stor Glæde i at bære slige Bud rundt Bygden", mumlede Randi ved sig selv.

„En faar Allesammen bære Bud for Vorherre", sagde Find lidt stærkere.

„Se her! Tag nu for Jer". Og hun satte den dampende Grødbolle paa Bordet. „Du faar se at komme Dig hjemover før Mørket falder", sagde hun til Find og rakte ham en Skaal Mælk. „Og Du faar lægge Dig, saa Du kan være oppe med Solen imorgen," vendte hun sig til Brune. „Der er mangt Smaat en kan pille sig inde over Fjeldene, hvor Solen staar paa".

Her slog hun den rette Tone an! den klang igjen i Gutten. Grøden begyndte at smage ham, og Sukket blev ikke hentet fuldt saa dybt som før. Randi nikkede til ham og skjød Fadet nærmere, og da nu Maaltidet var sluttet og Find draget bort, trak han sig ind i det lille Rum, som var bestemt til ham, og her sov han sin første trygge Søvn efter hin Nat paa Havet.

Næste Morgen var han tidlig vaagen; men det var ikke just Lyset, som vækkede ham; thi det Sted i Rummet, hvor en lille firkantet Udskjærning viste, at en Rude havde siddet, var tæt tilstoppet med gamle Klude. Han forsøgte paa at løsne Bylten, og nu skinnede den opgaaende Sol ham lige i Ansigtet! Nede ved Søen sad en Flok graa-plættede Maager paa et Skjær og saa forfrosne og vand-tunge ud; men i det Øieblik Sollyset strøg henover Stenen, slog de Vingerne ud og fløi i store Kredse ud over Vandet,

og i den straalende Morgensol saa de ud som hvide Duer med Sølvskjær over Bryst og Vinger. Han skyndte sig nu ind til den gamle Randi, og ikke længe efter vare de paa Vandringen op over Fjeldsiderne hen til de lune Strøg, hvor Vaaren sad i Ly for den barske Nordenvind, og pleiede de unge Spirer. Her vilde da Randi, at at han skulde gaa sin egen Gang. „Han kunde kun tage fat, Vorherre styrede nok Haanden,“ udtrykte hun sig, „det en er laget til, det tager en ikke feil af.“

Og dermed gik hun en Vei og Brune en anden.

Han standsede lidt. „Var nu alt dette en Drøm? Nei, det var ingen Drøm! Han kunde virkelig gjøre Gavn, og dog sled ikke Arbeidet Tankerne fra ham ligesom før. Den hele Natur stod jo færdig til at samtale med ham. Paa en Gang fik han, den ulykkelige Forladte, kjærlige Fortrolige til alle sine Tanker. Ensomheden — den elskede Ensomhed! den saa jo paa ham fra alle Sider med sit alvorlige deltagende Øie, og ikke som hine Nætter paa Fjeldet, og den derude paa det vilde Hav med forfærdelige spøgelseagtige Blikke. Alt omkring ham talte, og dog taug det, og selv behøvede han i denne lange Samtale ikke at lukke Munden op en eneste Gang! Ak! at Ingeleiv og Bjørn vare borte fra denne deilige Jord! Aldrig skulde han glemme dem!“ Og med taarefuldt Blik vendte han sig mod den Kant, hvor Rundøen høinede sig ud mod Havet.

Men det unge Hjerte er som den unge Plante; der maa Sol og Glæde til om de skulle naa Væxt og Maal. Brune græd en Stund, saa dukkede han op igjen af Sorgen ligesom hint Skjær i Morgensolen, og alle Tankens dystre Maager sloge Vingerne ud og kredsede omkring ham som sølvhvide glindsende Duer. Og nu

bar det afsted med ham, op over Klipperne og ind gjennem Kløfterne. Han var ikke den som veg saa snart for Hindringer, dertil havde han altfor ofte prøvet Tag med dem, og ikke skulde Randi ryste med Hovedet til ham, naar de mødtes. Træt og pustende satte han sig omsider ned. „Det var slig prægtig Trætheb!“ thi der var Noget indeni ham, som ikke var træt, tvertimod! Mon ikke han kunde synge? Fik prøve paa:“

Nei aldrig jeg var dog saa glad, saa glad
som i denne Stund!
Og aldrig jeg troer, at jeg forhen sad
paa saa tryg en Grund.

Nu ved jeg hvor alle de Smaablommer staa
over Fjeld og Lie.
Gudherren jo lærte mig selv at gaa
paa den rette Sti.

Nu skal jeg nok lette den tunge Sten
hvor Lilien gror,
den skal ikke trykke den fine Gren
til den kolde Jord.

Jeg skal ikke trampe Dit Hjerteblad,
Guld=Soløie, Du!
Jeg husker nok engang, jeg ogsaa sad
med saa frygtsom Hu.

Du Fjeldrose, skyd Du kun Knoppen frem
i det tørre Grus,
jeg byder Dig engang mit Følge hjem
til det lune Hus.

Og Du Tormontille og Rysteblom!
God Dag, og god Dag!
I undres vel paa, at saa sent jeg kom
til vort Vennelag?

Men nu skal vi leke den Dag saa lang
I Sødskende smaa!
Tør hænde Vorherre selv nikker engang,
naar han ser derpaa.

Siden kom Doctor-Randi frem imellem Fjeldene, og hun sang ogsaa, men hun brugte ingen Ord, hun nynnede saa smaat til sine Tanker, og saa fulgtes de hjemover til det dinglende Hus, og Urterne bleve tørrede og Maden blev stelt til; thi Randi havde Alting i Huset til tarveligt Brug — det var den Løn hun fik af de Syge, som hun lindrede og hjalp — og Brune var Gamlingens høire Haand. „Vorherre havde sendt hende en Medhjælp,“ anførte hun, ligesom til sin Undskyldning.

Fra nu af begyndte Brunes egentlige Liv, det som hans Evne fuldt ud strakte til, og Selvbevidstheden reiste sig op af sin tunge Døs; thi hidtil havde Nødvendigheden valgt for ham, nu valgte han selv. Verden udenom ham hverken lokkede eller fristede, han kom ikke til den og den ikke til ham. Hans Liv var delt imellem Urtens Skjønhed og dens Nytte, det Første tog hans Hjerte det Andet hans Forstand; og da gamle Doctor-Randi var ligesaa sikker paa, at han var kaldet af Gud til denne Gjerning som hun var paa at være det selv, saa tvivlede han heller ikke om den Ting; men vandrede fremad i Sværmerens lykkelige Tro paa Guds særdeles Beskyttelse og Tilsyn.

Og naar saa en stakkels Sygling kom trækkende op over Veien til det gamle Hus for at søge Hjælp, da var der Noget, som rørte sig dybt i hans Væsen, hos Krigeren vilde det hedde „seierstolt,“ for den fattige Gut med Naturens gaadefulde opslaaede Bog i Haanden hed det „Hjertenstrøst;“ thi nu vidste han allerede Mangt,

som kunde lindre den Elendige, og han var saaledes ogsaa med at gjøre Nytte her i Livet, og Talenterne, Gud havde givet ham, laa ikke længer i Jorden, men de skjød frodigt op og satte baade Blad og Knop. „Sligt maatte det vel være han, Far, havde ventet!“

Og paa denne Vis drog Aarene sig hen, fattigt og ensformigt for Verdens Øine, der helst ser sine Helte i Kamp med Forholdene og Øieblikkets uafviselige Fordringer, men rigt og fyldigt for Gutten selv, hvis hele Udvikling gik indad, fordi Ingen omkring ham fordrede Noget lagt paa det Ydre. Og skjønt han nu Aar efter Aar tog til i Vært og Styrke, og Barnet forlængst var flygtet fra de udvortes Træk, sad det dog trofast i hans Indre og saa paa Alting med store uskyldige og tillidsfulde Øine. Den eneste Skygge, som dette lykkelige Livsforhold kastede, var den gamle Randis tiltagende Pirrelighed ligeoverfor „Kjoleslarkerne“ som hun altid kaldte Lægerne.

Før havde der kun været en Distriktslæge der i Egnen, og den store Veilængde og de vanskelige Farvande gjorde det mangengang baade umuligt og besværligt at komme til de Syge, derfor var Doktor-Randis Virksomhed tildels gaaet upaatalt hen; men nu var der kommet en ung praktiserende Læge til, som lod sig forlyde med: „at sligt Kvaksalveri fik have en Ende.“ Og da var der ikke Maade paa hendes Vrede; og den Trudsel: „at enten skulde „Kjoleslarkerne“ vige eller ogsaa skulde hun,“ var i Reglen det stadige Omkvæde paa Visen.

Under dette gik Brune sin stille Gang, og tog sig ingen Bekymring af den Gamles Vrede eller Trudsler. Han samlede sine Planter, ordnede dem efter de Regler

Randi foreskrev ham og gav hele sit varme Hjerte hen i Forholdet til de Syge.

Men nu var en Kur mislykket for Doctor-Randi, Lægen maatte kaldes til, og de Ubehageligheder, som frem- kom heraf, opirrede den heftige Gamle i den Grad, at hun pludseligt, en vakker Dag, erklærede Brune: „At han fik være for det Første i Huset alene; thi hun var tænkt paa at reise ind i Fjordene og tage Find med sig, og blive der indtil videre. Det fik vel en Ende med disse Docterne; thi hver Djævel regjerede i sin Tid!“ Og dermed blev Pik og Pak samlet sammen, og med mange gode Ord skiltes hun fra Brune den næste Dag og satte ud over Sundet med den gamle Døv-Find, der fulgte hende overalt som en tro Hund.

Men „Kjoleslarkerne,“ som hun kaldte dem, veg ikke, og overlod med stor Koldblodighed Valget til Doctor Randi at gjøre hvad hun syntes, og derfor gik Maaned efter Maaned, og Brune gik fremdeles alene og stelte med sig selv i det gamle Hus. I Begyndelsen ræddedes han for det store Ansvar ligeoverfor Naturen og de Syge, som nu Ingen delte med ham; men den barnlige Tro til Vigtigheden af hans Idræt styrkede lidt efter lidt hans Mod, og da nu de Syge fremdeles styrede den vante Kurs hen mod Huset under Fjeldet, og da Brune ganske gik op i Sagen, saa voxte ogsaa hans Evne, og med den de Andres Tillid.

Ligesom Randi var bleven holdt af sine Patienter, saa- ledes blev ogsaa han forsørget. En kom med Dette og en Anden med Hint, og da han trængte saa Lidt, var han uden Bekym- ring for dette Livs Fornødenheder. Han talte kun nødigt og skyede urokkeligt al Omgang; som en enlig Fugl sad han inde mellem Fjeldene, og det voldte ham altid stor Uhygge at

blive draget bort derfra. Alt dette i Forening gav ham nu blandt Bønderne et gaadefuldt Udseende, og det varede ikke længe før „den kloge Gutten paa Fugleøen“ stod i et langt større Ry end Doctör-Randi nogensinde havde gjort. Men Brunes store Ry, blev ogsaa den Hage, hvormed hans mørke „Lagna“ drog ham til sig; thi en vakker Dag kom Klokkeren op til ham med Bud fra Præsten at møde ham ved Anexet den næste Prækesøndag, efter endt Gudstjeneste. Og Søndagen efter skjød den lille Baad fra Land med „den kloge Gutten,“ der, uden at grunde stort over Sagen, freidigt styrede afsted til Kirkestevnet, og efter endt Gudstjeneste traadte ind til den venlige Præstemand, som for fex Aar siden havde confirmeret ham, og som han siden Ingeleivs Begravelse ikke havde talt med.

Præsten tog venligt imod ham og forhørte sig om hans Stilling med Godhed og Interesse. Endelig gik han Sagen nærmere, og søgte paa sin stille Vis at forklare Brune Forholdet mellem Naturloven og den Lov, som betrygger Samfundet. „Der kunde jo være den Haandtering,“ mente han, „som i og for sig var meget hæderlig; men som i sit Forhold til Loven ikke destomindre blev forkastelig.“ Brune lyttede efter denne Tale med spændt Opmærksomhed. Han var ikke den, der modtog en Aabenbaring med Lynets Hurtighed og Kraft, han trængte til at vende en Sag mange Gange op og ned før den trængte ind til hans Bevidsthed; men det er sandt, var den der først, da slap han den heller ikke ud igjen. Der var noget Grundmuret i hans Væsen, hver Vind, som peb forbi, trængte ikke derind.

Foruden Præsten var ogsaa den unge Læge nærværende, som ved sine Trudsler havde forarget Randi i

saa høi en Grad, at hun var draget ud af den gamle Rede under Fjeldet og bosat sig i en anden Bygd, og han fulgte utaalmodigt Præstens langsomme Forklaring. Denne brød nu endelig af med den almindelige Betragtning og gik over til det Personlige.

„Du fatter altsaa min Søn,“ blev han ved, „at Du efter dette har forbrudt Dig mod Loven?“

„Nei!“ det fattede Brune ikke. Lovens enkelte Bud stod indgravede i hans Hjerte med klare, uforfalskede Træk, Spidsfindighederne laa udenfor ham. Han havde stillet det blødende Saar, renset det Usunde, og lindret den Syge saa godt han kunde, og Gud gav selv den lægende Urt dertil... „hvor kunde det være en Uret?“

„Du ved dog vist,“ tog Præsten Ordet paany, „at hver den, som røver anden Mands Eiendom, er skyldig for Loven?“

„Ja!“ det vidste han.

„Vel,“ vedblev Præsten. „Men en Mands Stilling er ogsaa hans Eiendom, mærk det!“

Brune tænkte alvorligt efter.

„Du skjønner vel det,“ tog den unge Læge utaalmodigt Ordet: „at naar Knud t. Ex. har kjøbt sig Retten til at sælge Brændevin paa Rundøen, og saa Jacob gaar omkring og sælger i Smug for bedre Kjøb, saa stjæler han jo Brødet fra Knud.“

Der gik det op for Brune! Han tog altsaa Brødet fra Doctoren! Han havde altsaa paa en Vis stjaalet fra Doctoren?

Han sank næsten i Knæ af Forskrækkelse over sin Forbrydelse, og rakte instinktmæssigt begge Hænder ud mod Doctoren med et ubeskriveligt bønligt Udtryk i de mørke Øine.

Doctoren sprang leende op af Stolen og tog i godmodig Iver begge de fremrakte Hænder og udbrød:

„Naa, naa, min Ven! bliv ikke ræd, der staar Intet paa; det Hele kan ende godt. Men Du skal blot forstaa det, at siden Loven har sat Straf for hvad Du gjør, saa maa det vel være galt, at Du gjør det.“

„Ja,“ det mente Brune ogsaa, „men,“ og nu steg en hel Række af mørke Forestillinger frem for ham. „Hvorfra skulde han kunne give Doctoren tilbage alt det, han paa den Vis havde taget fra ham? Han, som var saa fattig, at han knap eiede fra Haanden til Munden! Og endelig, maatte han da jages bort fra sin stille, lykkelige Idræt, og fra sit ensomme, afsluttede Liv? ... Og hvor skulde han da hen, siden Alt, hvortil han hældede sig i dette Liv faldt fra?“ Ak! der sank en slig Modløshed over ham, at han vaklede, lukkede Øinene til og greb om Stolen for at holde sig fast.

Imidlertid havde Præsten og Doctoren talt stille med hinanden, og den Første vendte sig omsider mod Brune og sagde med den inderligste Godhed til den Forknytte:

„Trøst Dig, min Søn, hvis Du føler en sandfærdig Trang til at granske i Naturen til Gavn for dine Medmennesker, da skal det ikke blive Dig forment; men da maa Du studere.“

„Studere!“ gjentog det inde i Brune, „han studere?“ Og han løftede sig ved dette Ord langsomt op af sin sammensunkne Stilling og saa med et frygtsomt Blik paa Præsten.

„Ja, studere, det var Ordet,“ blev Præsten ved og nikkede venligt til ham. „Du er over tyve Aar, det er sandt nok, men Tiden er jo din egen. Du er jo hele

Bygdens Yndling og Stolthed; jeg skal tale med de Mænd, som have Evne og Villie til at hjælpe Dig, og det Lidet, Du behøver, tænker jeg at kunne skaffe Dig. Naar Du da en Gang i Tiden er færdig, og Du drages tilbage til disse Egne, da er Du fuldt berettiget til at følge din Lyst, og Loven, som nu er din Anklager, bliver da din Beskytter. Indtil den Tid, min Søn, vil jeg, i Guds Navn og ved hans Naade være det."

Og dermed gik Brune, bedøvet af det Slag, som havde rammet ham idag, og gjennemtrængt lige ind til Grunden af sit Væsen af den mægtige Tanke: „Studere!"

Hjemme i den ensomme Hytte sad han tung og sorgfuld, da Kvelden kom. De visne Urter laa spredte omkring ham, ak! det var jo en Synd at sysle med dem. Men hvorfor? „Jo Loven forbyder det," hviskede Præstens Røst i hans Indre. Ak! hvorfor var der da en Lov, som forbød Mennesket at lindre Smerten og aftørre Taaren; var det da ikke det, som Christus selv havde gjort, da han vandrede her paa Jorden? Hvorfor bar Urten paa Lægedommens Kraft, naar den af Gud ingen Evne fik til at fortælle det ... og hvorfor var det da en Synd, at Mennesket gik i Naturens Tjeneste? Hvad var det for en Lov, som forbød Kjærlighedens Gjerninger? Ak! der er saamange Spørgsmaal, som Skuffelsen og den bittre Smerte føder, og de blive næsten alle besvarede paa den samme kummerlige Vis som Tausheden i det lille Hus besvarede Brunes.

Men lang Tid gik ikke hen efter hans Møde med den geistlige Herre, før han atter fik Bud og Hilsen fra ham. Bønderne vare villige til at give ham Understøttelse i Forening med Præsten og endnu to andre Em=

bedsmænd; kun fastsatte hine som en Betingelse, at han, efter endt Studium, skulde vende tilbage til Sognet og nedsætte sig som praktiserende Læge iblandt dem. Brune ønskede intet hellere. Den dinglende Hytte med de fire solbrændte Ruder der indunder det ludende Fjeld var hans Tankes Høidemaal, det var det Arkadien, hvorpaa han troede.

Reisen blev nu bestemt og dens Maal var Bergen. Her haabede Præsten ved personligt Bekjendtskab at vække Interesse for Brunes Sag, og skaffe ham den Beskyttelse, som han i sin store Uvidenhed om Verden, og i sin paafaldende Forknyttelse blandt Mennesker saa høilig trængte til.

Det var underlige, vemodsfulde Dage for Brune, disse sidste Dage i den gamle Hytte. En stor Del af Egnens Folk kom for at sige ham deres Farvel, og Alle medbragte de Smaaforæringer til ham, saa Brunes skrøbelige Bord havde aldrig i sin største Velmagt baaret en slig Rigdom af Spegelaar, Lefser, Smør og Ost, paa en Gang som nu. Doctor-Randi kom først den sidste Dag anstigende med den blege Baadfører. Ærgrelsen havde gjort hende mange Aar ældre siden hun forlod Øen. Da hun traadte iland, snublede hun i Hastværk over en Sten, og da Find stavrede hen til hende for at hjælpe hende paa Ben igjen, viste hun ham haanligt tilbage.

„Du tænkte kanske at bringe Dødbud til mig, dengang Du?“ udbrød hun, idet hun kravlede for at komme op igjen.

„Godt for Dig, at Du ikke har langt igjen!“ sukkede Find og krøb sammen, ligesom han blev ræd for hvad han havde sagt.

„Aa Du ser ligere ud til at dø selv, Far!“ udbrød hun heftigt. „Men Du har gaaet Ærinde for Døden saalænge, Du, at Du har slidt op baade Sind og Skind, og ikke har Du faaet saameget for det, at Du kunde dø mens Tid var; men Du faar gaa her og overleve baade Dig selv og Andre.“

„Tænker nok vi slaar Følge, vi,“ mumlede Find.

„Aaja, Du hængte nu altid paa; men det var jo det ligeste, Du kunde gjøre,“ svarede hun venligere og hinkede op over Veien med et Hastværk, som tog Aandedrættet fra hende.

Da hun nu tren ind til Brune fik han baade læst og paaskrevet. Ingen Forestillinger fra hans Side om Lovbud og Lovbrud, og hvad han ellers kunde opstille til sit Forsvar hjalp, hun erklærede kort og fyndigt: „At hun tog alle sine Lærdomme tilbage igjen. Hun havde tænkt, at han skulde arve Huset efter hende; men det var ligt til det! Nei før skulde Ugler og Røsekatte arve, før han, som var i Lag med Kjoleslarkerne skulde faa det. Men det var saameget han vidste, at han kunde gjerne hedes at være Student, han var og blev dog en Halvsyltring alligevel, og ikke noget Andet.“

Og dermed kastede hun en stor Bylt hen over Bænken og for ud af Døren, saa baade hun og Find nær vare tumlede omkuld begge To. — Men et Stykke nede paa Veien betænkte hun sig pludseligt og kom i en Fart tilbage.

„Der er to Spegelaar i Bylten, Far,“ raabte hun ind af Døren til Brune, „og to Skjorter og to Par Strømper og et Par Vanter, og lidet Garn at stoppe med ... Og saa kan Du ta'e Huset,“ føiede hun lidt

afmægtigt til. „Og nu ... Farvel og Vorherre være med Dig!“

Og dermed drog hun afsted igjen nedover til Find, og et Øieblik efter satte Baaden fra Land; men mest saa det ud til, at baade hun og Baadføreren satte lige over Styr med en Gang.

Dagen efter kom en Baad med tre Mand til Land. Det var Skydsen, som skulde bringe „ham, Studenten,“ som de allerede kaldte ham, til den nærmeste Dampskibsstation, og Huset under Fjeldet stod øde.

Det var en af de første Dage i September, da Brune, staaende som Dækspassager paa et Dampskib, styrede ind mod Bergen. Dagen var solvarm, og Himlen hvælvede sig høi og mørkeblaa over de syv Bjerge, som indeslutte baade Byen og den Del af Indseilingen, der kaldes Vaagen.

Det var et overraskende Skue for Brune, som endnu ikke havde set en By, og hvis Forestillinger herom, efter Andres Forklaringer, vare i høi Grad ubestemte; men i hele dette Billede, som laa udfoldet for hans Øine, viste sig ikke et Punkt, hvorfra Tanken kunde hente sig en sorgfuld Forestilling. Alt var Lys og Herlighed.

Vaagen laa saa rolig som en skinnende Staalflade, og langt tilbage i Synskredsen stod det brede, skummende Spor efter Skibet som en snelagt Landevei. Ligefor strakte Havnen sig kileformigt ind mod Byen mellem de hvidmalede Pakhuse, der tillige indeslutter Contorerne, som fra det hanseatiske Forbunds Tid have holdt sig paa det samme Sted. En Skov af Master reiste sig fra de tæt sammenpakkede Skibe til begge Sider, og hist og her viftede et broget Flag en Hilsen fra fjerne Lande til Norges livligste Handelsstad.

Helt tilbage og i en Skraaning op over Fjeldet spredte Byen sig med de hvidmalede Huse og de blinkende Taarnkupler i en eiendommelig Skjønhed, og et Sus af det bevægede Liv, som fornemlig til enkelte Tider rører sig her, trængte ud imod Baaden, der satte „Studenten“ iland.

Nu stod han da der paa Landjorden med sit Tøi. „Hvad var det for en uhyre Forvirring han var kommet op i!“ Masser af Mennesker styrtede sig forbi ham i uophørligt Hastværk. „Hvor fik han staa i Fred?“ Thi nu havde han flyttet sig mindst tyve Gange fra Sted til Sted; men overalt var han bleven skubbet og trykket, og som en fredløs Mand saa han sig omkring i Forsamlingen efter en Frelser. Denne var ikke langt borte. En Fyr, som i sin hele Fremtræden kunde kaldes en Type for den Slags Forpostfægtere, som møde de Reisende, næsten i alle Lande og paa alle Steder, ved Landstigningen fra en Søreise, gav vor ulykkelige Helt et Puf, som nær havde berøvet ham den sidste Rest af den aandelige og legemlige Balance; men derved kom ogsaa Fyren til at betragte Brune lidt nøiere, og som en ægte Hai gjorde han en Vending før han snappede sit Bytte.

En venlig Hilsen og en fortrolig Tiltale fik snart den Tilstaaelse ud af Brune, at han hverken vidste til Høire eller til Venstre, at han intet Logi havde og endelig, at han havde et Brev til en lærd Mand der i Byen, som efter den gamle Præsts Ord, var den, der skulde afgjøre hans Fremtids Skjebne.

Alt sligt vidste nu Fyren god Besked om, og der var ikke den Ting, som han ikke vidste et godt Raad for. Først blev der nu sørget for Logiet og andre Smaating, og tilslut den næste Dag bestemt til at se Byens Mærk-

værdigheder og til at aflevere Brevet. Da nu alt dette var gjort, vidste Brune hverken ud eller ind med hvad han skulde byde Fyren for sin store Uleilighed; men ogsaa for dette vidste han Raad, og Brune trak forskrækket Skindpungen op med den lille Kapital for at mætte Haien. Dermed fik han Fred den Dag.

Næste Morgen traadte Fyren pudset og barberet ind til ham igjen, idag var det i Egenskab af Fører; og nu gik det afsted rundt Byens forskjellige Kvarterer til de omsider standsede foran det Hus, hvis Eiermand Brevet fra den gamle Præst lød paa. Her fandt da Følgesvenden det passende, at Brune blev udenfor medens han gik forud og meldte hans Komme, og overleverede Brevet.

Støttet til en Portstolpe ligeoverfor Huset, som Føreren forsvandt i, stod nu Brune med Hænderne i Lommen og hensunken i Beskuelsen af hele denne brogede Verden, som i uophørlig Skiften bølgede forbi ham. Aldrig havde han følt sig saa ensom og forladt derhjemme mellem Fjeldene og i det gamle Hus, som han følte sig her mellem alle disse Mennesker, der strøg ham forbi med den fuldkomneste Ligegyldighed og som saa allesammen saa kloge og tillidsfulde ud, ligesom Livet kun var et rullende Hjul, de selv havde sat i Gang, og som de nu styrede med egne mægtige Hænder i hvad Retning de vilde.

„Ser Du Fisken der, hvor han gaber?“ udraabte en Gut og pegede leende hen paa Brune, der i dette Øieblik drog en Sammenligning mellem Fjeldet der bag Huset og det derhjemme paa Øen.

„Lad Manden staa i Ro, Gut,“ storlo en Anden. Kan Du ikke se han har slugt Domkirken og er ifærd med Fløifjeldet?“

Og inden Brune saa sig for, var han omgivet af en hel Flok halvvoxne Gutter, der allesammen tog ham til Skive for deres Vittigheder, og dristige Indfald, og han havde Ret til at tænke, at han ligesaa gjerne kunde have slaaet fra sig mellem en Flok Ulve, som mellem disse drillende Smaakrabater, der ikke vige for Nogen uden for deres Lige. Imidlertid er der noget saa Eiendommeligt ved den Bergenske Gadedrengestok, at det paa en Maade forsoner den udenforstaaende Jagttager med deres Uvæsen; thi deres kaade Indfald og Uartigheder løfter alligevel Fligen for den Retning Folkeaanden næsteu udelukkende har her. En livlig Foretagelsesaand, et hurtigt Nemme ere Hovedtræk i deres Natur, og i deres Tilegnelse gaa de gjerne ud paa, at samle sig et Vittighedsfond, som Hensynet ikke altid administrerer.

Men endelig kom Føreren tilbage, og han kjendte fuldt ud den Trylleformular, som trængtes for at jage dem paa Flugten.

Den lærde Herre havde ikke været til at træffe idag, men en af de følgende Dage til et bestemt Klokkeslet havde Brune at begive sig derhen. Og nu gik Vandringen atter rundt i Byen, saa han næsten segnede om af Træthed, indtil endelig Føreren fandt det passende, at de indtoge en lille Forfriskning; og da Brune holdt sig til — sin Hovmester — saa fulgtes de ad ind paa et Sted, hvor Fyren kommanderede og Brune betalte, og hvor endelig Dagen sagde dem Farvel, og Kvelden fulgte dem paa Hjemvandringen gjennem de trange Gader, Føreren syngende og med et Ansigt, som glindsede af Fornøielse baade over sig selv og sin nye Stilling, og Brune med hele den sorgfulde Utilfredshed, som altid lagde sig over ham, naar han følte sig utryg i en Andens Nærhed.

Dagen efter holdt Brune sig hjemme, han havde faaet mer end nok af Gadelivet og Døren var vel stængt, og selv sad han gjemt i en Krog af Kammerset; thi han ventede sin nye Ven, og han var til det Yderste bestemt paa ikke at aabne Døren for ham den Gang. Fyren kom ogsaa ganske rigtigt, og trak sig brummende tilbage med sin Skuffelse; men da han Dagen derpaa atter indfandt sig, og fremdeles fandt Døren stængt, uagtet Folkene havde forsikkret ham, at Brune var hjemme, saa fik han Lys i Sagen, og Besøget endte med en lang Lectie af Ord og Talemaader, som, skjønt Brune ikke forstod mange af dem, dog tilstrækkeligt beviste, at det Venskab var ude.

Endelig Trediedagen efter, vovede han sig ud paa Gaden, og kom efter mange Omveie og Vanskeligheder tilslut derhen, hvor den lærde Mand boede, og hvor Føreren hin Dag havde afleveret Præstens Brev.

Længe stod han udenfor den lukkede Dør, og hver Bevægelse i Nærheden jog ham Blodet til Ansigtet. „Hvor fik han Mod fra til at aabne den? Og hvorledes stille sig Ansigt til Ansigt med sin Dommer? Thi den gamle Præst havde jo sagt, at det var Manden, som kunde give ham Nøglen til Videnskabens hemmelighedsfulde, af tusinde Anelser og gaadefulde Syner, bevogtede Slot. Der indenfor denne lille Dør skulde da Terningerne rulles. Gud i Himlen er Du med“? sukkede han halvhøit, og . . . der lukkede En Døren op!

„Hvem er Du“? spurgte en aldrende Mand med hvide, buskede Haar og et strengt Ansigt.

„Brune“, stønnede denne saa bleg som et Linklæde.

„Saa“, svarede Manden, „Du er altsaa den Gut, som vil studere? Kom indenfor“.

Brune traadte mere død end levende ind i Værelset; sligt barskt og vredladent Ansigt havde han endnu ikke set, hvad var vel Bjørns mod dette?

„Sæt Dig paa Stolen der", tog Manden Ordet efter at have betragtet ham en Stund.

Brune satte sig.

„Og Du vil være Doctor, hører jeg? vedblev han.

„Vilde gjerne det, svarede Beune sagte.

„Men det tager Tid", indvendte Manden med Venlighed. „Veien til Examensbordet er ikke en Vandring ind mellem Fjeldene for at samle Urter, min Ven".

Brune saa langsomt op paa ham; det lød saa underlig velment og godt.

„Men vil Du gjøre Dit? Saa skal lægge Mit til. Vil Du trække Plougen, saa skal jeg styre".

Brune reiste sig helt op af bare Glæde, og mumlede Noget, som Ingen forstod.

„Ja, ja, saa bliver det derved", udbrød Manden smilende. „Men det gaar op over Bakke hele Veien, og træt vil Du blive mangen Gang. Det er først naar Du er kommen helt op, at Du faar Sletten fat og et videre Maal omkring Dig. Men Lønnen er Arbeidet værd. Først maa Du læse Dig liden, siden kan Du læse Dig stor. Der er et latinsk Ord, som Du nok skal lære at kjende, det siger: „Igjennem Modgang til Stjernerne". Det faar Du sætte Dig til Valgsprog.

Brunes Ansigt lyste af Mod og Tillid.

„Se her er en af Bøgerne, Du skal begynde med, vedblev den Lærde, „og nu Farvel til imorgen, da kommer Du til mig igjen, saa skulle vi begynde. Mest vil det komme an paa hvad Du i Dit Hjem kan læse, og der

faar Du da tage Villien til Styringsmand . . . Men huff, at al god Fremgang sker i Guds Navn".

„Ja han skulde nok huske det"! Og han saa op paa den barske Mand, der talte de stærke Ord saa mildt og saa stille hen, som om han sagde, ja og nei; og han forlod det Hus, som han havde nærmet sig til med Uvished og Frygt, med Tro og Tillid til sin gode Sag.

Og nu var da Maalet sat og Arbeidet igang. Han flyttede fra sit første Logi og boede nu paa et lille skrøbeligt Kvistkammer med en skjøn Udsigt over Engen og en Del af Fjeldet. Et Bord og en Stol og en tarveligt udstyret Seng var hele hans Bohave; men han trængte jo ikke mere. Nødvendigheden var for ham ingen Indbildning eller det af tusinde forskjellige Betingelser hidførte Begreb, det var den simple Sandhed: slig maatte det være for at friste Livet.

Af og til kom Kjendinger fra Søndmør med Gaver til ham af forskjellig Art; derimod tog den Understøttelse, som var lovet ham i Penge, efterhaanden af. Fra den gamle Præst og enkelte Andre savnede han hverken Opmuntring eller Støtte; men hvor Bønderne skulle ud med rede Penge, trække de sig helst tilbage, og gjøre det i ethvert Tilfælde nødigt. Derfor var Alt hvad han forbrugte efter det knappeste Maal. Middagsmad spiste han kun sjeldent, al Omgang med Andre skyede han, og da den mørke, regnfulde Vinter kom, sad han ved Tranlampen paa det usle Kammer, hvor Blæsten drev Regnen ind til ham gjennem Vinduer og Vægge, uden Varme og uden Noget, som i det Ydre kunde bære ham op over Trældommen . . . thi Trældom følte han det var.

Men Intet kunde rokke hans Beslutning, Intet trætte hans seige Udholdenhed. Dag ud og Dag ind, og det

Halve af Natten med, læste han. „Veien gik jo brat opover“, havde den lærde Mand sagt, kanske var det da ogsaa sværest i Begyndelsen, og siden hen lettede det vel lidt! Og naar han da var kommen opover, dertil hvor Sletten bredte sig, da skulde det jo blive godt“!

„Hvordan mon det saa ud paa den Slætten? Vist var det Skraaningen derhjemme under Fjeldet, hvor det gamle Hus laa . . . eller . . .“

Og nu aabnede der sig lidt efter lidt en deilig Fjelddal for Tankens Øie. En dyb og skinnende Sø laa midt i den; brandgule Sommerfugle med sølvplettede Vinger flagrede omkring paa Bredderne, i et blomstrende Hæggetræ slog Droslen sin Længsels og Kjærligheds Sang, og alle Smaafugle kvidrede efter i Chor, og en Sol, som aldrig dalede gav Guld og Glands til Egnen. Ak! nu kunde det jo gjerne være koldt og mørkt og glædeløst omkring ham, naar han eiede denne Phantasiens deilige Have, som han kunde vandre i, saa ofte han fik en lille Stund til at ryste Arbeidsstøvet af sine Fødder for at betræde dens dugfulde, duftende Stier.

Flere af Byens boglærde Mænd havde efterhaanden taget sig af ham og læste med ham, Ingen svigtede den trofaste Slæber; men Alle indsaa de godt, at han var paa en uret Vei. Dog, hvem vilde være den Første, som skulde sige ham det, og hvem vilde rive det lysende Maal fra ham og give ham Mismodet til Følgesvend for hele Livet? Thi nu var jo allerede Sandsen vækket hos ham for noget Høiere . . . Og han slæbte videre! Var det i Ideens Tjeneste, og som en af dens Førere han vilde træde op? Den gamle Præst havde talt om noget Sligt, og inde i hans Sjæl rørte der sig Noget, som lignede en saadan Tanke. Stakkels Vildfarende!

Med i Følget kunde han vel være; thi Ideen bæres jo altid frem af Massen; men hvor den Enkelte træder ud af den, og stiller sig som Bannerfører, der maa Stjernen skinne over Huset og han maa være forud for sin Tid og ikke en Træl af den.

Og dog bar Brune paa en stor Tanke; men den laa som et Embryo i hans Væsen, indhyllet i Formens tunge Taagekappe, og man kunde næsten sige, at han var det, hvoraf en Anden eller Tredie skulde udvikle sig. Han var som et af disse Insecter af vexlende Generation, først den fjerde eller femte af Slægten faar Vinger.

Og saa gik det fremad paa Sneglens Vis. Men da Sommertiden kom, jog ikke blot Solen den isnende Klamhed ud af hans lille Bolig, men den strøg ogsaa varmende gjennem Sindet, og den deilige Fjelddal, som Phantasien fredede, blev nu byttet om med de blomstrende Houge omkring Bergen, og de kratbevoxede Fjeldsider.

Naar Dagens svære Strid var endt, gik han ud paa sine Vandringer, stundom tynget af mørke Anelser og legemlig bøiet af Savn paa styrkende Næring og anden Pleie, og med Hovedet fuldt af latinske Sætninger, som han brød sine Tanker paa ligesom Søen paa et Skjær, altid kastet tilbage og altid løs paa dem igjen med den samme seige Udholdenhed, uden at komme et Haarsbred videre. Men stundom ogsaa med lettet Sind, nynnende og digtende i sine barnlige Tanker, tilvens med hele Naturen og tilvens med hele Livet.

Da hændte det vel en og anden Gang, at en ensom Spadserende paa sin Aftenvandring pludselig standsede og lyttede efter en underlig melancholsk og ensformig Sang, oppe under Fjeldet eller nede fra Søen, og gik saa videre uden at blive klog paa hvem det var. Men da sad

„Studenten“, som han ogsaa her i sit Nabolag kaldtes, paa Hug, et eller andet Sted, hvor ingen Anden kom, langt, langt borte fra hvad han saa og hørte; og enten strakte han sig ud under den blomstrende Hæg ved den fortryllende Fjeldsø, og sang der sit Kvæde sammen med Droslen og de andre vingede Sangere; eller sad han deroppe paa den vilde Kyst i Hjemmet i det gamle Hus under Fjeldet og syslede i barnlig Tillid til sin Retfærdighed med de tørrede og sammenblandede Urter og Blomster. Ja det hændte vel ogsaa, at han med Drømmens Bind for Øinene famlede sig nedover til sin Bolig, lagde sig paaklædt paa Sengen og sov ind og drømte videre til Morgenen vækkede ham, og slog Døren til for den skjønne Verden, hvori han havde tumlet sig saa freidigt som Fuglen og saa fri som den.

Og han skyndte sig op for at begynde der, hvor han slap igaar, og hvor han slap iforgaars, hver Dag den samme Kamp, hver Aften de samme smaa Resultater. Men Villiens stærke Heste spændtes for, og de drage jo det sværeste Læs! Alligevel kan der lægges det paa Læsset, som er saa tungt, saa tungt, at hvor vælige de end ere, de tvinges dog til at gaa Fod for Fod, og tit og mangengang at standse og puste ud; thi denne Vægt er de tunge Evner.

Paa slig Vis drog Tiden sig hen. Sommeren skiftede med Vinter og Vinteren med Sommer, og endelig nærmede sig den Tid, da han for to Aar siden med bankende Hjerte og vidunderlige Forventninger havde betraadt Bergens By.

Den første Dag i September lyste solvarm og forfriskende hen over Bergen efter en ualmindelig regnfuld Sommer. Pladserture baade af Fornemme og Simple

bleve gjorte paa kryds og tvers i Omegnen, og der var knap Plads for alle dem, der maatte ud for at fange Sommerens sidste Solstraaler.

Det er et eiendommeligt og livligt Skue at se Bergenserne efter en Regntid. Man mødes og skilles, gjenkjendes og hilses paa de faa Spadseregange, som ere omkring Byen; og det er en Lyst at se alle de glade Smil og røde Kinder, al den Friskhed og Skjønhed, som Ingen lægger Mærke til i den mørke Tid, da passer hver Sit, men som derfor, paa en Dag som denne, kun frembyder desto større Nyhed og Interesse. Og Tørheden tøes op og Stivheden faar Lederne i Gang og Pedanteriet knapper Frakken op og svinger Stokken i de blottede Hænder ... ja, det hele brogede Skue er saa livligt og saa mangfoldigt i sin Afvexling, at det uvilkaarligt minder om Regndraaben, hvori Solstraalen vækker det myldrende Insektliv.

Paa denne Dag var det Brune vandrede mod Kvelden op over Landeveien og tog sin Yndlingstur nedad til Seiersbjerget. Her satte han sig som sædvanligt mellem Tuerne og de moslagte Fjeldstubber, for at aande frit efter Dagens Møie, og her sank han da lidt efter lidt hen i de gamle Drømme og en Dæmring lagde sig mellem ham og Verden omkring ham. Stundom naar der drog sig et Syn med faste Omrids frem af Taagen, var det gjerne Faderen, eller Ingeleiv med det alvorlige Øie og Bjørn med den løftede Pande; kun en sjelden Gang hændte det, at langt, langt tilbage dukkede der op et Barneansigt med drillende Smil og straalende blaa Øine; men rundt omkring det luskede mørke uhyggelige Skygger, ligesom Smaatrold omkring en Dusk med Fjeldroser, og han slap hurtigt Synet igjen.

Da lød paa en Gang Latter og skjemtende Ord, og en Klarinet peb sine skjælvende Toner ind mellem Lystigheden. Henover Marken og op mod Seiersbjerget kom en munter Klynge af Mænd og Kvinder, og leirede sig omsider paa Bjergskraaningen et Stykke borte fra det nye Hospital, som trods alle Spaadomme og onde Varsler løftede sine smukke halvfærdige Omrids op over Omgivelserne.

Brune var i første Øieblik raadvild med hvad han skulde gjøre, om han skulde blive eller gaa. Endnu var det ikke hændet ham en eneste Gang, at Nogen var kommet did, hvor han sad bøiet over sig selv. Musiken likede han godt; men nu standsede den. Da var det vel bedst han gik. Nu blev der pratet op af Bægge og ned af Stolper. Han hørte efter, det var ialfald ikke Latin! Og der sprang jo en ung lyshaaret Gjente hen over Marken! Hvor hun var vakker og frisk og fin som en Fjeldrose! Det var sligt deiligt Syn! Det faldt ikke hver Dag af paa hans Vei, og han stillede sig i Ro bag en Busk ved Skrænten.

Men se hvor de trak afsted med hende, disse Fyre! Næsten saa ud som Tusselusser allesammen. Nu sad de endelig stille en Stund. Han lyttede hen mod Kant, o de fortalte Eventyr! Hvad om han skremte dem lidt? Saa fik han kanske Fjeldrosen at se igjen. Men saa kom jo Tusselusserne med; og dog hellere det, end aldrig at se hende mere fare som et Syn henover Marken. Han vilde synge en Vise, kanske kom hun frem da. Og han sang. Der fløi Gjenten afsted igjen, uvittig og tankeløs langs Fjeldranden; og der udenfor laa jo Døden paa Lur! Han vilde vare hende, hun var saa ung og saa glad, han vilde synge igjen. Ah! der greb han hende!

Svært var det at holde sig fast. Ak, sligt deiligt Ansigt! Men der kom de Andre til. Hvis han nu løsnede Armen fra Birkestammen, hendes Liv blev da hans, forenet med hans i et eneste Suk, og dernede i Vandet delte de Dødsøieblikkets Hemmelighed med hinanden, og da beholdt han hende . . . Ak! der tog de hende! Hun slog Øinene op, og han fik jo det unge Hjertes første Hilsen til Livet. Der var Noget inde i ham, som hviskede til ham, at hun vaagnede med Tanken om ham, men . . . Og nu tabte han sig i mangeslags Tanker og Drømme, da han fulgte dem nedover Veien til Byen.

Men da han saa siden stod udenfor hendes Hjem og stirrede op over Huset i den dæmrende Morgentime, og da hun stak det deilige Hoved med de gulkrusede Haar ud af Vinduet og forsvandt igjen bagved det saa hurtigt som et Stjerneskud, da fastnede paa en Gang alle hans taagede Drømmesyner, og han øinede fast Land fremfor sig. — Det var et Hus deroppe i hans Hjemstavn indunder Fjeldet, men med nye Ruder og hele Vægge, — og ved Arnen foran den blussende Ild stod hun med det blomstrende Ansigt og det krusede Haar; men da var det gjemt under Svarthuen, og kun fremfor i Panden brød Luen sig paa det, som paa skinnende Guld . . . Saa, der maatte han slutte! Der kom Vægteren. Maanens ubarmhjertige Drabant trængte sig mellem ham og Solen.

Hvad var dog det for en underlig Klarhed og Kraft, han vaagnede med den næste Formiddag? Knap kunde han rigtigt faa Rede paa sig selv. Det gik ham, som det stundom gaaer den, der i lange Tider har følt en Smerte og vænnet sig dertil, han savner Noget den Dag, den pludseligt hører op. Det er Modstandskraften, der

staar som en raadvild Tjener og strækker Hænderne ud efter ny Anvisning til Arbeide.

Men Brune tog ikke lang Tid for at finde sig tilrette i sin nye Lykke; thi endnu var den jo blot til i Tankerne, og endnu behøvede han ikke at lægge Ordet til. Henne paa Bordet laa den latinske Grammatik opslaaet, denne koldsindige Beskuer af hans glædestraalende Ansigt. Ak, men idag løb Declinationen, den evindeligt gjentagende, seigslidende Declination som en Top rundt gjennem alle Snirkelgange og grammatikalske Rum; thi foran flagrede hendes Billede som en guldvinget Sommerfugl, og hele Anstrængelsen gik jo da egentlig ud paa at fange hende. Ak! der var slig en Velklang i enkelte Ord. Ja nu stod det ikke paa! Og Villien drog afsted med nyt Forspand, og det gik næsten lige ud den hele Vei.

„Hvad mon der gaar af Brune?“ tænkte den lærde Herre, som hidtil, tro sit Udsagn, havde styret den tunge Ploug op over de ubanede Veie. „Kanske det begynder at dages for ham, og at han dog naar frem . . . hvem ved? Naar han blot ikke allerede er sprængt!“

Ja, det var Sagen! Denne Tanke kom hos Manden dybt inde fra — derinde, hvor Anelserne dukke op af det, som vi maaske vidste før vi saa Dagens Lys, af det Noget, vi tog med os af Evigheden over i Tiden. Thi Brune var i Virkeligheden sprængt.

Hans barnlige, svagt udviklede Tanke og hele hans tunge Evne strakte fuldt til for at lede ham frem paa Granskningens Vei, derhjemme mellem Fjeldene; thi Naturen hvisker fortroligst med Barnet. Men her, hvor Systemet stod for ham med sin tørre, strenge Arbeidsfordring, og rev ham de duftende Urter ud af Haanden og plukkede dem Blad for Blad istykker, og stillede dem

i kolde, zirlige Rækker, med andre Navne og til andet Brug; nei, her forslog ikke hans Evne.

Ja havde der endda været Tale om Blomster! Men alle de romerske Feldtherrers krigerske Taktik, og al den øvrige Viden om en forsvunden Verden, ak, hvad havde den stakkels Drømmer Brug for det, han, som ikke engang levede i det Nuværende, men altid tænkte sig ind i det Tilkommende. Og dette rev Tanken ud af dens Vugge, og gav den et Arbeide, hvorunder den sygnede ligesom Barnet, der drives frem til en unaturlig Modenhed.

Dog Brune skulde jo studere, det var engang sagt og det skulde blive saa. Det første Dagskjær fandt ham ved Bogen og han forlod den ikke før den lille Tranlampe var ligesaa omtaaget som han selv. Hans Udholdenhed svigtede aldrig, det var Modet, som sank; men nu var det jo reist igjen, ikke ved Studiet, men ved en Følelse, som fyldte hele hans Sind med Ungdom og Haab, og nu fik det sin Næring af Alt, selv af det, som forhen nærede Mismodet.

Men trods al hans Flid og al hans trofaste Slæb var der dog en Tid paa Kvelden, hvor han kastede alle Lænker, og fulgte sin Lyst, og da finde vi ham paa Hjørnet af en trang Gade lænet op til Husvæggen og ufravendt stirrende op paa en Kvistrude, som om det gjaldt at trænge ind i en Viden om Liv og Død, eller endnu mere, i den første Tidsbøining i den latinske Grammatik.

Og da nu den barske Tid kom med de stærke Storme og de ustandselige Regnskyl, da veg han ikke fra sin Post; men som en Strandmaage med hængende Vinger stod han dryppende af Regn og speidende op til Ruden, og først naar det var saa sent, at der slet intet Haab mere var

om at se et Glimt af hende, trak han sig hjemover med Trøsten af de kongelige Ord: „Imorgen er det atter Dag“.

Og mange Dage gik heller ikke hen, før et Lys skinnede deroppe, og et lille Ansigt trykkede sig tæt ind mod Glasset, og trods Mørke og Regn dog fandt sig frem og drog Kjendsel paa den mørke Masse, der stod ligesom fastnaglet til Gjenboens hvidmalede Husvæg.

En og anden Gang gjorde hun sig ogsaa et Ærinde i Nabolaget. Da for det i Brune, og han rettede sig op. „Kunde han dog med et eneste Ord — eller kanske med et Blik — faa spørge hende om hun tænkte ligesaa meget paa ham, som han tænkte paa hende? . . . Eller om hun ikke mente, at Huset derhjemme under Fjeldet kunde blive nok saa gildt, naar det først blev pudset op med nye Ruder og andet Sligt?“

Men Foden var som voxet fast til Jorden, aldrig før havde den været saa tung at løfte; og Gjenten for jo ogsaa som et Vindpust forbi ham, og først inde fra Døren gav hun ham et lidet Nik — og væk var hun! Men det var dog det bedste Liv han havde levet. Det sortnede tidt og mangen Gang for hans Syn mens Arbeidet stod paa, det fik være det samme. Var Dagen nok saa strid, der fulgte dog en Aften paa, og det var jo Blommen paa den spartanske Suppe!

Fjerde, femte, sjette Gang den svære tvivlsomme Sætning op igjen . . . og endnu ikke forstaaet . . . endnu ikke lagt hen til Oplaget, det møisomt samlede Oplag af Kundskaber . . . Ak! . . . „Kommer hun i Kveld ud over Trappen, saa vil jeg gribe fat i hende — ja, jeg vil slaa begge Armene omkring hende ligesom hin

Kveld der paa Seiersbjerget . . . og jeg vil . . . Tys Brune! Det er ikke Dig, som skal forvandle Ovid, det er Ovid, som skal forvandle Dig. Endnu en Gang den vanskelige Sætning op igjen; thi Klokken varsler, og Du skal give Møde med den klassiske Lærer!"

Endelig kom Skjebnens Dag. Den sender slige, hvor Afgjørelsen maa komme, og det er godt; thi ellers stod Verden stille. Men da er det ligesom den, kjed af al vor Vaklen og Nølen, tilraaber os: „Jeg giver Dig Valget, men Du skal vælge!"

Brune sad som sædvanlig og sled i Aandens Kvarts, for at finde et Glimt af Noget, som idetmindste lignede Guld. Da traadte en velklædt Mand ind i Kammerset og bød et hjerteligt Goddag til Studenten.

„En faar nok ellers ikke træde ind uden at banke paa," tog Manden Ordet. „Slig lærd Student forlanger vel Respecten forud, kan jeg tænke."

Brune mumlede Noget af det, som kanske en Gang kunde blive til Ord og Mening; men som endnu hverken havde Form eller Klang. Imidlertid gjenkjendte han Skolemesteren fra hin Aften paa Seiersbjerget, og han tog nu ivrig sin Stol og stillede tilrette for denne, selv satte han sig paa Sengen, thi det var jo det andet Sæde i Rummet.

„Nu, og det gaar bravt med Studeringen?" tog Skolemesteren Ordet igjen og satte sig ned.

„Aa, det er nu saa," sukkede Brune.

„Jeg har tit tænkt, at jeg vilde besøge Dig," blev Hin ved; „ja jeg siger jo Du."

Brune forsøgte paa at sige Noget, men det gik i sin Mor igjen, og Skoleholderen tog fat hvor han slap:

„Jeg har nu tænkt paa at forandre mig. Du har kanske hørt om det?“

„Nei,“ svarede Brune, „han hørte aldrig Noget.“

„Nei, Du taler med Storfolket, Du,“ smilede Skolemesteren godmodigt, „og bryder Dig ikke om Smaafolket. Ja jeg mente nu det, at jeg snart skal gifte mig.“

„Gifte!“ klang det igjen inde i Brune, det Ord forstod han, men det var et stærkt Ord. Hvordan bar en sig ad med at sige sligt et Ord? „Gifte!“ gjentog han uvilkaarligt og halvhøit, og hans Øie lyste.

„Ja saamæn har jeg det, ja!“ blev Skolemesteren ved. „En lider Ondt baade paa Sind og Skind, naar en gaar slig og trækker sig om alene. En trænger til Hygge, og med det en har kommer en lige vidt, for Kvindfolkene kan altid bedre stelle med Penge end vi . . . Saa kom jeg nu i Kjendskab med en Mand, som er der hjemme fra min Egn, rigtig en brav Mand, og en dannet Mand. Børnene hans har faaet en Opdragelse, som ikke saa let skal findes Mage til, især Datteren. Hende har jeg da talt af og til med, og endelig kom jeg til det, at hun saadan paa en Vis passede til mit hele Stel . . . og nu skal det gaa løs med Bryllupper næste Søndag.“

„Hvad var alt dette?“ Brune fattede det ikke. Han, som skjalv ved det mindste Ord eller Tanke, som kom Sligt nær! Kanske var det paa den Vis de Lærde tog det med Blomsterne? . . .

Ja Brune! Der streifede Du Sandheden. Der er flere Ting i dette Liv, som blive satte i System end de stakkels Smaablomster. Hvad nytter ogsaa Duften? Og Nytten er dog det største Drivhjul i denne Verdens Maskine.

„Nu kommer det saa an paa," begyndte Skolemesteren med rolig Tilfredshed, „om vi skal have Æren og Fornøielsen af Dit Besøg? Vielsen gaar for sig om Morgenen, jeg liker nu det bedst, for baade koster det mindre, og saa har en Ende paa det. Og da mente vi, at Gjæsterne tog til Takke hos os Klokken fire. En slig Dag faar en finde sig i at spise lidt sent, en maa jo følge Skikken."

„Ja, det var stor Ære," mente Brune og krympede sig forskrækkeligt under den Tanke at lukkes inde mer end en halv Dag med saamange fremmede Mennesker. „Men det var slig, at han ikke kunde komme alligevel; der var Mangt iveien derfor, som han ikke saadan kunde sige lige ud."

Og trods alle Bønner og Overtalelser blev det derved, at Brune ikke drog til Bryllup, hvor velklingende end Ordet tyktes ham.

Endelig stod han med lettet Hjerte ude ved Trappen og hilsede for sidste Gang ned til Skolemesteren, der fra det nederste Trin endnu sendte ham sin venlige Beklagelse over ikke at kunne se ham ved Gildet. Men paa en Gang vendte han sig, og raabte op til Brune: „om han ikke havde set den vakkre Gjente fra Seiersbjerget siden sidst?"

Brune mumlede igjen noget Uforstaaeligt.

„Jeg havde rigtig saa smaat tænkt paa at byde hende være med paa Søndag," blev hin ved; „det var slig grei, livlig Gjente, rigtig en Huldre!"

Bums! det rammede Brune som et Stormkast. Han tumlede og stødte lige mod en Skorstenspibe.

„Slog Du Dig?" raabte Skolemesteren op til ham.

„Aanei, det var Ingenting," svarede Brune helt for-

tumlet i Hovedet. „Det var bare det, at han læste saameget, og saa svimlede han lidt, idet han saa ud over Trappen."

„Kunde have extra godt af at see lidt ud over Bogen," raabte hin igjen. „Tag Du til Bryllup og faa Dig en Dands med Bruden, det er ikke til at finte af, det."

„Kan hænde Du har Ret," sagde Brune, og denne Gang var han ikke sen med Ordet; „jeg faar vel se til at komme did da, og saa faar Du ha'e Tak, som byder!"

„Se det var gilt!" lo Skolemesteren nedenfor, „jeg mener det var Huldren, som lokkede Dig. Nu faar jeg hen og se, kan hænde jeg lokker hende med Dig!"

Og dermed drog han sin Vei, og Brune satte sig til sin Bog ... Men det var da nogle underlige Bogstaver den Dag, der allesammen saa ud som blaa Øine og guldkruset Haar!

Den Kveld stod det glade Ansigt længer end ellers foran Ruden paa Kvisten, og et lille Nik saa han tydeligt! Han nikkede igjen, det saa hun ikke, men han stod jo ogsaa i Mørket og hun i Lyset.

Sent gik han tilbage til sin Bolig gjennem de menneskketomme Gader. „Hvad skulde han nu sige til hende paa Søndag? Det fik han dog tænke over før Dagen kom!" Men Dagen kom, og endnu vidste han Intet at sige, men hvad han følte, det syntes at kunne fylde en hel Verden.

Om Formiddagen gik han i Kirke, det gjorde ham saa godt. I Sorgen var han helst alene, og sjeldent samtalede han med Vorherre om den, men Glæden maatte han hen til ham med, den kunde han ikke styre i sit eget Indre.

Fra Kirken gik han op over Landeveien og ned til

det elskede Seiersbjerg. Paa lang Tid havde han ikke været her; men nu maatte han, uagtet Sommerens Pryd var borte, og Vinteren havde afklædt de svulmende Græstuer, dog se lidt paa Birken, som hin Kveld havde baaret sin dobbelte Byrde, og som saa trofast havde holdt igjen for Livet, endda Døden tog godt i. Ak! Men Birken var fældet! En Vei var banet, hvor Tuerne stod, og Sten og Bygningsrusk laa ud over til alle Sider omkring den nye Bygning.

En underlig Følelse af Uhygge drev ham hurtigt derfra igjen. Ja var han kommet did Dagen forud, havde det vel hændet ham, at han i barnlig Tro havde hørt Huldren græde i Hougen til Øxens Klang der ovenpaa.

Men endelig slog Taarnuhret. Det var den aftalte Tid, og Brune tog Benene med sig nedover til Bryllupshuset og traadte ind i Forsamlingen med kluntede Manerer og bankende Hjerte.

Det lille Rum, hvori han først traadte ind, var fuldt proppet af Mandfolk, næsten alle med lyse Veste og hvide Handsker. Og det skinnende Haar, der laa ordnet og tilklappet omkring det ligesaa skinnende Ansigt, lignede mere en moderniseret Hjelm end Naturens, af tusinde fine Udstraalinger, løst ordnede Hovedsmykke. Hvor skulde Brune finde sig tilrette i denne fine Forsamling? Alle taug de, og denne trykkende Stilhed forekom ham som hint Løie derhjemme paa Havet, som gik forud for Stormen. Han vovede sig endelig til at se op. Det var en snurrig Tanke han fik! Der saa han jo Træk for Træk de samme Ansigter og de samme Miner, som han hin Dag, da han for første Gang stod udenfor den lærde

Herres Dør, havde set mellem de drillende Gadedrenge; var disse da ogsaa Ulve med Mundkurve paa?

Men nu blev han trængt hen mod den aabne Dør til et større Værelse. Hvad mon der var inde? Brune saa op over Skuldrene paa en tyk bredrygget Person, som med en Mine af Vigtighed og høitidelig Myndighed stod foran Alle ved Siden af den smilende Brudgom. Der sad den kvindelige Forsamling, snorlige i en Firkant, Side om Side langs Væggene; de unge Piger med Blomster og brogede Sløifer i Haaret, de gamle Koner med opstablede Hovedsæt; og Bruden sad midt i Firkanten under Speilet, det eneste Bohave, som foruden Stolene fandtes i Rummet.

Hun saa overordentlig sædelig og selvbevidst ud, hun havde traadt sine Børnesko, og derfor: Undseelse og sligt Fjas tilside! En Myrtekrands med mange smaa røde Roser, uden Duft, var Hovedsmykket og en skinnende Silkekiole, der tyktes Brune at ligne Sommerfuglene ved den fortryllende Fjeldsø, fuldførte ligesom med et dristigt Træk hele Brudepynten. Hun var særdeles optaget af Omsorg for Kjolen, og hvert Blik, hun sendte hen til Brudgommen, udtrykte hendes Ængstelse for den, og hvert Øiekast, han vexlede med hende igjen, var et Spørgsmaal til dens Befindende.

Men der nederst ved Døren, ligesom uden for hele Stadsen, der sad jo hun, den blussende Gjente! Ikke havde Brune set hende ved Dagens Lys før. „Nei aldrig havde hverken Vorherre eller Ovid skabt Noget, som kunde holde Maal med hende! Og det endda at hun var saa simpelt klædt! Bare den sorte Bondedragten. Men hvor det høirøde Silketørklæde, hun bar om Halsen, klædte hende! Og saa Haaret flettet og lagt omkring hele Hovedet ligesom

en skinnende Guldring! Ja der var Rok af det, som maatte blegne hen ved Siden af hende ligesom Lys for Solen.“ Han kunde ikke tage Øinene fra hende! Der kastede hun Blikket hen paa ham, og vips var det borte og gjemt igjen. „Han fik vel støtte sig lidt til Dørstolpen; det tog paa, slig Bevægelse i Sindet!“

„Aaja, gu ja, sa'e Kjerringen, hun mente Haleluja“! afbrød pludseligt den tykke Mand Stilheden, og spyttede langt hen over Gulvet.

En sagte Fnisen susede rundt med Væggene, og Bruden rødmede for første Gang den Dag; thi den tykke Mand, som paa en saa fortvivlet Maade havde profaneret Høitiden, var hendes Fader. Han var Handelsmand, rigtignok en af dem, som med en bergensk Vittighed benævnes Underjordiske, fordi deres Handel drives i store Kjeldere, hvor Lyset meget sparsomt trænger ind; men ligemeget, han var dog et Slags Kjøbmand, og der maatte tænkes lidt paa den ydre Anstand. Flere Dage iforveien var han bleven indøvet i sin Rolle, og i Begyndelsen gik det ogsaa bravt; men nu havde Manden sultet to Timer ud over sin almindelige Spisetid, og Hungeren kan jo forvandle det, som tammere er, til en Ulv.

Men nu blandede pludseligt den krydrede Duft fra Kjøkkenet sig med den bedøvende Dunst af Haarolien og de parfumerede Lommetørklæder inde i Værelset, hvad var det?

„Kikkelik, kik“, nikkede Handelsmanden, henimod Kjøkkendøren, der var bleven listet lidt paa Klem, for at give Rum til et Par rødglindsende, nysgjerrige Ansigter. Og han ledsagede sit Udbrud med et Par smaa gemytlige Fingerpeg og en Bevægelse med Munden, som kunde udtydes paa forskjellig Maade; nærmest laa dog den For-

klaring, at Manden i den aabnede Dør saa et Forvarsel for Enden paa denne pinlige Act, og da Mælet var taget fra ham, traadte Mimikken isteden.

Endelig gik en høitidelig Mumlen gjennem den mandlige Kreds. — Døre bleve opslaaede, — Damerne saa op fra Skjødet og rettede lidt paa sig, og her brast det første Baand! Thi der er gjerne tre, som slutte sig omkring et sligt Lag.

Med værdig Anstand skred Brudgommen over Gulvet hen til Bruden og med al muligt Hensyn til Kjolen gav han hende sin Arm og førte hende ud af Stuen. Strax efter ham fulgte Svigerfaderen og dernæst Brudens Broder, en opløben Fyr med et Seglas paa Brystet og hvide Handsker sprængte over et Par røde Hænder. Og nu gik det i en rygende Fart med de Andre; thi der var flere Herrer end Damer og den som kom først til Mølle fik jo først malet.

Efter Fatter og Mutter=Rækken hoppede de Unge nu lystige gjennem det forreste Rum ind til Spisestuen. De Første med det umiskjendelige Udtryk i alle Miner: Hvor vi skal spise! Og de sidste: Hvor vi skal holde Styr!

Men endnu stod Brune bag Dørstolpen, og underligt nok! Den deilige Bondegjente sad fremdeles nede ved Døren paa hin Side. De kunstige Blomster og de spraglede Baand havde vundet Prisen for hendes simple Fletning. Skulde han nu vove sig til at træde over Tærskelen og komme hen til hende, før der kanske dog kom en Anden? Hun havde jo et Par Gange kastet et stjaalent Blik hen til ham, ligesom hun vilde se, om han dog ikke snart kom. „Han fik prøve paa da"! Og dermed tren han over Tærskelen som over et andet Rubico.

Men i samme Øieblik strøg en Fyr forbi ham og gav ham et Puf, saa drøit, at han tabte baade Mod og Ligevægt og tumlede tilbage mod Dørstolpen igjen. Det var den unge Sømand fra Pladserturen, som paa en eller anden Maade var bleven forsinket, og som nu for fulde Seil strøg henimod det forønskede Land, ikke ændsende Brune mere end et Vrag, som han i sin stolte Fart kunde overseile eller skubbe tilside efter Behag. Et Buk og et Skrabud, og Gjenten svævede smilende og deilig forbi Brune ind i den pyntede Spisestue ved Sømandens Arm.

„Jeg staar ene tilbage, Ingen vil dandse med mig"! istemte en lystig Fyr og trak Brune med sig bagefter de Andre ind til Bordet.

Her sad han da, sønderknust; og var han end hel at se til, han var dog knust, grædefærdig, rasende, Alt undtagen lykkelig. Thi paa hin Side sad Sømanden og løftede Hovedet ligesom et flagrende Topseil over alle de Andre. Han havde jo ogsaa nylig været ude paa en Reise og var vendt tilbage med endnu større Tanker om sig selv og med mindre om alle Andre end før. Og hun sad jo hos ham. Og han tog hende om Livet og betragtede den glindsende Fletning, og talte med hende og var saa smidig og saa galant. Ak! Det var noget ganske Andet, det, end naar hun stod derhjemme i det lille Hus under Fjeldet, foran Ildstedet, med Svarthue paa, og naar han selv sad til Høibords og saa hen paa den deilige Hustru. Men han følte det vel paa sig, at han bare var en tung Klods, som Ingenting havde at byde hende uden sit Hjerte og at der var nok af dem, som hun maatte tykkes bedre om, og som ganske anderledes kunde vise sig frem.

Stakkels Brune! Den, som lider af Skinsyge, sandser aldrig ret det Ords Betydning, at det er Skinnet, som gjør syg. Et Hjerte er det fuldvægtige, prøvede Guld, og den Kvinde, der gav sig for et mindre Bytte, fik Savn paa Kjøbet.

Men nu begyndte Galanteriet, og han fik se til at samle sig lidt. Den søde Suppe blev nu sendt om; ti Gange lod Brudens Fader Talerkenen passere forbi, men den ellevte sagde han stop; „nu havde han gjort Sit“!

Den næste Ret, som fulgte paa, var Fisken.

„Fisken skal svømme“! udraabte Brudgommen, og dermed aabnedes Vinflaskerne, og den røde Saft fløb i Glassene.

„Kanske Du helst gnaver Tørfisk, Du“? lo Gutten, som havde fulgt Brune tilbords og sad ved Siden af ham; „jeg tømmer nu Glasset for fjerde Gangen, og der staar Dit lige fuldt“.

Brune tømte Glasset med et Træk og gjorde en frygtelig Grimace.

Nu kom den vældige Kalvesteg.

„Jeg udbeder mig en Skaal“, sagde den tykke Handelsmand og reiste sig: „Min Svigersøn har nylig sagt: Fisken skal svømme! Og den svømmer jo“, lo han hen til Sønnen, som sad og gav den Blasserede, skraas over for ham, „Men nu siger jeg, Kalven skal svømme! Og da faar I tage bedre fat, Gutter“.

En stormende Latterjubel lønnede Taleren, Glassene fyldtes til Randen og tømtes til Bunden; nu løsnede det andet Baand, og friere og lettere bølgede Livet gjennem Forsamlingen.

„Sjur har Ordet“! raabte Brudgommen, og trommede

Appel paa sit Glas. Nede ved et andet Bord stod Skomageren, som vi ogsaa gjenkjende fra Pladser-Touren, og strækkende sig og rømmende sig til en Tale.

„Her har Du en Skammel, Du kan sætte under den ene Foden Din"! skreg en ung Fyr med blussende Kinder. Og nu blev Skomageren under Latter og Spektakel løftet op paa Skammelen; men han var idag særdeles godslig stemt, og de kunde gjøre ved ham hvad de vilde; thi et Stykke fra ham, paa den anden Side af Bordet, sad en ung Pige med sorte gnistrende Øine; hun havde sat sig det dristige Maal at tænde Ild i hans stakkels ubevogtede Hjerte, og det var lykkedes hende i en usædvanlig Grad.

„Mine Herrer"! tog han nu langsomt og vægtigt Ordet; men her standsede han, og tørrede sit blussende Ansigt.

„Forfra igjen Skomager"! raabte Sømanden opover.

„Jeg vilde sige det", tog Skomageren endelig Ordet paany, „at det er et gammelt Ord, at den bedste Frugten hænger i Toppen. Ser I, Bruden er nu slig en Frugt, hun, men naar en saa vil faa Tag i den, saa faar en strække paa sig, og ikke være lad". — Og dermed strækkede han begge Armene i Veiret, gled ud fra Skammelen og kladsk laa han henover sin Talerken, saa den fløi i Stumper og Stykker omkring ham og hele dens saftige Indhold med.

„Der brattede han ned af Træet"! udbrød Handelsmanden med ustandselig Latter.

„O det var et deiligt Æble"! udbrød fint og net en ung Dame, som havde Handelsmandens Søn til Bordherre, og satte sine hvide Tænder i et rødmende Granatæble. „Værsaagod og smag"! tilføiede hun og rakte det hen til den haabefulde Laps.

„De er en rigtig Evadatter“! smidskede han og tog det. „De bider først i Æblet før De gi'r mig det“.

„Hør Gutten derovre, det er Ho'de, det“! sagde Faderen til sin Sidedame, en gammel Madam med en kneisende Holdning. Og med det samme greb han ogsaa et Æble og bed i; thi Sønnen var nu hans Ideal.

Og da han havde spist Halvparten, stak han Levningen uden videre Omstændighed hen i Munden paa den kneisende Sidedame.

„I er en rigtig Evamor“! lo han og saa hen til Sønnen.

„Det kan I selv være, Far“, svarede Madammen forarget og kastede Æblestumpen hen paa hans Talerken.

Men nu blev der nede ved det Bord, hvor Skomageren sad, en forskrækkelig Allarm. Den lille Dame med de gnistrende Øine havde uheldigvis en Sidemand, som skelede, og som derved fangede et Par af de flammende Blikke, der stundom ad Omveie sendtes til Skomageren; han søgte nu at vise sin Medfølelse paa en Maade, som pludseligt berøvede Skomageren al Besindighed. Med et Spring var denne oppe paa Stolen og derfra paa Bordet, og ikke fuldt saa behændigt som Dronning Elisabeths Dværg hoppede han hen mellem Talerkner og væltede Glas og Flasker og kastede sig lige ned i Armene paa det elektriske Fyrtøi.

Men den Tummel, dette idethele foraarsagede, gjorde, at Selskabet endelig brød op fra Bordet, og spredte sig i de tilstødende Rum, leende og syngende, med alle mulige lystige Indfald.

Da lød paa en Gang Musikken, som var bestilt hid til Dandsen, og ude fra det forreste Rum tonede en høitidelig Brudemarch ind til Forsamlingen. Men som nu

Phantasien var sat i saa stærk Bevægelse, at Fornuften nødvendigvis maatte staa stille, saa modtog ogsaa hver Enkelt sin forskjellige Inspiration af Musikken.

Nogle valsede og Andre galopperede. Unge Fyre og gamle Madammer, Mandfolk for sig og Fruentimmer for sig, rundt som en bølgende Strøm gjennem de tilstødende Rum, og da nu Kjøkkenet dannede Ledet mellem de mindre Stuer eg det egentlige Festværelse, saa brød Strømmen naturligvis ogsaa herigjennem og rev med sig hvad der fandtes, baade Kokkekone og Medhjælpersker; og nu brast da det sidste Baand.

Hvorledes det endté med den skinnende Brudekjole, kunde Morgenen med det skarpe, undersøgende Blik bedst fortælle; den er jo saa vant til at trække frem og blotte det, som Aftenlyset gjemmer; kanske fandtes der ikke paa alle Byens tre Apotheker en Elixir, som kunde give den sin Skjønhed igjen.

Men Brune, den lydsky, frygtsomme Brune! Hvor var han i denne sodomitiske Trængsel?

Han stod i en Krog, den mørkeste, som fandtes i Huset, thi gaa derfra og vide hende alene i dette Bildskab, det vilde han ikke; nei, da fik han staa her og sætte et glad Ansigt op, endda han følte i etvæk Skinsygens Smaasting i Hjertet.

Men der kom hun jo frem midt paa Gulvet med Skolemesteren! Hvad skulde det betyde?

Jo, det var en Springdands. En Dands, som Brudgommen mente at overgaa alle Andre i, og nu skulde det bevises, og efter et Par Komplimenter til Damen begyndte det.

Først for han omkring i temmelig vide Kredse med underlige Spring og Fagter, holdende Gjenten ved den ene Haand og trækkende hende bagefter sig ligesom i et

Toir, siden dreiende hende med en Finger rundt i en surrende Kreds som et Hjul, og uafbrudt kastende Armen over hendes Hoved, og tilslut svang de sig begge to i hurtige, ustandselige Hvirvler, hvorved man skulde tro, at baade Syn og Sands kunde forgaa dem.

Der er intet Uskjønt i denne Dands trods Mandens svære Spring og heftige Armbevægelser. Hvert Kast han gjør er let og holder altid Ligevægten. Og Fruentimmeret tripper efter ham uden Gestus, fint og net med nedslaaede Øine, og ser saa kydsk og stille ud, at det uvilkaarligt fører Tanken hen paa Sagnet om Bersærken, der omsvæves af sin Fylgie.

Dette var da endelig Noget for Brune.

Den deilige Gjente blussede som en Fjeldrose og var saa bly og skjøn, der hun trippede omkring med Skolemesteren, at Brune sletikke holdt ud at staa stille, men flyttede sig fra det ene Sted til det andet, for ligesom at se hende fra alle Sider.

Nu dreiede Brudgommen hende i den sidste Kreds, og i samme Stund tumlede hun hen i Krogen, hvor Brune stod, og, i det Øieblik forglemmende den hele Verden undtagen hende, slog han sine Arme omkring hende med en saadan Styrke, at hun udstødte et høit Skrig baade af Kaadhed og Overraskelse.

Men dette Skrig ... og dette drillende Smil ... hvor var det han før havde truffet det? Det lynede sjeldent i Brunes Tanke, men denne Gang for der en pludselig Klarhed igjennem den.

„Hedder Du Ragnhild"? spurgte han og skjalv i Stemmen.

„Ja", hun hed Ragnhild, og slap ud af hans Favn.

„Ved Du hvad jeg hedder, Du"? spurgte han igjen.

„Nei“, det vidste hun sletikke.

„Jeg hedder Brune“, sagde han med en vis Tryghed.

„Brune“! raabte Gjenten og maalte ham fra Hoved til Fod med et forbauset Blik. „Saa er Du jo Bror min“!

„Paa en Vis“, rettede Brune hurtigt.

„Og Du, som løb fra mig paa Fjeldet! Det var ondt af Dig. Og saa kom Du aldrig mere hjem til Brusvik, det var endnu værre“, skjændte hun og smilede og lo saa lykkeligt til.

Og nu satte de sig i Krogen, og der var sletingen Ende paa alt det hun havde at fortælle ham. Far hendes var endelig død, hun mente af bare Tungsind, og Dordi var lige smilende og kold som før, og trods sin høie Alder ligesaa arbeidsom. Hun selv var kommet til Byen, fordi hun sletikke likte sig derhjemme. Men under alt dette kom Kavalerer af enhver Sort for at byde hende op til Dandsen, og da hun urokkelig holdt sig paa sin Plads ved Brunes Side, saa fik denne endelig saameget Mod, at han foreslog hende, om de skulde liste sig bort fra Tummelen og vandre hjemover i den stille Nat.

Nu vandrede de da Haand i Haand gjennem Gaderne og nedover Torvet til det Hus, som hun kaldte sit Hjem, og hvor Brune havde holdt sig saa trofast paa sin Post for at fange et Glimt af hende; thi saaledes som nu at turde holde hendes lille Haand indesluttet i begge sine, og se hende saa fast ind i det unge, deilige Ansigt og hviske hende sin Plan med det gamle Hus under Fjeldet deroppe i deres Hjembygd . . . Nei, hvorfra havde han vel faaet Mod til at tænke paa sligt?

Og hun, ak hun blev paa en Gang saa fuld af Tanker! Thi der var vel Noget at tænke over den Ting: at han var Student, og skulde blive Doctor, og hun var

en stakkels uvidende Gjente som ingenting eiede; hvor kunde det byde sig op imod det?

Men Ordet laa altid saa nær ved hendes Tanker, derfor blev ogsaa Brune snart vidende om alle hendes Bekymringer; thi det skulde han vide tillige: at hun dybt i sit Hjerte havde baaret en Sorg med sig over fra Barndomstiden i den voxne Alder, og det var Savnet af hendes Legebroder derhjemme i den ensomme Dal.

Stille stod Brune og lyttede til de barnlige Ord, og den blanke Fjeldsø lyste frem for ham i Mørket, og Hæggen duftede og Droslen slog sin Trille og Smaafuglene kvidrede med .... Ja han havde vel ogsaa savnet hende, maatte hun tro; thi hvad var det vel ellers, som havde ligget saa tungt paa hans Sind i de mange Aar? Nei, det var just det! For havde han været sammen med hende, saa havde jo alt Andet ingenting været!

Nu glimtede endelig Dagen frem over Fjeldkammen og Ragnhild forsvandt bag Døren. Men paa sin Post ved Væggen stod endnu Studenten, og saa op over Huset, og da hun nu kom frem med Lyset deroppe i Kvisten for at give ham den sidste Hilsen, der i sin straalende Form mere lignede et Velkommen end et Farvel, da steg paa en Gang hin Aften op for hans Erindring, hvor han sad i Baaden mellem de mørke Fjelde og pludseligt saa Fyret glimte frem over Øen, som siden blev hans kortvarige, lykkelige Hjem. Og det var som om dette nye Fyr var bleven tændt af Gud selv for at lyse ham frem til et nyt Hjem, som hans mørke Lagna aldrig skulde finde.

Som en Beruset trak han sig endelig op over Veien til sin Bolig, og her hilsede den graalige Vinterdag ham ved Bogen, og han hilsede den igjen fra

sit iskolde Rum, som den trofaste Beskytter af hans Flid og Tragten.

Men mod Kvelden var han ude igjen; nede paa Hjørnet stod han med den samme spændende Forventning, som før, om et Møde med hende; thi skjønt han næsten Intet kunde sige, saa havde han dog bestandigt den samme store Historie at fortælle hende, og han vidste jo nok, at det var med hende som med Blomsterne derhjemme mellem Fjeldene; de forstod ham saa godt, endda han taug stille.

Og Vinteren tog til og Sneen føg og Frosten isnede; men endnu samlede hver sildig Kveld de Længselsfulde, og Nattens første Time fandt dem endnu staaende bag et lille Smug i Solvarmen af deres unge Kjærlighed. Og naar da den fintvoxede Ragnhild et Øieblik ligesom sank sammen af en hurtig Gysen, saa slog han sine Arme omkring hende paa den gamle Vis, og hun reiste sig ligesaa hurtigt igjen; thi den Storhed hun saa i ham og den ubegribelige Ting, at han, som var saa lærd, kunde holde af hende, bar hende ud over alt Hensyn til sig selv; og havde han forlangt — eller ønsket hendes Nærhed hver Aften oppe paa Fløifjeldet, da var hun vanket did, om saa Døden havde favnet hende før ham.

Og saaledes nød de Kjærlighedens Lykke fyldig og stor, just ved den gjensidige Opadskuen til hinanden. Hver af dem mødte det Ubegribelige hos den Anden, og derved løftede de sig Begge. Hun havde nu altid Saameget at sige ham og Saameget at spørge ham om ved disse Møder; han samlede tilslut alle sine Svar i det store Favntag, der ligesom var ham givet af Naturen til at udtrykke paa en Gang alt hvad han tænkte.

„Du tier saa stille," sagde hun en Aften, da hun

længe havde sladret frem og tilbage; men det er vel sagtens dumt alt det jeg siger, og Du læste nok hellere i en Bog."

Han hellere læse i en Bog! De kolde vanskelige Bøger! Han hellere sidde smedet i en Lænke end flyve fri som en Fugl med hende op over alle Hindringer, der lig trange, støiende Gader stillede sig mellem ham og det gamle Hus under Fjeldet? ... Og han trykkede hende i sin Favn saa det saa ud som om hun skulde knække over i hans stærke Arme.

„Men jeg er ogsaa begyndt at læse, jeg," tog hun Ordet igjen.

„Nei?"

„Jo, jeg har læst hele Psalmebogen ud og Testamentet, og i „Godmand" har jeg læst, og et Eventyr i en Bog, som hedder Grim, om den onde Stedmor, som dræber Gutten, men netop derved bli'r han til en Fugl, og synger saa vakkert i Træet. Og en Vise om Ridder Hr Aage har jeg og læst. Og saa syer jeg paa Noget, som skal komme baade i Glas og Ramme, og hænge deroppe i det nye Hus, Du ved nok det, som Du fik af den gamle Doctor-Randi."

Brune havde nær knust hende.

„Ja var jeg ikke saa underlig tung og træt ind imellem, saa jeg maatte kaste mig ned, der jeg staar," vedblev hun, „saa skulde jeg nok læse mere end jeg gjør; thi Jomfruen deroppe har et sligt prægtigt Lag med Bøger!"

„Træt og tung" klang det igjen i Brunes Tanke, „ja det var ogsaa han; men der blev nok Raad med det." ... Og næste Dag strammede han Tøilen endnu

stærkere; „thi Friheden maatte dog vel en Gang kunne vindes for dem Begge to. Og hun, som ogsaa læste!“

Aftenen efter da de mødtes, var Brune saa underlig hemmelighedsfuld i sit Væsen, og endnu taussere end ellers; og da han skiltes fra hende, og de skiftede det sidste Haandtag, følte hun Noget, som lignede et sammenrullet Papir i sin Haand, men hun taug stille og sluttede fast om det; „thi det maatte vel være noget Rart!“ Men denne Gang sad hun ikke en Stund paa hver Affats af Trappen for at hvile ud, hun jog i et Træk op paa Kvistkammeret, fik en. lille Levning af en Kjøkkenpraas tændt og nu sad hun paa Sengen med bankende Hjerte, udfoldende Papiret paa sit Skjød. „Nei — var det Vers? Jo det var det!“ Og hun læste:

Nu ved jeg min Drøm i de svundne Aar,
jeg ser mig saa grant tilbage:
Det var som naar Knuppen drømmer i Vaar
om Sommerens lyse Dage.

Det var som naar Fuglen flygter i Sky
for alle de barske Vinde —
Den vilde saa gjerne søge et Ly
og kan ikke Grenen finde.

Det var som naar Fjeldet staar taageklædt
og længes mod Herrens Himmel,
der kom ingen Sol, som fik Taagen spredt,
den stængtes bag Skyens Vrimmel.

Men nu er det Sommer og lyse Dag,
thi om end det rusker derude,
og Taagerne lægge sig Lag paa Lag,
jeg ser dog Dit Lys bag Rude!

Og aldrig saa fyldig en Gren jeg saa
af duftende Blad og Blomme,
som den Du mig byder til Hvile paa,
naar Jevndøgnsstormene komme.

Og staar jeg saa tungsind't som Fjeldet selv
og mørkner i Taagevrimlen —
jeg ved nok det lysner i Skyens Hvælv,
og engang jeg naar til Himlen.

Hav Tak da, Du lyse, skinnende Dag!
Du Gren med de duftende Blommer!
Du Sol over Fjeldet bag Skyens Lag!
Nu ved jeg saa vist den kommer.

Nu ved jeg saa vist den leder mig did,
hvor Ordet er bedst at lære.
Nu ved jeg saa vist jeg ender min Strid
med Tak til Gud og hans Ære.

Og lages det slig, at Du bliver min Brud,
og følger med mig til Hjemmet,
da lukker jeg Sorgens Erindring ud,
og lader den gaa som Fremmed.

Jeg vil ikke fryse i Sorgens Favn,
og skulde den haardt mig friste,
da ved jeg et Troldord — det er Dit Navn,
det bli'r vel engang mit Sidste!

Og slig skrev han til hende! Og hun var den han likte bedst i den hele Verden! Men hvordan havde det sig da, at hun sad der i det usle Kammer, hvor Regnen slog ind gjennem de sprukne Ruder, og hvor der var saa koldt og saa ufjelgt rundtomkring?

Men en blytung Søvn tog hende snart i sine Arme, og førte hende ind i Scener, som endnu vare mørkere end den hun sov ind fra, og tidlig, tidlig den næste Morgen kaldte Nødvendigheden hende til Arbeidet igjen.

Hvad var det for en Sygdom, der svøbte sig som en usund Klamhed omkring hende? Og hvorfra denne vaklende Gang? Men det gik vel over, trøstede hun sig, nu kom jo Sommeren snart, og da var jo ikke Aftenerne saa kolde, og Alting gik lettere.

Og Vaaren kom og Sommeren fulgte paa; men det gik ikke lettere.

En uhyre Modløshed lagde sig over hende og en Ligegyldighed for Alting i Verden; kun han, Studenten, med det underlige Blik, der fortalte om de mange Reiser til Phantasiens og Eventyrernes Land, han, som hendes unge Hjerte endnu i matte ulige Slag bankede for, han kom jo hver Kveld, og da fik hun vel mande sig op, saa han Intet mærkede. Naar hun først fik sig listet ned af den mørke Bagtrappe og stod dernede ved Porten med ham, da stod det nok ikke paa, om saa hele Natten gik paa slig Vis; thi det var jo saa stor en Lykke! Og engang blev det nok bedre. Men ved Dagen skulde han ikke se hende mere; thi det var en underlig ligbleg Farve hun havde, og han, som altid kaldte hende Fjeldrosen! Nei først naar hun blev frisk igjen, skulde han se hende om Dagen! Godt ogsaa, at det var saa langt hen paa Sommeren, at Aftenerne mørknede lidt!

Endelig var den sidste Rest af Modstandskraft forbrugt i den uhyre Anstrængelse for at holde sig oppe og skuffe Alles Øine, og en Dag blev hun af sin Husbond sendt hen til en Læge for at spørge ham tilraads.

Det gjorde hun da, og Haabet kastede endnu et lille

Livsskjær over hende, da hun traadte ind til denne; men da hun vaklede ud igjen, var det slukket; en ubeskrivelig Jammer stod udtrykt i alle hendes Træk, og det var som om Døden var den Dom, han havde forkyndt hende.

Den Kveld blev hun staaende oppe i sit lille Vindue og nikkede ham sin Hilsen til dernede. Hun kunde ikke mødes med ham, da maatte hun jo sige ham Alting, nei hellere paa denne Maade, kanske blev hun dog snart frisk igjen . . . og saa . . .

Næste Morgen tidlig sneg den blege stønnende Ragnhild sig op over Landeveien og ned mod Seiersbjerget. „Ak derhenne var det jo, at han havde grebet hende og frelst hendes unge Liv . . . Gid han aldrig havde gjort det! Men nei, nei! Havde hun da ikke levet saa lykkelig en Tid! Og den kom nok tilbage igjen . . .“

Hun maalte den store deilige Bygning; den stod jo der og saa saa venlig og trøstefuld ud i Morgensolen, og Blomster og deilige Træer duftede og viftede hende ligesom Haab til fra alle Sider . . . . Hun ringede paa. Porten aabnedes og sloges til igjen med Brag og Gjenlyd.

Samme Dag indførtes Ragnhild Leifs Datter Guttormsen i Protokollen for Spedalske.

En Time efter bar de Ragnhild livløs som en knækket Blomst op til det Rum, hvor hendes Numer hørte hen, og Lægen, som fulgte hende med det lange Blik, der tyder hen paa Tankens stille grundige Overveien . . . greb uvilkaarligt Pennen og føiede et lille Tegn til Navnet; det var et Kryds.

Nu kom der en raadløs Tid for Studenten.

„Hvor var dog Ragnhild bleven af?“ Hver Aften traf han trofast paa sin Post og Haabet fulgte ham altid

did, men hver Midnat sneg han sig hjemover igjen, og da listede Modløsheden med.

„Men engang maatte hun da vel komme! Det var da ikke ligt til Noget, at blive slig borte paa en Gang, og lade ham gaa Dage — ja Uger paa denne Vis! Var hun draget hjemover? Nei, det var hun da vist ikke. Var hun syg? Hun havde jo, naar han nu tænkte sig lidt om, set saa tungsindig ud en og anden Gang .... Ak, var hun kanske syg!“ Og nu gik atter Dage hen, hvori hans Tanke fløi omkring som en jaget Fugl i alle Mulighedens Egne. Ingen talte han til ..., hvem skulde han ogsaa tale med? Hun var jo den Eneste, som forstod ham.

„Men om han skrev hende til? Ja. At han ikke før havde tænkt paa Sligt! Hun havde nok Ret, hun, gamle Doctor-Randi, i at kalde ham: en Dumming! Men nu skulde han nok skrive.“ Og efter megen Tænken blev han da tilslut enig med sig selv i at han skulde se efter om Brevet kom rigtigt frem.

Nede udenfor Huset traf han en Smaagut, som han da overvandt sig til at give Brevet med den gjentagne Befaling: „at levere det lige ud i Kjøkkenet, og ikke vige fra Stedet, før han fik Bud tilbage fra Gjenten, som Udskriften lød paa.“

Og nu stillede Brune sig, som om der intet andet Sted var at staa paa i den hele Gade, over paa sin gamle Plads paa Hjørnet, og uagtet det Bud, han ventede, nødvendigvis maatte træde ham imøde fra Døren, saa han dog med ufravendt Blik op paa den lille Kvistrude.

En lille Stund efter strøg Gutten ud af Døren og hen til Brune, med det hurtige Budskab, at Brevet skulde strax komme til hende oppe paa Lungegaardshospitalet,

for det var nok lige paa Rippet med hende; Lægen havde sagt hun maatte nu snart dø. Og dermed drog Gutten sin Vei.

„Hospitalet! Der hvor bare Spedalske var . . . . Lige ved at dø, hun, Ragnhild?“ . . . Et forfærdeligt Sus løb for hans Øren, ligt det hin Dag, da han sprang fra Indhugget ned i den skummende Sø. Ak! Men hvad var dog hint Sus mod dette; her var det jo Blodet, som Rædselen jog i brusende Strømme fra og til Hjertet, og som tumlede med hans Forstand, som Brændingen med en seilløs Baad.

„Ragnhild dø!“ tonede det fremdeles i hans Indre saa dybt og rystende som en Kirkeklokke . . . Men hvor var den Kraft han endnu eiede for en Time siden? Var det da blot en Tanke, som havde holdt ham oppe i Livet, siden han nu paa engang, da den glippede, var Afmagt fra Hoved til Fod? Ak! Det var vel saa.

En Stund gik hen; da trak han sig langsomt op over til Seiersbjerget, det deilige Sted, hvor han saa ofte havde dysset sig ind i de trøstende Fremtidsdrømme.

Der laa Huset, det forfærdelige Hus med de mange Dødssuk og de haabløse Tanker! Var det dog ikke ligesom det pukkede paa sin Ret til hende og med et overlegent Smil viste ham tilbage til hans usle Rum med hans Suk og sorgfulde Blikke? Men han maatte jo se hende! Hun var jo hans Brud, og hvem vidste, Døden havde jo hende ikke endnu! . . . Hvor skulde han nu forhøre sig om hende?“

Beslutningen famlede hid og did, og først sent paa Natten gik han nedover igjen.

Men just i samme Stund løftede Ragnhild sin Tanke op til Bevidstheden efter flere Dages blytunge

Døs. Lægen, som netop kom forbi hende, standsede foran hende og tilkastede hende et prøvende Blik, saa vendte han sig med det halvhøie Udbrud til en Pleierske, som stod ved den Syge: At det var vel for hende, det gik saasnart. Og dermed strøg han med sin Haand kjærtegnende hen over Ragnhilds Ansigt — og gik.

Denne laa nu stille og saa omkring sig med det halvslukkede Blik, hun havde nok skjønnet hans Ord.

Da traadte Vaagekonen hen til hende med et Brev, som et Bud stak ind af Døren. Hun stirrede paa det, jo hun saa det var fra ham! Konen aabnede det for hende, ak! Blikket var saa omtaaget, hun skjønnede Intet. Nu maatte da den venlige Pleierske til at stave sig frem i Skriften, og med foldede Hænder laa Ragnhild, stille og hengiven som et døende Barn og hørte paa hans Ord:

Hvi slukker Du Lyset min unge Brud,
det var jo min Alterlue!
Jeg kan ikke finde mig frem til Gud,
han stænger sin Himmelbue.

Jeg sidder igjen paa det mørke Vrag
og Bølgestrøgene komme,
jeg sender mit Suk mod den lyse Dag,
men Natten er aldrig omme!

Thi Mørket sig svøber omkring mit Sind,
saalænge Dit Lys er slukket;
og Glæden kan aldrig lukke mig ind
saalænge Din Dør er lukket.

Og Verden faar aldrig saa stærk en Røst,
som mægter at naa mit Øre,
saalænge jeg lytter i sorgfuld Trøst,
og tænker Dit Ord at høre.

Saalænge jeg ikke Dit Aasyn ser,
Du fine skinnende Lillie!
Det hjælper ei Solstraalen lokker og ler,
min Sorg har saa stærk en Villie.

Men ser jeg Dig aldrig paa Jorden mer,
Du fagreste Sommerblomme!
Da ved jeg saavist Guds Villie sker,
da er vel min Livsnat omme!

Det gik sent med denne Læsning, ofte blev den afbrudt, og saa maatte jo hvert Vers læses op igjen, især det sidste; thi der var da egentlig sagt Farvel til hende . . . .

„Mon hun levede til imorgen?“ hviskede hun; det lød snarere som en Tanke end som Ord.

„Det kunde nu komme an paa,“ mente Konen.

„Der var Nogen, som hun gjerne vilde see,“ hviskede hun igjen.

„En fik da vente til Dagen kom,“ svarede Konen.

„Sygdommen havde vel taget fælt paa hende?“ vendte hun sig en Stund efter igjen til Konen.

„Aaja, det var nu slig Sygdom, som kunde tage paa Folk,“ sukkede denne.

„Vilde gjerne se selv,“ hviskede Ragnhild.

„Kunde vel det,“ sagde Konen og holdt et lille Speil frem for hende.

„Aanei, aanei!“ lød det inde i Tanken. „Var det fæle Ansigt, hun der saa, hendes?“ Hun lukkede Øinene en lang Stund.

„Ja slig var det,“ trøstede Konen stille, „men naar

hun kom til Vorherre, fik hun nok det pene Ansigtet sit igjen, for der var nok ingen Spedalskhed, der."

„Ak! Saa kjendte han vel hende igjen naar de mødtes der," tænkte hun; men nu blev Tanken saa træt.

„Hvem skulde hun sende Bud til, siden der var Nogen, hun gjerne vilde se?" spurgte Konen lidt efter.

„Nei, nu var der Ingen, hun gjerne vilde se, uden Vorherre," sukkede Ragnhild. „Men der var Noget der borte, som hun vilde bede hende give til en Kjending af sig, som hed Brune Heljesøn, og saa hilse ham mange Gange til ... og nu fik hun sove ... hun var saa træt, saa træt!" ...

Næste Dag blev hendes Nummer udslettet.

Fire Dage vare hengaaede for Brune i Uvished og Frygt; men endelig holdt han en Morgen den Beslutning fast: „at naar han i Formiddag havde været hos sin Lærer, vilde han derop for at spørge efter Ragnhild, det fik da gaa som det vilde, se hende vilde han endnu engang."

Men da han endelig tidligt paa Formiddagen stod deroppe ved den store Port, slap han pludseligt Taget, og en lammende Modløshed tog Beslutningen fra ham. Han støttede sig saa svag som et Barn op til Væggen og sank lidt efter lidt hen i en Drømmedøs, hvori det lille Kvistvindue kom frem for ham, og bag ved det Ragnhilds Ansigt, lidt blegt, men smilende og lykkeligt. Da sloges Porten paa vid Væg med Raslen af Nøgler og Knirken og Brag. Brune for op af Drømmen og saa derhen. Det var sex Mand med en Kiste, som de bar imellem sig; et Par grønne Krandse laa ovenpaa og et Par sygelige Skikkelser fulgte bagefter. De gik raskt opover mod Landeveien.

„Vil I tale med Nogen her?“ spurgte Portneren Brune, som stod paa det samme Sted. Men da han intet Svar fik, tog han stærkere i og gik ham lidt nærmere. „Hvem er I?“

„Jeg er Brune Heljesøn!“ svarede denne i en Fart og rev sig løs fra Væggen.

„O er I Brune Heljesøn,“ udbrød en sørgepyntet Kone, som nu traadte ud af Porten. „Saa er I kanske Kjendingen til Gjenten, som de nu gik med? Hun hed Ragnhild. Jeg har Noget her, som jeg lovede hende jeg skulde give Jer, og saa skulde jeg hilse Jer saameget!“ Og dermed gik hun, og Brune holdt den lille Pakke i Haanden, som var indsvøbt i et høirødt Silketørklæde.

Men han fik vel se at komme sig bort, saa mente nu Portneren. Og Brune satte sin sidste Styrke paa Vandringen op over Veien og hen til Kirkegaarden, hvorfra nu baade Bærerne og Følget traadte ud.

Her søgte han da saalænge til han fandt den aabne Grav og satte sig ned ved Siden af den og sank hen i Sorgens dumpe, taareløse Jammer.

Her sad han endnu da Graverne ved Solnedgangen efter gammel Skik først kom for at kaste Graven til. Da trak han sig hen til Siden, og fulgte med haabløst Blik deres Arbeide; thi det var jo den sidste Dør de stængte mellem ham og hende her i Livet.

Endelig stod Graven høinet og en Krands blev slynget omkring den, og en Stund efter var han atter alene paa Kirkegaarden, og Dagen gik og Natten sank kold og klam ned over den ensomme Vogter ved Graven.

Det var en forfærdelig Nat! Aanden kunde ikke løfte sig op over det jordiske Ophør til den himmelske Fortsættelse. Han saa hende ikke længer ... han saa

hende aldrig mere! Det var Hovedtrækket i hans Tanke og dens Elendighed.

Næste Dag sad han paa sit Værelse, og foran ham laa udbredt det lille hoirøde Silketørklæde. „Det var nok det, som klædte hende saa godt hin Bryllupsdag!“ Der var hendes Psalmebog og derindeni laa begge hans Breve. En stor firkantet Linklud med Border slog han ud; der i Midten var en grøn Krands med røde og gule Knupper og inden i den to Navne B. H. og underneden R. L. „Ak, det var jo hans og hendes Navnebogstaver! Det havde hun selv udsyet, det skjønnede han, og vistnok var det det, som skulde i Glas og Ramme og hænges op derhjemme i det lille Hus. Se, der havde hun syet to Fugle med løftede Vinger, som bar Krandsen! Ak, den ene var fløiet bort før den anden! Kunde han dog snart følge efter!“

Men Bjørn havde jo mistet sin stille Ingeleiv, og dog havde han sagt: „Fordi en falder, skal en saa give sig over Allesammen? Vorherre slaar vel ikke med Sorgen for at lamslaa, men for at mane en til at tage bedre fat“ ...

Ak ja! Det havde Bjørn nok sagt; men Bjørn var ogsaa en Mand, som stod fast der Vorherre havde stillet ham, og gjorde Skjel for sig her i Livet ... Men han, ak! hvad var han, naar han saa ret paa sig selv? En Halvsyltring, havde gamle Randi sagt ... ja vistnok var han kun en umoden Frugt paa dette Livsenstræ, hverken til Lyst eller Gavn. Men han stræbte jo efter at gavne. Ak! han saa det altid mere grant, der var Nok af dem, som kunde det bedre end han. Ja, havde han lagt sit Maal paa den lille grønne Plet, som Bjørn viste ham, og ikke paa den store Fjeldspids, saa var det da blevet

til Noget, og ikke som nu til stort Ord og lidet Bid. Ak! var han bleven der oppe i det lille Hus under Fjeldet mellem Urterne og stelt med dem og de Syge, saa havde han dog gavnet Andre. Ja, men saa gjorde han jo det, som Uret var, og: „Den, som gjør tvertimod Lovens Bud, han taber sin Ret og han krænker sin Gud.“ Det var et Ord, som den gamle Præst derhjemme til Afskedens Trøst havde sagt ham.

Ak, Herre! hvad skulde han gjøre?

Men han læste igjen; holde ud vilde han, det fik saa bære saa langt det kunde. Bag ved ham var jo Døren stængt, foran ham, ja der laa jo det, han ikke saa! Og paa den Vis gik ogsaa de tunge Dage, en for en, til Ugens Maal var fuldt og til Maanederne talte sine. Men den, som arbeider uden Maal for Livet, arbeider haabløst, og, som Trapisten, graver han sin egen Grav.

Da kom endelig hin Julenat, hvor Brandraabet løb henover den sovende By. Det nye Hospital brænder! hørtes det til alle Sider og i hundredevis strømmede Folk op over til Seiersbjerget.

Der løftede sig det uhyre Baal mod den mørke Nathimmel, og Søen og Fjeldene rundtomkring lyste i Gjenskinnet af de røde Luer. Ingen vidste da, hvor Ilden var opkommen, paa engang slog Flammerne ud til alle Sider.

De Syge laa i jammerfulde Klynger ubedækkede omkring paa de snelagte Houge, og de, som ikke kunde frelses, saa man i de aabne Vinduer omgivne af Flammerne uden Mod til itide at kaste sig ned i de Lagener og Tepper, som nedenfor holdtes udspændte for at opfange dem. Enkelte, som allerede vare frelste, vovede sig

ind igjen i det brændende Hus for at søge deres fattige Eiendom og bleve der.

I mindre end to Timer havde Luen fortæret sit Rov, baade det levende og det livløse, og:

„Sorte Brande stod som Skrift paa Marken."

Nu er der atter reist en Bygning paa det samme Sted; en mørk, alvorlig Stenbygning. Hin var af Træ og stod tillokkende og indbydende for Øiet. Denne bærer Sandheden tilskue, hin gjemte den for et nærmere Tilsyn.

„Hvad har jeg sagt?" kastede et Fruentimmer geskjeftigt Ordet ind mellem en Flok Mænd og Kvinder, som langsomt vandrede nedover til Byen. „Husker I, Skolemester, hvad der blev snakket hin Kveld, da vi var paa Pladserturen vores. Jo, en skal ikke spotte med Hougfolket!"

„Hvem er det, som trækker sig opover fra Kirkegaarden der?" spurgte et andet Fruentimmer og viste hen paa en sammenkrøbet Skikkelse, som listede sig gjennem Laagen og langs med Gitteret ind mod Byen.

„Hys!" afbrød Skolemesteren. „Det er ham, Studenten. En faar lade ham gaa og stelle med sig selv. I husker nok den vakkre Gjenten fra Touren? Hun blev siden Kjæresten hans, og saa blev hun spedalsk, tror jeg, og døde i Høst; men siden den Tid sidder han halve Natten der paa Kirkegaarden, jeg ved det vist, for der er dem, som ser ham hver Kveld drage opover."

„Ak, Vorherre hjælpe ham da," sukkede Konen.

Og hver drog videre hjem til Sit.

Endelig en Dag udover Vaaren hed det i Nabolaget, „at han, Studenten, var dødssyg; men at der vel var Raad til at blive det, naar en levede paa slig usjel

Vis, og ikke kunde de skjønne, at den, som var bestemt til at vinde sig op til noget saa Stort, trængte til at leve saa smaat."

Og nu forenede sig en lille Kreds af venlige Kvinder, som satte sig det Maal at pleie ham en Smule; men da hver jo havde sit eget Husstel at sørge for, saa blev det kun et lille Besøg af og til; og endelig, da det, som de mente, „drog nedad med ham," saa blev en gammel Kone tinget til at sidde hos ham den Natten; „thi det blev nu vel den sidste."

Og det blev den.

Da Solen den syttende Maidag steg op over Fjeldene og brød sine Straaler paa de smaa Ruder i Brunes Kvistkammer, da løftede ogsaa han de tunge Øielaage og et ubeskriveligt Velvære strøg gjennem hans hele Væsen. Hans trætte Øie faldt paa Bordet derhenne med de mange Bøger. Solstraalerne laa som Smil henover dem allesammen. Men det var et gjøglende Skin! Aldrig havde de smilet til ham, altid havde de mødt hans Længsel med de samme iskolde Øine, som saa paa hans første Barndomsaar. Nei, han vidste det var med dem, som med hint Hus deroppe paa Seiersbjerget, der lo og smilede til alle dem, som kom, og saa, naar Portene aabnedes, da bares den sorte Kiste ud. Men nu havde det ogsaa faaet sin Straf.

Ak! Det mørknede saa smaat omkring ham! Saa tændte vel Frelseren sit Fyr deroppe? Godt at komme til det rette Hjem, især nu Ragnhild var gaaet forud. Der laa jo hendes Lindug med Fuglene og Krandsen med de brogede Knupper! Vist var der Urter og Fjeldroser nok hos Vorherre. Og der fik han vel stelle i Ro med dem uden at krænke enten Loven eller Andre? Ak!

det mørknede endnu mere. Ak, Ragnhild! Nu fløi den sidste Fugl.

I samme Stund tordnede Kanonskud henover Byen; Hurraraab og Glædesjubel gjenlød vidt omkring, og med vaiende Faner og klingende Spil drog Folket forbi for at feire den elskede Frihedsdag.

Men Studentens Aand fulgte andre Baner, høit op over Systemernes stenlagte Veie; og ind til den store Frihedsfest foran Herrens Throne.